

การขับเคลื่อน

ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทย

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม

ภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

การขับเคลื่อน
**ปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง**
กับ**องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**ทั่วประเทศไทย

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม
ภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทย

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม
ภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

พิมพ์ครั้งที่ 1   พฤศจิกายน 2563
จำนวนพิมพ์   1,000 เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม ภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทย / สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม ภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. -- กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม ภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563. 300 หน้า.

1. เศรษฐกิจพอเพียง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

330.9593 ส181ก

ISBN 978-616-93666-0-7

พิมพ์และแบบปก

บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด
18/49 ถ.ทรงพล ต.ลำพญา อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์ 0 3425 9111
โทรสาร 0 3425 3465

+ คำนำ

หนังสือเรื่อง “การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทย” เล่มนี้เป็นผลมาจากโครงการวิจัยภายใต้ชื่อเดียวกันที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เดิมได้กำหนดว่าจะจัดทำโครงการทั้งหมด 3 ระยะให้ครอบคลุม อปท. ทุกระดับและทุกภูมิภาคในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคใต้ รวม 6 ภูมิภาค โดยคณาจารย์ระดับอุดมศึกษาในสถาบันในแต่ละภูมิภาค หลังจากทำงานมาได้สองระยะ (2560-2563) ครอบคลุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 199 แห่ง ทั่วประเทศไทย โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ทั้งสองระยะ รวมค่าใช้จ่ายในการประสานงานโครงการทั้งสิ้น 25 ล้านบาท โดยมีคณะวิจัยทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประสานงานโครงการ ศาสตราจารย์ อภิชัย พันธเสน สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคมมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชุดโครงการเพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียว และหัวหน้าโครงการอีก 6 ท่าน อันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี รองศาสตราจารย์วรรณดา ประยุกต์วงศ์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์ รองศาสตราจารย์วีระศักดิ์ สมยานะ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม รองศาสตราจารย์สถาพร เริงธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และอาจารย์นีนานา แก้วประเสริฐ ระฆังทอง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พร้อมกับอาจารย์และนักวิจัยอื่นรวมทั้งสิ้น 61 คน ได้ทำงานครอบคลุม อปท. ทั่วประเทศ 199 แห่ง โดยวางแผนไว้ว่าในระยะที่ 3 จะต้องทำให้ได้ครบ 500 แห่ง

หรือคิดเป็นร้อยละ 6.4 ของ อปท. ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนที่มากพอที่จะช่วยให้ อปท. ที่สนใจจะบริหารองค์กรของตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยาย เครือข่ายต่อไปเพื่อให้ได้พื้นที่มากที่สุด โดยตั้งความหวังไว้ว่าถ้าหาก อปท. ส่วนใหญ่ของประเทศบริหารงานของตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในการขับเคลื่อนให้การพัฒนาประเทศ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีความเป็นจริงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการ ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่าแต่ละประเทศมีความ จำเป็นจะต้องพึ่งพาตนเองให้ได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีภาวะความไม่แน่นอน หรือการเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลันเกิดขึ้นได้เสมอโดยไม่อาจคาดเดาล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการ พึ่งพาตนเองเป็นสำคัญก่อให้เกิดความยั่งยืน โดยมีความพอประมาณที่จะนำไปสู่ ความสมดุลและมีความสุขเป็นผลที่เกิดตามมา และช่วยให้เกิดความมั่นคงจาก การสร้างประโยชน์สุขด้วยการคิดดีปฏิบัติชอบอย่างมีเหตุผล อันจะนำไปสู่ การเป็นประเทศที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

ในโอกาสของการสรุปโครงการโดยจะมีการจัดการประชุมร่วมกันระดับ ประเทศของ อปท.ทั้งหมดในโครงการในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 จึงเป็น โอกาสที่จะทำหนังสือเล่มนี้ออกเผยแพร่แก่ อปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ร่วมโครงการในปัจจุบัน และที่จะเข้าร่วมโครงการในอนาคต รวมทั้งประชาชน ที่สนใจในวงกว้างในเรื่องนี้เพื่อได้ร่วมเรียนรู้และร่วมขับเคลื่อนปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงกับ อปท. ในส่วนที่เหลือต่อไป รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจ ในวงกว้างเพื่อการวิจัยในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร ลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การทำการเกษตรแต่เพียงอย่างเดียวอย่างที่มักจะเข้าใจกัน โดยทั่วไป

จึงหวังว่าผู้อ่านหนังสือเล่มนี้จะได้ประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจที่ ได้รับจากการวิจัยในพื้นที่จริงทั้ง 199 แห่งทั่วประเทศตามสมควร

หนังสือเล่มนี้ได้มีการแบ่งเนื้อหาเป็นสองภาค ภาคที่หนึ่งเป็นส่วนทฤษฎีที่สร้างเป็นกรอบวิจัยกลางเพื่อให้ทุกโครงการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจากกรอบวิจัยกลางที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายอย่างเป็นทางการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วแปลงให้เป็นแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ภาคที่สองเป็นการสรุปย่อของผลการทำวิจัยจริงในพื้นที่ 6 ภูมิภาค กับ 199 อปท. ทั่วประเทศ และสรุปเป็นบทเรียนสำหรับการขับเคลื่อนในโอกาสต่อไป

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับนักวิจัยเจ้าหน้าที่ราชการที่เกี่ยวข้อง อปท. และนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำลังวิจัยค้นคว้าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต รวมทั้งประชาชนที่สนใจโดยทั่วไป

ด้วยจิตคารวะ

คณะผู้จัดทำ

15 ตุลาคม 2563

โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติ เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศไทย

1. หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้ทรงงานเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ประเทศไทย และทวยราษฎร์ของพระองค์ จนเมื่อได้ทรงสวรรคตแล้วจึงมีราษฎรที่สนใจจะเรียนรู้ ความรู้และผลงานของพระองค์โดยให้ชื่อว่า “ศาสตร์พระราชา” เพื่อเป็นการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ และเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานและขับเคลื่อนงานต่อจากที่พระองค์ได้พระราชทานไว้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อความสุขแก่หน่วยงานที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์ของพระราชาไปปฏิบัติ และเพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนไทยและมหาชนโลกตามที่ได้ทรงมีพระราชปณิธานไว้เมื่อครั้งทรงขึ้นครองราชย์เมื่อกว่า 70 ปีที่ผ่านมา เมื่อพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (2562-ปัจจุบัน) ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย นโยบายดังกล่าวจึงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้พัฒนาไปในทิศทางที่พัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในท้องถิ่นและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งประเทศ อีกทั้งได้ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างพร้อมกับสนับสนุนชุมชนและประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบให้ประกอบอาชีพและดำเนินวิถีชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว ก็จะช่วยให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับประเทศมีความก้าวหน้าไปในทิศทางดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 ยิ่งมีความจำเป็นที่ทุกประเทศจะต้องเพิ่มสัดส่วนของการพึ่งตนเองให้สูงขึ้น เพราะความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต้องสะดุดหยุดลงด้วยเหตุผลใดก็ตาม การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจให้เพิ่มมากขึ้นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของวิถีเศรษฐกิจแบบใหม่ที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศจากภัยพิบัติทุกรูปแบบ รวมทั้งสร้างสังคมแห่งความสุขด้วยความพอเพียง และสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติด้วยหลักประโยชน์สุข อันเป็นพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ถึงแม้แผนพัฒนาประเทศทุกแผนตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นต้นมา (เริ่มจาก พ.ศ. 2545) จนถึงแผนปัจจุบัน (แผนฉบับที่ 12 (2560-2564)) รวมทั้งรัฐธรรมนูญของไทยตั้งแต่ฉบับปี 2550 จนถึงฉบับปัจจุบัน (ปี 2560) ต่างย้ำแนวทางการพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในความเป็นจริงวาทกรรมดังกล่าว ถึงแม้จะมีความเป็นจริงอยู่บ้างบางส่วนในบางรัฐบาล แต่ยังคงเป็นส่วนไม่มาก เพราะถ้าหากการพัฒนาประเทศเป็นไปตามแนวทางพอเพียงตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมาอย่างแท้จริง ปัญหาการกระจายรายได้และความเหลื่อมล้ำในทุก ๆ ด้านจะต้องลดลง ปัญหาความเสื่อมโทรมและปัญหาหยาบทุกประเภทจะต้องมีแนวโน้มที่ลดลง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรมีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ ปัญหาสังคมและการเมือง อันประกอบด้วยปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัวล่มสลาย ปัญหาความขัดแย้งในสังคมและความขัดแย้งทางการเมืองควรที่จะลดลง แต่ที่ผ่านมา ถึงแม้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหา “รวยกระจุก จนกระจาย” ยังคง

ดำรงอยู่ คุณภาพการศึกษายังคงเป็นปัญหาที่แก้ไขไม่ได้มากนัก สะท้อนถึงข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของเยาวชนที่กำลังเป็นปัญหาความขัดแย้งในปัจจุบัน

ทั้งหมดนี้เป็นผลจากการพัฒนาประเทศโดยรวมมิได้ดำเนินไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นครั้งแรกในปี 2517 และได้พระราชทานอย่างเป็นทางการในปี 2540 นับเป็นเวลานานถึง 37 ปี พระองค์ยังได้ทรงปรารภในเรื่องนี้เป็นครั้งสุดท้ายในปี 2554 โดยมีใจความส่วนหนึ่งดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง” “เศรษฐกิจ” และที่ “พอเพียง” พอเพียงก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าพอเพียงอะไร แต่ความคิดของตัวเอง พอเพียง ก็คือว่า ทำอะไรไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ทำอะไรให้มันเกินไป เมื่อทำแล้วได้ผลในการทำ ถ้าได้ผล ก็หมายความว่า ประหยัดสำหรับชาวบ้านคนที่ทำเศรษฐกิจนี้เอง ผู้ที่เป็นนักทฤษฎี ผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ก็จะต้องหาเหตุผลของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ถ้าหาเหตุผลได้ ก็เชื่อว่า เหตุผลนี้ก็จะได้ประโยชน์ เมื่อได้ประโยชน์แล้ว ชาวบ้านในประเทศไทยก็จะได้ประโยชน์ เมื่อได้ประโยชน์แล้ว เขาก็จะมีความร่ำรวยขึ้น โดยไม่ต้องลงทุนอะไรมากมาย ถ้าทำได้แล้ว ก็จะเป็นการช่วยให้ประเทศชาติอยู่ได้ ถ้าไม่เอาใจใส่ในความคิดเหล่านี้ งานทั้งหลายที่เราทำก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย”

บางส่วนของพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (2470-2559)
พระราชทานแก่คณะผู้บริหารสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ณ โรงพยาบาลศิริราช วันที่ 5 กันยายน 2554

พระราชปรารภดังกล่าวสะท้อนถึงความห่วงใยของพระองค์สองเรื่องด้วยกัน เรื่องที่หนึ่ง คือ คนส่วนใหญ่ยังคงไม่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ส่วนที่สองที่สำคัญกว่าก็คือผู้ที่เป็นนักทฤษฎีและผู้เชี่ยวชาญอาจยังไม่พยายามหาเหตุผลหรือผลักดันให้นำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

ประโยชน์อย่างจริงจัง ตรงนี้คือบทบาทของนักทฤษฎีและผู้เชี่ยวชาญที่จำเป็นจะต้องทำหน้าที่สานต่อเพื่อสนองพระราชประสงค์ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

นอกจากนี้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2560 ซึ่งเป็นวันครบรอบ 1 ปีที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต โรงพยาบาลศิริราชได้จัดงานเพื่อรำลึกถึงพระองค์และได้เชิญ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ที่เคยรับใช้ใกล้ชิดเบื้องยุคลบาท แสดงปาฐกถาซึ่งมีใจความตอนหนึ่งว่า ก่อนที่พระองค์เสด็จสวรรคตได้ไม่นาน ท่าน ดร.สุเมธ ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าซึ่งกลายเป็นการเข้าเฝ้าครั้งสุดท้าย พระองค์ได้ทรงตรัสกับ ดร.สุเมธว่า “*สุเมธ งานยังไม่เสร็จ*” สะท้อนถึงความห่วงใยในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ เป็นการตอกย้ำความจำเป็นที่พสกนิกรที่ศรัทธาต่อสิ่งที่พระองค์ทรงสั่งสอนและทรงปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างด้วยพระองค์เอง ควรที่จะผลักดันการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทยทุกคน

2. การวิจัยเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ก้าวประเทศไทย

โครงการนี้มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2559 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ได้เริ่มสนับสนุนการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากเห็นความสำคัญของงานนี้ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งในการสนองพระราชปราชญ์ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2554 ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเห็นได้ชัดว่าถ้าจะขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น ยุทธศาสตร์สำคัญอยู่ที่การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นฐานในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งประเทศ ซึ่งงานวิจัยในลักษณะนี้จะต้องใช้นักวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ จึงเป็นการสร้าง

นักวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงให้เพิ่มมากขึ้น เป็นการเพิ่มสัดส่วนบุคลากรในสถาบัน
อุดมศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยให้มีการ
สร้างนักวิจัยหน้าใหม่ให้การกระจายตัวเป็นเครือข่ายทั่วประเทศได้มากขึ้น รวมทั้ง
ลดอคติและความไม่รู้จริงของสถาบันอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

โครงการย่อยภายใต้โครงการนี้สำหรับงานที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อน อปท.
ที่ได้ทำในระยะที่ 1 ที่ผ่านมาแล้ว ได้แบ่งออกเป็น 6 โครงการ

1) ภาคเหนือ ประกอบด้วย 4 จังหวัด โดยมี 2 จังหวัดอยู่ในภาคเหนือ
ตอนบน คือ เชียงใหม่และลำพูน ซึ่งมีจำนวน อปท. ในส่วนนี้ 25 แห่ง ส่วน
ภาคเหนือตอนล่างประกอบด้วย พิษณุโลกและอุตรดิตถ์ ที่ประกอบด้วย อปท.
อีก 24 แห่ง รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน อปท. ทั้งหมด 49 แห่ง โดยมีคณาจารย์และ
นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์เป็น
ผู้รับผิดชอบ

2) ภาคอีสาน ประกอบด้วย ภาคอีสานตอนบน คือ จังหวัดบึงกาฬ
ประกอบด้วย อปท. 5 แห่ง และอีสานใต้ คือ จังหวัดयोโสธร อำนาจเจริญ และ
ศรีสะเกษ ประกอบด้วย อปท. จังหวัดละ 5 แห่ง รวมทั้งสิ้น 15 แห่ง เป็น อปท.
ในภาคอีสานทั้งหมด 20 แห่ง โดยมีคณษะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น
เป็นผู้รับผิดชอบ

3) ภาคกลางตอนบนและภาคเหนือตอนใต้ ประกอบด้วย อปท. 6 แห่ง
คือ ในจังหวัดนครสวรรค์ 3 แห่ง และในจังหวัดอุทัยธานี 3 แห่ง โดยมีนักวิจัย
จากมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นผู้รับผิดชอบ

4) ภาคกลาง ตะวันออก ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดตราด จันทบุรี
ชลบุรี สระแก้ว และฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี เป็นผู้รับผิดชอบ

5) ภาคกลาง ตะวันตก ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดนครปฐม มี อปท.
ที่เข้าร่วมโครงการ 4 แห่ง โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็น
ผู้รับผิดชอบ

6) ภาคใต้ ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มี อปท. เข้าร่วมโครงการนี้ทั้งหมดอยู่ในอำเภอท่าศาลา 5 แห่ง โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์เป็นผู้รับผิดชอบ

โดยสรุปคือ ในภาคเหนือ ประกอบด้วย อปท. 45 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 แห่ง ภาคกลาง 16 แห่ง ภาคใต้ 5 แห่ง รวมทั้งสิ้น 86 แห่ง

การขับเคลื่อน อปท. ระยะที่สองที่ดำเนินการต่อเนื่องจากระยะที่หนึ่ง ได้มีการรวมเอา อปท. ในระยะที่หนึ่งร่วมกับ อปท. ใหม่ที่ขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นครั้งนี้

1) ภาคเหนือ มี อปท. เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจำนวน 25 แห่ง เมื่อรวมกับโครงการระยะที่หนึ่ง ทำให้มีทั้งสิ้น จำนวน 70 แห่ง (เนื่องจาก อปท. ที่เข้าร่วมในปีที่ 1 ถอนตัว 4 แห่ง) ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดพิจิตร จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา โดยมีคณาจารย์และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ และมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นผู้รับผิดชอบ

2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี อปท. เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจำนวน 20 แห่ง เมื่อรวมกับโครงการระยะที่หนึ่งทำให้มีทั้งสิ้น จำนวน 40 แห่ง ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดบึงกาฬ ยโสธร อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ขอนแก่น หนองบัวลำภู กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด โดยมีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี เป็นผู้รับผิดชอบ

3) ภาคกลาง ตะวันออก มี อปท. เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจำนวน 15 แห่ง เมื่อรวมกับโครงการระยะที่หนึ่งทำให้มีทั้งสิ้น จำนวน 21 แห่ง ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดตราด จันทบุรี ชลบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ระยอง นครนายก และปราจีนบุรี โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเป็นผู้รับผิดชอบ

4) ภาคกลาง ตะวันตก มี อปท. เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจำนวน 20 แห่ง เมื่อรวมกับโครงการระยะที่หนึ่งทำให้มีทั้งสิ้น จำนวน 24 แห่ง ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดระนอง โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้รับผิดชอบ

5) ภาคกลาง ตอนบนและกลาง มี อปท. เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจำนวน 13 แห่ง เมื่อรวมกับโครงการระยะที่หนึ่งทำให้มีทั้งสิ้น จำนวน 19 แห่ง ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดลพบุรี และจังหวัดชัยนาท โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และมหาวิทยาลัยเทพสตรี เป็นผู้รับผิดชอบ

6) ภาคใต้ มี อปท. เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจำนวน 20 แห่ง เมื่อรวมกับโครงการระยะที่หนึ่งทำให้มีทั้งสิ้น จำนวน 25 แห่ง ประกอบด้วย อปท. ในจังหวัด นครศรีธรรมราช ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี ตรัง กระบี่ นราธิวาส และพัทลุง โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เป็นผู้รับผิดชอบ

โดยสรุปคือ ในภาคเหนือ ประกอบด้วย อปท. 70 แห่ง ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ 40 แห่ง ภาคกลาง 64 แห่ง ภาคใต้ 25 แห่ง รวมทั้งหมด 199 แห่ง

3. โครงการ sepection

นอกจากนี้ยังได้จัดทำโครงการคู่ขนานโดยจัดให้มี electronic platform ที่มีชื่อว่า Platform for Sufficiency Economy Philosophy in Action (หรือ sepection) เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลในวงกว้างทั้งในและต่างประเทศ และเพื่อเผยแพร่พระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งทรงเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

พระองค์แรกในประเทศไทยและทั่วโลก ซึ่งนอกจากจะเป็นการเผยแพร่พระเกียรติคุณแล้วยังเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยและทั่วโลกอย่างเป็นระบบ

สำหรับผลงานที่ได้ดำเนินการและบรรลุผลไปแล้วก็คือ การจัดทำเวทีอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (e-Platform for Sufficiency Economy Movement) โดยทำเป็นสองภาษา คือ ไทยและอังกฤษ แยกจากกัน โดยได้เชื่อมโยง (link) เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมดที่มีอยู่ในโลกไซเบอร์เข้าไว้ด้วยกัน สำหรับภาคภาษาไทยมุ่งหวังให้ผู้ใช้ประโยชน์เป็นประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจหาความรู้ ทำกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นสมาชิก ส่วนภาษาอังกฤษนั้นมุ่งหมายให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้สนใจชาวต่างชาติ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเป็นสมาชิกและเป็นการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงทั่วโลก โดยสิ้นปี 2560 มีผู้สมัครเข้ามาเป็นสมาชิก 256 ราย เป็นหน่วยงาน 63 ราย และบุคคล 193 คน ในจำนวนนี้มีนักวิชาการต่างชาติสมัครเป็นสมาชิกแล้ว 2 คน แต่ยังถือได้ว่างานทั้งหมดยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เพราะต้องแข่งขันในเรื่องเวลาและความสนใจกับเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีวิธีการเชื่อเชิญและล่อใจบุคคลทั่วไปให้เข้ามาติดตาม งานนี้จึงเป็นงานค่อนข้างจะท้าทาย

4. วัตถุประสงค์

โครงการดังกล่าวได้ตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานทั้งสิ้น 3 ระยะ โดยตั้งความหวังไว้ว่าจะมี อปท. เข้าร่วมโครงการประมาณ 500 แห่ง จาก อปท. ทั้งหมด 9,276 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 5.4 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากพอที่อาจจะทำให้เกิดการขับเคลื่อน อปท. ต่อไปได้ด้วยตัวเองในภายหลัง แต่ปัจจุบันทำได้เพียง 199 แห่ง หรือเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้น และยังไม่มีความแน่นอนว่าโครงการดังกล่าวจะได้รับการสนับสนุนต่อหรือไม่ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ซึ่งได้เปลี่ยนมาจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เปลี่ยนบทบาทหน้าที่และ

ไม่สามารถให้ทุนสนับสนุนการวิจัยโดยตรงได้ อย่างไรก็ตามการจัดทำโครงการนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เดิม คือภายหลังจากที่ได้สร้างการเรียนรู้ให้กับ อปท. ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยตามที่ได้อธิบายไปแล้ว สมควรที่จะจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการระดับชาติเพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ในระดับชาติและสร้างเครือข่ายให้ อปท. ที่ได้เข้าร่วมโครงการทั่วประเทศตระหนักรู้ว่าพวกเขามีเพื่อนร่วมอุดมการณ์เดียวกันอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย

วัตถุประสงค์ในการจัดโครงการนี้จึงมีเพียงวัตถุประสงค์เดียว คือเพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนในวงกว้างทั่วประเทศ อีกทั้งเป็นการสานเครือข่าย อปท. ที่บริหารงานด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการขยายเครือข่ายให้กว้างขวางทั่วพื้นที่ประเทศไทยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

5. จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม

คาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 320 คน

6. สถานที่จัดงานและกำหนดการ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นความร่วมมือระหว่างโครงการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศไทย ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส โดยมีสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้ประสานงาน โดยจะจัดในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 ณ โรงแรมรามาคาร์เด้น กรุงเทพมหานคร โดยมีกำหนดการดังต่อไปนี้

กำหนดการ

โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศไทย
วันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 ณ โรงแรมรามารการ์เด้น กรุงเทพมหานคร

08.00-09.00 น. ลงทะเบียน

09.00-09.15 น. ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และเลขาธิการสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กล่าวต้อนรับ
และแนะนำองค์ปาฐก

09.15-09.25 น. กล่าวเปิดงาน โดย รศ.ทพ.ดร.จักษ์ พันธุ์เพชร ที่ปรึกษา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรม (อว.)

09.25-10.00 น. ปาฐกถาพิเศษ “การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในยุคหลังโควิด-19 ผ่านการดำเนินงานของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี

10.00-10.45 น. บรรยายพิเศษ “ความสำคัญของการบริหารราชการ
ส่วนท้องถิ่นด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
โดย นายขจร ศรีชวโนทัย รองอธิบดีกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น

10.45-12.00 น. เสวนา “การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ
สร้างเครือข่ายของเทศบาลเมือง”
ทม.หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทม.กระทุ่ม จังหวัดฉะเชิงเทรา
ดำเนินการเสวนาโดย รองศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ

- 12.00-13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-14.00 น. เสวนา “การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างเครือข่ายของเทศบาลตำบล”
 ทต.บ้านช่อง จังหวัดฉะเชิงเทรา
 ทต.ปลายพระยา จังหวัดกระบี่
 ดำเนินการเสวนาโดย ดร.นิรนาท แก้วประเสริฐ รมช.องคมนตรี
- 14.00-15.15 น. เสวนา “การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล”
 อบต.หาดสองแคว จังหวัดอุดรธานี
 อบต.สำโรงตาเจ็น จังหวัดศรีสะเกษ
 อบต.โก่งธนู จังหวัดลพบุรี
 ดำเนินการเสวนาโดย รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณมา ประยุกต์วงศ์
- 15.15-16.30 น. การประชุมกลุ่มย่อย “การสร้างเครือข่ายและขับเคลื่อนอปท. ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่อนาคตประเทศไทย”
 เพื่อสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 (แบ่งกลุ่ม อปท. คณะภูมิภาค 5 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน)
- 16.30-17.20 น. เวทีสรุปบทเรียนและนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย
 “การสร้างเครือข่ายและขับเคลื่อน อปท. ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
 ดำเนินการเสวนา โดย คุณก่อเขต จันทเลิศลักษณ์
 ผู้อำนวยการสำนักข่าว Thai PBS
- 17.20-17.30 น. ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พันธเสน กล่าวปิดการประชุม

*หมายเหตุ อาหารว่างจัดในห้องประชุม

+ สารบัญเรื่อง

หน้า

แผนและยุทธศาสตร์สร้างแผ่นดินสุภาพะใน 800 อำเภอ
8,000 ตำบล ทั่วประเทศ บทบาทของ 100 มหาวิทยาลัย
1 ล้านนิสิต

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

ภาคที่หนึ่ง กรอบวิจัยกลาง **39**

1. หลักการและเหตุผลในการทำกรอบวิจัยกลาง 39
2. เป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโครงการ 42
3. แนวทางในการสร้างกรอบวิจัย 45
4. กรอบการวิจัยที่ได้จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 56
5. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 60
6. ความลึกซึ้งในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น 66
7. รายนามนักวิจัยในโครงการที่อยู่นอกเหนือจากหัวหน้า
โครงการ 71

ภาคผนวก ก คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวชี้วัดระดับ
การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลตำบล (ทต.)
และเทศบาลเมือง (ทม.) 74

ภาคผนวก ข การประเมินคู่ขนานการมีส่วนร่วมใน
การพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง 97

	หน้า
ภาคผนวก ค คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมิน ระดับการเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ เทศบาลนคร (ทน.)	100
ภาคผนวก ง คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวชี้วัดระดับ การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.)	122
ภาคผนวก จ แนวทางการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบ การวิเคราะห์ อบต. ทต. ทม. ทน.	147
ตารางที่ 1 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร ด้านศักยภาพบุคลากร	148
ตารางที่ 2 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร ด้านการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม	148
ตารางที่ 3 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ด้านเศรษฐกิจ	149
ตารางที่ 4 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ด้านผู้เปราะบาง	150
ตารางที่ 5 ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในพื้นที่ อบท.	150
ภาคผนวก ฉ ข้อมูลคุณลักษณะองค์การบริหารส่วนจังหวัด	151
1. องค์กร	152
2. นายก อบจ.	152
3. แผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนอื่น ๆ	152
4. การบริหารจัดการ	153
5. ความสุขของพนักงานในองค์กร	154
6. ศักยภาพและทุนทางสังคมของผู้บริหาร พนักงาน เครือข่าย องค์กร ฯลฯ	154

7. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กรและในหมู่ประชาชนตลอดจนกลุ่มเกษตรกร	154
ตารางที่ 1 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กรด้านศักยภาพบุคลากรของ อบจ.	155
ตารางที่ 2 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กรด้านการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของ อบจ.	155
ตารางที่ 3 ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณประจำปีของ อบจ. ตามประเภทโครงการพัฒนา เปรียบเทียบระหว่างงบประมาณและรายจ่ายจริงจาก 3 ปี ย้อนหลัง	156
ตารางที่ 4 ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณประจำปีของ อบจ. ตามประเภทการบริการสาธารณะ เปรียบเทียบระหว่างงบประมาณและรายจ่ายจริงจาก 3 ปี ย้อนหลัง	157

ภาคผนวก ข รายชื่อองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ	158
--	-----

ภาคที่สอง สรุปผลการวิจัย 171

1. ลำดับและสาระในการนำเสนอ <i>ศาสตราจารย์อภิชัย พันธเสน</i>	172
2. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือ <i>รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ สมยานะ และคณะ</i>	178

3. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ภาคตะวันออก <i>รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ</i>	189
4. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ <i>รองศาสตราจารย์ ดร.สถาพร เริงธรรม และคณะ</i>	203
5. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ภาคตะวันตก <i>รองศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ และคณะ</i>	221
6. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลาง <i>รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณมา ประยุกต์วงศ์ และคณะ</i>	235
7. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ <i>ดร.นীরนาท แก้วประเสริฐ ระฆังทอง และคณะ</i>	267
8. ผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและข้อเสนอแนะ <i>ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน</i>	281

แผนและยุทธศาสตร์
สร้างแผ่นดินสูงภาวะ
ใน 800 อำเภอ
8,000 ตำบล
ทั่วประเทศ
บทบาทของ 100 มหาวิทยาลัย
1 ล้านนิสิต

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี
ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

บัดนี้เรามีความรู้และประสบการณ์พอที่จะทำแผนและยุทธศาสตร์
“สร้างแผ่นดินสุขภาวะใน 800 อำเภอ 8,000 ตำบลทั่วประเทศ” โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมใน กระบวนการเรียนรู้
 ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning to action) ในสถานการณ์จริง
 เพื่อสร้างแผ่นดินสุขภาวะ โดยมีอำเภอทุกอำเภอและตำบลทุกตำบลเป็นพื้นที่
 ปฏิบัติการ

การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง เป็นการเรียนรู้ที่
 ทรงพลังที่สุดที่จะฝ่าความยากทุกชนิดไปสู่ความสำเร็จ เป็นกระบวนการที่ทำให้
 สิ่งที่เป็นไปไม่ได้เป็นไปได้ (Makes the impossible possible) เพราะยิ่งทำ
 ยิ่งรักกันมากขึ้น ยิ่งมีความสุขมากขึ้น ยิ่งฉลาดมากขึ้น ฉลาดร่วมกัน (collective
 wisdom) ทำให้เกิดพลังมหาศาลที่ทำให้เกิดแผ่นดินสุขภาวะ ในทุกตำบล
 ทุกอำเภอทั่วประเทศ

ในการนี้จะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ของคนไทยจำนวนมาก
 มากที่สุดในประวัติศาสตร์ อันจะนำไปสู่การเกิดขึ้นของ **พลังพลเมืองที่ตื่นรู้
 และกัมมันตะ** เต็มประเทศ

เมื่อใดประเทศใดเกิดพลังพลเมืองที่ตื่นรู้เต็มประเทศ เมื่อนั้นประเทศนั้น
 ย่อมเกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริงในทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม
 สิ่งแวดล้อม และการเมือง

ทุกภาคส่วนในสังคมไม่ว่าภาครัฐ ทั้งทหาร และพลเรือน ภาคการศึกษา
 ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรการกุศล กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ
 เยาวชน ล้วนมีบทบาทในแผนและยุทธศาสตร์แผ่นดินสุขภาวะนี้ได้ทั้งสิ้น

บทความนี้ว่าด้วยบทบาทของ 1 ร้อยมหาวิทยาลัย 1 ล้านนิสิต

1

1 ร้อยมหาวิทยาลัย 1 ล้านนิสิต

คือพลังอุดมศึกษาทั้งหมดของประเทศ

ประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาทุกชนิดกว่า 100 แห่ง และมีนิสิตนักศึกษา รวมทั้งบัณฑิตตกงานด้วยกว่า 1 ล้านคน เป็นกำลังคนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนมากกว่าพระทุกวัดรวมกัน หรือมากกว่าจำนวนทหารทุกกองทัพรวมกัน และเป็นพลังคนที่ใช้ความรู้ ใช้ปัญญา จึงมีศักยภาพเกินพอที่จะสร้างแผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินสุขภาวะ

การที่มหาวิทยาลัยจะเป็นพลังแผ่นดินได้จริง ต้องการพลังปัจจัย 3 อย่างคือ

1. ต้องรู้ความจริงของแผ่นดินไทย
2. รู้ว่าแผ่นดินสุขภาวะคืออย่างไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร
3. ปรับเปลี่ยนจากการหาความรู้ด้วยการท่องวิชา เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง หรือเรียนรู้จากการลงมือทำ

2

ภูเขา 3 ลูกที่ขวางกั้น

พลังสร้างสรรค์ของระบบการศึกษาไทย

ก้าวข้ามด้วยยุทธศาสตร์

1 มหาวิทยาลัย 1 จังหวัด

ระบบการศึกษาเป็นระบบที่ใหญ่มาก ควรจะเป็นหัวรถจักรทางปัญญา พาชาติออกจากวิกฤต แต่ก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ กลับเป็นตัวถ่วง (load) มากกว่าเป็นตัวสร้างพลัง เพราะอุปสรรคใหญ่ประจุกฎเขาใหญ่ 3 ลูก ที่ขวางกั้น อันได้แก่

1. ระบบการศึกษาไม่ได้มีอยู่บนฐานความจริงของประเทศ แต่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง ถ้าพูดถึงการศึกษาคนทั้งประเทศก็จะนึกถึงการท่องวิชา วิชาเป็นความรู้และเทคนิคในแขนงต่าง ๆ แต่ไม่ใช่ความจริงของประเทศไทย อย่างที่พระเจ้าอยู่หัว ร.9 ทรงเรียกว่า “ภูมิสังคม” เมื่อไม่รู้ความจริงก็ทำให้ถูกต้องไม่ได้ คนไทยทั้งมวลที่เติบโตมาด้วยการศึกษาแบบนี้จึงไม่รู้ความจริงประเทศไทย ไม่รู้ฐานของประเทศหรือสังคม ความเป็นจริงข้างล่างเป็นอย่างไร คงลอยตัวอยู่ข้างบนกับความรู้ดี ๆ หน่อย ๆ แต่มีบทบาทนั้นก็ทำอะไรไม่ถูก ทำให้ประเทศสะสมปัญหาจนวิกฤตมากขึ้นเรื่อย ๆ

2. บุคลากรทางการศึกษาขาดการคิดเชิงระบบและการจัดการ คັນเคยอยู่กับการคิดเชิงเทคนิคจึงทำอะไรได้นิด ๆ หน่อย ๆ ตามเทคนิคที่ตนมี ที่เรียกว่าเป็นแบบ technic-driven แต่ไม่เข้าใจระบบที่ทำให้เกิดประโยชน์ใหญ่ และวิธีจัดการที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เช่น อาจจะมีความรู้ทางเทคนิคในการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย แต่ไม่ตั้งคำถามเชิงระบบว่าทำอย่างไรสิ่งที่เรารู้ว่าดี

จะเกิดขึ้นกับคนทั้งประเทศ เราจึงมีปัญหารื่องคุณภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว เรื่อยมา หรือปัญหาใหญ่ ๆ ต่าง ๆ เช่น ความยากจน และความเหลื่อมล้ำ อุบัติเหตุจลาจลที่คร่าชีวิตคนไทยปีละ 20,000 คน มากกว่าการตายจากโควิด-19 มากมาย หรือความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ต่าง ๆ เหล่านี้ต้องการการคิดเชิงระบบและการจัดการจึงจะแก้ปัญหาได้ แต่คนในมหาวิทยาลัยก็ได้แต่วิเคราะห์วิจารณ์เป็นอย่างมาก ไปไม่ถึงการสังเคราะห์และการจัดการนี่ก็คือ ภูเขาลูกที่ 2 ที่ขวางกั้นพลังทางปัญญาของการศึกษาไทย

3. การศึกษาไทยเน้นการเรียนรู้จากการ “ท่อง” วิชา ไม่ใช่เรียนรู้จากการ “ทำ” ในสถานการณ์จริง จึงสร้างคนที่ไม่เป็น คิดไม่เป็น จัดการไม่เป็น ขึ้นเต็มประเทศ แทนที่จะสร้างคนเก่ง ที่ทำงานเก่ง คิดเก่ง จัดการเก่ง การเรียนรู้จากการทำงานในสถานการณ์จริงทำให้ต้องทำเป็น และต้องคิดอย่างมางานจึงจะสำเร็จ รวมทั้งต้องจัดการเก่งนอกเหนือไปจากพฤติกรรมทางบวกอื่น ๆ เช่น ขยัน อดทน รับผิดชอบ ประหยัด ใฝ่เรียนรู้

นโยบายและยุทธศาสตร์ 1 มหาวิทยาลัย/1 จังหวัด ออกแบบมาเพื่อก้าวข้ามภูเขาที่ขวางกั้นทั้ง 3 ลูกนี้ กล่าวคือ

(1) เมื่อมหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบพื้นที่ (area - based) ต้องเอาความเป็นจริงที่ฐานของประเทศเป็นตัวตั้ง แทนที่จะอยู่กับวิชาอย่างเดียว

(2) ความรับผิดชอบในการสร้างแผ่นดินสุภาพะในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ ทำให้ต้องคิดเชิงระบบและการจัดการ

(3) การขับเคลื่อนให้เกิดแผ่นดินสุภาพะทำให้ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้จากการ “ท่อง” มาเป็นลงมือทำในสถานการณ์จริง

ทั้ง 3 ประการนี้จะทำให้มหาวิทยาลัยเกิดพลังสร้างสรรค์ สามารถร่วมกับภาคีอื่น ๆ สร้างแผ่นดินสุภาพะขึ้นมาได้จริง ๆ ในจังหวัดที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ และถ้าทุกมหาวิทยาลัยทำเช่นนี้ ในทุกจังหวัดก็จะทำให้เกิดแผ่นดินสุภาพะทั้งประเทศ

3

แผนและยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย.... (ชื่อมหาวิทยาลัย) ... ในการสร้างแผ่นดินสุภาวะ ในพื้นที่จังหวัด.... ...(ชื่อจังหวัด) ....

1. พื้นที่ 1 จังหวัดโดยเฉลี่ยมี 10 อำเภอ 100 ตำบล 1,000 หมู่บ้าน
2. สุขภาวะเกิดจากการพัฒนาอย่างบูรณาการที่ 8 มิติ เชื่อมโยง
อยู่ในกันและกัน คือ เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - สิ่งแวดล้อม - วัฒนธรรม -
สุขภาพ - การศึกษา - ประชาธิปไตย ไม่ใช่การพัฒนาแบบแยกส่วน
3. การขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการใน 3 ระดับ คือ
  - ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน** มีสภาผู้นำชุมชนหรือองค์กรชุมชน เป็นองค์กร
จัดการร่วมกับคนทั้งชุมชน ขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนชุมชนที่ร่วมกันทำ
  - ระดับตำบล** มี อบต. หรือเทศบาลตำบล เป็นองค์กรจัดการทำเป้าหมาย
ตำบล เช่น เป้าหมายตำบล 16 ประการ (ดูในหนังสือชื่อ “แผนสงครามเบ็ดเสร็จ
เอาชนะความยากจน และขาดความเป็นธรรม” โดย ประเวศ วะสี) ร่วมกับ
ชุมชนและภาคีต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกตำบล ขับเคลื่อนให้ครบ
เป้าหมายตำบล 16 ประการ จะเกิดตำบลสุขภาวะอย่างสมบูรณ์
  - ระดับอำเภอ** นำโดยนายอำเภอขับเคลื่อน “**พัฒนาคุณภาพชีวิต
ระดับอำเภอ**” (พชอ.) ซึ่งรวมถึงการพัฒนาอย่างบูรณาการใน 100 ตำบล
1,000 หมู่บ้าน ในอำเภอนั้น เป็นการไม่ยาก ที่จะมีนายอำเภอที่ดี ๆ และ
เก่ง ๆ 800 คน ประจำทั้ง 800 อำเภอทั่วประเทศ เพราะกรมการปกครอง

มีโรงเรียนนายอำเภอสำหรับพัฒนานายอำเภออยู่แล้ว ยิ่งถ้ากรมการปกครองได้ร่วมกับภาคีอื่น ๆ ที่ส่งเสริมงานในพื้นที่ เช่น พอช. สสส. สปสช. มูลนิธิปิดทองหลังพระ และอื่น ๆ ยิ่งเป็นไปได้ว่าจะมีนายอำเภอดี ๆ ทุกอำเภอมหาวิทยาลัยอาจตั้งนายอำเภอในพื้นที่จังหวัดที่มหาวิทยาลัยปฏิบัติการเป็นอาจารย์พิเศษด้วยก็ได้ และโดยจารีตและความคาดหวังของสังคมนายอำเภอรับผิดชอบบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนอยู่แล้ว จึงเป็นการยากที่จะคลาดจากบทบาทนี้ไปได้

นายอำเภอที่มีความเป็นผู้นำสูงจะเป็น **นักอำนวยการภูมิพลัง** (นอภ.) คือกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำของผู้คนทุกภาคส่วนของอำเภอ เช่น เครือข่ายสุขภาพอำเภอ เครือข่ายครู เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายนักธุรกิจ เพื่อสุขภาวะอำเภอ เครือข่ายข้าราชการเกษียณอายุ เครือข่ายเยาวชน ฯลฯ เหล่านี้จะเป็นภูมิพลัง (อ่านว่า พู-มิ-พะ-ลัง) หรือพลังแผ่นดิน เป็นพลังพลเมืองที่มีกัมมันตะเต็มแผ่นดิน อำเภอทุกอำเภอก็เท่ากับเต็มแผ่นดิน ช่วยกันสร้างแผ่นดินสุขภาวะทั้งอำเภอและทุกอำเภอ

4. มหาวิทยาลัยร่วมขับเคลื่อนอำเภอสุขภาวะในทุกอำเภอ โดยร่วมเป็นภาคีกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และจากนอกพื้นที่ เช่นกับ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน พอช. สปสช. สช. ธกส. ธนาคารออมสิน สำนักงานสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ กระทรวงสาธารณสุข มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ มูลนิธิสตรี้-สฤชดีวงศ์ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) เป็นต้น

โดย

4.1 มหาวิทยาลัยส่งทีมอาจารย์และนิสิตไปปฏิบัติการในแต่ละอำเภอ ประกอบด้วย คณะอาจารย์ประจำอำเภอละ 15 คน นิสิต 100 คน จากคณะสถาบันต่าง ๆ ในหลักสูตรฐาน “ชุมชนศึกษาภาคปฏิบัติ” ชุดละประมาณ 3 เดือน

4.2 ผู้แทนคณะอาจารย์ประจำอำเภอ เป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอ (พขอ.) ที่มีนายอำเภอเป็นประธาน

4.3 คณาจารย์และนิสิตร่วมกับกลไกระดับชุมชน ตำบล และอำเภอ ในการสำรวจข้อมูลพื้นที่ทั้ง 3 ระดับ มหาวิทยาลัยร่วมพัฒนาศูนย์ข้อมูลอำเภอ

4.4 คณาจารย์และนิสิตร่วมกับกลไกระดับชุมชน ตำบล และอำเภอ ในการทำแผนชุมชน แผนตำบล และแผนอำเภอ

4.5 คณาจารย์และนิสิตติดตามการปฏิบัติตามแผนทั้ง 3 ระดับ และ สนับสนุนการปฏิบัติ ด้วย

- ข้อมูลความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และอื่น ๆ
- วิจัยเพื่อตอบโจทย์ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติ
- ส่งเสริมสนับสนุนด้วยความเชี่ยวชาญเรื่องที่ต้องการ เช่น

เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยเทคนิคการทำสนามเด็กเล่นที่ก่อปัญญา การจัดการท่องเที่ยว ชุมชน ฯลฯ

- การสื่อสาร ทั้งระหว่างกันเองในพื้นที่และกับข้างนอก
- การสนับสนุนอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่

4.6 คณาจารย์และนิสิตประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อเป็นข้อมูล ป้อนกลับไปปรับปรุงกระบวนการทั้งหมดให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4.7 พัฒนานโยบายเพื่อชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง เมื่อมหาวิทยาลัย ได้ผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติในสถานการณ์จริงดังกล่าวข้างต้น จะเกิด สมรรถนะอันไม่เคยมีมาก่อน นั่นคือ **สมรรถนะในการพัฒนานโยบาย สาธารณะ** นโยบายสาธารณะที่ดีเป็นสุดยอดทางปัญญาของชาติใดชาติหนึ่ง เพราะกำหนดทิศทางและความเป็นไปของชาติ หากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มี สมรรถนะในการพัฒนานโยบายสาธารณะ สิ่งถูกต้องดีงามทั้งหลายจะเกิดขึ้น เต็มประเทศ

4

ผลที่จะเกิดตามมา

จากการดำเนินการตามแผนและยุทธศาสตร์

สร้างแผ่นดินสุภาพะ

ใน 800 อำเภอ 8,000 ตำบล

1. เกิดมหาสันติวาระบัพขึ้นในประเทศไทย หรือหนทางสันติอัน
ประเสริฐขนาดใหญ่ เพราะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติของคนไทย
ทั้งชาติ อันทำด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ เป็นเส้นทางสายปัญญาขนาดใหญ่ แทนที่
การต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันด้วยความรุนแรง ซึ่งทำตลอดมาในอดีต และไม่ประสบ
ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความถูกต้องเป็นธรรมที่ลงตัว

2. กระบวนการมหาสันติบริบทดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดความรู้สึที่ดีขึ้น
ทั้งประเทศ ด้วยความรัก และไมตรีจิตที่มีต่อกันในกระบวนการปัญญาที่เกิดขึ้น
และความสำเร็จ กระบวนการนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐาน
(Transformation) ในทุกมิติ ทั้งทางความรู้สึนึกคิด พฤติกรรม สัมพันธภาพ
และการจัดองค์กร ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นไม่ได้ด้วยการพัฒนาแบบแยกส่วนดังที่
ผ่านมา

3. เป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง
เราพูดกันมานานแล้วว่าในสังคมที่ซับซ้อนการใช้อำนาจไม่ได้ผล อำนาจอรัฐ
ที่เป็นทางานั้นเป็นอำนาจควบคุมและจำกัดการเข้าร่วม ต้องการการเปิด
พื้นที่ทางสังคมและทางปัญญาอย่างกว้างขวาง แผนสร้างแผ่นดินสุภาพะใน
800 อำเภอ 8,000 ตำบล เป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมอย่างกว้างขวางที่สุด

ทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกองค์กร ที่มีความรักชอบ หรือถนัดในสิ่งใด สามารถเข้าร่วม ได้หมด ในขอบเขตและขนาดเล็กใหญ่ ได้ตามความพอใจของแต่ละกลุ่ม เช่น ทำในตำบลเดียว หรือทั้งอำเภอ หรือทั้งจังหวัด ทุกคนมีความรู้บางอย่างอยู่ในตัว และอยากมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะระบบที่เป็นทางการเป็นระบบปิด เช่น ข้าราชการเกษียณอายุจำนวนมหาศาล ยิ่งแข็งแรงยิ่งกัมมันตะแต่ถูกปลดระวาง แต่ตามแผนนี้ข้าราชการเกษียณอายุที่ยังกัมมันตะ สามารถเข้าร่วมงานได้ในพื้นที่ พื้นที่ 800 อำเภอ 8,000 ตำบล ใหญ่โตกว้างขวางพอที่คนไทยทุกคนที่ตื่นรู้และกัมมันตะจะเข้าร่วมในการพัฒนา ประเทศ และที่ว่าเป็นการเปิดพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง เพราะกระบวนการนี้ ใช้การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง จึงเป็นทั้งการเรียนรู้ การสร้างความรู้ การใช้ความรู้ การจัดการความรู้ เป็นการเปิดพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวางที่สุด

4. เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ (New associations) ตามปกติสัมพันธ์ภาพในสังคมเป็นสัมพันธ์ภาพเชิงอำนาจ หรือสัมพันธ์ภาพทางดิ่ง หรือที่เรียกว่าจากบนลงล่าง (Top down) สัมพันธ์ภาพเชิงอำนาจทำให้เกิดการบีบคั้นทุกขภาวะและความด้อยปัญญา แต่ในปฏิบัติการตามแผนสร้างแผ่นดินสุขภาวะตามที่น่าเสนอนี้ มีการสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ คือไม่มีใครมีอำนาจเหนือใครทุกคนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนเสมอกัน มีความเสมอภาค เข้ามาสัมพันธ์กันด้วยความสมัครใจไม่มีใครบังคับ สัมพันธ์ด้วยการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ที่ยิ่งทำยิ่งรักกันมากขึ้น ยิ่งไว้วางใจกันมากขึ้น ยิ่งมีความสุขมากขึ้น ยิ่งฉลาดมากขึ้น ยิ่งมีความสำเร็จมากขึ้น สัมพันธ์ภาพใหม่จึงเป็นการสัมพันธ์ภาพแห่งความสุข ความสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเกิด **ประชาธิปไตยโดยสาระและสมบูรณ์** ไม่ใช่โดยกลไกและรูปแบบ ที่แม้แต่ประเทศต้นแบบอย่างสหรัฐอเมริกา ก็ยังมีปัญหาหากหรือไม่ได้ผลแล้ว

ประชาธิปไตยโดยสาระที่ลึกที่สุดก็คือ การเคารพคุณค่าและศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งไม่มีในประชาธิปไตยที่เป็นเพียงกลไก
และรูปแบบ

การที่คนทุกภาคส่วนของสังคมสามารถมีบทบาทในการพัฒนา
ประเทศได้โดยตรง เป็นประชาธิปไตยทางตรง เป็นประชาธิปไตยทางสังคม

การที่ทุกพื้นที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจอย่างบูรณาการ โดยมี
การสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ (ดูเป้าหมายตำบล 16 ประการ ที่อ้างถึงแล้ว) คือ
ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจที่ระบบประชาธิปไตยในโลกกำลังประสบปัญหาอยู่
ขณะนี้ เพราะเป็นประชาธิปไตยเชิงเดี่ยว คือ ประชาธิปไตยทางการเมืองเท่านั้น
ไม่ใช่ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ซึ่งยังขาดอีก คือ

ประชาธิปไตยทางจิตใจ (Spiritual democracy)

ประชาธิปไตยทางสังคม (Social democracy)

ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (Economic democracy)

ล้าหลัง **ประชาธิปไตยทางการเมือง (Political democracy)**

ถ้าปราศจากประชาธิปไตยอีก 3 อย่าง จะบิดเบี้ยวได้ง่าย หรือไม่ได้ผล ดังที่
กำลังเกิดขึ้นกับสหรัฐอเมริกาเวลานี้

5. เป็นการก่อตัวขึ้นเอง (Self-organized) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา
ตามปกติกลไกการขับเคลื่อนได้มาจากการแต่งตั้ง ซึ่งมักทำงานไม่ค่อยได้ผล
เพราะผิดฝาผิดตัว คนที่อยากได้รับการแต่งตั้งไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมหรือมี
ฉันทะที่จะทำ แต่การก่อตัวขึ้นมานั้นมาจากคนที่มีความฉันทะ และคุณสมบัติที่จะ
ทำงานนั้น ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สร้างแผ่นดินสุภาพะนี้ แต่ละภาคก็
ก่อตัวขึ้นมาเอง และเข้ามาเชื่อมโยงกันด้วยความสมัครใจ เป็นองค์กรแบบใหม่
ที่เขาเรียกว่า Chaordic Organization (ดู Dee Hock : Birth of the Chaordic
Age) ซึ่งเครือข่ายจะจัดการตัวเองไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยไม่ต้องมีใคร
มีอำนาจเหนือกัน

6. เป็นการสร้างสถาบันแบบใหม่เพื่อสร้างกำลังคนที่เก่ง เรามีปัญหาเชิงระบบในการสร้างคนไทยที่เก่ง ประเทศส่งคนไปศึกษาต่างประเทศจำนวนมากมาตั้งแต่ครั้ง ร.5 แต่ไม่สามารถสร้างคนไทยที่เก่ง ๆ ขึ้นมาได้เอง เพราะระบบราชการเป็นระบบอำนาจที่เน้นการควบคุมมากกว่าการพัฒนา ในการปฏิบัติตามแผนและยุทธศาสตร์สร้างแผ่นดินสุขภาวะนี้ ที่ว่าเป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวางจะเกิดการสร้างสถาบันแบบใหม่ กลุ่มและเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเต็มพื้นที่จะกลายเป็นสถาบันพัฒนากำลังคนในรูปแบบใหม่ ที่สร้างคนไทยเก่ง ๆ ด้านต่าง ๆ ขึ้นมาเติมประเทศ เช่น เครือข่ายผู้นำชุมชนท้องถิ่นใน 80,000 หมู่บ้าน 8,000 ตำบล และประมาณ 4 - 5 ล้านจะเป็นฐานของผู้นำที่มีคุณภาพสูงจำนวนมากอยู่ที่ฐานของประเทศ เครือข่ายนายอำเภอ 800 คน ในแต่ละรุ่นที่มีโอกาสเป็นผู้นำร่วมกับภาคีต่าง ๆ พัฒนาพื้นที่อย่างบูรณาการ จะกลายเป็นนักอำนวยการภูมิภาค (นอภ.) ที่มีความสามารถสูงพร้อมที่จะทำงานใหญ่ต่อไป ซึ่งรวมถึงบางคนไปเป็นนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่มาจากฐานประสบการณ์การทำงานจริงในพื้นที่ ไม่ใช่ไม่มีที่มาที่ไป หรือมาด้วยกำลังเงินเช่นปัจจุบัน

เครือข่ายครูเพื่อการพัฒนา เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนา เครือข่ายศิลปินเพื่อการพัฒนา เครือข่ายนักธุรกิจเพื่อการพัฒนา เครือข่ายข้าราชการบำนาญเพื่อการพัฒนา เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา ฯลฯ ต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นเต็มพื้นที่

อย่างนักธุรกิจมีอยู่ในทุกอำเภอ ตามปกตินักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จก็มักจะชอบบริจาคให้ส่วนรวม แต่บ่อย ๆ ครั้งก็มีปัญหาว่าจะบริจาคให้ใครหรือองค์กรอะไรจะมีความหมาย ความจริงนักธุรกิจมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศมากกว่านั้น เพราะมีสมรรถนะในการจัดการสูง ซึ่งภาคส่วนต่าง ๆ มักขาดในแต่ละอำเภอนักธุรกิจจึงควรรวมตัวกันเป็นเครือข่ายนักธุรกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอ...(ชื่ออำเภอ)... แล้วเข้าร่วมกับภาคีต่าง ๆ สร้างแผ่นดินสุขภาวะในอำเภอของตน ๆ การพัฒนาไม่ใช่การให้เงินแต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน

ในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ในการเรียนรู้ร่วมกันใครมีความรู้ความชำนาญ
อะไรก็เอาเข้ามาช่วยกัน และทักษะการจัดการเป็นสิ่งที่ต้องการมากในการพัฒนา
เครือข่ายนักธุรกิจเพื่อการพัฒนาอำเภอในแต่ละอำเภอก็จะกลายเป็นสถาบัน
พัฒนากำลังคนที่สำคัญ 800 อำเภอ ก็มี 800 สถาบัน ซึ่งสามารถเชื่อมโยง
แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน กลายเป็นสถาบันนักธุรกิจเพื่อการพัฒนาประเทศที่มี
แคมป์ส 800 แคมป์ส คือ 1 แคมป์ส ต่อ 1 อำเภอ ลองคิดว่ายิ่งใหญ่แค่ไหน
หรืออย่างเรื่องพระสงฆ์ เรามีวัดประมาณ 30,000 วัด พระสงฆ์
ประมาณ 250,000 รูป แต่ระบบการปกครองคณะสงฆ์เป็นแบบระบบราชการ
คือระบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้กำลังพระสงฆ์ไม่มีศักยภาพ
เท่าที่ควร แต่เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาในระดับอำเภอ ที่ทำงานร่วมกับ
นายอำเภอ และภาคีการพัฒนาทั้งหมดในพื้นที่ จะเกิดสัมพันธภาพใหม่ด้วย
การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ไม่ใช่สอนธรรมะแบบลอยตัว
นอกบริบทของความเป็นจริง โดยวิธีนี้เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาในระดับ
อำเภอ จะกลายเป็นสถาบันสงฆ์เพื่อการพัฒนาในรูปแบบใหม่ที่สร้างพระสงฆ์ที่เก่ง ๆ
ในการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งนี้โดยมิได้เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองของ
คณะสงฆ์แต่อย่างใด เพราะกระบวนการพัฒนาดำเนินไปบนทางสายกลาง คือ
สายปัญญาไม่ใช่การเป็นปฏิปักษ์ ตรงข้ามพระสงฆ์ที่เก่ง ๆ เหล่านี้จะช่วยวัด
ให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนตามอุดมคติในพระพุทธศาสนา

เครือข่ายระดับอำเภออื่น ๆ ก็เช่นกัน โดยสรุปจะเกิดสถาบันพัฒนา
กำลังคนที่มีคุณภาพสูงขึ้นมาจำนวนมากเต็มประเทศ ที่สามารถสร้างคนไทย
เก่ง ๆ ดี ๆ จำนวนมาก ที่เป็นคนเห็นแก่ส่วนรวม สุจริต มีความรู้ และ
ประสบการณ์จากการทำงานจริง คิดเก่ง จัดการเก่ง คนไทยที่ดี ๆ และเก่ง ๆ
เหล่านี้ จะทำให้ประเทศไทยมีสมรรถนะสูงในทุกด้าน เพื่อพัฒนาประเทศไทย
และช่วยพัฒนาโลก

7. เป็นการ “สร้างพระเจดีย์จากฐาน” พระเจดีย์สร้างจากยอด
ไม่ได้ เพราะจะพังลง ๆ ในเมื่อไม่มีฐานรองรับ การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมา
ทำประดุกสร้างพระเจดีย์จากยอด อะไร ๆ ก็เอาแต่ข้างบน เช่น เศรษฐกิจ

การศึกษา การเมืองระดับชาติ เมื่อปราศจากฐานที่แข็งแรง การพัฒนาที่ไม่สำเร็จ โครงสร้างทุกชนิดถ้าฐานกว้างและแข็งแรงก็จะรองรับโครงสร้างทั้งหมดให้มั่นคง

สังคมข้างบนกับข้างล่างไม่เหมือนกัน สังคมข้างล่างเป็นเรื่องของชีวิตจริง ปฏิบัติจริง อยู่ร่วมกันจริง เป็น real sector และเป็นที่อยู่ของศีลธรรม หรือความถูกต้อง เพราะชุมชนคือระบบการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม

ในขณะที่สังคมข้างบนเต็มไปด้วยเรื่องของอำนาจ รูปแบบ เงิน และมหายาคติต่าง ๆ รวมทั้งความฉ้อฉล อย่างเงินที่ไหลเวียนอยู่ในโลก 99 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีเศรษฐกิจจริงรองรับ จึงวูบไหว พลิกผัน ถูกปั่นให้วิกฤตได้ง่าย ข้างบนจึงไม่มีที่อยู่ของศีลธรรม คนข้างบนไม่เข้าใจความจริงของสังคมข้างล่าง หรือความเป็นจริงของประเทศไทย เพราะระบบการศึกษาที่เอาวิชาเป็นตัวตั้งไม่ได้เอาความจริงของประเทศเป็นตัวตั้ง แต่คนข้างบนมีอำนาจ อำนาจที่ไม่รู้ความจริง ทำให้ถูกต้องไม่ได้ เพราะฉะนั้นการพัฒนาแบบสร้างพระเจดีย์จากยอดจึงล้มเหลวเรื่อยมา ไม่ว่าจะเปลี่ยนทีมบริหารอย่างไร ๆ

แต่ในแผนและยุทธศาสตร์สร้างแผ่นดินสุขภาวะใน 800 อำเภอ 8,000 ตำบล นี่เป็นการพัฒนาแบบสร้างพระเจดีย์จากฐาน เมื่อฐานของประเทศแข็งแรงก็จะรองรับประเทศทั้งหมดให้มั่นคง

การเติบโตขึ้นมาจากข้างล่าง หรือกระชับพื้นที่ขึ้นมาจากข้างล่าง เนื่องจากข้างล่างเป็น real sector และเป็นระบบศีลธรรมหรือการอยู่ร่วมกันอย่างถูกต้อง จะสามารถทำให้การจัดการเพื่อความถูกต้องขยายขึ้นมาครอบคลุมทั้งประเทศ ในขณะที่อำนาจข้างบนไม่สถาปนาความถูกต้องลงไปข้างล่างได้ เพราะตนเองมีมหายาคติอยู่มาก

8. ถ้าหันไปดูเป้าหมายตำบล 16 ประการที่อ้างถึงอย่างละเอียด จะเห็นว่าเป็นเป้าหมายของสังคมสุขภาวะที่สมบูรณ์ ทั้งเชิงองค์กรวม องค์ประกอบ และสัมพันธภาพที่ถูกต้อง และสมรรถนะในการจัดการระบบใดที่จะมีความเป็นปกติมั่นคงต้องมี

หนึ่ง ความเป็นองค์กรรวมหนึ่งเดียวกัน
สอง มีองค์ประกอบและสัมพันธ์ภาพที่ถูกต้อง
สาม มีการขับเคลื่อนที่ถูกต้อง

เหมือนอย่างร่างกายของเราทั้งหมดเป็น**องค์กรรวม** เซลล์และอวัยวะทั้งหมดต้องเชื่อมโยงเป็นองค์กรรวมเดียวกัน ไม่ใช่ หัวใจ ตับ ปอด ไปคนละทาง 2 ทาง เซลล์ทุกเซลล์อวัยวะทุกอวัยวะจะต้องมีความถูกต้อง และสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง จึงจะเกิดบุรณภาพและดุลยภาพ ดุลยภาพทำให้เกิดความเป็นปกติสุขและอายุยืน

หรือระบบนั้นจะเป็นรถยนต์หรือเครื่องบิน องค์กรรวมทำให้วิ่งไปบนถนนได้ หรือบินไปในอากาศได้ องค์ประกอบจะมีที่พื่นที่หมื่นส่วนก็ต้องมีความถูกต้องทั้งหมด และสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง จึงจะมีรถยนต์ที่วิ่งไปได้ หรือเครื่องบินที่บินสู่ฟ้าไกลได้ ทั้งนี้โดยมีการขับเคลื่อนที่ถูกต้อง

**เป้าหมายตำบล 16 ประการถูกออกแบบมาให้ความถูกต้อง
ทั้งเชิงองค์กรรวม องค์ประกอบ และสัมพันธ์ภาพ และกลไกการขับเคลื่อน**

เป็นความถูกต้องเป็นธรรมที่ครบหรือสมบูรณ์

เมื่อความถูกต้องเป็นธรรมครบ การขับเคลื่อนก็ง่าย ประจักษ์การขับเคลื่อนที่**มีองค์ประกอบครบ** ฉะนั้นยุทธศาสตร์ที่สังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นภาคีสร้างแผ่นดินสุขภาวะใน 800 อำเภอ 8,000 ตำบล ด้วยการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง จึงยากที่จะไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างแผ่นดินสุขภาวะ

ในประวัติศาสตร์ มนุษย์ล้วนดิ้นรนที่จะสร้างแผ่นดินสุขภาวะแต่ไม่สำเร็จ ต้องทุกข์ยากลำบากล้มตายลงเป็นก่ายกอง เพราะขาดระบบที่มีความถูกต้องเป็นธรรมอันสมบูรณ์ดังกล่าว มีแต่ความถูกต้องเป็นธรรมเป็นบางส่วน ซึ่งไม่เพียงพอที่จะเกิดแผ่นดินสันติสุข แผ่นและยุทธศาสตร์แผ่นดินสุขภาวะคราวนี้ออกแบบมาให้คนไทยประสบความสำเร็จ

9. การที่กล่าวถึงบทบาทของอุดมศึกษาในการมีส่วนร่วมสร้างแผ่นดิน
สุขภาวะในที่นี้ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐาน (Transformation) ของ
การศึกษา

ระบบการศึกษาเป็นระบบที่ใหญ่มาก แต่ขาดความคิดใหญ่

การศึกษาจึงเล็ก บอนไซ แยกส่วน และไม่มีสมรรถนะในการพัฒนา
ประเทศ

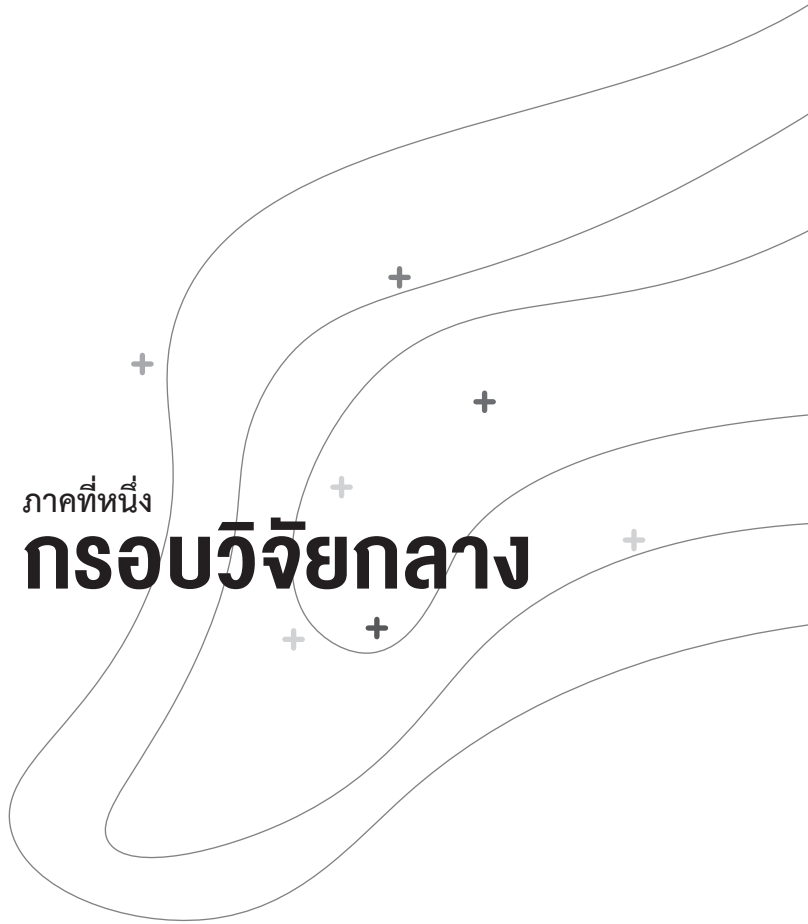
จะเห็นได้จากการอธิบายข้างต้นทั้งหมดว่า กระบวนการสร้างแผ่นดิน
สุขภาวะใน 800 อำเภอ 8,000 ตำบล เป็นกระบวนการที่ใหญ่มาก ที่คนไทย
ทุกภาคส่วนจะเข้ามาร่วมสร้างแผ่นดินสุขภาวะโดยเอาชุมชนท้องถิ่นหรือฐาน
ของประเทศเป็นตัวตั้ง ด้วยการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง
อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทรงพลัง ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐาน
(Transformation) ในทุกมิติ ตั้งแต่ความรู้สึกรู้จักคิด พฤติกรรม สัมพันธภาพ
ตลอดไปจนถึงการจัดองค์กร เพื่อความถูกต้องเป็นธรรมอย่างสมบูรณ์

นี่คือกระบวนการเรียนรู้ที่ใหญ่ที่สุด

ถ้าระบบการศึกษาแทนที่จะท่องวิชาอยู่ อันเป็นการเรียนรู้ที่เล็ก
และแคบ เข้าร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ที่ใหญ่ที่สุด การศึกษาก็จะเป็นเรื่อง
ที่ใหญ่ที่สุด ไม่ใช่เล็ก บอนไซ และแยกส่วนอีกต่อไป

ระบบอื่น ๆ ทั้งหมด ก็คิดได้ทำนองเดียวกัน ที่เข้าร่วมขับเคลื่อน
การสร้างแผ่นดินสุขภาวะให้ประเทศไทยเป็นตัวอย่างแก่โลกว่า แผ่นดินสุขภาวะ
ที่มีความถูกต้องสมบูรณ์เกิดขึ้นได้จริง จากศักยภาพของความเป็นมนุษย์

ภาคที่หนึ่ง

กรอบวิจัยกลาง

1. หลักการและเหตุผลในการทำกรอบวิจัยกลาง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินงานพร้อมกันใน 6 ภูมิภาค โดยนักวิจัยจาก 7 สถาบัน อันประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยท่านอื่น ๆ นอกจากหัวหน้าโครงการอีก 55 ท่าน สังกัดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตามรายชื่อปรากฏอยู่ในท้ายคำอธิบายในส่วนนี้ ซึ่งได้ดำเนินการในเรื่องเดียวกันคือการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิภาคของแต่ละสถาบันในฐานะเป็นโครงการอิสระของหัวหน้าโครงการแต่ละท่าน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงกับ อปท.

ไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ จึงจำเป็นต้องพัฒนากรอบวิจัยกลางขึ้นมา โดยที่ในปีแรก (2561) นักวิจัยแต่ละคณะวิจัยจัดทำกรอบการวิจัยของตนเอง มาก่อนล่วงหน้า แต่เมื่อได้ลงมือปฏิบัติจริง ประกอบด้วยการไปศึกษาเบื้องต้น ในระยะเวลา 6 เดือนแรก นักวิจัยทั้งหมดรวมกับผู้ประสานงานโครงการซึ่งได้ ทำหน้าที่เป็นเสมือนหัวหน้าชุดโครงการด้วยตนเอง เนื่องจากความสำคัญของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบรรดา อปท. ที่ได้ทำการศึกษา ที่มีผลอย่างยิ่งต่อทิศทางการพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้พัฒนาเป็นกรอบการวิจัยกลางร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้นักวิจัยจากแต่ละสถาบันยังสามารถมีนวัตกรรมของตนเองที่จะคิดเพิ่มเติมได้จากกรอบวิจัยกลาง เพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีความหลากหลายและในที่สุดจะนำมาบูรณาการร่วมกันให้ ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีความหลากหลายของ หัวหน้าโครงการแต่ละท่าน ซึ่งมีพื้นความรู้และความสนใจที่แตกต่างกัน อาทิเช่น รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะวิจัย ส่วนใหญ่เป็นนักรัฐศาสตร์ มีความสนใจและความเชี่ยวชาญด้านการเมืองท้องถิ่นและความตั้งใจจะให้เกิด การกระจายอำนาจไปถึงประชาชนโดยตรงตามทฤษฎี New localism ซึ่งแตกต่าง กับพระราชบัญญัติและกฎระเบียบการกระจายอำนาจในปัจจุบันที่อยู่บนพื้นฐาน ของรัฐธรรมนูญของประเทศไทยฉบับปี พ.ศ. 2540 รองศาสตราจารย์สถาพร เริงธรรม มีพื้นฐานทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งก็จะสนใจรูปแบบการบริหาร ราชการขององค์กรของรัฐ แต่ก็มีเป้าหมายที่จะให้เกิดมีการกระจายอำนาจไปถึง ประชาชนโดยตรงให้มากที่สุด โดยหัวหน้าโครงการทั้งสองท่านมีความเห็น ร่วมกันและได้พิสูจน์ในงานของทั้งสองท่านว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ ศาสตร์พระราชามีความสอดคล้องและไปได้ด้วยกันกับกรอบคิด New localism มากกว่า และได้เสนอวิธีการที่จะปรับโครงสร้างการบริหารของ อปท. ให้เป็นไป ในทิศทางนั้น ส่วนรองศาสตราจารย์วิระศักดิ์ สมยานะ มีพื้นฐานเป็นนักเศรษฐ- ศาสตร์ มีความสนใจในด้านประสิทธิภาพในการบริหารงานของ อปท. และปัจจัย ที่ส่งเสริมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบรรดา อปท. ด้วย การสร้างเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อน รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ

มีพื้นฐานด้านนิเทศศาสตร์และมีความสนใจในการแก้ปัญหาให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ บุคคลชายขอบ ผู้สูงอายุ และการพัฒนาเยาวชนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จึงมีความสนใจที่ค่อนข้างกว้างที่จะช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในท้องถิ่นผ่านระบบการจัดสวัสดิการสังคม ยกย่องระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของ ประชาชนผ่านนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ รองศาสตราจารย์วรรณา ประยุกต์วงศ์ มีพื้นฐานเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่สนใจพุทธเศรษฐศาสตร์และปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และมีความเห็นว่านวัตกรรมสังคม ซึ่งรวมทั้งนวัตกรรมทาง เศรษฐกิจ และนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยี ที่สามารถนำมาปรับใช้นวัตกรรม สังคมได้ ควรจะถูกนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มโอกาสในการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งผ่านกรอบคิดของพุทธเศรษฐศาสตร์ที่เน้น ประโยชน์สุข คือการสร้างประโยชน์และความสุขให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยมี ความสุขจากการให้เป็นผลตอบแทน อาจารย์นันทา แก้วประเสริฐ รัชังทอง มีพื้นฐานความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์และการบริหารธุรกิจแนวพุทธเศรษฐศาสตร์ และเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแนวโน้มที่จะโยงหลักการบริหารธุรกิจเข้ามาอธิบาย ความสำเร็จในการบริหารงานของ อปท. บนพื้นฐานพุทธเศรษฐศาสตร์และ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้พิสูจน์ให้เห็นว่าแบบประเมินที่นำมาใช้ วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. มีความเป็นมาตรฐานสากล เพราะสามารถวัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้โดยไม่ถูกจำกัดโดยศาสนา หรือความเชื่อ ความแตกต่างทางเศรษฐกิจ ความเป็นชุมชนเมืองหรือชนบท รวมทั้งประเภทของ อปท. ที่แตกต่างกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการพิสูจน์ว่าแบบประเมิน ที่ใช้มีความเป็นมาตรฐานสากล โดยมีพื้นที่ทดลองทั่วประเทศ ในระยะที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 86 อปท. และระยะที่สองอีก 113 อปท. รวมทั้งสิ้น 199 อปท. ซึ่งจะเป็นจำนวนมากพอที่จะขยายผลในการขับเคลื่อนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในปีต่อ ๆ ไป หลังจาก 1 ปีผ่านไป ได้เรียนรู้ปัญหาอุปสรรคจากกรอบวิจัยเดิม รวมทั้งได้ความรู้ใหม่จากงานวิจัยทั้ง 6 โครงการ จึงได้นำความรู้เหล่านั้นมา ใช้พัฒนาเป็นกรอบวิจัยกลางที่ได้นำมาใช้ในงานวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งคือกรอบ การวิจัยที่จะได้อธิบายต่อไป

2. เป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโครงการ

เป้าหมายของโครงการนี้คือ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทย เพื่อให้เกิดมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาคที่บริหารงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยให้มีจำนวนที่มากพอ (Critical number) เพื่อให้ห้องค์กรเหล่านี้เกิดมีพลังในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 7,852 แห่ง ส่วนจำนวนที่มากพอที่จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนนั้น โครงการนี้ได้กำหนดเป้าหมายให้มีจำนวนประมาณ 500 แห่ง ทั่วประเทศ หรือประมาณร้อยละ 6.4 ของจำนวนอปท. ทั้งประเทศ ซึ่งคาดว่ามากพอที่จะทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนเป็นเครือข่ายระหว่าง อปท. ด้วยกันเองได้ในที่สุด จึงมีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงแล้วในกรณีของภาคเหนือ

เป้าหมายที่สำคัญส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว เพื่อเป็นพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นไปในทิศทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานโดยพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 แต่ก็มีได้รับความสนใจเท่าที่ควรจากรัฐบาลไทยและประชาชนทั่วไปในขณะนั้น จนกระทั่งประเทศไทยเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจครั้งสำคัญ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 พระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ที่พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยทั่วทั้งประเทศ จึงได้รับการตอบรับจากชนชั้นนำและประชาชนชาวไทยทั่วทั้งประเทศ แม้กระนั้นถึงแม้รัฐบาลทุกรัฐบาลหลังจากนั้นมักจะอ้างว่าได้นำมโนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาประเทศแล้ว อีกทั้งประเทศไทยเองได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (2540-2544) และมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นทางการที่ได้กำหนดว่าได้นำปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 (2545-2549) เป็นต้นมาจนถึงแผนที่ 12 ที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน (2560-2564) แต่ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นจริงตามแนวทางดังกล่าวยังคงมีไม่มาก ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของคนในชาติยังไม่มีความโน้มที่จะลดลง ถึงแม้ประเทศไทยจะสามารถลดสัดส่วนคนจนได้มากก็ตามที่ ทั้งนี้เพราะทิศทางการพัฒนาของประเทศไทยโดยรวมยังมีเป้าหมายสำคัญที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ การพัฒนาประเทศตามแนวทางนี้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูงจะไปตกอยู่กับนายทุนและชนชั้นนำของประเทศ และเมื่อคนเหล่านี้มีอำนาจทางเศรษฐกิจก็พยายามใช้อำนาจดังกล่าวครอบงำอำนาจทางการเมืองผ่านระบบการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ที่เรียกว่า “ธุรกิจการเมือง” คือการเมืองที่วางอยู่บนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของนักธุรกิจและชนชั้นนำเป็นหลัก

ความหวังที่จะปรับเปลี่ยนการเมืองลักษณะเช่นนี้ในระดับประเทศได้ส่วนหนึ่งจึงต้องพึ่งการเมืองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอยู่กับประชาชนในระดับฐานรากค่อนข้างมาก ดังนั้นโอกาสที่จะบริหารงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่จึงยังมีโอกาสเป็นไปได้มากกว่าการเมืองในระดับประเทศ ที่นักการเมืองจะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและมีทรัพยากรพร้อมทุกด้านเพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง อีกทั้งในทางปฏิบัติจริงนักธุรกิจซึ่งเป็นชนชั้นนำเหล่านี้ต่างให้การสนับสนุนทุกพรรคการเมือง ดังนั้นไม่ว่าพรรคการเมืองใดได้รับชัยชนะการเลือกตั้ง หรือแม้กระทั่งคณะทหารที่เข้ามายึดอำนาจด้วยการรัฐประหาร ถ้าจะสามารถบริหารราชการแผ่นดินต่อไปได้อย่างราบรื่น จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของชนชั้นนำในลักษณะ “ธุรกิจการเมือง” ดังกล่าวเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ การขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าใจและ
น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรของตน
จึงเป็นความหวังที่จะลดอิทธิพลของธุรกิจการเมืองในระดับประเทศได้ใน
ระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ในสังคมไทยยังมีแรงเกาะเกี่ยวของสังคมในระดับชุมชนที่
รู้จักกันดีในนามของ “บวร” หรือ บ้าน-วัด-โรงเรียน หรืออาจจะขยาย
ในส่วนของตัว “ร” ให้เป็นราชการ คือ โรงเรียน และราชการส่วนท้องถิ่น
ความเชื่อมโยงดังกล่าวจะช่วยสร้างความ รู้-รัก-สามัคคี โดยความรู้ และ
คุณธรรม มาจากวัดและโรงเรียน ถ้าเสริมด้วยพลังของประชาชนจากชุมชน
ฐานรากและการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์
ต่อประชาชนก็จะเกิดเป็นพลังความสามัคคี ทำให้ความหมายของคำว่า รู้-รัก-
สามัคคี ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งหมดนี้คือเหตุผลของความจำเป็นที่จะต้องพยายามขับเคลื่อนองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดมีจำนวนที่มากพอที่จะเป็นแรงส่งให้เกิดการ
ขับเคลื่อนต่อไปได้ด้วยตนเอง เพื่อที่โอกาสที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ
ไปตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงดังที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพล
อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตามที่ได้ทรงปรารถนาไว้ในครั้งสุดท้ายแก่
คณะผู้บริหารสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ณ โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ 5
กันยายน 2554 ความตอนหนึ่งว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง” “เศรษฐกิจ” และที่ “พอเพียง” พอเพียงก็
ไม่ค่อยเข้าใจว่าพอเพียงอะไร แต่ความคิดของตัว พอเพียง ก็คือว่า ทำอะไร
ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ทำอะไรให้มันเกินไป เมื่อทำแล้วได้ผลในการทำ
ถ้าได้ผล ก็หมายความว่า ประหยัดสำหรับชาวบ้านคนที่ทำเศรษฐกิจนี้เอง
ผู้ที่เป็นนักทฤษฎี ผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ก็จะต้องหาเหตุผลของเศรษฐกิจ
พอเพียงนี้ ถ้าหาเหตุผลได้ ก็เชื่อว่า เหตุผลนี้ก็จะได้ประโยชน์ เมื่อได้

ประโยชน์แล้ว ชาวบ้านในประเทศไทยก็จะได้ประโยชน์ เมื่อได้ประโยชน์แล้ว เขาก็จะมีความร่ำรวยขึ้น โดยไม่ต้องลงทุนอะไรมากมาย ถ้าทำได้แล้ว ก็จะเป็นการช่วยให้ประเทศชาติอยู่ได้ ถ้าไม่เอาใจใส่ในความคิดเหล่านี้ งานทั้งหลายที่เราทำก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย”

บางส่วนของพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (2470-2559)
พระราชทานแก่คณะผู้บริหารสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ณ โรงพยาบาลศิริราช วันที่ 5 กันยายน 2554

3. แนวทางในการสร้างกรอบวิจัย

ในการสร้างกรอบการวิจัยในครั้งนี้ หัวใจสำคัญอยู่ที่การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะช่วยให้สามารถทราบระดับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำลังดำเนินอยู่ เพื่อจะได้ร่วมมือกันหาทางยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละองค์กรให้สูงขึ้น เพราะยิ่งองค์กรปฏิบัติได้ตามความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงได้มากขึ้นเท่าใด ผลประโยชน์ หรือประโยชน์สุขที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติเป็นส่วนรวมก็จะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นทางการ ในลักษณะที่สะท้อนความหมายที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงให้ไว้โดยสามารถจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจนพอสมควร อีกส่วนหนึ่งคือการวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง เพราะจะกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนย่อมไม่เป็นการถูกต้อง ทั้งนี้ดังที่ได้กล่าวไว้แต่แรกว่าพื้นฐานของพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมีความคิดเบื้องหลังของการกระจายอำนาจ

จากส่วนกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Old localism) โดยยังไม่ถึงมือของประชาชนโดยตรง เนื่องจากยังมีความไม่แน่นอนว่าจะกระจายอำนาจให้ถึงประชาชนโดยตรงได้หรือไม่ จึงใช้ตัวแทนประชาชนซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งทำหน้าที่แทนประชาชนโดยตรง ดังนั้นการออกแบบการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันก็ได้มีการเกริ่นนำให้เห็นแล้วว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์ของพระราชาสมาสามารถใช้ได้กับการกระจายอำนาจแบบใหม่ (New localism) ให้ถึงมือประชาชนโดยตรงได้ การประเมินที่ออกแบบเอาไว้ต้องทำให้ไปถึงจุดดังกล่าวได้ด้วย โดยไม่ขัดแย้งกับรูปแบบที่ยังดำรงอยู่ของ อปท.

การน้อมนำความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นทางการมาประยุกต์ใช้นั้นเริ่มจาก “คำปรารภ” คือข้อความที่ได้นำเสนอเบื้องต้นจากสำนักพระราชวังถึงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังต่อไปนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ส่วนความหมายของคำว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้พระราชทานไว้ดังต่อไปนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

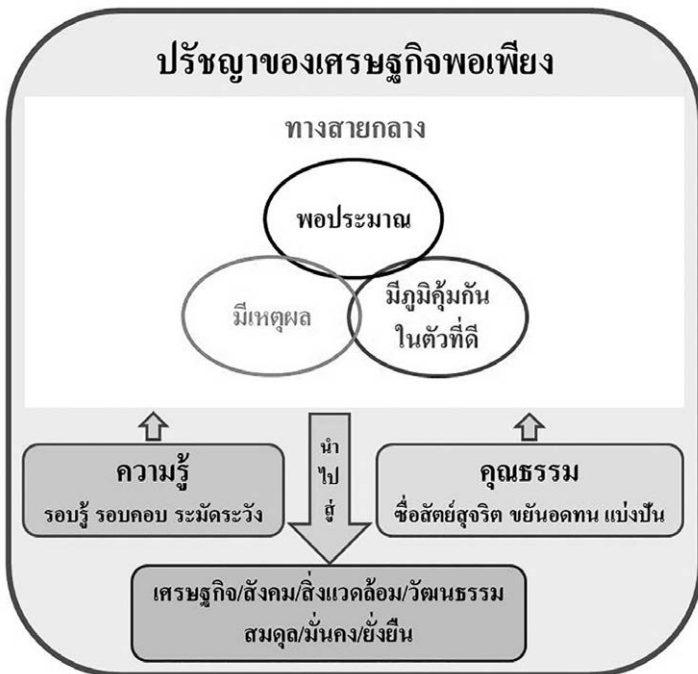
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน

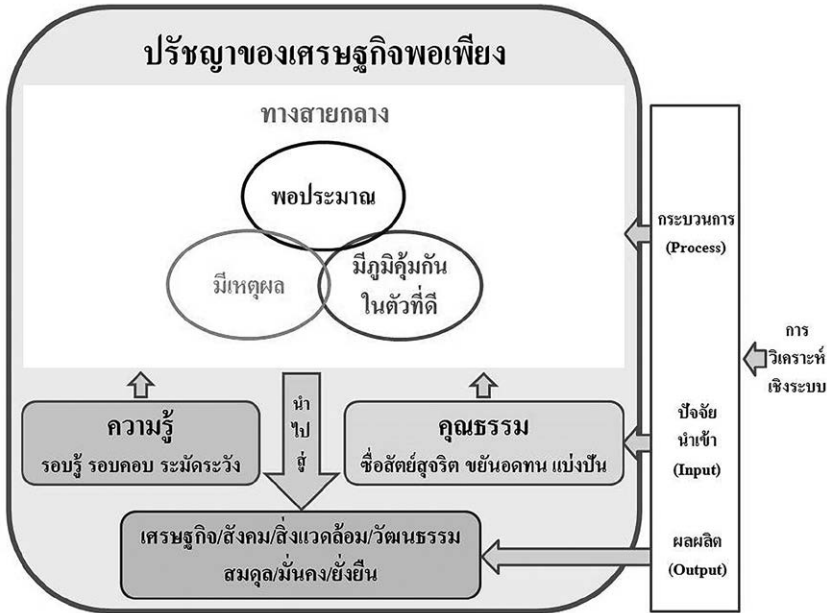
ในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากคำจำกัดความข้างต้นได้มีการนำเอาคำสำคัญ (Keywords) มาแสดง เป็นความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้ โดยภาพที่รู้จักกันดีและเป็นการอธิบายความหมาย โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นภาพที่คนไทยส่วนมากทราบกันดี คือ

ซึ่งภาพดังกล่าวอาจจะนำเสนอเป็นการวิเคราะห์เชิงระบบได้ดังต่อไปนี้

ขอให้สังเกตว่าไม่มีที่ใดเลยในคำอธิบายความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นทางการจะมีคำว่า “ความรู้” ซึ่งเป็นคำที่ทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน เพราะในความหมายจริงมีคำว่า **รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง** และคำว่า **สติปัญญา** คำว่า รอบรู้ คือ ปัญญา รอบคอบ คือ สติ และระมัดระวัง คือ สติ ดังนั้น จึงควรใช้คำว่า สติ ปัญญา แทนคำว่า “ความรู้” ซึ่งอาจจะทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อน เพราะคำว่า “รอบรู้” หรือ ปัญญา ไม่ใช่เป็นเพียง “ความรู้” แต่เป็น “ความรู้จริง” หรือความรู้ตามความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ อีกทั้ง “ความรู้” แต่เพียงอย่างเดียวถ้าไม่ถูกกำกับด้วย “สติ” อาจจะมีการนำความรู้ไปใช้ในทางที่ผิด ดังนั้น คำว่า “ความรู้” อย่างเดียวจึงไม่พอเพียง จะต้องต้องมี สติ และปัญญา เพื่อให้สื่อความหมายชัดเจนตามคำจำกัดความที่เป็นทางการในการนำเสนอต่อจากนี้ไปจะใช้คำว่า “สติปัญญา” แทน

คำว่า ความรู้ และจะมีการนำเสนอในลักษณะการวิเคราะห์เชิงระบบในรูปแบบที่เห็นได้ชัด ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลในที่สุด (Impact)*

ถ้าพิจารณาจากภาพที่แสดงโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอจะมีแต่เพียงผลผลิตเท่านั้น มิได้มีผลลัพธ์ และผลในที่สุด

คือ เศรษฐกิจ / สังคม / สิ่งแวดล้อม /
วัฒนธรรม / สมดุล / มั่นคง / ยั่งยืน

คำว่า **มั่นคง** และ **ยั่งยืน** นั้น มิได้ปรากฏอยู่ในความหมายของคำว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นทางการ แต่ปรากฏอยู่ในคำปรารภส่วนในความหมายที่อธิบายคำว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีคำว่า **สมดุล** เพียงคำเดียวเท่านั้น ขณะเดียวกัน คำว่า “เศรษฐกิจ” นั้นมิได้ปรากฏอยู่ในคำอธิบายความหมาย แต่ที่ปรากฏอยู่ในความหมายที่ทรงตรัสถึงคือคำว่า “**วัตถุ**” คือ ความเจริญหรือการพัฒนาทางวัตถุ ที่อาจจะอธิบายได้ว่าพระองค์หมายถึง**เศรษฐกิจ**นั่นเอง

อย่างไรก็ตามคำที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตนั้นมี 3 คำ คือ “**สมดุล**” “**มั่นคง**” และ “**ยั่งยืน**” ซึ่งการเรียงทั้งสามคำในแบบข้างบนนั้นเป็นการเรียงโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อาจจะมีการเรียงลำดับตามความสำคัญของคำก็ได้ โดยคณะผู้วิจัยชุดนี้จะเรียงใหม่เป็น **ยั่งยืน/สมดุล และมั่นคง** ด้วยเหตุผลที่จะได้อธิบายต่อไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลในที่สุด

*ปกติจะมีผู้แปลคำว่า Impact แปลว่า ผลกระทบ แต่ผู้เขียนเห็นว่าภาษาไทยที่แปลว่า ผลในที่สุด จะสื่อความหมายของคำว่า Impact ในที่นี้ได้ดีกว่า

ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า “การมีภูมิคุ้มกัน” นั้นเป็นวิธีการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ย่าง
และมีความลึกซึ้งน้อยกว่าที่สุดเมื่อเทียบกับ **ความพอประมาณ** หรือ **ความพอเพียง**
และ **ความมีเหตุผล** ทั้งนี้เพราะมีหลายวิธีที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนได้ เช่น
การโอนอ่อนผ่อนตามสถานการณ์ ความรอบคอบและระมัดระวัง หรือหลีกเลี่ยง
การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง แต่การมีภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดก็คือการมีปัญญา
ที่ถูกควบคุมด้วยสติ และการมีคุณธรรมที่ได้ให้ความหมายไว้ในปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงคือ **ซื่อสัตย์สุจริต** **อดทน** และ **ขยันหมั่นเพียร** ซึ่งถ้าหากมี
ภูมิคุ้มกันอันเกิดจากการมีสติปัญญา และคุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงแล้ว จะทำให้มีภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุด คือความสามารถในการพึ่งตนเอง
ที่ช่วยให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ได้ในทุกสถานการณ์

ที่สูงกว่า “วิธีการ” คือ “**วิธีคิด**” ที่เป็นเช่นนี้เพราะวิธีการเป็นเหมือนคู่มือ
ข้อแนะนำ หรือคำสั่ง อาจจะเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจอยู่บ้างแต่ไม่จำเป็นต้อง
ต้องมีทั้งหมด เพราะทำตามวิธีการหรือคู่มือก็ได้ แต่การมีภูมิคุ้มกันที่สูงกว่า
วิธีการคือ **วิธีคิด** ทั้งนี้เพราะการมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะต้องประกอบไปด้วยการมี
สติปัญญาและมีคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเบื้องต้นคือการมีสติ หรือมีการ
ยังคิดที่จะไม่ทำสิ่งที่ผิด ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่สำคัญ และถ้ามี
คุณธรรมซึ่งประกอบด้วย **ความซื่อสัตย์สุจริต** **ความอดทน** **ความขยันหมั่นเพียร**
และมีปัญญา ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควร ทั้งหมดนี้ก็จะเป็ภูมิคุ้มกันอย่างดี
ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว และอะไรก็ตามถ้าหากมีภูมิคุ้มกันที่ดี ผลที่จะตามมา
ก็คือ **ความยั่งยืน** ทั้งนี้เพราะสามารถอยู่รอดปลอดภัยได้ในทุกสถานการณ์
นี่คือผลผลิตของการมีภูมิคุ้มกันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วน “**วิธีคิด**” นั้น จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจด้วยตนเอง และ “**วิธีคิด**”
ในที่นี้คือ “**ความพอประมาณ หรือความพอเพียง**” ความหมายที่ลึกซึ้งของ
ความพอประมาณหรือความพอเพียง คือเป็นกฎธรรมชาติที่ควบคุมการปฏิบัติตน
สำหรับสิ่งที่มีชีวิตทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ หรือคน ทั้งนี้เพราะความ
พอประมาณ คือจุดที่ดีที่สุดสำหรับชีวิต สิ่งที่มีชีวิตทุกชีวิต ถ้าหากเอา “**ชีวิต**”
ของตนเองเป็นหลักในการตัดสินใจ อะไรก็ตามที่น้อยเกินไป ยังคงไม่ดีที่สุด

สำหรับชีวิต อะไรก็ตามที่มากเกินไปก็ไม่ดีที่สุดสำหรับชีวิต จะต้องมียุคที่ดีที่สุด เพียงจุดหนึ่งหรือช่วงหนึ่ง เช่น เมื่อนึกถึงพืชที่อยู่บนบก พืชดังกล่าวได้น้ำมากเกินไปก็ไม่ดีสำหรับชีวิตพืช ได้น้ำน้อยเกินไปก็ไม่ดีสำหรับพืชเช่นกัน หรือถ้าได้ธาตุอาหารน้อยเกินไปก็ไม่เจริญเติบโต ได้อาหารมากเกินไปก็อาจจะตายได้ รวมทั้งแสงแดดและอุณหภูมิที่เหมาะสมก็เช่นกัน **จุดที่ดีที่สุด**สำหรับพืชก็คือ จุดที่พอประมาณหรือจุดที่พอเพียง ถ้าจะยกตัวอย่างสัตว์และคน ซึ่งต่างกับพืช ที่ทั้งคนและสัตว์ส่วนใหญ่สามารถเคลื่อนที่ได้ จึงมีโอกาสเลือกเวลา สถานที่ และ/หรือ ปริมาณที่พอประมาณสำหรับตนเองได้มากกว่าพืช การได้รับอาหารมากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็ไม่ดีที่สุดต่อชีวิต การออกกำลังกาย รวมทั้งกิจกรรมทุกชนิดเท่าที่จะนึกได้ของคน ก็จะพบว่าจุดที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตคือจุดที่พอประมาณ ไม่มากหรือน้อยเกินไป แต่อาจจะมียุคบางคนตั้งคำถามว่า ทรัพย์สินเงินทอง ถ้ายังมีมากยิ่งขึ้นหรือไม่ เพราะอย่างน้อยทรัพย์สินเงินทองสามารถซื้อความสะดวกสบายได้ ดังนั้นยิ่งมีมากยิ่งขึ้นก็ยิ่งดีเพราะชีวิตจะยิ่งมีความสุขสบายมากขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่ามี “คุณภาพชีวิต” ที่ดีขึ้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนมีเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ มากเกินไปก็คือ เมื่อมีเงินหรือทรัพย์สินมากขึ้นก็ยังสามารถซื้อความสะดวกสบายได้มากขึ้น เกิดเป็นความโน้มเอียงให้การใช้ชีวิตเริ่มตั้งอยู่ในความประมาท และสามารถทำหลายสิ่งหลายอย่างได้มากกว่าคนที่มียุคทรัพย์สินเงินทองน้อยกว่า ในที่สุดก็อาจจะพลาดพลั้งในการตัดสินใจหรือการดำเนินชีวิตได้ง่ายด้วยความโลภ โกรธ หลง หรืออวิชชา เนื่องจากจิตถูกครอบงำด้วยกิเลสจนขาดสติที่จะยังคิดและไม่มียุคปัญหาที่พอที่จะสู้กับกิเลสเพราะเพลินกับการใช้อำนาจเงินจนเคยตัว เป็นผลให้เกิดความตกต่ำในชีวิตหรือถึงกับเสียชีวิตได้ในที่สุด อีกทั้งการหาเงินและ/หรือทรัพย์สิน ถ้าไม่เบียดเบียนผู้อื่นก็อาจจะต้องเบียดเบียนตนเอง ซึ่งการเบียดเบียนไม่ว่าจะเป็นตนเองหรือผู้อื่น รวมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติย่อมเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ดังนั้นความพอประมาณจึงเป็นวิถีคิดที่ลึกซึ้งที่เอาชีวิตของตนเองเป็นตัวตั้ง คนที่มีความโลภเพราะเอากิเลสของตนเองเป็นตัวตั้งโดยไม่รู้ตัว แต่ถ้าหากรักชีวิตและเอาชีวิตเป็นตัวตั้งเหมือนเช่นสัตว์โดยทั่วไปก็จะรู้ว่าความพอประมาณคืออะไร อีกทั้งการตัดสินใจในทุกเรื่องบนหลักพอประมาณคือการตัดสินใจเพื่อทำในสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตซึ่งไม่มีอะไรจะดีไปกว่านี้อีกแล้ว เพราะชีวิตย่อมมีความสำคัญที่สุดสำหรับสิ่งมีชีวิตนั้น ๆ เอง จะเห็นได้ว่าสัตว์ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดไม่มีความโลภ เพราะสัตว์ไม่มีเครื่องมือในการสะสมสิ่งของมากนัก อีกทั้งไม่มีแนวโน้มที่จะสะสมจนเกินความจำเป็นต่อชีวิตของพวกมัน เพราะจะทำให้มันขาดอิสรภาพในการดำรงชีวิตเท่าที่ควร เนื่องจากต้องกังวลกับสิ่งที่สะสมเอาไว้เกินความจำเป็น อีกทั้งต้องป้องกันมิให้สูญหายหรือถูกแย่งชิง และถ้าถูกแย่งชิงก็จะเสียเวลาและโอกาสที่อุตสาหกรรมเอาไว้ด้วยความเหนียวยาก

ดังนั้นความพอประมาณหรือความพอเพียงจึงเป็นวิถีคิดที่ลึกซึ้งโดยเอาชีวิตของตนเองเป็นตัวตั้ง และทำเฉพาะในสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิต เพื่อให้ชีวิตมีความ “สมดุล” ทั้งนี้เพราะชีวิตที่มีความสมดุลคือชีวิต ที่มีความสุข หรืออย่างน้อยก็เป็นชีวิตที่ปราศจากความทุกข์ เพราะภาวะที่สมดุลคือ ภาวะที่ไร้ปัญหาใด ๆ ดังที่ได้ทรงตรัสเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อย ๆ สร้างความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจจะกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังจะเห็นได้ที่อารยประเทศทั้งหลายกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้”

ส่วนที่เกี่ยวข้องของพระราชดำรัสสองครั้งนี้ในส่วนที่กล่าวถึง คือ ความสมดุล เพราะถ้าไม่มีความสมดุลจะเกิดมีปัญหามาตาม แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าพระราชดำรัสสองครั้งนี้มักจะนำมาอ้างเพียงครั้งเดียว โดยตัดส่วนที่เริ่มต้นว่า “หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงประการเดียว...” ออกไปทั้งหมด

สะท้อนถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ที่ได้ทำนายผลของการพัฒนาที่ไม่สมดุลของประเทศไทยไว้ล่วงหน้า 40 ปี แล้ว โดยที่คำทำนายดังกล่าวยังคงเป็นจริงจนถึงปัจจุบันเพราะอยู่บนพื้นฐานของตรรกะที่เป็นกฎธรรมชาติ

ความสมดุลที่พระองค์ทรงปรารถนา คือ ความพออยู่ พอกิน และมีความสงบ ซึ่งก็หมายถึงการมีความสุขนั่นเอง ดังบางตอนในพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต

“คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ดีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอกินพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงาน ตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบ พออยู่ พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรื่องอย่างยอด แต่ว่าพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่ พอกิน นี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยอดได้”

ดังนั้น ความพอประมาณจึงนำไปสู่ความสมดุลและความสุขในที่สุด นี่คือ ผลผลิตและผลลัพธ์ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้โดยตรงจากความพอประมาณดังกล่าว ทั้งนี้เพราะความสุขคือภาวะที่ปราศจากความทุกข์ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ปรารถนาของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายนั่นเอง

เหนือขึ้นไปจากวิถีคิดก็คือ การปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอจนเป็น “วิถีชีวิต” นั่นก็คือ ความมีเหตุผล ความมีเหตุผลมักจะมีการตีความกันโดยทั่วไปว่าเป็นการมีเหตุผลในเชิงตรรกะ แต่ไม่ควรจะลืมว่า ตรรกะ เป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้นอีกทั้งในปัจจุบันก็ยังมีตรรกะที่มนุษย์นิยมใช้ แต่เป็นตรรกะที่ไม่สอดคล้องกับความ เป็นจริงตามธรรมชาติ คือ ตรรกะสุดขั้ว หรือ ตรรกะที่ไม่ยอมรับว่ามีพื้นที่ตรงกลาง กล่าวคือ ตรรกะที่อธิบายว่าถ้าเป็นดำ จะต้องไม่เป็นขาว ซึ่งก็เป็น

สิ่งที่ถูกต้อง แต่ถูกเพียงส่วนเดียว เพราะสิ่งที่ดำรงอยู่ในธรรมชาติส่วนใหญ่ จะไม่เป็นขาวเป็นดำ แต่จะเป็นสีเทาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ตั้งแต่สีเทาที่มีสีดำ ร้อยละศูนย์ ซึ่งก็คือมีสีขาวแต่เพียงอย่างเดียว ไม่มีสีดำเจือปน หรือสีเทาที่ เข้มขึ้นกว่าเดิม คือมีสีดำร้อยละ 1 ร้อยละ 2 เพิ่มขึ้นตามลำดับ จนถึงสีเทาที่มี สีดำร้อยละ 100 หรือมีสีขาวร้อยละศูนย์ หรือเป็นสีดำสนิท เป็นต้น เช่นเดียวกับ ความทุกข์และความสุข ซึ่งมีอยู่ร่วมกัน รวมทั้งความมืด ความสว่าง ความร้อน ความเย็น ดังนั้นถ้าอธิบายคำว่ามีเหตุผลแบบตรรกะที่ไม่มีพื้นตรงกลาง ซึ่งเป็น ตรรกะที่ใช้มากในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว ก็จะไม่สอดคล้อง กับความเป็นจริงในธรรมชาติที่ดำรงอยู่ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป

แต่คำว่ามีเหตุผลที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงใช้เป็นคำที่มีที่มาจากพุทธธรรมหรือคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ เหตุ-ปัจจัย-ผล ถ้าต้องการจะให้ผลที่ดีจะต้องสร้างเหตุที่ดีและปัจจัยสนับสนุน ที่ดีจึงจะได้ผลดี แต่ถ้าผลนั้นเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาเพราะนำมาซึ่งความทุกข์ก็ ควรระวังเสียตั้งแต่เหตุ เมื่อไม่มีเหตุก็ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัย เพราะจะไม่มี ผลใด ๆ ตามมาเมื่อไม่มีเหตุ ดังนั้นการมีเหตุผลที่พระองค์หมายถึงเป็นส่วนใหญ่ ก็คือ การสร้างเหตุและปัจจัยที่ดีเพื่อให้เกิดผลดี ดังนั้นการคิดดี คือสร้างแต่เหตุ ที่ดี ทำความดีตามความคิดที่ตั้งใจไว้ก็ย่อมจะได้รับผลดี

ถ้าหากมีการคิดการกระทำในลักษณะนี้เป็นประจำจนเป็น “วิถีชีวิต” จึงจะเป็นคนหรือเป็นมนุษย์ที่มีเหตุผล ดังนั้นการมีเหตุผลคือระดับที่สูงขึ้นไป ของเศรษฐกิจพอเพียง คือเป็นวิถีชีวิต ทั้งนี้พระองค์ได้ทรงย้ำในประเด็นนี้ ในพระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม 2543 ความตอนหนึ่งว่า

“เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ขอย้ำว่าเป็นเศรษฐกิจและความประพฤติที่จะทำ อะไรให้เกิดผล โดยมีเหตุและผล คือผลมันเกิดจากเหตุ ถ้าทำเหตุดี ถ้าคิดให้ดี ให้ผลที่ออกมา คือสิ่งที่คิดตามเหตุผลคือการกระทำ ก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้นก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดี แปลว่า มีประสิทธิภาพ ดี แปลว่า มีประโยชน์ ดี แปลว่า มีความสุข”

จะเห็นได้ว่าทรงย้ำว่าเป็น “**ความประพฤติ**” มิใช่เป็นการมีเหตุผลตามหลักของตรรกะ ดังนั้น ความมีเหตุผลในที่นี้คือ **วิถีชีวิต** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงทุกวันทุกเวลาจนกลายเป็น**วิถีชีวิต** หรือการประพฤติชอบปฏิบัติชอบตลอดเวลา เพื่อช่วยให้ชีวิตมีความร่มเย็นเป็นสุข รวมทั้งมีการเอื้อเฟื้อแบ่งปันตลอดเวลานั่นเอง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันที่ดีที่สุดคือการสร้างประโยชน์สุขให้แก่ผู้อื่น หรือการทำให้ผู้อื่นได้ประโยชน์และความสุข ด้วยการให้ปัญญา คือช่วยให้ผู้อื่นได้เกิดเห็นหนทางหรือแนวทางในการแก้ปัญหา หรือปรับเปลี่ยน**วิธีคิด**วิธีการทำงาน วิธีการดำเนินชีวิต แต่ถ้าให้ปัญญาอย่างเดียวไม่พอ อาจจะต้องให้วิธีการ รวมทั้งให้ทรัพยากรเพื่อให้เกิด**วิธีการ** เพื่อที่บุคคลที่ได้รับความช่วยเหลือสามารถเรียนรู้และช่วยตัวเองได้ในที่สุด โดยที่ผู้ให้ไม่ประสงค์จะได้รับสิ่งใดตอบแทน เพราะถ้าหากหวังว่าจะได้สิ่งใดตอบแทนย่อมเกิดมีกิเลสหรือความอยากได้เพื่อเป็นการตอบแทนการให้ และถ้าไม่สมหวังก็จะกลายเป็นความทุกข์ แต่ถ้าไม่คาดหวังสิ่งใดเลย ความรู้สึกที่ดีหรือความสุขก็จะเกิดขึ้นจากการสร้าง “**ประโยชน์สุข**” ให้แก่ผู้อื่น คือทำให้ผู้อื่นได้รับทั้งประโยชน์และความสุข อันเป็นคำที่ปรากฏอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “*เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม*” เมื่อได้รับอัญเชิญให้ขึ้นทรงครองราชย์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2489 ซึ่งเป็นสิ่งที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติตลอดพระชนม์ชีพนับตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมาจนถึงวันสุดท้ายที่เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559

ดังนั้น คำว่า “**ประโยชน์สุข**” จึงเป็นคำที่มีความหมายสำคัญและเป็นสิ่งที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติเป็น “**วิถีชีวิต**” ของพระองค์ตลอดจนพระชนม์ชีพ

ดังนั้นถ้าจะอธิบาย**ผลในที่สุด**ของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ ถึงแม้จะมีวิธีคิดที่เข้าใจความหมายของคำว่า “พอประมาณ” และดำเนินชีวิตอย่างมี “สมดุล” จนเกิดผลลัพธ์อันเป็นความสุขแล้ว ถ้าบุคคล ครอบครัวยุบรวมถึงองค์กร ที่ปฏิบัติตามแนวทางพอประมาณจนเกิดความสมดุล และมีความสุขแล้ว ถ้าหากยังมีคนอื่นอีกเป็นจำนวนมากยังมีความทุกข์ **ความมั่นคง**จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ดังนั้น**ความมั่นคง**จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนส่วนใหญ่ไม่มีความทุกข์

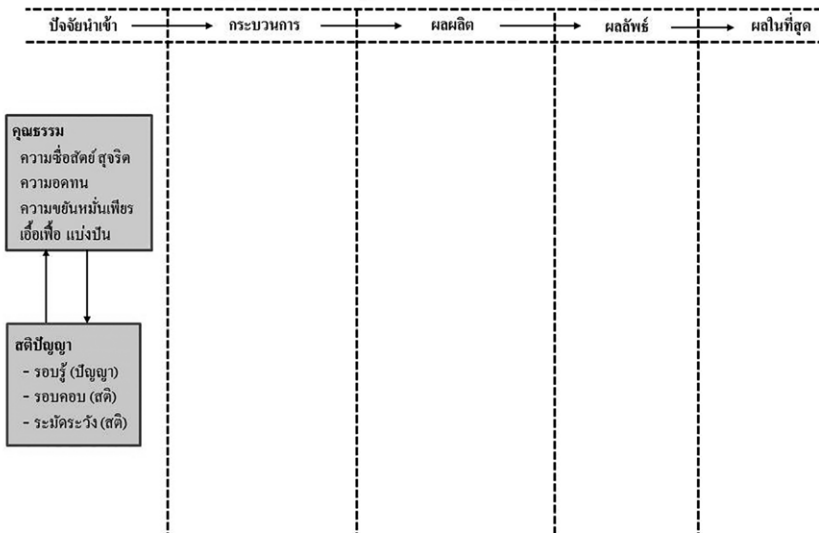
ซึ่งถ้าจะเป็นเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง หรือองค์กรที่ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีความมีเหตุผล หรือทำแต่ความดีจนเป็นวิถีชีวิต หรือเป็นหลักในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่ความมั่นคงด้วยการสร้างประโยชน์สุข อันจะนำไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขสำหรับทุกคน หรืออย่างน้อยคนส่วนใหญ่ในที่สุด

ดังนั้นระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงสุดก็คือ การเข้าถึง ที่เริ่มจากการมีเหตุผล → ความมั่นคง ↔ ประโยชน์สุข → ร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งเป็นผลผลิตและผลในที่สุดของเศรษฐกิจพอเพียงที่มาจากกระบวนการความมีเหตุผลนั่นเอง

ทั้งหมดนี้คือ กรอบวิธีคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแสดงด้วยภาพประกอบพร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนของระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังชุดภาพต่อไปนี้

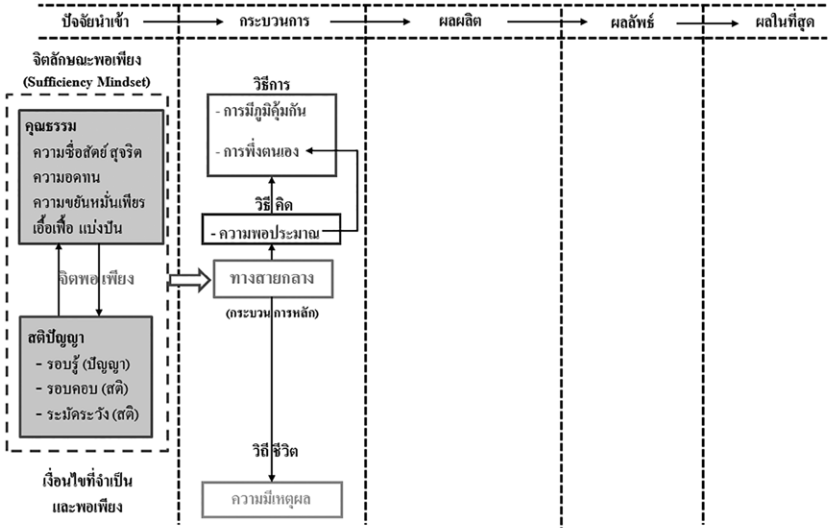
4. กรอบการวิจัยที่ได้จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (A Systems Analysis of Sufficiency Economy)

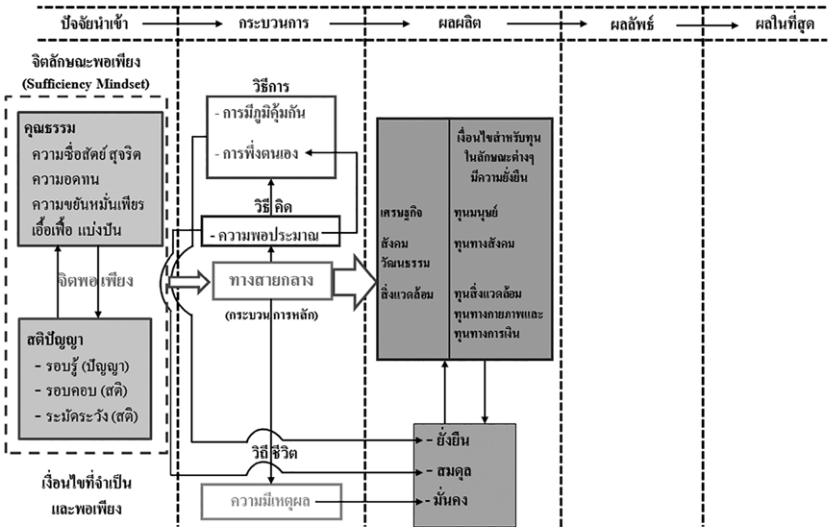

การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (A Systems Analysis of Sufficiency Economy)

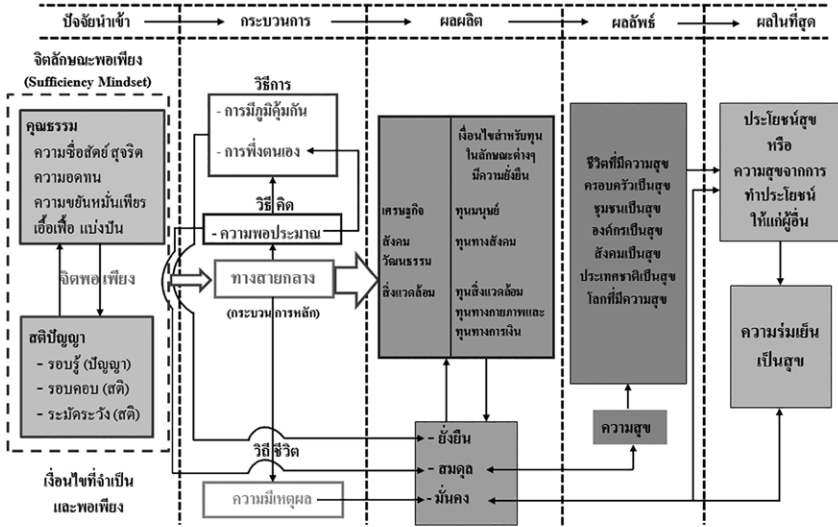

การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (A Systems Analysis of Sufficiency Economy)

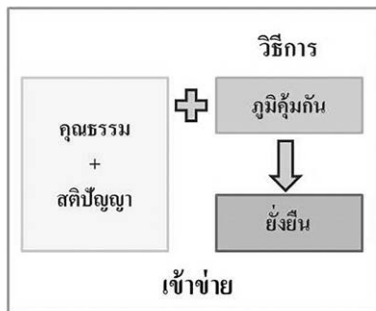

การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (A Systems Analysis of Sufficiency Economy)

องค์กรแห่งความยั่งยืน

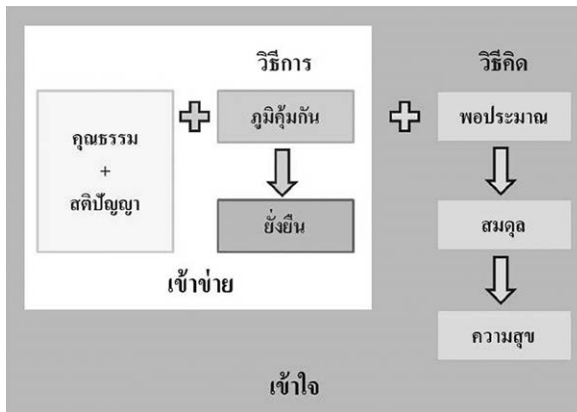

การเป็นองค์กรแห่งความยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สอดคล้องกับแนวคิดความยั่งยืนแบบเดียวกับความคิดของตะวันตก แต่มีความลึกซึ้งมากกว่าความคิดแบบตะวันตก เพราะการมีภูมิคุ้มกันมิใช่เกิดจากวิธีการ

ล้วน ๆ แต่ภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดเกิดจากการมีสติปัญญาและคุณธรรม ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมในด้านอื่น ๆ อีกมาก นอกจากจะเป็นความดีที่นำสรรเสริญสำหรับผู้ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงเองแล้ว

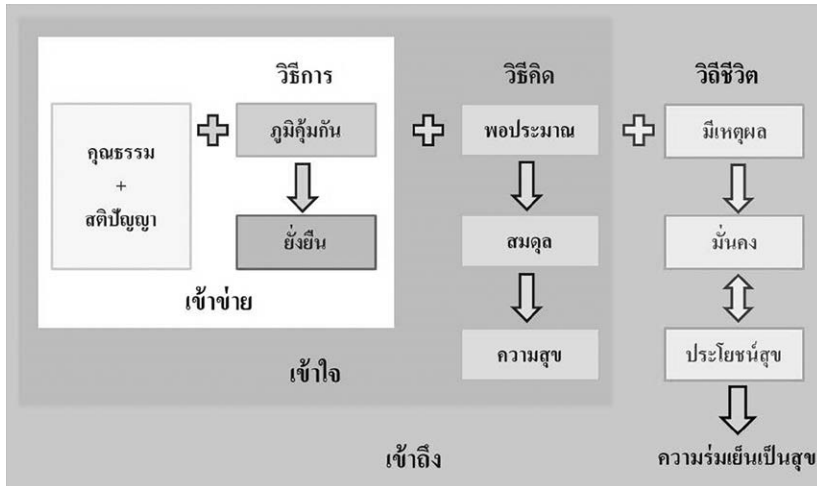
องค์กรแห่งความสุข

การเป็นองค์กรแห่งความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สอดคล้องกับแนวคิดประสิทธิภาพของตะวันตก เพราะถ้าผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุขจะเป็นการเพิ่มผลิตภาพในการทำงานของแต่ละบุคคล และถ้าหากแต่ละคนในองค์กรมีการทำงานอย่างมีความสุขจากสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานทุกคน ก็จะก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์ (Synergy) เพิ่มมากขึ้น เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพโดยรวมเพิ่มขึ้นไปอีก การเป็นองค์กรแห่งความสุขจึงเป็นองค์กรแห่งประสิทธิภาพแบบตะวันตก แต่มีเหนือกว่าตะวันตกที่มิได้เน้นกฎเกณฑ์และแรงจูงใจ แต่เน้นความสุขจากสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ

องค์กรแห่งประโยชน์สุข

การเป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดประสิทธิผลของตะวันตก เพราะพยายามสร้างประโยชน์และความสุขให้กับประชาชนในพื้นที่ด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด แต่เหนือกว่าความคิดแบบตะวันตกที่เน้นวิธีการที่จะทำให้ต้นทุนต่ำที่สุดแต่ได้ผลตอบแทนสูงสุด แต่ในกรณีของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสร้างประโยชน์และความสุขให้กับประชาชนในท้องถิ่นโดยไม่หวังผลตอบแทนอันเกิดจากความตั้งใจจะทำความดีของบุคลากรภายในองค์กรร่วมกันทุกคน ซึ่งจะมีผลดีต่อสังคมโดยรวมในด้านอื่น ๆ อีกมาก เป็นวิธีหนึ่งในการสร้างคนดีให้แก่สังคมเป็นจำนวนมากเพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขในสังคมร่วมกัน

5. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการที่จะประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้ากับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเริ่มจากอำนาจ

หน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนฐานรากมากที่สุด ซึ่งเริ่มจากพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 โดยมาตรา 15 หน้าที่ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล คือ ส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ขณะที่มาตรา 16 กำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ดังกล่าวมีผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
2. การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ความยั่งยืน
3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศที่ยั่งยืน
4. การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
6. การจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย
7. พัฒนาระบบบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

จากยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ประการนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นร่วมกันว่าการวางแผนอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นสิ่งสำคัญในแง่ของการส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของราษฎรตามมาตรา 15 และ 16 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเพิ่มเติมนี้เข้าไปเป็นประเด็นสำคัญที่องค์การบริหารในระดับตำบลจะต้องดำเนินการ ส่วนยุทธศาสตร์ในข้อที่ 2 นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลเกือบทุกแห่งเข้าใจว่าเป็นการทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งมิใช่วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ เนื่องจากโครงการนี้ต้องการให้ตำบลมีการบริหารงานของตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้อที่ 7 คือ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือ Good governance โดยที่การบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความลึกซึ้งยิ่งกว่า เพราะมีมิติด้านสติปัญญาและคุณธรรมที่จะโน้มนำจิตไปสู่การกระทำแต่ในสิ่งที่ดีงามมิใช่เป็นเพราะกฎเกณฑ์หรือมาตรการในการควบคุม และ/หรือ ถ่วงดุล ซึ่งเป็นวิธีคิดแบบตะวันตก ซึ่งถ้าหากเข้าใจดังนี้จะเห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความลึกซึ้งกว่า New localism เพราะความคิดจากตะวันตกจะเป็นความคิดที่เป็นกฎเกณฑ์โดยมีเป้าหมายเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ที่จะตามมา (Rules based approach) กลไกคือ ถ้าต้องการผลอย่างนี้ จะต้องทำตามข้อหนึ่ง สอง สาม ตามที่กำหนดไว้ตามลำดับ จะไม่มีประเด็นในเรื่อง สติปัญญา คุณธรรม ความสุข และประโยชน์สุข เป็นตัวกำหนด เพราะตะวันตกเห็นว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของอัตตวิวินิจฉัย (Value judgment) ไม่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ แต่ในความเป็นจริงสิ่งเหล่านี้คือปัจจัยที่หล่อเลี้ยงความเป็นมนุษย์ที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งจะมีผลกระทบในทางดีต่อสังคมในด้านอื่น ๆ ตามมาอีกมาก

ดังนั้นยุทธศาสตร์หลักของงานวิจัยนี้สำหรับองค์กรปกครองท้องถิ่นระดับตำบลคือ การบริหารงานขององค์กรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีกรอบการดำเนินงานวิจัยที่ได้จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ดังนั้นยุทธศาสตร์ 7 ประการ ภายใต้กรอบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1. การบริหารงานขององค์กรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. การวางแผนและการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมจากประชาชน
3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ยั่งยืน
5. การจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย

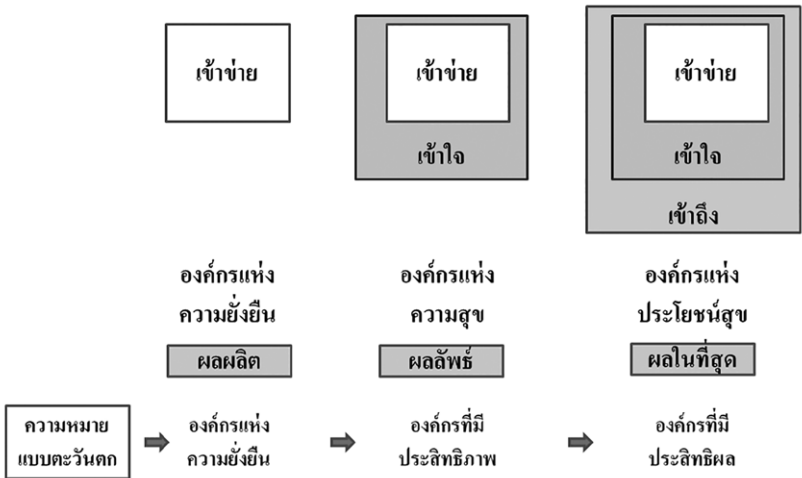

6. การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสืบสานงานศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. การดูแลผู้เปราะบางและผู้ยากไร้ในชุมชน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชุมชนในที่สุด

โดยนอกจากการบริหารงานขององค์กรจะต้องเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีการแบ่งออกเป็นสามระดับ คือ **เข้าข่าย** (เป็นองค์กรแห่งความยั่งยืน) **เข้าใจ** (เป็นองค์กรแห่งความสุข) **เข้าถึง** (เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข) ขั้นตอนในการดำเนินงานของแต่ละยุทธศาสตร์จะต้องเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย คือต้องประกอบไปด้วยการใช้สติปัญญา และคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ และความมีเหตุผลด้วย

เนื่องจากการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ก่อนที่จะพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นไปจะต้องผ่านเงื่อนไขที่ต่ำกว่าเสียก่อน คือ

ในการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องกำหนดให้มีความสำคัญของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะเงื่อนไขที่จะต้องก้าวข้ามให้ได้ (Threshold) สำหรับแต่ละระดับแตกต่างกันระหว่างการเป็นผลผลิต ผลลัพธ์

และผลในที่สุด นั่นคือถ้าหากเป็นผลผลิตจะต้องเป็นผลที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ในสัดส่วนที่มากหรือเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 80-100) แต่ถ้าเป็นผลลัพธ์ สิ่งที่เกิดขึ้นภายในองค์กรควรจะลดลง (ร้อยละ 40-60) และสิ่งที่จะเป็นผลดีต่อประชาชนในท้องถิ่นจะเพิ่มมากขึ้น ส่วนสุดท้ายเป็นผลในที่สุด ส่วนที่เป็นผลในองค์กรแต่เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นจะน้อยลงและผลต่อประชาชนภายนอกจะต้องเพิ่มมากขึ้นและเป็นงานที่องค์กรทำได้ยากมากขึ้น คือเป็นสิ่งที่เกินกว่าความจำเป็นพื้นฐานหรือการทำตามหน้าที่หลัก แต่เป็นงานที่ช่วยให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขในพื้นที่เป็นสำคัญ (ร้อยละไม่เกิน 35) ซึ่งสามารถวางเป็นกรอบการประเมินผลการดำเนินงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้

กรอบตัวชี้วัด 3 ระดับ

เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน)	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข)	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข)
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย (50 คะแนน)	5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข (50 คะแนน)	9. การบริหารงานภายในให้เป็นที่องค์กรแห่งประโยชน์สุข (30 คะแนน)
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม (20 คะแนน)	6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม (20 คะแนน)	10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น (20 คะแนน)
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)	7. งานส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน (15 คะแนน)	11. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (20 คะแนน)
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ (15 คะแนน)	8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม (15 คะแนน)	12. การจัดการกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ (30 คะแนน)
100 คะแนน	100 คะแนน	100 คะแนน
ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลในที่สุด

ส่วนที่แรงงานั้นก็คือผลที่เกิดขึ้นภายในหรือเป็นความตั้งใจที่จะกระทำภายในองค์กร ซึ่งมีสัดส่วนเป็นคะแนนเต็ม 85 (องค์กรแห่งความยั่งยืน) 50 (องค์กรแห่งความสุข) และ 30 (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) ตามลำดับ

คะแนน	การแปลความหมาย
* เกือบไข คะแนนรวมข้อ 1 2 และ 3 ต้องไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน	เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน) (ผลผลิต)
เกือบไข คะแนนข้อ 5 ต้องไม่ต่ำกว่า 40 คะแนน	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่ง ความยั่งยืนมาก่อน (ผลลัพธ์)
เกือบไข คะแนนข้อ 9 ต้องไม่ต่ำกว่า 25 คะแนน และจะต้องมีคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า 270 คะแนน ขึ้นไป	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่ง ความสุขมาก่อน (ผลในที่สุด)

* หมายเหตุ สำหรับองค์กรที่ไม่มีปัญหาการสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถออกจากพื้นที่ หรือสามารถหาบุคลากรที่มีคุณภาพมาทดแทนได้ไม่ยาก ก็อาจจะได้คะแนน 10 คะแนน ในข้อนี้ การที่ไม่ได้คะแนนเต็มเนื่องจากการทำงานส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่เพื่อให้รักถิ่นฐานและสืบสานงานพัฒนาในพื้นที่ยังคงเป็นงานสำคัญ ถ้าหากมีการทำงานเช่นนี้ด้วยก็สามารถได้คะแนนเต็ม 15 คะแนน ได้

ส่วนคะแนนในข้ออื่น ๆ คำนวณจากส่วนที่เหลือจากคะแนน Threshold ตามสัดส่วนความสำคัญ และภายในข้อเดียวกันก็จะแบ่งคะแนนย่อยออกข้อละเท่ากันหรือตามลำดับความสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่เป็นมาตรฐานโดยทั่วไป กล่าวคือ ในข้อใดที่จำเป็นต้องเน้นเป็นพิเศษจะมีน้ำหนักมาก แต่ถ้าข้อใดที่ไม่มีเหตุผลที่มาสสนับสนุนว่าควรให้คะแนนมากกว่าข้อใดเป็นพิเศษก็จะได้รับการจัดสรรคะแนนเท่า ๆ กัน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมิน สำหรับในปี 2562 และปีต่อ ๆ ไป ทุกโครงการต้องนำไปใช้เป็นกรอบวิจัยกลางเพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันสามารถเทียบเคียงกันได้กับทุก อบต. และทุกภูมิภาคในประเทศไทยดังที่จะได้นำเสนอต่อไป แต่ถ้าหากพบว่ายังมีส่วนที่จะปรับปรุงให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ได้ ก็จะมีการปรับปรุงในการดำเนินงานในครั้งต่อไป เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ถ้าหากพบว่ายังมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข

6. ความลึกซึ้งในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการดำเนินงานในปี (2561) ที่ผ่านมา งานที่มีผลโดดเด่นที่จะต้องนำมาพิจารณาอย่างจริงจังในการทำงานของชุดโครงการนี้ในปี 2562 นี้ก็คือ ความลึกซึ้งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นงานของ รองศาสตราจารย์สถาพร เริงธรรม และคณะ จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการศึกษาของโครงการต่าง ๆ ทั้งหมดในปีที่ผ่านมา (2561) พบว่า จุดเน้นของโครงการนี้อยู่ที่ “การบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาลและโปร่งใส ไม่มีการทำผิดกฎหมาย” ซึ่งปรากฏว่า อบต.ส่วนใหญ่ที่ได้จากการศึกษานี้ผ่านเกณฑ์การประเมินในข้อนี้เป็นอย่างดี คือได้คะแนน 40 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน อีกทั้งส่วนใหญ่ยังได้คะแนนในข้อการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งกำหนดคะแนนเต็มไว้ 20 คะแนน ประกอบด้วย การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม และการประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติล่วงหน้า ตามรายละเอียดที่นำมาจากตัวชี้วัดในครั้งก่อน ดังที่ได้นำมาแสดงไว้ข้างล่างนี้

2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		20
<p>2.1 การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม</p> <p>2.1.1 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย (ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ ภาคประชาชน) (2 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.2 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย แต่ในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (5 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.3 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (9 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.4 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ รับฟัง และร่วมสนับสนุนทรัพยากร (12 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - รายงานการประชุม เอกสารประกอบ ภาพถ่าย ฯลฯ - สัมภาษณ์แกนนำภาคประชาชน <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“การร่วมสังเกตการณ์และการรับฟังในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย” หมายถึง การที่ภาคประชาชนได้รับโอกาสจากอปท.ให้เข้ามีส่วนร่วมในการรับฟังหรือสังเกตการณ์การประชุมสภาในห้องประชุม หรือผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์วงจรปิด</p> <p>“ทรัพยากร” หมายถึง เงิน แรงงาน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ</p>	12
<p>2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติล่วงหน้า</p> <p>2.2.1 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย (4 คะแนน) หรือ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>ภาพถ่าย หรือหลักฐานที่ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท</p>	8

2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		20
2.2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติที่ประกอบด้วยแผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า (6 คະແນນ) หรือ		
2.2.3 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติที่ประกอบด้วยแผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า และมีการประกาศงบประมาณที่คงเหลือจากการดำเนินงานตามข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ ให้สาธารณะทราบทุกไตรมาส (8 คະແນນ)		
รวม		20

การมีส่วนร่วมแบบที่เขียนในตารางข้างบนนี้เป็นการกำหนดให้มีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ คือเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดให้อปท. จะต้องจัดให้มีประชาคมเพื่อการจัดทำแผนจากหมู่บ้านต่าง ๆ โดยทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภาและข้าราชการประจำต่างมีส่วนร่วม และในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายบางแห่งอาจจะเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟัง แต่ระเบียบมิได้กำหนดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมตัดสินใจ ดังนั้นในขั้นตอนนี้ งบละเอียดของแผนที่ได้จากประชาคมอาจจะขาดหายไปเป็นส่วนใหญ่ในงานของรองศาสตราจารย์สถาพร เริงธรรม ได้ชี้ให้เห็นว่าแท้ที่จริงการวางแผนพัฒนาตำบลนั้นควรทำตามแนวทางการพัฒนาที่ประชาชนในพื้นที่

ประสงค์จะให้เกิดขึ้น ดังนั้นแผนดังกล่าวจึงควรเป็นแผนของประชาชน และประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ไม่เฉพาะแต่การร่วมตัดสินใจขั้นสุดท้าย แต่จะต้องรวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรจาก อบต. หรือใช้ทรัพยากรจาก อบต. ไม่มารวมทั้งบริหารโครงการ และตรวจรับงานของโครงการในที่สุด เป็นต้น ซึ่งมีตัวอย่าง อบต. ที่ได้ดำเนินการในลักษณะนี้แล้วคือ เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและประชาสังคมมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โดย อบต. ถอยออกมาเป็นผู้สนับสนุนทุกขั้นตอนเท่านั้น วิธีนี้จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ ซึ่ง อบต. จะได้ผู้ปฏิบัติงานโดยไม่เสียค่าจ้างเพิ่มขึ้น และอาจจะได้ทรัพยากรสนับสนุนจากภาคประชาชนและประชาสังคมเพิ่มขึ้น ในระยะยาว งานที่ อบต. ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันก็จะลดลง สามารถไปทำหน้าที่อื่นที่ภาคประชาชนและประชาสังคมยังไม่สามารถทำได้ดี รวมทั้งกิจกรรมที่จะทำให้เกิดประโยชน์สุขอื่น ๆ แก่ประชาชนในพื้นที่ระดับตำบล

อย่างไรก็ตาม มิใช่งานในทุกโครงการประชาชนในพื้นที่จะสามารถทำได้เองทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่ต้องใช้ทรัพยากรและความรู้ทางด้านวิชาการในระดับสูงซึ่งประชาชนในพื้นที่ไม่อาจทำได้ อบต. จึงควรมีแนวทางในการกำหนดไว้แต่แรกว่างานประเภทใดที่ อบต. ยังคงต้องดำเนินการเอง งานประเภทใด อบต. สามารถมอบให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ งานประเภทใดประชาชนในพื้นที่สามารถทำได้ทั้งหมด โดย อบต. สนับสนุนทรัพยากรร่วมบางส่วน และงานประเภทใดที่ประชาชนทำได้เองทั้งหมดทั้งทรัพยากรและการบริหารจัดการโครงการ

ข้อเสนอของอาจารย์สถาพรในเรื่องนี้คือ ถ้าประชาชนยังไม่พร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเต็มที่ ผู้บริหารของ อบต. จะต้องสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของ อบต. เป็นพี่เลี้ยงหรือผู้ฝึกสอน (Coach) เพื่อให้ภาคประชาชนมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะผลจากการวางแผนและพัฒนาในที่สุดก็จะตกแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น เป็นผลประโยชน์ร่วมกันระหว่าง อบต. และประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว

โครงการนี้จึงได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มเติมในการวิจัยระยะที่ 2 ก็คือ ส่งเสริมให้ อบท. สร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน และ/หรือเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะถ้าหาก อบท. สามารถดำเนินการได้ในลักษณะเช่นนี้ ย่อมไม่มีปัญหาการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลในการบริหารอย่างแท้จริง และไม่ทำผิดกฎหมาย แน่นนอนว่าเป็นการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และมีการวางแผนทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น โดยไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มเยาวชน งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพก็คงเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เท่าที่การจัดสรรงบประมาณจะเป็นไปได้และเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย

ถ้าหากมีการบริหารงานของ อบท. ในลักษณะนี้ก็จะเป็นการดำเนินการในลักษณะ**เข้าข่าย**ของระดับการเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัดของโครงการนี้อย่างแท้จริง ดังนั้นในการดำเนินโครงการนี้ระยะที่ 2 จึงจะต้องเปิดทางเลือกในลักษณะนี้หรือกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดคู่ขนาน เป็นอีกแนวทางหนึ่งสำหรับกำหนดให้ อบท. มีความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับ**เข้าข่าย**ได้เช่นกัน เป็นการส่งเสริมให้ อบท. สามารถเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานไปสู่แนวทางใหม่นี้ได้ง่ายยิ่งขึ้น

สำหรับในระดับ**เข้าใจ** และ**เข้าถึง** การประเมินที่มีอยู่ยังใช้ได้ แต่อาจจะต้องมีการปรับแก้ประเด็นที่ยังมีจุดอ่อนอยู่บ้างและต้องทำให้การได้รับประเมินในระดับดังกล่าวยากขึ้นกว่าที่ผ่านมาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับ**เข้าถึง** ที่มีการระบุว่าต้องใช้งบการบริหารภายใน อบท. ให้น้อยกว่าที่กำหนด โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่กำหนดไว้ร้อยละ 40 ของรายได้ โดยมีสัดส่วนลดลงตามรายได้ที่เพิ่มขึ้น เพื่อที่หน่วยงานจะได้มีเงินเหลือเพื่อสามารถสร้าง**ประโยชน์สุข**ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้เพิ่มขึ้นนั้น ยังมีจุดอ่อนอันเนื่องมาจากเพื่อความสะดวกในการประเมินคือ มิได้เอาผลงานในภาพรวมเทียบกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นการวัดประสิทธิผลของการใช้เงินอย่างแท้จริง ซึ่งการวัดประสิทธิผลในลักษณะดังกล่าวจะมีความยุ่งยากมากและอาจจะต้องใช้อัตตวินิฉัยของผู้ประเมินประกอบด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่การประเมินที่มีมาตรฐาน

ควรหลีกเลี่ยง แต่ก็เกิดจุดอ่อนจากการที่อาจไม่สะท้อนประสิทธิผลตามความเป็นจริงทั้งหมด โดยที่ประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้ อปท. สามารถยกระดับไปสู่การ “เข้าถึง” หรือไม่ ประเด็นนี้จึงจำเป็นต้องพิจารณาเพิ่มเติมว่ามีวิธีการใดที่จะสะท้อนประสิทธิผลของ อปท. ได้อย่างแท้จริง โดยวิธีการที่ไม่ยุ่งยากจนเกินไปและต้องไม่ยอมให้ผู้ประเมินใช้ อคติวินิจฉัย ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ประเด็นนี้จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงต่อการประเมินต่อไปในภายหลัง

7. รายนามนักวิจัยในโครงการที่อยู่นอกเหนือจากหัวหน้าโครงการ

ภาคกลาง (ตะวันออก)

ดร.จำลอง แสนเสนาะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ดร.พรทิวา อาชีวะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อาจารย์อศวิณ แก้วพิทักษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคกลาง (ตอนบนและกลาง)

ว่าที่ร้อยตรี อ.ดร.สุริยะ หาญพิชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ดร.จรรยา กลัดล้อม

เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน

จังหวัดชัยนาท

ดร.จันทร์ฉาย จันทร์ลา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

นางสาวชุตติกาญจน์ เศรษฐโสภณพงศ์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

นางศศิธร มารัตน์

มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขต

นครสวรรค์

นางสาวลัดดาวัลย์ โพธิวิจิตร

มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขต

นครสวรรค์

ภาคกลาง (ตะวันตก)

รศ.ดร.อุสา สุทธิสาคร

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ผศ.ดร.สุภาวดี ขุนทองจันทร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร.กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร

อ.ดร.เริงวิชัย นิลโคตร

อ.ดร.นิภาวรรณ เจริญลักษณ์

อ.ดร.น้ำผึ้ง มีศีล

อ.ดร.สิริรัตน์ จรรย์รัตน์

ดร.อภิสรดา อนงคณະตระกูล

ดร.เบญจพร ดีขุนทด

นายพรศักดิ์ อุปการดี

ดร.ขวัญชัย เกิดบางนอน

ดร.มัสลิน บัวบาน

อาจารย์พีรพัฒน์ พันศิริ

นางสาวรยวินท์ วิทวัสกุลวงศ์

นายอาลี มูฮำหมัด

นางสาวสุวรรณา กลั่นแสง

นายปฐมพงษ์ จงศักดิ์สวัสดิ์

ภาคเหนือ

ผศ.ดร.กมลทิพย์ คำใจ

ผศ.ดร.พนินท์ นนทโคตร

อ.ดร.วิพรพรรณ เนื่องเม็ก

นางสาววรรณศิริ ชูติมา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อ.ดร.นพพล อัครชาติ

อ.ดร.พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยหัวเฉียว

เฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

มหาวิทยาลัยพะเยา

โอเคอาร์ดี ฟาร์ม

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

อาจารย์อาริยา ป่องศิริ
 ดร.จันทรา ธนธวัชนาวงศ์
 ดร.พิสมัย ศรีเนตร
 อาจารย์กิงกาญจน์ สำนวนเย็น
 นายศิระศักดิ์ คชสวัสดิ์
 ดร.ภาคท อามาตย์
 อาจารย์ศิริกมล ประพาสพงษ์
 อาจารย์สุภาพร อามาตย์
 ผศ.ดร.เบญจวรรณ บุญโทแสง
 ผศ.อภิรักษ์ บูรรุ่งโรจน์
 อาจารย์วุฒิชัย ตาลเพชร
 ผศ.ดร.ชนาใจ หมั่นไธสง
 นางสาววาสนา เลิศมะเลา
 ผศ.ธรรมรัตน์ ลินธุเดช
 อาจารย์จกกฤษ กมุทมาศ
 นางสาวอัญชญา แสงแก้ว
 ผศ.ดร.กฤษฏา ณ หนองคาย
 ผศ.ดร.ศุภกฤต ปิติพัฒน์
 ผศ.พัชฎาภรณ์ แสงทามาตย์
 อาจารย์สุนิตย์ เหมนิล

ภาคใต้

ผศ.ดร.สมจินตนา คุ่มภัย
 รศ.ดร.เกษตรชัย และหิมา
 ผศ.ฮัสบูลเลาะ อาคิสสกุล
 อ.ดร.จินตนิย์ ฐูชื้อ
 อาจารย์ชวพงษ์ นัยสุข
 อาจารย์วัชรวรรษ พรหมมา

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 วิทยาเขตหาดใหญ่
 มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ภาคผนวก ก

คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล
ตัวชี้วัดระดับการเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลตำบล (ทต.)
และเทศบาลเมือง (ทม.)

คู่มือนี้มีใช้แบบสอบถาม เป็นเพียงแนวทางในการค้นหาข้อมูลให้ได้ตรง
ความเป็นจริงมากที่สุด นักวิจัยจะต้องใช้ความสามารถที่จะเอาข้อมูลเหล่านี้
ออกมาให้ได้ตามความเป็นจริงและตามเจตนารมณ์ของการจัดทำตัวชี้วัดใน
ครั้งนี้ โดยขอให้เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ และมีการสอบทานหรือตรวจสอบหลาย
แหล่งเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย</p> <p>1.1 ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกัน หาผลประโยชน์ระหว่างนายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง อปท.</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง (นายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง, หัวหน้าคลัง และแกนนำชุมชน) - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย (หน้าบ้าน/หลังบ้าน, เครือข่าย และความเชื่อมโยงของ อปท. กับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ) - อาจใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง โครงการใดโครงการหนึ่งมาเป็น ประเด็นในการสัมภาษณ์หรือ สนทนากลุ่ม 10 	<p>50</p>
<p>1.2 ไม่มีการดำเนินงานใดที่ผิดกฎหมาย และไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ ตรวจสอบ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือหน่วยงานที่สูงกว่าในระดับอำเภอและ จังหวัดอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่นายก อปท. คนปัจจุบันดำรงตำแหน่ง</p> <p>1.2.1 เป็นเวลา 2 ปี (5 คะแนน) หรือ</p> <p>1.2.2 เป็นเวลา 3 ปี (7 คะแนน) หรือ</p> <p>1.2.3 เป็นเวลา 4 ปี (10 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>หลักฐานการร้องเรียน หรือ หนังสือการขออนุญาตเข้า ตรวจสอบของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>กรณีนี้ไม่นับรวมการตรวจสอบ ของสำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดิน ในรอบปกติ</p>	<p>10</p>
<p>1.3 “การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วย ความโปร่งใส (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง (นายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง, หัวหน้าคลัง และแกนนำชุมชน)</p>	<p>5</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> ในกรณีที่วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท เป็นอำนาจของนายก อบท. โดยให้ใช้วิธีการตกลงราคา</p>	
<p>1.4 “การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใสโดยตั้งราคาโครงการตามราคากลาง</p> <p>1.4.1 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส แต่ไม่มีเงินเหลือจากการประมูล (5 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.2 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือ เท่ากับร้อยละ 10 ของงบประมาณ ทั้งหมดของทุกโครงการที่จัดประมูล โดย e-bidding (6 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.3 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือ เท่ากับร้อยละ 20 ของงบประมาณ ทั้งหมดของทุกโครงการที่จัดประมูล โดย e-bidding (8 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.4 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือมากกว่า ร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมดของ ทุกโครงการที่จัดประมูล โดย e-bidding (10 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม/ การสังเกตการณ์ - หลักฐานการเงิน/บัญชี 	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>1.5 มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการทุจริตภายในองค์กร ภายในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา</p> <p>1.5.1 เกิดนวัตกรรม อย่างน้อย 1 นวัตกรรม (2 คะแนน) (ระบุ).....หรือ</p> <p>1.5.2 เกิดนวัตกรรม มากกว่า 1 นวัตกรรม (5 คะแนน) (ระบุ).....</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ รายละเอียดของนวัตกรรม (ระบุว่าช่วยแก้ปัญหา การป้องกันการทุจริต หรือ ช่วยให้เกิดความโปร่งใสได้จริง และยกตัวอย่างประกอบ)</p> <p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“นวัตกรรม” คือ การใช้เทคโนโลยี หรือการออกแบบ กระบวนการ/วิธีการใหม่ ๆ ที่บ่งชี้ถึงความพยายามที่จะป้องกันการทุจริตทุกประเภท ของ อปท.</p>	<p>5</p>
<p>1.6 การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ที่มีผลกระทบต่อชุมชนเป็นหลักโดยไม่นับรวมความเดือดร้อนส่วนบุคคลในกรณีเล็กน้อย จากแหล่งข้อมูลทุกชนิดในพื้นที่</p> <p>1.6.1 สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชนได้อย่างน้อยร้อยละ 25 ของเรื่องร้องทุกข์ทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.2 สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชนได้ร้อยละ 50 ของเรื่องร้องทุกข์ทั้งหมด (4 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.3 สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชนได้ร้อยละ 75 ของเรื่องร้องทุกข์ทั้งหมด (6 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.4 สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชนได้ทั้งหมด (10 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ปัญหาหรือความทุกข์ของชุมชน และสิ่งที่ อปท. จัดการได้ เช่น ปัญหาความไม่สะดวกหรือ ชำรุดเสียหายของโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาการบุกรุกที่ดิน สาธารณะ การไม่เคารพ กฎกติกาของชุมชนที่ก่อให้เกิด ความเสียหายเดือดร้อนรำคาญ ปัญหาถิ่นเนาเหม็นจาก แหล่งต่าง ๆ ปัญหาถิ่น เสี่ยง สารเคมี น้ำเสียจากโรงงาน อุตสาหกรรมในพื้นที่ เป็นต้น</p> <p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“ความเดือดร้อนของชุมชน” หมายถึง เรื่องที่ อปท. ได้รับความร้องเรียน/ร้องทุกข์จาก</p>	<p>10</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	ประชาชนในพื้นที่ หรือเป็น เรื่องที่ อปท. ตระหนักใน ปัญหาและจัดการให้เอง โดยเป็นเรื่องที่อาจจะใช้หรือ ไม่ใช้งบประมาณก็ได้	
รวม		50
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		20
<p>2.1 การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม</p> <p>2.1.1 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย (ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภาข้าราชการประจำ ภาคประชาชน) (2 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.2 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย แต่ในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (5 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.3 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (9 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.4 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ รับฟัง และร่วมสนับสนุนทรัพยากร (12 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- รายงานการประชุม เอกสารประกอบ ภาพถ่าย ฯลฯ</p> <p>- สัมภาษณ์แกนนำภาคประชาชน</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“การร่วมสังเกตการณ์และการรับฟังในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย” หมายถึง การที่ภาคประชาชนได้รับโอกาสจากอปท. ให้เข้ามีส่วนร่วมในการรับฟังหรือสังเกตการณ์การประชุมสภา ในห้องประชุมหรือผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์นวงจรปิด</p> <p>“ทรัพยากร” หมายถึง เงิน แรงงาน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ</p>	12
<p>2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติล่วงหน้า</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>ภาพถ่าย หรือหลักฐานที่ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท</p>	8

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>2.2.1 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย (4 คะแนน) หรือ</p> <p>2.2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติที่ประกอบด้วยแผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า (6 คะแนน) หรือ</p> <p>2.2.3 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติที่ประกอบด้วยแผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า และมีการประกาศงบประมาณที่คงเหลือจากการดำเนินงานตามข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ ให้สาธารณะทราบทุกไตรมาส (8 คะแนน)</p>		
รวม		20
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น		15
<p>3.1 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>3.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนมากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ (3 คะแนน) หรือ</p> <p>3.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ และมีจิตอาสา (5 คะแนน) หรือ</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“กลุ่มเยาวชน” หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ อปท. จัดตั้งรวมกลุ่มขึ้นเอง หรือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายอื่น ๆ แต่ อปท. เข้าไปร่วมหนุนเสริมความเข้มแข็ง</p>	15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>3.4 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนมากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจและมีจิตอาสา (7 คะแนน) หรือ</p> <p>3.5 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/แผนงาน/โครงการร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของอปท. (10 คะแนน) หรือ</p> <p>3.6 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนมากกว่า 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/แผนงาน/โครงการร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของอปท. (12 คะแนน) หรือ</p> <p>3.7 รับบุคลากรใหม่จากเยาวชนจัดตั้งเหล่านี้เข้ามาทำงานใน อปท.เพื่อสืบทอดงานและส่งต่องานจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)</p>		
รวม		15
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		15
<p>4.1 ถนน</p> <p>4.1.1 มีโครงข่ายถนนที่เข้าถึงทุกหมู่บ้าน (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.1.2 มีการบำรุงรักษาโครงข่ายถนนให้อำนวยความสะดวกการสัญจรทุกฤดูกาล และประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจ (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนนและการบำรุงรักษา - ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจ - การสัมภาษณ์เชิงลึกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ อปท. และประชาชนในพื้นที่) - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย - แบบสอบถามความพึงพอใจ <p>ต่องานโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“โครงข่ายถนน” หมายถึงเส้นทางสัญจรทุกรูปแบบที่</p>	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	เชื่อมโยงครอบคลุมทุกหมู่บ้าน และสามารถใช้อัจฉริยะได้ทุกฤดูกาล	
<p>4.2 น้ำเพื่อการบริโภค</p> <p>4.2.1 มีน้ำเพื่อการบริโภคทุกหมู่บ้าน (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.2.2 ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- ข้อมูลของ อปท.เกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค</p> <p>- ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ</p>	3
<p>4.3 แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค (การเกษตร)</p> <p>4.3.1 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคมากกว่าร้อยละ 50 ของหมู่บ้านที่มีทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.3.2 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้าน (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริม/ให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค</p> <p>- ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ</p>	3
<p>4.4 ไฟฟ้า</p> <p>4.4.1 ส่งเสริม/สนับสนุน/ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีไฟฟ้าใช้มากกว่าร้อยละ 50 ของหมู่บ้านที่มีทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.4.2 ส่งเสริม/สนับสนุน/ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- ข้อมูลการส่งเสริม/สนับสนุน/ประสานงานเพื่อให้ทุกหมู่บ้านเข้าถึงไฟฟ้า</p> <p>- ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ</p>	3
<p>4.5 โทรคมนาคม</p> <p>4.5.1 ส่งเสริม/สนับสนุน/ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคม</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- ข้อมูลการเข้าถึงบริการโทรคมนาคมของทุกหมู่บ้าน</p> <p>- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ</p>	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>ของพื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 20 ของครัวเรือนในตำบล (1 คะแนน) หรือ</p> <p>4.5.2 ส่งเสริม/สนับสนุน/ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิตินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ ตั้งแต่ร้อยละ 21-60 (2 คะแนน)</p> <p>4.5.3 ส่งเสริม/สนับสนุน/ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิตินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ ทุกบ้านในพื้นที่ (3 คะแนน)</p>		
รวม		15
5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		50
<p>5.1 การจัดการความรู้ภายในองค์กรเป็นประจำ</p> <p>5.1.1 ทุกกอง/แผนก/กลุ่มงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน หรือมีการจัดการความรู้ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง (3 คะแนน) หรือ</p> <p>5.1.2 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน แต่ไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล (4 คะแนน) หรือ</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>รูปแบบของ “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการจัดการความรู้” อาจเป็นรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ตามที่ได้ตกลงกัน “ผลลัพธ์” ของการจัดการความรู้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงาน และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่าง</p>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>5.1.3 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผลอย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา (7 คะแนน) หรือ</p> <p>5.1.4 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผลอย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา และพนักงานทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้ (10 คะแนน)</p>	<p>สัมฤทธิ์ผล หรือเกิดนวัตกรรม การเรียนรู้ที่สร้างสุขและแก้ปัญหาได้จริง</p>	
<p>5.2 ความรักสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร</p> <p>5.2.1 ไม่มีการแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย (2 คะแนน)</p> <p>5.2.2 มีการช่วยกันทำงานเมื่อได้รับการร้องขอ (3 คะแนน)</p> <p>5.2.3 มีการอาสาช่วยกันทำงาน แม้ไม่ได้มีการร้องขอ(อัตตจริยา) (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย - การสัมภาษณ์แกนนำชุมชน - ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และโครงสร้างอำนาจ - เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร/พนักงาน โดยใช้แบบสอบถามความสุข 	10
<p>5.3 พื้นฐานความมีมูทิตาจิตและอุเบกขาของบุคลากร</p> <p>5.3.1 บุคลากรทุกคนในองค์กรมีมูทิตาจิตต่อกัน เช่น มีความยินดีต่อรางวัล/คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับจากการปฏิบัติงาน (5 คะแนน)</p> <p>5.3.2 ผู้บังคับบัญชามีมูทิตาจิตและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ที่จำเป็น (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>5.4 มีผลการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ คือ หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในองค์กรอย่างครบถ้วน</p> <p>5.4.1 มีหลักในเรื่องการให้ หรือทาน ภายในองค์กร (2.5 คะแนน) และ</p> <p>5.4.2 มีหลักในเรื่องการใช้วาจาไพเราะ หรือปิยวาจาภายในองค์กร (5 คะแนน) และ</p> <p>5.4.3 มีหลักในเรื่องการมีความสัมพันธ์ กับบุคคลอื่น ๆ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย หรือสมานัตตาภายในองค์กร (2.5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p>	10
<p>5.5 บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุข</p> <p>5.5.1 มีความสุขจากบรรยากาศของ การทำงานในที่ทำงานเหมือนเป็นบ้าน หลังที่สอง (5 คะแนน) และ</p> <p>5.5.2 บุคลากรอย่างน้อยหรือเท่ากับ ร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สินและปลอดจาก อบายมุข (2 คะแนน) หรือ</p> <p>5.5.3 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 60 ไม่มี ภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p>	10
รวม		50
6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม		20
<p>6.1 งานด้านการศึกษา</p> <p>6.1.1 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (3 คะแนน) หรือ</p> <p>6.1.2 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยและมีจำนวนครูเหมาะสมกับ จำนวนเด็ก (5 คะแนน) หรือ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> - ข้อมูลจำนวนครูต่อจำนวน เด็กปฐมวัย <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> - การศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ แรกเกิดถึง 6 ปี</p>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>6.1.3 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีจำนวนครู เหมาะสมกับจำนวนเด็ก และมีการจัดการเรียนการสอน ให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข (10 คะแนน)</p>	<p>- “จำนวนครูที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก” หมายถึง อัตราส่วนของครูต่อเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ 10 ต่อ 1 และหากมีเศษตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปให้มีตำแหน่งผู้ดูแลเด็กเพิ่มได้อีก 1 คน</p> <p>- “การจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข” หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และการสร้างสิ่งแวดล้อม ภายภาพทั้งภายในและภายนอกอาคารให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ การมีอุปกรณ์ เครื่องเล่น สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดอาหารตามหลักโภชนาการ และมีการจัดทำแผนประสบการณ์สอนแบบบูรณาการที่เน้นการพัฒนา กล้ามเนื้อมัดเล็กและสมวัย ทั้งนี้โดยมีการนำชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	
<p>6.2 งานด้านสุขอนามัยและชยะ</p> <p>6.2.1 งานสุขอนามัย</p> <p>(1) มีการกำจัดขยะ และ/หรือ มีการป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า</p> <p>(3 คะแนน) หรือ</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“การกำจัดและการป้องกัน” หมายถึง การควบคุมทุกวิถีทาง เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค ทั้งการกำจัดหรือทำลายพาหะต้นเหตุของโรค</p>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>(2) มีการกำจัดการยุงลาย และ/หรือ มีการป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้ง พาหะนำโรคทุกชนิดมาสู่ชุมชน อย่างได้ผลโดยไม่มีผู้ป่วยจากโรค ดังกล่าวเลยในพื้นที่ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (5 คะแนน)</p> <p>6.2.2 งานจัดการขยะ</p> <p>(1) มีมาตรการและวิธีการจัดการขยะในพื้นที่ในระดับหนึ่ง (3 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการกำจัดขยะในพื้นที่ อย่างได้ผลโดยไม่มีเศษขยะตก เคลื่อนกลาดในทุกหมู่บ้านของ ตำบล (5 คะแนน)</p>	<p>และการรณรงค์ให้ความรู้หรือ ทักษะที่ถูกต้องแก่ประชาชน</p>	
รวม		20
7. งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรรมและวิสาหกิจชุมชน (ถ้าในพื้นที่ไม่มีอาชีพการเกษตรให้ข้ามไปข้อ 7.2 และ 7.3)		15
<p>7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรรม</p> <p>7.1.1 ส่งเสริมให้ประชาชน และ/หรือ เกษตรกรรายบุคคล ทำการเกษตรตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (2.5 คะแนน) หรือ</p> <p>7.1.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียง (5.0 คะแนน) หรือ</p> <p>7.1.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียง และสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ (7.5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามความคิดเห็น ประชาชนทั่วไปและเกษตรกร - การสัมภาษณ์แกนนำชุมชน เกษตรกรและประชาชนทั่วไป <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - “การส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรมตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน และการผลิตเพื่อขาย 	7.5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
	<p>- “ศูนย์เรียนรู้” หมายถึง พื้นที่ กายภาพเพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้หรือการถ่ายทอด องค์ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล เทคโนโลยี ฯลฯ</p>	
<p>7.2 งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจ ชุมชน</p> <p>7.2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนรายบุคคล จัดทำวิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งช่วยเหลือ ในด้านการตลาด (2.5 คะแนน) หรือ</p> <p>7.2.2 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน อย่างน้อย 1-4 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด (5.0 คะแนน) หรือ</p> <p>7.2.3 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน มากกว่า 4 กลุ่ม พร้อมทั้ง ช่วยเหลือในด้านการตลาด (7.5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- แบบสอบถามความคิดเห็น ประชาชนทั่วไปและสมาชิก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน</p> <p>- การสัมภาษณ์แกนนำชุมชน และประชาชนทั่วไป</p>	7.5
<p>7.3 งานส่งเสริมอาชีพโดยทั่วไปที่ริเริ่มและ ดำเนินการโดย อบต. หรือ ทต.</p> <p>7.3.1 มีมาตรการส่งเสริมผู้ที่ว่างงาน ในพื้นที่ให้มีงานทำไม่ต่ำกว่าปีละ 5 คน (2.5 คะแนน)</p> <p>7.3.2 มีมาตรการส่งเสริมชมรมผู้สูงอายุ ให้มีรายได้และมีสุขภาพดีด้วยวิธีการ ต่าง ๆ (2.5 คะแนน)</p> <p>7.3.3 มีมาตรการส่งเสริมผู้พิการหรือ ผู้ดูแลให้มีอาชีพจนมีรายได้ที่จะดูแล ตนเองหรือดูแลกันเองได้ (2.5 คะแนน)</p>		7.5
รวม		15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม		15
<p>8.1 งานส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>8.1.1 ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัด ในพระพุทธศาสนา และ/หรือศาสนสถาน ตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่น หรือตามวัฒนธรรมประเพณีที่ดำเนินการ โดย อบท. อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง (5 คะแนน) หรือ</p> <p>8.1.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในข้อ (8.1.1) และจัดให้มีงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปี ที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ต่อปี (10 คะแนน) หรือ</p> <p>8.1.3 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในข้อ (8.1.1) และ (8.1.2) รวมทั้งมีการจัดอบรมจิตใจ ให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทุกปี (15 คะแนน)</p> <p>ในกรณีที่จัดไม่ได้ครบถ้วนตามข้อ (8.1.1) หรือ (8.1.2) แต่มีจัดเฉพาะการอบรมจิตใจ ให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทุกปี แต่เพียงอย่างเดียว (10 คะแนน) แต่ถ้ามีเพียงกิจกรรมดังกล่าวอย่างเดียว ปีละครั้ง (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจ - การสนทนากลุ่ม 	15
รวม		15
9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		30
<p>9.1 มีการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือน และค่าจ้างบุคลากรประจำเพื่อมีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เอกสารการเงินและบัญชี - คำอธิบายเพิ่มเติม “รายรับ” หมายถึง งบประมาณ 	20

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>9.1.1 สำหรับ อปท.ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวไม่เกินร้อยละ 30 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท (ตัวอย่างเช่น อปท.ที่มีรายได้ 60 ล้านบาท จะมีค่าใช้จ่ายดังกล่าวไม่เกินร้อยละ 20 และถ้ามีรายได้ 110 ล้านบาท จะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการดังกล่าวไม่เกินร้อยละ 10 เป็นต้น) (20 คะแนน) หรือ</p> <p>9.1.2 สำหรับ อปท.ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 35 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท (15 คะแนน) หรือ</p> <p>9.1.3 สำหรับ อปท.ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 40 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท (10 คะแนน)</p>	<p>ที่ได้รับการจัดสรรประจำปี, รายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาเอง, รายได้ที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ และรายได้ที่รัฐจัดเก็บให้</p>	
<p>9.2 มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายก อบท.คนปัจจุบันได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี และ/หรือมีระบบการคัดเลือกตามแนวทางประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์ (10 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์การดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบัน</p>	10
รวม		30

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น</p>		20
<p>10.1 การศึกษา</p> <p>10.1.1 จัดให้มีการจัดการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ หรือในระดับที่สูงกว่า การศึกษาปฐมวัย (3 คะแนน)</p> <p>10.1.2 ริเริ่มประสานหรือช่วยเหลือ แหล่งทุนการศึกษาแก่เยาวชนในพื้นที่ เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ (2 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ อบท. หรือนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา</p>	5
<p>10.2 การสาธารณสุข</p> <p>จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น ดูแลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเอง หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้อุปการะ เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพะในมิติต่าง ๆ (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรมการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน</p>	5
<p>10.3 การจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น</p> <p>10.3.1 มีการจัดการขยะที่ไม่สร้างปัญหาแก่สิ่งแวดล้อม เช่น มีการเก็บขยะและมีการฝังกลบแบบถูกสุขอนามัย หรือมีเตาเผาขยะ หรือมีการผลิตไฟฟ้าจากขยะ โดยไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ (4 คะแนน) หรือ</p> <p>10.3.2 ส่งเสริม/สนับสนุนให้อย่างน้อยร้อยละ 20-49 ของครัวเรือนในตำบล มีการจัดการขยะที่ต้นทาง และจัดให้มีธนาคารขยะ (6 คะแนน) หรือ</p> <p>10.3.3 ส่งเสริม/สนับสนุนให้ร้อยละ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - นวัตกรรมการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง (เน้นแสดงกระบวนการ นวัตกรรมและผลลัพธ์) - จำนวนรางวัลที่ได้รับ - การเกิดศูนย์เรียนรู้และจำนวนของการที่มีผู้เข้ามาศึกษาดูงาน 	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>50-75 ของครัวเรือนในตำบลมีการจัดการขยะที่ต้นทางและจัดให้มีธนาคารขยะ (8 คะแนน) หรือ</p> <p>10.3.4 ส่งเสริม/สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้าน ใน อปท.จัดการแยกขยะทั้ง 4 ประเภท ตั้งแต่ต้นทาง โดยไม่ต้องมีถังขยะและบริการเก็บขยะจากประชาชนในพื้นที่ ส่วน อปท.มีหน้าที่เพียงการจัดการขยะพิษ (10 คะแนน)</p>		
รวม		20
11. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		20
<p>กิจกรรมในข้อย่อย ๆ เหล่านี้จะต้องมีคะแนนรวมกันไม่เกิน 20 คะแนน ถ้าได้เกิน 20 คะแนน ให้นำคะแนนรวมเพียง 20 คะแนน</p> <p>11.1 มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือ บรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่ จากอุบัติเหตุ (น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาดภัย อัคคีภัย ฯลฯ) (3 คะแนน)</p> <p>11.2 มีส่วนร่วมในการสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายแม้ว (3 คะแนน)</p> <p>11.3 มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม (3 คะแนน)</p> <p>11.4 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ (3 คะแนน)</p> <p>11.5 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษา แหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน (3 คะแนน)</p> <p>11.6 มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละ บ้านรักษาความสะอาด น่ายุ่ และปลอดภัย (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>ข้อมูลเชิงประจักษ์ จำแนกตามประเด็น</p>	

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>11.7 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้มากขึ้น (3 คะแนน)</p> <p>11.8 มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ (3 คะแนน)</p> <p>11.9 มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่ (3 คะแนน)</p> <p>11.10 มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ (3 คะแนน)</p> <p>11.11 มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว (3 คะแนน)</p> <p>11.12 มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ที่ช่วยให้มีการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (โปรดระบุ)..... (3 คะแนน)</p>		
รวม		20
12. การจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		30
<p>12.1 การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดยามุมในพื้นที่ที่ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ประกอบด้วย การป้องกันและลดปัญหายาเสพติดที่ร้ายแรงและลดยามุมอื่น ๆ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> ถึงแม้งานดังกล่าวจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐระดับส่วนกลางและภูมิภาค แต่ อปท. ควรต้องตระหนักและช่วยให้</p>	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>12.1.1 จัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ อันประกอบด้วย ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี โคเคน และน้ำกระท่อมผสมสารเคมีที่เป็นพิษร้ายแรง</p> <p>(1) มีนโยบายที่จะจัดหรือลดสารเสพติดร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่ (1 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีนโยบายและมาตรการที่จะจัดหรือลดสารเสพติดเหล่านี้ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(3) มีนโยบายและมาตรการที่จะจัดหรือลดสารเสพติดเหล่านี้ในพื้นที่จนมีผู้เสพติดในพื้นที่ไม่เกินร้อยละ 3 ของประชาชน หรือทำให้คนเลิกยาเสพติดได้ 2-4 คน (3 คะแนน) หรือ</p> <p>(4) มีนโยบายและมาตรการที่จะจัดหรือลดสารเสพติดเหล่านี้ในพื้นที่จนมีผู้เสพติดไม่เกินร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด หรือทำให้คนเลิกยาเสพติดได้ไม่ต่ำกว่า 5 คน ในปีที่ผ่านมา (4 คะแนน) หรือ</p> <p>(5) ประชากรในพื้นที่ปลอดยาเสพติดทุกประเภท 100% (5 คะแนน)</p>	<p>เกิดผลสัมฤทธิ์อันเป็นประโยชน์สุขแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เอกสารนโยบาย/มาตรการ/แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง - ข้อมูลเชิงประจักษ์ 	
<p>12.1.2 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“บุหรี่” หมายถึง ยาสูบมวนบรรจุซอง และบุหรี่ไฟฟ้า</p>	<p>5</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>(1) มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะลด การสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่ม ที่ผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (1 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีมาตรการที่จะลดการเสพติด สิ่งเหล่านี้ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(3) จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่และเครื่องดื่ม ผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่มีระหว่าง ร้อยละ 11-15 ของประชากร อายุระหว่าง 12-60 ปี (3 คะแนน) หรือ</p> <p>(4) จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่และเครื่องดื่ม ผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่มีไม่ถึง ร้อยละ 10 ของประชากรที่มีอายุ ระหว่าง 12-60 ปี (4 คะแนน) หรือ</p> <p>(5) จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่และเครื่องดื่ม ผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ไม่เกิน ร้อยละ 2 ของประชากรที่มีอายุ ระหว่าง 12-60 ปี (5 คะแนน)</p>	<p>ไม่นับรวม ยาสูบหรือยาเส้น ที่มวนเอง</p>	
<p>12.1.3 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่</p> <p>(1) มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ (1 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) คริวเรือนที่ยังมีการเล่นการพนัน ทุกชนิดมี ไม่เกินร้อยละ 20 ของ คริวเรือนทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(3) คริวเรือนที่ยังมีการเล่นการพนัน ทุกชนิดมีระหว่างร้อยละ 11-20 ของคริวเรือนทั้งหมด (3 คะแนน) หรือ</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม “การพนัน” หมายถึง การเล่นเพื่อการเสี่ยงโชค ทุกประเภท</p>	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>(4) ครั้วเรือนที่ยังมีการเล่นการพนันทุกชนิดมีไม่เกินร้อยละ 10 ของครั้วเรือนทั้งหมด (4 คะแนน) หรือ</p> <p>(5) ครั้วเรือนที่ยังมีการเล่นการพนันทุกชนิดมีไม่เกินร้อยละ 5 ของครั้วเรือนทั้งหมด (5 คะแนน)</p>		
<p>12.2 เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้</p> <p>12.2.1 ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า</p> <p>(1) มีมาตรการลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า (1 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) ในปีที่ผ่านมาไม่มีเยาวชนในพื้นที่ที่อายุ 18 ปี หรือต่ำกว่าตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร (2 คะแนน)</p>		2
<p>12.2.2 ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี</p> <p><i>กรณีผู้ไร้บ้าน</i></p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือคนไร้บ้านในพื้นที่ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการแก้ไขปัญหาจนไม่มีคนไร้บ้านในพื้นที่ (5 คะแนน)</p>		10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>กรณีผู้ไร้ที่พึ่ง/ผู้ถูกทอดทิ้ง/ คนพิการ/ผู้สูงอายุ (1) มีนโยบายและมาตรการที่จะ ช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ (2) มีการแก้ไขปัญหาจนไม่มีบุคคล ดังกล่าวถูกทอดทิ้งในชุมชน (5 คะแนน)</p>		
<p>12.2.3 คนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจน ที่ยังขาดแคลน (1) มีมาตรการอุดหนุนเพิ่มเติม/ ช่วยเหลือให้แก่คนจนที่มีชื่ออยู่ใน ทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน (1 คะแนน) หรือ (2) ไม่มีคนจนในพื้นที่ที่มีชื่ออยู่ใน ทะเบียนคนจนยังคงมีความ ขาดแคลน (3 คะแนน)</p>		3
รวม		30
คะแนนรวม 12 หัวข้อ		300

ภาคผนวก v

การประเมินคู่ขนาน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

(ถ้ามีประชากรเกินร้อยละ 59 มีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน
ให้ข้ามข้อนี้ไป แต่ถ้าไม่เกินร้อยละ 59 ให้ประเมินข้อนี้
และไม่ประเมินในหน้าต่อไป)

ในกรณีที่ประชากรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนไม่เกิน
ร้อยละ 59 ของครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน ทำให้ อปท. ต้องกระตุ้นการมี
ส่วนร่วมของประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น

อปท. มีนโยบายที่จะให้เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่ง (5 คะแนน) หรือ
(ไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด)
มีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาตำบล

อปท. มีนโยบายให้เจ้าหน้าที่ไม่เกินร้อยละ 50 (10 คะแนน) หรือ
ของจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด มีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

อปท. มีนโยบายให้เจ้าหน้าที่ทั้งหมดมีหน้าที่ส่งเสริม (15 คะแนน) หรือ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

อปท. มีนโยบายและมาตรการที่จะให้เจ้าหน้าที่ (20 คะแนน) หรือ
จำนวนหนึ่ง (ไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนเจ้าหน้าที่
ทั้งหมด) มีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

อปท. มีนโยบายและมาตรการให้เจ้าหน้าที่ไม่เกิน (25 คะแนน) หรือ
ร้อยละ 50 ของจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด มีหน้าที่ส่งเสริม
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

อปท. มีนโยบายและมาตรการให้เจ้าหน้าที่ทั้งหมด (30 คะแนน)
มีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาตำบล

ในกรณีที่ประชาชนตั้งแต่ร้อยละ 60 ของแต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม
เพื่อวางแผน ให้ประเมินในข้อนี้

คะแนนที่ได้รับ

1. มีครัวเรือนตั้งแต่ร้อยละ 60 ของครัวเรือน (10 คะแนน) .....
ในแต่ละหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำ
แผนพัฒนาหมู่บ้าน
2. แต่ละหมู่บ้านมีการจัดลำดับความสำคัญ (10 คะแนน) .....
ของโครงการในหมู่บ้านของตน
3. มีการเปรียบเทียบความสำคัญของ (10 คะแนน) .....
โครงการระหว่างหมู่บ้านด้วยการให้ตัวแทน
ทุกหมู่บ้านศึกษาความจำเป็นของทุก
หมู่บ้านร่วมกันเพื่อจัดทำแผนของตำบล

4. เมื่อมีการจัดทำแผนของตำบลแล้ว (15 คะแนน) .....
มีวิธีการที่จะนำเอาแผนที่ได้จากประชาชน
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของงบประมาณที่ใช้
ในแผนทั้งหมด เข้าสู่กระบวนการอนุมัติให้เป็น
ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ ร่วมกับฝ่ายบริหาร
และสภาของ อปท.
5. ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านดำเนินงาน (15 คะแนน) .....
ตามแผนพัฒนาในส่วนที่ต้องการทรัพยากร
จาก อปท. ไม่เกินร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่าย
ของโครงการด้วยตัวเอง
6. ประชาชนจากหลายหมู่บ้านดำเนินงาน (20 คะแนน) .....
ตามแผนพัฒนาของ อปท. ในพื้นที่ส่วนกลาง
ร่วมกันโดยไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ
ทั้งหมดจาก อปท.
7. ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านได้รับมอบหมาย (20 คะแนน) .....
ร่วมกับฝ่ายบริหารในการจัดหาผู้รับเหมา
และควบคุมงานในโครงการพัฒนาใน
หมู่บ้านของตนและรับงานได้ตามวัตถุประสงค์
ของตนเอง

ภาคผนวก ค

คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมิน
ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลนคร (ทน.)

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย</p> <p>1.1 มีความพยายามของผู้บริหาร (ฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) ในอันที่จะดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างเคร่งครัด อันเป็นคุณธรรมสำคัญของ เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (นายก ปลัด หัวหน้าช่าง หัวหน้าคลัง และแกนนำชุมชน) - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย (หน้าบ้าน/หลังบ้าน, เครือข่าย และความเชื่อมโยงของ อปท. กับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ) - อาจใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง โครงการใดโครงการหนึ่งมาเป็น ประเด็นในการสัมภาษณ์หรือ สนทนากลุ่ม 	<p>50</p> <p>10</p>
<p>1.2 ไม่มีการดำเนินงานใดที่ผิดกฎหมายและ ไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ ตรวจสอบ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือหน่วยงานที่สูงกว่าในระดับอำเภอและ จังหวัดอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่นายกเทศมนตรี คนปัจจุบันดำรงตำแหน่ง</p> <p>1.2.1 เป็นเวลา 2 ปี (5 คะแนน) หรือ</p> <p>1.2.2 เป็นเวลา 3 ปี (7 คะแนน) หรือ</p> <p>1.2.3 เป็นเวลา 4 ปี (10 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>หลักฐานการร้องเรียน หรือ หนังสือการขออนุญาตเข้า ตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>กรณีนี้ไม่นับรวมการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในรอบปกติ</p>	<p>10</p>
<p>1.3 “การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส มีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (นายก ปลัด หัวหน้าช่าง หัวหน้าคลัง และแกนนำชุมชน) และภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>5</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> ในกรณีที่วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท เป็นอำนาจของเทศบาล โดยให้ใช้วิธีการตกลงราคา</p>	
<p>1.4 “การประกวดราคา” โดย e-bidding ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใส โดยตั้งราคาโครงการตามราคากลาง โดยทุกเงื่อนไขที่จะกล่าวถึงจะต้องได้ผลงานที่มีคุณภาพดี โดยมีใช้การประกวดราคาโดยผู้รับเหมา เพื่อให้ได้งานจากการชนะการประมูล</p> <p>1.4.1 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส แต่ไม่มีเงินเหลือจากการประมูล โดย e-bidding (5 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.2 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือ เท่ากับร้อยละ 10 ของงบประมาณ ทั้งหมดของทุกโครงการที่จัดประมูล โดย e-bidding (6 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.3 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือ เท่ากับร้อยละ 20 ของงบประมาณ ทั้งหมดของทุกโครงการที่จัดประมูล โดย e-bidding (8 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.4 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือมากกว่าร้อยละ 20</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม/ การสังเกตการณ์ - หลักฐานการเงิน/บัญชี - ขอให้สังเกตว่า ถ้ายังมีเงิน เหลือมากเท่าใด จะต้องแน่ใจ ว่าได้รับผลงานที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานอย่างแท้จริง มิใช่ เป็นการลดราคาโดยผู้รับเหมา เพื่อให้ได้งาน แต่มีคุณภาพ เพียงให้ผ่านการประเมินตาม TOR ทำให้ผลงาน ไม่คงทน หรือมีคุณภาพตามความ คาดหวัง 	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>ของงบประมาณทั้งหมดของทุกโครงการ ที่จัดประมูลโดย e-bidding (10 คะแนน)</p>		
<p>1.5 มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงาน อย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการทุจริต ภายในองค์กร ภายในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา</p> <p>1.5.1 เกิดนวัตกรรม อย่างน้อย 1 นวัตกรรม (2 คะแนน) (ระบุ)..... หรือ</p> <p>1.5.2 เกิดนวัตกรรม มากกว่า 1 นวัตกรรม (5 คะแนน) (ระบุ)..... หรือ</p> <p>1.5.3 ไม่มีความจำเป็นต้องมีนวัตกรรมใหม่ เพราะมีความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในจิตสำนึก ของทั้งฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่ทุกคน อยู่แล้ว (5 คะแนน) ถ้าตอบข้อนี้ ให้ระบุ ไว้ในคำตอบด้วย</p> <p>1.6 การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ที่มีผลกระทบ ต่อชุมชนเป็นหลัก จากแหล่งข่าวทุกประเภท ในพื้นที่ โดยไม่นับรวมความเดือดร้อน ส่วนบุคคลในกรณีเล็กน้อย</p> <p>1.6.1 สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และปัญหาของชุมชนในพื้นที่ได้ อย่างน้อยร้อยละ 25 ของเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.2 สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และปัญหาของชุมชนในพื้นที่ได้ ร้อยละ 50 ของเรื่องราวร้องทุกข์ทั้งหมด (4 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.3 สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และปัญหาของชุมชนในพื้นที่ได้ ร้อยละ 75 ของเรื่องราวร้องทุกข์ทั้งหมด (6 คะแนน) หรือ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> รายละเอียดของนวัตกรรม (ระบุว่าช่วยแก้ปัญหาการ ป้องกันการทุจริต หรือช่วย ให้เกิดความโปร่งใสได้จริง และยกตัวอย่างประกอบ) <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “นวัตกรรม” คือ การใช้ เทคโนโลยี หรือการออกแบบ กระบวนการ/วิธีการใหม่ ๆ ที่ บ่งชี้ถึงความพยายามที่จะ ป้องกันการทุจริตทุกประเภท ของเทศบาล</p>	<p>5</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>1.6.4 สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และปัญหาของชุมชนในพื้นที่ได้ทั้งหมด (10 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ปัญหาหรือความทุกข์ของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่เทศบาลจัดการได้ เช่น ถนนขยะ กลิ่น เสีย สารเคมี น้ำเสียจากโรงงาน ฯลฯ</p> <p>คำอธิบายเพิ่มเติม “ความเดือดร้อนของชุมชน” หมายถึง เรื่องที่เทศบาลได้รับการร้องเรียน/ร้องทุกข์จากประชาชนในพื้นที่ หรือเป็น เรื่องที่เทศบาลตระหนักและจัดการให้เอง โดยเป็นเรื่องที่ อาจจะใช้หรือไม่ใช้งบประมาณ ก็ได้</p>	10
รวม		50
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		20
<p>2.1 การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม</p> <p>2.1.1 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย (ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ ภาคประชาชน) (2 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.2 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย แต่ในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชน ไม่ได้มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (5 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.3 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชน</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ - รายงานการประชุม เอกสารประกอบ ภาพถ่าย ฯลฯ - สัมภาษณ์แกนนำ ภาคประชาชน</p> <p>คำอธิบายเพิ่มเติม “การมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง” หมายถึง การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมสังเกตการณ์ในระหว่างการประชุม หรือชมจากโทรทัศน์วงจรปิด “ทรัพยากร” หมายถึง เงิน</p>	12

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (9 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.4 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ รับฟัง และร่วมสนับสนุนทรัพยากร (12 คะแนน)</p>	<p>แรงงาน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ</p>	
<p>2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติล่วงหน้า</p> <p>2.2.1 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย (4 คะแนน) หรือ</p> <p>2.2.2 มีการดำเนินงานตามข้อ 2.2.1 และมีการจัดทำข้อบัญญัติที่ประกอบด้วยแผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า (6 คะแนน) หรือ</p> <p>2.2.3 มีการดำเนินงานตามข้อ 2.2.2 และมีการประกาศงบประมาณที่คงเหลือจากการดำเนินงานตามข้อบัญญัติ ให้สาธารณะทราบทุกไตรมาส (8 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ภาพถ่าย หรือหลักฐานที่ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท</p>	8
รวม		20
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น		15
<p>3.1 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนในพื้นที่อย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>3.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนในพื้นที่มากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ (3 คะแนน) หรือ</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม “กลุ่มเยาวชน” หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เทศบาล จัดตั้งรวมกลุ่มขึ้นเอง หรือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้น โดยหน่วยงานหรือภาคีเครือข่าย</p>	15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>3.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ อย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจและ มีจิตอาสา (5 คะแนน) หรือ</p> <p>3.4 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ มากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจและ มีจิตอาสา (7 คะแนน) หรือ</p> <p>3.5 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ อย่างน้อย 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบาย ของเทศบาล (10 คะแนน) หรือ</p> <p>3.6 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชน มากกว่า 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/แผนงาน/โครงการร่วมกับ ภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของ เทศบาล (12 คะแนน) หรือ</p> <p>3.7 รับบุคลากรใหม่จากเยาวชนจัดตั้งเหล่านี้ เข้ามาทำงานในเทศบาล เพื่อสืบทอดงานและ ส่งต่องานจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)</p>	<p>อื่น ๆ แต่เทศบาลเข้าไปร่วม หนุนเสริมความเข้มแข็ง</p>	
รวม		15
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		15
<p>4.1 ถนน</p> <p>4.1.1 มีโครงข่ายถนนที่เชื่อมต่อและ เข้าถึงทุกชุมชน (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.1.2 มีการบำรุงรักษาโครงข่ายถนน ให้อำนวยความสะดวกการสัญจร ทุกฤดูกาลและประชาชนทุกชุมชน มีความพึงพอใจ (3 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม ความพึงพอใจ - การสัมภาษณ์เชิงลึกฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย <p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“โครงข่ายถนน” หมายถึง เส้นทางสัญจรทุกรูปแบบที่ เชื่อมโยงครอบคลุมทุกชุมชน และสามารถใช้สัญจรได้ ทุกฤดูกาล</p>	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>4.2 น้ำเพื่อการบริโภค</p> <p>4.2.1 มีน้ำเพื่อการบริโภคทุกชุมชน (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.2.2 ทุกชุมชนมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชนมีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค - ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ 	3
<p>4.3 แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค (การเกษตรและอุตสาหกรรม)</p> <p>4.3.1 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคมากกว่าร้อยละ 50 ของชุมชนทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.3.2 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคในทุกชุมชน (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริม/ให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค ทั้งภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม - ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ 	3
<p>4.4 ไฟฟ้า</p> <p>4.4.1 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ทุกชุมชนมีไฟฟ้าใช้ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.4.2 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น เสาไฟฟ้าล้ม ไฟดับ อัคคีภัย ฯลฯ (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลการส่งเสริม/สนับสนุน/ประสานงานเพื่อให้ทุกบ้านเข้าถึงไฟฟ้า - ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ 	3
<p>4.5 การใช้และการส่งเสริมให้ใช้พลังงานทางเลือก เช่น การติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างระบบโซลาร์เซลล์ หรือกังหันลม ในบริเวณถนน ทางเท้า อาคาร ฯลฯ</p> <p>4.5.1 ส่งเสริมให้มีด้วยการจัดเป็นโครงการอยู่ในแผนระยะยาว เช่น แผน 4 ปี (1 คะแนน) หรือ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลการผลักดันให้มีการใช้พลังงานทางเลือกซึ่งเป็นพลังงานสะอาดเพิ่มมากขึ้น - แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ 	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>4.5.2 ส่งเสริมให้มีด้วยการจัดสรรงบประมาณในปีปัจจุบัน (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.5.3 ส่งเสริมให้มีและดำเนินการติดตั้งหรือก่อสร้างพร้อมกับการใช้งานได้แล้ว และมีแผนขยายต่อไป (3 คะแนน)</p>		
รวม		15
5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		50
<p>5.1 การจัดการความรู้ภายในองค์กรเป็นประจำ</p> <p>5.1.1 ทุกกอง/แผนก/กลุ่มงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน หรือ มีการจัดการความรู้ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง (3 คะแนน) หรือ</p> <p>5.1.2 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน แต่ไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล (4 คะแนน) หรือ</p> <p>5.1.3 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล อย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา (7 คะแนน) หรือ</p> <p>5.1.4 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล อย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา และพนักงานทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้ (10 คะแนน)</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>รูปแบบของ “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการจัดการความรู้” อาจเป็นรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้</p> <p>โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ตามที่ได้ตกลงกัน</p> <p>“ผลลัพธ์” ของการจัดการความรู้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงาน และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสัมฤทธิ์ผล หรือเกิดนวัตกรรม การเรียนรู้ที่สร้างสุขและแก้ปัญหาได้จริง</p>	

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>5.2 ความรักสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร</p> <p>5.2.1 ไม่มีการแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย (2 คะแนน) และ</p> <p>5.2.2 มีการช่วยกันทำงานเมื่อได้รับการร้องขอ (3 คะแนน) และ</p> <p>5.2.3 มีการอาสาช่วยกันทำงาน แม้ไม่ได้รับการร้องขอ (อัตรจรรยา) (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย - การสัมภาษณ์แกนนำชุมชน - ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์และโครงสร้างอำนาจ - เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร/พนักงาน โดยใช้แบบสอบถามความสุข 	<p>10</p>
<p>5.3 พื้นฐานความมีมูทิตาจิตและอุเบกขาของบุคลากร</p> <p>5.3.1 บุคลากรทุกคนในองค์กรมีมูทิตาจิตต่อกัน เช่น มีความยินดีต่อรางวัล/คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับจากการปฏิบัติงาน (5 คะแนน) และ</p> <p>5.3.2 ผู้บังคับบัญชามีมูทิตาจิตและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ที่จำเป็น (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p> <p>อุเบกขา หมายถึง มีความเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง แต่ยังคงไว้ซึ่งความเมตตา กรุณา และมูทิตา</p>	<p>10</p>
<p>5.4 มีผลการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ คือ หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขในองค์กรอย่างครบถ้วน</p> <p>5.4.1 มีหลักในเรื่องการให้ภายในองค์กร (2.5 คะแนน) และ</p> <p>5.4.2 มีหลักในเรื่องการใช้วาจาไพเราะหรือปิยวาจาภายในองค์กร (5 คะแนน) และ</p> <p>5.4.3 มีหลักในเรื่องการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ อย่างเสมอต้นเสมอปลายหรือสมานัตตาภายในองค์กร (2.5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p>	<p>10</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>5.5 บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุข</p> <p>5.5.1 มีความสุขจากบรรยากาศของการทำงานในที่ทำงานเหมือนเป็นบ้านหลังที่สอง (5 คะแนน) และ</p> <p>5.5.2 บุคลากรอย่างน้อยหรือเท่ากับร้อยละ 20 ไม่มีภาวะหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (1 คะแนน) หรือ</p> <p>5.5.3 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 40 ไม่มีภาวะหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (2 คะแนน) หรือ</p> <p>5.5.4 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 60 ไม่มีภาวะหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (3 คะแนน) หรือ</p> <p>5.5.5 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 80 ไม่มีภาวะหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>(เหมือน 5.2)</p> <p>“การไม่มีหนี้สิน” หมายถึง ไม่มีหนี้สินเลยไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด</p> <p>“การปลอดจากอบายมุข” หมายถึง การใช้เงินไม่เกินร้อยละ 2 ของรายได้ เพื่ออบายมุขบางอย่าง เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสลากกินแบ่งรัฐบาล นอกเหนือจากนี้ถือว่าเป็นอบายมุขที่ให้โทษ เช่น บุหรี่ ยาเสพติด หวยใต้ดิน และการพนันทุกรูปแบบ</p>	10
รวม		50
6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม		20
<p>6.1 งานด้านการศึกษา</p> <p>6.1.1 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (3 คะแนน) และ</p> <p>6.1.2 มีจำนวนครูเหมาะสมกับจำนวนเด็กเด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข (2 คะแนน) และ</p> <p>6.1.3 มีการจัดให้มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- ข้อมูลจำนวนครูต่อจำนวนเด็กปฐมวัย</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>- การศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี - “จำนวนครูที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก” หมายถึง อัตราส่วนของครูต่อเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ 10 ต่อ 1 และหาก</p>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	<p>มีเศษตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปให้มีตำแหน่งผู้ดูแลเด็กเพิ่มได้อีก 1 คน</p> <p>- “การจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข” หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้และการสร้างสิ่งแวดล้อมกายภาพทั้งภายในและภายนอกอาคารให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ การมีอุปกรณ์ เครื่องเล่น สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดอาหารตามหลักโภชนาการ และมีการจัดทำแผนประสบการณ์สอนแบบบูรณาการที่เน้นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและสมวัย ทั้งนี้โดยมีการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	
<p>6.2 งานด้านสุขอนามัยและชยะ</p> <p>6.2.1 งานสุขอนามัย</p> <p>(1) มีการสนับสนุน/ประสานงานการกำจัดขยะ และ/หรือมีการป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า (3 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการสนับสนุน/ประสานงานการกำจัดขยะ และ/หรือมีการป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้ง</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“การกำจัดและการป้องกัน” หมายถึง การควบคุมทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค ทั้งการกำจัดหรือทำลายพาหะต้นเหตุของโรค และการรณรงค์ให้ความรู้หรือทักษะที่ถูกต้องแก่ประชาชน</p>	<p>10</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>พาหะนำโรคทุกชนิดมาสู่ชุมชน อย่างได้ผลโดยไม่มีผู้ป่วยจากโรค ดังกล่าวเลยในพื้นที่ ตลอดระยะเวลา เวลา 3 ปีที่ผ่านมา (5 คะแนน)</p> <p>6.2.2 งานจัดการขยะ</p> <p>(1) มีมาตรการและวิธีการจัดการ ขยะในพื้นที่ในระดับหนึ่ง (3 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการกำจัดขยะในพื้นที่อย่าง ได้ผลโดยไม่มีเศษขยะตกหล่น เกลื่อนกลาดในตลาดสดและทุก ชุมชน (5 คะแนน)</p>		
รวม		20
7. งานด้านส่งเสริมอาชีพ (ถ้าในพื้นที่ไม่มีอาชีพเกษตรกรรมให้ข้ามไป ข้อ 7.2 และ 7.3 และปรับคะแนนเป็นข้อละ 7.5 คะแนน)		15
<p>7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม</p> <p>7.1.1 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อเกษตรกรรมธรรมชาติตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเกษตรกร เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 30 คน (3 คะแนน) และ</p> <p>7.1.2 สนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ เกษตรกรรมธรรมชาติตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (2 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามความคิดเห็น ประชาชนทั่วไปและเกษตรกร - การสัมภาษณ์แกนนำชุมชน เกษตรกรและประชาชนทั่วไป <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - “การส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรมธรรมชาติตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การผลิตเพื่อบริโภค ในครัวเรือนและการผลิต เพื่อขาย - “ศูนย์เรียนรู้” หมายถึง พื้นที่ กายภาพเพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้หรือการถ่ายทอด 	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	องค์ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล เทคโนโลยี ฯลฯ	
<p>7.2 งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน</p> <p>7.2.1 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มใหม่ หรือ Startup อย่างน้อย 1 กลุ่มหรือ 1 ราย พร้อมช่วยเหลือด้านการตลาด (2.5 คะแนน) และ</p> <p>7.2.2 สนับสนุนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเดิม พร้อมช่วยเหลือด้านการตลาด จนกระทั่งกลุ่มมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (2.5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามความคิดเห็นประชาชนทั่วไปและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน - การสัมภาษณ์แกนนำชุมชนและประชาชนทั่วไป 	5
<p>7.3 งานส่งเสริมอาชีพโดยทั่วไปที่ริเริ่มและดำเนินการโดย เทศบาล</p> <p>ส่งเสริมให้ผู้ว่างงาน ผู้สูงอายุ คนพิการ และ/หรือผู้ดูแลคนพิการ ในพื้นที่ได้มีงานทำ และมีรายได้ ไม่ต่ำกว่าปีละ 10 คน (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์แกนนำชุมชนและประชาชนผู้ได้รับประโยชน์ 	5
รวม		15
8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม		15
<p>8.1 งานส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>8.1.1 ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนา และ/หรือศาสนสถานตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่นหรือตามวัฒนธรรมประเพณีที่เป็น การอุดหนุน/สนับสนุน/ดำเนินการ โดยเทศบาล อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง (5 คะแนน) หรือ</p> <p>8.1.2 อุดหนุน/สนับสนุน/ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในข้อ 8.1.1 และจัดให้มีงานบุญ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจ - การสนทนากลุ่ม 	15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>ประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงาน ทั้งในและนอกพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ต่อปี (10 คะแนน) หรือ</p> <p>8.1.3 อุดหนุน/สนับสนุน/ส่งเสริมให้มี กิจกรรมในข้อ 8.1.1 และ 8.1.2 รวมทั้ง มีการจัดอบรมจิตใจให้ประชาชนเป็นผู้ที่มี ศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง ทุกปี (15 คะแนน)</p> <p>ในกรณีที่ไม่ได้ครบถ้วนตามข้อ 8.1.1 หรือ 8.1.2 แต่มีจัดเฉพาะการอบรมจิตใจให้ ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมี ความประพฤติดี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทุกปี แต่เพียงอย่างเดียว (10 คะแนน) แต่ถ้ามี เพียงกิจกรรมดังกล่าวอย่างเดียว ปีละครั้ง (5 คะแนน)</p>		
รวม		15
9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		30
<p>9.1 มีการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือน และค่าจ้างบุคลากรประจำเพื่อมีเงินเหลือ ไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ให้ มากขึ้น</p> <p>9.1.1 ใช้เงินในแผนงานบริหารทั่วไป ไม่เกินร้อยละ 10 (20 คะแนน)</p> <p>9.1.2 ใช้เงินในแผนงานบริหารทั่วไป ไม่เกินร้อยละ 15 (15 คะแนน)</p> <p>9.1.3 ใช้เงินในแผนงานบริหารทั่วไป ไม่เกินร้อยละ 20 (10 คะแนน)</p> <p>9.1.4 ใช้เงินในแผนงานบริหารทั่วไป ไม่เกินร้อยละ 25 (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- เอกสารการเงินและบัญชี <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“รายรับ” หมายถึง งบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรรประจำปี, รายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาเอง, รายได้ที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ และรายได้ที่รัฐจัดเก็บให้</p> <p>“แผนงานบริหารทั่วไป” หมายถึง ค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือน และค่าจ้าง</p>	20

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>9.2 มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายกเทศมนตรีคนปัจจุบันได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี และ/หรือมีระบบการคัดเลือกตามแนวทางประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์ (10 คะแนน) แต่ถ้าดำรงตำแหน่งน้อยกว่านี้ แต่ได้รับการยืนยันจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้านว่าเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและความสามารถ (5 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ - ข้อมูลเชิงประจักษ์การดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบันและถ้าจำเป็น กรณีที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 10 ปี ให้สอบถามผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องที่มีใช้เจ้าหน้าที่ในองค์กร</p>	<p>10</p>
รวม		30
10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น		20
<p>10.1 การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น 10.1.1 จัดให้มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าประถมศึกษา หรือ จัดการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากข้อ 6.1 (2 คะแนน) และ 10.1.2 ริเริ่มประสานหรือช่วยพัฒนาศักยภาพเยาวชนในพื้นที่เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ (5 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเทศบาล หรือ นวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา</p>	7
<p>10.2 การสาธารณสุขในระดับที่สูงขึ้น จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น สนับสนุนสถานสงเคราะห์คนชรา หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้อุปการะ เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/กิจกรรม/ นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพในมิติต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากข้อ 6.2.1 (โปรตรระบุกิจกรรมประกอบ) (5 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรมการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน</p>	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>10.3 การจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น</p> <p>10.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการขยะต้นทางที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะจนเป็นผลให้ปริมาณขยะทั้งหมดลดลง หรือค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะของเทศบาลลดลง อย่างน้อยร้อยละ 5 จากปีก่อนหน้า (6 คะแนน) และ</p> <p>10.3.2 เกิดนวัตกรรมการจัดการขยะที่เป็นต้นแบบ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ (2 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <p>ข้อมูลเชิงประจักษ์ เรื่อง ปริมาณขยะต่อวันและค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะของเทศบาล คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“นวัตกรรมการจัดการขยะที่เป็นต้นแบบ” หมายถึง นวัตกรรมที่ได้รับรางวัลหรือมีองค์กรต่าง ๆ มาขอศึกษาเรียนรู้</p>	8
รวม		20
11. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		
<p>กิจกรรมในข้อย่อย ๆ เหล่านี้จะต้องมีคะแนนรวมกันไม่เกิน 20 คะแนน ถ้าได้เกิน 20 คะแนน ให้นำคะแนนรวมเพียง 20 คะแนน</p> <p>11.1 มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่ จากอุบัติเหตุ (น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาตภัย อัคคีภัย ฯลฯ) (3 คะแนน)</p> <p>11.2 มีส่วนร่วมในการสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายแม้ว (3 คะแนน)</p> <p>11.3 มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม (3 คะแนน)</p> <p>11.4 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ (3 คะแนน)</p> <p>11.5 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ (3 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <p>ข้อมูลเชิงประจักษ์ จำแนกตามประเด็น</p>	20

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>11.6 มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละบ้านรักษาความสะอาด น่าอยู่ และปลอดภัย (3 คะแนน)</p> <p>11.7 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้มากขึ้น (3 คะแนน)</p> <p>11.8 มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่ช่วยยกระดับการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติได้จริง (3 คะแนน)</p> <p>11.9 มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่ (3 คะแนน)</p> <p>11.10 มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ (3 คะแนน)</p> <p>11.11 มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว (3 คะแนน)</p> <p>11.12 มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มีการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (โปรดระบุ)..... (3 คะแนน)</p>		
รวม		20
12. การจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		30
<p>12.1 การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดอบายมุขในพื้นที่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ประกอบด้วย การป้องกันและ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> ถึงแม้งานดังกล่าวจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐระดับ</p>	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>ลดปัญหาหยาเสฟตติที่ร้ายแรงและลดอบายมุขอื่น ๆ</p> <p>12.1.1 ขจัดหรือลดยาเสฟตติร้ายแรงในพื้นที่ อื่นประกอบด้วย ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี โคเคน และน้ำกระท่อมผสมสารเคมีที่เป็นพิษร้ายแรง</p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการสนับสนุนที่จะขจัดหรือลดสารเสฟตติร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่</p> <p>(2) คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>	<p>ส่วนกลางและภูมิภาค แต่เทศบาล ควรต้องตระหนักและช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์อันเป็นประโยชน์สุขแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ</p> <p>- เอกสารนโยบาย/มาตรการ/แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- ข้อมูลเชิงประจักษ์</p>	
<p>12.1.2 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์</p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนที่จะลดการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“บุหรี่” หมายถึง ยาสูบมวนบรรจุซอง และบุหรี่ไฟฟ้า ไม่นับรวม ยาสูบหรือยาเส้นที่มวนเองที่ถึงแม้จะมีผลต่อสุขภาพ แต่เป็นสิ่งที่ชาวบ้านจำนวนไม่มากดำเนินการเองถึงแม้จะมีผลทางลบต่อผู้เสพ แต่ผลกระทบต่อสังคมมีไม่มาก</p>	5
<p>12.1.3 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่</p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนที่จะลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“การพนัน” หมายถึง การละเล่นเพื่อการเสี่ยงโชคทุกประเภท</p>	5
<p>12.2 เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้</p>		5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>12.2.1 ลดปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า</p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการลดปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>		
<p>12.2.2 ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี</p> <p><i>กรณีผู้ไร้บ้าน</i></p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือคนไร้บ้านในพื้นที่ ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p> <p><i>กรณีผู้ไร้ที่พึ่ง/ผู้ถูกทอดทิ้ง/คนพิการ/ผู้สูงอายุ</i></p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>		10
รวม		30
คะแนนรวม 12 หัวข้อ		300

กรอบตัวชีวิต 3 ระดับ

เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน)	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข)	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข)
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย (50 คะแนน)	5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข (50 คะแนน)	9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข (30 คะแนน)
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม (20 คะแนน)	6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม (20 คะแนน)	10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น (20 คะแนน)
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)	7. งานส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน (15 คะแนน)	11. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (20 คะแนน)
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ (15 คะแนน)	8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม (15 คะแนน)	12. การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ (30 คะแนน)
100 คะแนน	100 คะแนน	100 คะแนน
ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลในที่สุด

ส่วนที่แรเงานั้นก็คือผลที่เกิดขึ้นภายในหรือเป็นความตั้งใจที่จะกระทำภายในองค์กร ซึ่งมีสัดส่วนเป็นคะแนนเต็ม 85 (องค์กรแห่งความยั่งยืน) 50 (องค์กรแห่งความสุข) และ 30 (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) ตามลำดับ

คะแนน	การแปลความหมาย
* เกือบไข คะแนนรวมข้อ 1 2 และ 3 ต้องไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน	เข้าใจ (องค์กรแห่งความยั่งยืน) (ผลผลิต)
เกือบไข คะแนนข้อ 5 ต้องไม่ต่ำกว่า 40 คะแนน	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่ง ความยั่งยืนมาก่อน (ผลลัพธ์)
เกือบไข คะแนนข้อ 9 ต้องไม่ต่ำกว่า 25 คะแนน และจะต้องมีคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า 270 คะแนน ขึ้นไป	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่ง ความสุขมาก่อน (ผลในที่สุด)

* **หมายเหตุ** สำหรับองค์กรที่ไม่มีปัญหาการสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ
ออกจากพื้นที่ หรือสามารถหาบุคลากรที่มีคุณภาพมาทดแทนได้ไม่ยาก
ก็อาจจะได้คะแนน 10 คะแนน ในข้อนี้ การที่ไม่ได้คะแนนเต็มเนื่องมา
จากการทำงานส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่เพื่อให้รักถิ่นฐานและสืบสานงานพัฒนา
ในพื้นที่ยังคงเป็นงานสำคัญ ถ้าหากมีการทำงานเช่นนี้ด้วยก็สามารถได้
คะแนนเต็ม 15 คะแนน ได้

ส่วนคะแนนในข้ออื่น ๆ คำนวณจากส่วนที่เหลือจากคะแนน Threshold
ตามสัดส่วนความสำคัญ และภายในข้อเดียวกันก็จะแบ่งคะแนนย่อยออกข้อละ
เท่ากันหรือตามลำดับความสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่เป็นมาตรฐาน
โดยทั่วไป กล่าวคือ ในข้อใดที่จำเป็นต้องเน้นเป็นพิเศษจะมีน้ำหนักมาก แต่ถ้า
ข้อใดที่ไม่มีเหตุผลที่มาสสนับสนุนว่าควรให้คะแนนมากกว่าข้อใดเป็นพิเศษ
ก็จะได้รับการจัดสรรคะแนนเท่า ๆ กัน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมิน สำหรับในปี 2562 และ
ปีต่อ ๆ ไป ได้มีการทำคู่มือการเก็บรวบรวมให้ทุกโครงการต้องนำไปใช้เป็น
กรอบวิจัยกลางดังที่จะได้นำเสนอต่อไป แต่ถ้าหากพบว่ายังมีส่วนที่จะปรับปรุง
ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ได้ ก็จะมีการปรับปรุงในการดำเนินงานในครั้งต่อไป

ภาคผนวก ง

คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล
ตัวชี้วัดระดับการเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
(อบจ.)

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย</p>		50
<p>1.1 มีความพยายามที่จะร่วมมือกันในบรรดาผู้บริหาร (ฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) ดำเนินการโดยปฏิบัติตามหลักความซื่อสัตย์สุจริต อันเป็นคุณธรรมสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อย่างเคร่งครัด</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (นายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง, หัวหน้าคลัง และแกนนำชุมชน) - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย (หน้าบ้าน/หลังบ้าน, เครื่องชั่ง และความเชื่อมโยงของ อปท. กับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ) - อาจใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง โครงการใดโครงการหนึ่งมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม 	10
<p>1.2 ไม่มีการดำเนินงานใดที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือหน่วยงานที่สูงกว่าในระดับอำเภอและจังหวัดอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่นายก อบจ. คนปัจจุบันดำรงตำแหน่ง</p> <p> 1.2.1 เป็นเวลา 2 ปี (5 คะแนน) หรือ</p> <p> 1.2.2 เป็นเวลา 3 ปี (7 คะแนน) หรือ</p> <p> 1.2.3 เป็นเวลา 4 ปี (10 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>หลักฐานการร้องเรียน หรือหนังสือการขออนุญาตเข้าตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>กรณีนี้ไม่นับรวมการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในรอบปกติ</p>	10
<p>1.3 “การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส มีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (นายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง, หัวหน้าคลัง และแกนนำชุมชน) และภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> ในกรณีที่วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท เป็นอำนาจของนายก อบจ. โดยให้ใช้วิธีการตกลงราคา</p>	
<p>1.4 “การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใสโดยตั้งราคาโครงการตามราคากลาง โดยในทุกเงื่อนไขที่จะกล่าวถึงจะต้องได้ผลงานที่มีคุณภาพดีโดยมิใช่การกดยาจากผู้รับเหมาเพื่อให้ได้งานด้วยการชนะการประมูล</p> <p>1.4.1 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส แต่ไม่มีเงินเหลือจากการประมูล โดย e-bidding (5 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.2 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือ เท่ากับร้อยละ 10 ของงบประมาณ ทั้งหมดของทุกโครงการที่จัดประมูล โดย e-bidding (6 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.3 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือ เท่ากับร้อยละ 20 ของงบประมาณ ทั้งหมดของทุกโครงการที่จัดประมูล โดย e-bidding (8 คะแนน) หรือ</p> <p>1.4.4 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับ การยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า โปร่งใส และมีเงินเหลือมากกว่าร้อยละ 20</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม/ การสังเกตการณ์ - หลักฐานการเงิน/บัญชี - ขอให้สังเกตว่า ถ้ายังมีเงิน เหลือมากเท่าใด จะต้องแน่ใจ ว่าได้รับผลงานที่มีคุณภาพได้ มาตรฐานอย่างแท้จริง มิใช่ เป็นการกดยาโดยผู้รับเหมา เพื่อให้ได้งาน แต่มีคุณภาพ เพียงให้ผ่านการประเมินตาม TOR ทำให้ผลงานไม่คงทน หรือมีคุณภาพตามความ คาดหวัง 	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>ของงบประมาณทั้งหมดของทุกโครงการ ที่จัดประมูลโดย e-bidding (10 คะแนน)</p>		
<p>1.5 มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงาน อย่างโปร่งใสหรือการป้องกันการทุจริต ภายในองค์กร ภายในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา</p> <p>1.5.1 เกิดนวัตกรรม อย่างน้อย 1 นวัตกรรม (2 คะแนน) (ระบุ).....หรือ</p> <p>1.5.2 เกิดนวัตกรรม มากกว่า 1 นวัตกรรม (5 คะแนน) (ระบุ).....</p> <p>หรือไม่มีความจำเป็นต้องมีนวัตกรรมใหม่ เพราะความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในจิตสำนึก ของทั้งฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่ทุกคน อยู่แล้ว (5 คะแนน) ถ้าตอบข้อนี้ให้ระบุไว้ใน คำตอบด้วย</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ รายละเอียดของนวัตกรรม (ระบุว่าช่วยแก้ปัญหาการ ป้องกันการทุจริต หรือช่วยให้ เกิดความโปร่งใสได้จริง และ ยกตัวอย่างประกอบ) คำอธิบายเพิ่มเติม “นวัตกรรม” คือ การใช้ เทคโนโลยี หรือการออกแบบ กระบวนการ/วิธีการใหม่ ๆ ที่บ่งชี้ถึงความพยายามที่จะ ป้องกันการทุจริตทุกประเภท ของ อบจ.</p>	<p>5</p>
<p>1.6 การจัดการเรื่องร้องทุกข์ที่มีผลกระทบต่อ ชุมชนในจังหวัดเป็นหลักโดยไม่นับรวม ความเดือดร้อนส่วนบุคคลในกรณีเล็กน้อย จากแหล่งข้อมูลทุกชนิดในพื้นที่</p> <p>1.6.1 สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และปัญหาของชุมชนและ/หรือ อบท. ในพื้นที่ได้อย่างน้อยร้อยละ 25 ของเรื่อง ร้องทุกข์ทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.2 สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และปัญหาของชุมชนและ/หรือ อบท. ในพื้นที่ได้ร้อยละ 50 ของเรื่องร้องทุกข์ ทั้งหมด (4 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.3 สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และปัญหาของชุมชนและ/หรือ อบท.</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ปัญหาหรือความทุกข์ของชุมชน และ/หรือของ อบท. ในพื้นที่ สิ่งที่ อบจ.จัดการได้ เช่น ปัญหาความไม่สะดวกหรือ ชำรุดเสียหายของโครงสร้าง พื้นฐาน ปัญหาการบุกรุกที่ดิน สาธารณะ การไม่เคารพ กฎกติกาของชุมชนที่ก่อให้เกิด ความเสียหายเดือดร้อนรำคาญ ปัญหากลิ่นเหม็นมาจาก แหล่งต่าง ๆ ปัญหากลิ่น เสียง สารเคมี น้ำเสียจากโรงงาน อุตสาหกรรมในพื้นที่ เป็นต้น</p>	<p>10</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>ในพื้นที่ได้ร้อยละ 75 ของเรื่องร้องทุกข์ทั้งหมด (6 คะแนน) หรือ</p> <p>1.6.4 สามารถบรรเทาความเดือดร้อนและปัญหาของชุมชนและ/หรือ อบท. ในพื้นที่ได้ทั้งหมด (10 คะแนน)</p>	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“ความเดือดร้อนของชุมชน” หมายถึง เรื่องที่ อบจ. ได้รับการร้องเรียน/ร้องทุกข์จากประชาชนในพื้นที่ หรือเป็นเรื่องที่ อบจ. ตระหนักในปัญหาและจัดการให้เอง โดยเป็นเรื่องที่อาจจะใช้หรือไม่ใช้งบประมาณก็ได้</p>	
รวม		50
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		20
<p>2.1 การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม</p> <p>2.1.1 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมโดยมีการจัดประชุมประชาคมร่วมกับ อบท. ในจังหวัด และ อบจ. (ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ) (2 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.2 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมตามข้อ 2.1.1 และมีการจัดประชุมประชาคมร่วมกับประชาชนในพื้นที่ (5 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.3 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมตามข้อ 2.1.2 ในช่วงทำแผนและก่อนการตัดสินใจขั้นสุดท้าย (9 คะแนน) หรือ</p> <p>2.1.4 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมในข้อ 2.1.3 โดยประชาชนในพื้นที่ร่วมสนับสุนนทรัพยากร (12 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <p>- รายงานการประชุม เอกสารประกอบ ภาพถ่าย ฯลฯ</p> <p>- สัมภาษณ์แกนนำภาคประชาชนและ อบท. ในพื้นที่</p> <p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“การจัดประชุมประชาคมร่วมกับประชาชนในพื้นที่” หมายถึง การที่ อบจ. ไปจัดประชุมประชาคมในพื้นที่ที่จัดทำโครงการ เพื่อให้ประชาชนผู้ได้รับผลประโยชน์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับโอกาสจาก อบจ. และ อบท. ในพื้นที่ ให้เข้ามีส่วนร่วมในการรับฟังหรือสังเกตการณ์การประชุมประชาคมในพื้นที่หรือผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์วงจรปิด</p>	12

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	“ทรัพยากร” หมายถึง เงิน แรงงาน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ	
<p>2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนใน ข้อบัญญัติล่วงหน้า</p> <p>2.2.1 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปี ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อ ต่าง ๆ ที่หลากหลาย (4 คะแนน) หรือ</p> <p>2.2.2 มีการดำเนินงานตามข้อ 2.2.1 และมีการจัดทำข้อบัญญัติที่ประกอบด้วย แผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้ สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า (6 คะแนน) หรือ</p> <p>2.2.3 มีการดำเนินงานตามข้อ 2.2.2 และมีการประกาศงบประมาณที่คงเหลือ จากการดำเนินงานตามข้อบัญญัติ ให้ สาธารณะทราบทุกไตรมาส (8 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> ภาพถ่าย หรือหลักฐานที่ ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุก ประเภท</p>	8
รวม		20
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น		15
<p>3.1 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนภายใน จังหวัด อย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตาม ความสนใจ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>3.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนภายใน จังหวัด มากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตาม ความสนใจ (3 คะแนน) หรือ</p> <p>3.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนภายใน จังหวัด อย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตาม ความสนใจและมีจิตอาสา (5 คะแนน) หรือ</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “กลุ่มเยาวชน” หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ อบจ. จัดตั้งรวมกลุ่มขึ้นเอง หรือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้น โดยหน่วยงานหรือภาคี เครือข่ายอื่น ๆ แต่ อบจ. เข้าไป ร่วมหนุนเสริมความเข้มแข็ง</p>	15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>3.4 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนภายในจังหวัด มากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ และมีจิตอาสา (7 คะแนน) หรือ</p> <p>3.5 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนภายในจังหวัดอย่างน้อย 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/แผนงาน/โครงการร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของ อปท. (10 คะแนน) หรือ</p> <p>3.6 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนระดับจังหวัดมากกว่า 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/แผนงาน/โครงการร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของ อปท. (12 คะแนน) หรือ</p> <p>3.7 รับบุคลากรใหม่จากเยาวชนจัดตั้งเหล่านี้ระดับจังหวัด เข้ามาทำงานใน อปท. เพื่อสืบทอดงานและส่งต่องานจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน) (ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอปท. จากรุ่นสู่รุ่น)</p>		
รวม		15
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		15
<p>4.1 ถนน</p> <p>4.1.1 สนับสนุน/สร้างโครงข่ายถนนที่เชื่อมต่อระหว่าง อปท. ระดับตำบล (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.1.2 มีการบำรุงรักษาโครงข่ายถนนที่เชื่อมต่อระหว่าง อปท. ระดับตำบลให้อำนวยความสะดวกการสัญจรทุกฤดูกาลและประชาชนมีความพึงพอใจ (3 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนนและการบำรุงรักษา - ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจ - การสัมภาษณ์เชิงลึกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ อบจ. และประชาชนในพื้นที่) - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย - แบบสอบถามความพึงพอใจต่องานโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ 	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	<p>คำอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>“โครงข่ายถนน” หมายถึง เส้นทางสัญจรทุกรูปแบบที่ เชื่อมโยงครอบคลุมทุกหมู่บ้าน และสามารถใช้สัญจรได้ทุก ฤดูกาล</p>	
<p>4.2 น้ำเพื่อการบริโภค</p> <p>4.2.1 สนับสนุนน้ำเพื่อการบริโภคภายใน จังหวัด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.2.2 สนับสนุนให้จังหวัด มีน้ำเพื่อการ บริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชน จังหวัดมีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ (3 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <p>- ข้อมูลของ อบจ. เกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค</p> <p>- ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม พึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทาง กายภาพ</p>	3
<p>4.3 แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค (การเกษตร)</p> <p>4.3.1 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค มากกว่าร้อยละ 50 ของอำเภอที่มีการทำ การเกษตรทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.3.2 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค ทุกอำเภอที่มีการทำการเกษตรในจังหวัด (3 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <p>- ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริม/ ให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการ อุปโภค</p> <p>- ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม พึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทาง กายภาพ</p>	3
<p>4.4 ไฟฟ้า</p> <p>4.4.1 ประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ให้มีไฟฟ้าใช้ทุกพื้นที่ในอำเภอ จำนวนร้อยละ 70 ของอำเภอที่มีทั้งหมด ในจังหวัด (2 คะแนน) หรือ</p> <p>4.4.2 ประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ให้ทุกพื้นที่ในทุกอำเภอของ ทั้งจังหวัดมีไฟฟ้าใช้ (3 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <p>- ข้อมูลการส่งเสริม/สนับสนุน/ ประสานงานเพื่อให้ทุกบ้าน เข้าถึงไฟฟ้าในแต่ละอำเภอ</p> <p>- ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม พึงพอใจโครงสร้างพื้นฐาน ทางกายภาพ</p>	3
<p>4.5 การส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก อบจ. มีบทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมโครงสร้าง พื้นฐานทางกายภาพที่ใช้พลังงานทางเลือก</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <p>- ข้อมูลการผลักดันให้มีการใช้ พลังงานทางเลือกซึ่งเป็น</p>	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>เพื่อการลดการใช้พลังงานจากซากดึกดำบรรพ์ ซึ่งเป็นพลังงานที่มีปัญหาการใช้แล้วหมดไป และปัญหาโลกร้อน เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับ อปท. ภายในจังหวัด เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> • การติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง ระบบโซลาร์เซลล์หรือกังหันลม บริเวณถนนทางเท้า หรือ • อาคารอัจฉริยะ • ฯลฯ <p>4.5.1 ส่งเสริมให้มีด้วยการจัดเป็นโครงการอยู่ในแผนระยะยาว เช่น แผน 5 ปี (1 คะแนน)</p> <p>4.5.2 ส่งเสริมให้มีด้วยการจัดสรรงบประมาณในปีปัจจุบัน (2 คะแนน)</p> <p>4.5.3 ส่งเสริมให้มีและดำเนินการติดตั้งหรือก่อสร้างพร้อมกับการใช้งานได้แล้ว และมีแผนขยายต่อไป (3 คะแนน)</p>	<p>พลังงานสะอาดเพิ่มมากขึ้น</p> <p>- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ</p>	
รวม		15
5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		50
<p>5.1 การจัดการความรู้ภายในองค์กรเป็นประจำ</p> <p>5.1.1 ทุกกอง/แผนก/กลุ่มงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน หรือมีการจัดการความรู้ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง (3 คะแนน) หรือ</p> <p>5.1.2 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน แต่ไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล (4 คะแนน) หรือ</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>รูปแบบของ “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการจัดการความรู้” อาจเป็นรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ตามที่ได้ตกลงกัน “ผลลัพธ์” ของการจัดการความรู้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงาน และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่าง</p>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>5.1.3 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผลอย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา (7 คะแนน) หรือ</p> <p>5.1.4 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผลอย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา และพนักงานทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้ (10 คะแนน)</p>	<p>สัมฤทธิ์ผล หรือเกิดนวัตกรรม การเรียนรู้ที่สร้างสุขและแก้ปัญหาได้จริง</p>	
<p>5.2 ความรักสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร</p> <p>5.2.1 ไม่มีการแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย (2 คะแนน)</p> <p>5.2.2 มีการช่วยกันทำงานเมื่อได้รับการร้องขอ (3 คะแนน)</p> <p>5.2.3 มีการอาสาช่วยกันทำงาน แม้ไม่ได้มีการร้องขอ (อัตถจริยา) (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย - การสัมภาษณ์แกนนำชุมชน - ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และโครงสร้างอำนาจ - เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร/พนักงาน โดยใช้แบบสอบถามความสุข 	<p>10</p>
<p>5.3 พื้นฐานความมีมุทิตาจิตและอุเบกขาของบุคลากร</p> <p>5.3.1 บุคลากรทุกคนในองค์กรมีมุทิตาจิตต่อกัน เช่น มีความยินดีต่อรางวัล/คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับจากการปฏิบัติงาน (5 คะแนน)</p> <p>5.3.2 ผู้บังคับบัญชามีมุทิตาจิตและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ที่จำเป็น (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p> <p>อุเบกขา หมายถึง มีความเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง แต่ยังคงไว้ซึ่งความเมตตา กรุณา และมุทิตา</p>	<p>10</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>5.4 มีผลการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ คือ หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในองค์กรอย่างครบถ้วน</p> <p>5.4.1 มีหลักในเรื่องการให้ภายในองค์กร (2.5 คะแนน) และ</p> <p>5.4.2 มีหลักในเรื่องการใช้จ่ายจาพโระาะ หรือปิยวาจาภายในองค์กร (5 คะแนน) และ</p> <p>5.4.3 มีหลักในเรื่องการมีความสัมพันธ์ กับบุคคลอื่น ๆ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย หรือสมานัตตาภายในองค์กร (2.5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p>	10
<p>5.5 บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุข</p> <p>5.5.1 มีความสุขจากบรรยากาศของ การทำงานในที่ทำงานเหมือนเป็นบ้าน หลังที่สอง (5 คะแนน) และ</p> <p>5.5.2 บุคลากรอย่างน้อยหรือเท่ากับ ร้อยละ 20 ไม่มีภาระหนี้สินและปลอด จากอบายมุข (1 คะแนน) หรือ</p> <p>5.5.3 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 40 ไม่มี ภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (2 คะแนน) หรือ</p> <p>5.5.4 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 60 ไม่มี ภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (3 คะแนน) หรือ</p> <p>5.5.5 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 80 ไม่มี ภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u> (เหมือน 5.2)</p> <p>ความหมายของการไม่มีหนี้สิน คือ ไม่มีหนี้สินเลยไม่ว่าจะด้วย เหตุผลใด ส่วนปลอดจาก อบายมุข หมายถึง การใช้เงิน ต่ำกว่าร้อยละ 2 ของรายได้ เพื่ออบายมุขบางอย่าง เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ สลากกินแบ่งรัฐบาล นอกเหนือ จากนี้ถือว่าเป็นอบายมุขที่ ให้โทษ เช่น บุหรี่ ยาเสพติด หวยใต้ดิน และการพนัน ทุกรูปแบบ</p>	10
รวม		50

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม</p>		<p>20</p>
<p>6.1 งานด้านการศึกษา</p> <p>6.1.1 มีการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ที่เป็นโรงเรียนถ่ายโอน และอุดหนุนการให้บริการจัดการศึกษาหรือส่งเสริมการศึกษาให้กับโรงเรียนภายในจังหวัด (3 คะแนน) หรือ</p> <p>6.1.2 มีการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์พื้นที่หรือการแก้ปัญหาท้องถิ่น (พัฒนาท้องถิ่น) (5 คะแนน) หรือ</p> <p>6.1.3 มีการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์พื้นที่หรือการแก้ปัญหาท้องถิ่น (พัฒนาท้องถิ่น) และส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนให้เยาวชนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะและความเป็นพลเมือง ตลอดจนการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (10 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- ข้อมูลโรงเรียนถ่ายโอน และงบการอุดหนุนกิจการโรงเรียนต่าง ๆ</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>- “การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การคิดอย่างสร้างสรรค์ 1.2 ทำงานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ 1.3 การสร้างนวัตกรรม 2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ 2.2 การใช้การคิดอย่างเป็นระบบ 2.3 การพิจารณาและการตัดสินใจ 3. การสื่อสารและการร่วมมือ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 สื่อสารอย่างชัดเจน 3.2 การร่วมมือกับผู้อื่น 	<p>10</p>

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
	<p>ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ด้านสารสนเทศ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การเข้าถึงและการประเมินข้อมูลสารสนเทศ 1.2 การใช้และการจัดการสารสนเทศ 2. ความรู้เกี่ยวกับสื่อ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การวิเคราะห์สื่อ 2.2 การผลิตสื่อ 2.3 การพิจารณาและตัดสินใจ 2.4 การแก้ปัญหา 3. ความรู้ด้านเทคโนโลยี <ol style="list-style-type: none"> 3.1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ <p>ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้</p>	

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความยืดหยุ่นและการปรับ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ความยืดหยุ่น 1.2 การปรับตัวเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 2. การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การวิเคราะห์สื่อ 2.2 การผลิตสื่อ 2.3 การพิจารณาและตัดสินใจ 3. ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม <ol style="list-style-type: none"> 3.1 มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่น 3.2 ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทีมที่มีความหลากหลาย 4. การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ (Accountability) <ol style="list-style-type: none"> 4.1 การวิเคราะห์สื่อ 4.2 การผลิตสื่อ 5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility) <ol style="list-style-type: none"> 5.1 แนะนำผู้อื่นได้ 5.2 รับผิดชอบต่อผู้อื่น <p>- ส่วนทักษะอื่น ๆ อบจ. สามารถนำเสนอรายละเอียด (ถ้ามี)</p>	

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>6.2 งานด้านสุขอนามัยและชยะ</p> <p>6.2.1 งานสุขอนามัย</p> <p>(1) มีการสนับสนุน/ประสานงาน การกำจัดขยะ และ/หรือมี การป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า (3 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการสนับสนุน/ประสานงาน การกำจัดขยะ และ/หรือมี การป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้ง พาหะนำโรคทุกชนิดมาสู่ชุมชน อย่างได้ผลโดยไม่มีผู้ป่วยจากโรค ดังกล่าวเลยในพื้นที่ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (5 คะแนน)</p> <p>6.2.2 งานจัดการชยะ</p> <p>(1) เป็นศูนย์กลางการรวบรวม ชยะอันตรายของจังหวัด พร้อมทั้ง มีมาตรการและวิธีการกำจัด (3 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการประชาสัมพันธ์ร่วมกับ อปท. เครือข่ายในพื้นที่ทั้งหมด ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ปลอดชยะ โดยมีการกำจัดชยะที่ต้นทาง (5 คะแนน)</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“การกำจัดและการป้องกัน” หมายถึง การควบคุมทุกวิถีทาง เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค ทั้งการกำจัดหรือ ทำลายพาหะต้นเหตุของโรค และการรณรงค์ให้ความรู้หรือ ทัศนคติที่ถูกต้องแก่ประชาชน</p>	10
รวม		20
7. งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน (ถ้าในพื้นที่ไม่มี อาชีพการเกษตรให้ข้ามไปข้อ 7.2 และ 7.3)		15
<p>7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกร</p> <p>7.1.1 ส่งเสริมให้ประชาชน และ/หรือ เกษตรกรรายบุคคลจำนวนไม่ต่ำกว่าปีละ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- แบบสอบถามความคิดเห็น ประชาชนทั่วไปและเกษตรกร</p>	7.5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>20 คน ทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (2.5 คะแนน) หรือ</p> <p>7.1.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อทำการเกษตรไม่ต่ำกว่า 3 กลุ่มหรือเป็นจำนวนเกษตรกรไม่ต่ำกว่า 30 คน ต่อปี ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (5.0 คะแนน) หรือ</p> <p>7.1.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามข้อ 7.1.2 และสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้อย่างต่อเนื่องในจังหวัดไม่ต่ำกว่า 10 ศูนย์ (7.5 คะแนน)</p>	<p>- การสัมภาษณ์แกนนำชุมชนเกษตรกรและประชาชนทั่วไป</p> <p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>- “การส่งเสริมอาชีพเกษตรกรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน และการผลิตเพื่อขาย</p> <p>- “ศูนย์เรียนรู้” หมายถึง พื้นที่กายภาพเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการถ่ายทอดองค์ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล เทคโนโลยี ฯลฯ</p>	
<p>7.2 งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน</p> <p>7.2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนรายบุคคลไม่ต่ำกว่าปีละ 20 คน จัดทำวิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด (2.5 คะแนน) หรือ</p> <p>7.2.2 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อย่างน้อย 4 กลุ่มใหม่ในแต่ละปี พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด (5.0 คะแนน) หรือ</p> <p>7.2.3 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มากกว่า 4 กลุ่มใหม่ในแต่ละปี พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด (7.5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- แบบสอบถามความคิดเห็นประชาชนทั่วไปและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน</p> <p>- การสัมภาษณ์แกนนำชุมชนและประชาชนทั่วไป</p>	7.5
<p>7.3 งานส่งเสริมอาชีพโดยทั่วไปที่ริเริ่มและดำเนินการโดย อบจ.</p>		7.5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>7.3.1 มีมาตรการส่งเสริมผู้ที่ว่างงาน ไม่ต่ำกว่าปีละ 20 คน ในพื้นที่ให้มีงานทำ (2.5 คะแนน)</p> <p>7.3.2 มีมาตรการส่งเสริมชมรมผู้สูงอายุ ไม่ต่ำกว่าปีละ 4 ชมรม ให้มีรายได้และ มีสุขภาพดีด้วยวิธีการต่าง ๆ (2.5 คะแนน)</p> <p>7.3.3 มีมาตรการส่งเสริมผู้พิการหรือ ผู้ดูแลไม่ต่ำกว่าปีละ 20 คน ให้มีอาชีพ จนมีรายได้ที่จะดูแลตนเองหรือดูแล กันเองได้ (2.5 คะแนน)</p>		
รวม		15
8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม		15
<p>8.1 งานส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>8.1.1 ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัด ในพระพุทธศาสนา และ/หรือศาสนสถาน ตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่น หรือตามวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นการ อุดหนุน/สนับสนุน/ดำเนินการโดย อบจ. อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง (5 คะแนน) หรือ</p> <p>8.1.2 อุดหนุน/สนับสนุน/ส่งเสริมให้มี กิจกรรมในข้อ (8.1.1) และจัดให้มีงานบุญ ประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงาน ทั้งในและนอกพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ต่อปี (10 คะแนน) หรือ</p> <p>8.1.3 อุดหนุน/สนับสนุน/ส่งเสริมให้มี กิจกรรมในข้อ (8.1.1) และ (8.1.2) รวมทั้งมีการจัดอบรมจิตใจให้ประชาชน เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทุกปี (15 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามความคิดเห็น และความพึงพอใจ - การสนทนากลุ่ม 	15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>ในกรณีที่ไม่ได้ครบถ้วนตามข้อ (8.1.1) หรือ (8.1.2) แต่มีจัดเฉพาะการอบรมจิตใจให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทุกปี แต่เพียงอย่างเดียว (10 คะแนน) แต่ถ้ามีเพียงกิจกรรมดังกล่าวอย่างเดียว ปีละครั้ง (5 คะแนน)</p>		
รวม		15
9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		30
<p>9.1 มีการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรประจำเพื่อมีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px 0;"> <p>หมายเหตุ: อบจ. รายได้รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรรให้ อบท. ในสัดส่วนที่สูง ทำให้สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรและประโยชน์ตอบแทนอื่น ทำให้ อบจ. มากกว่า 50 แห่งมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายไม่ถึงร้อยละ 25 ในภาพรวม จึงควรคิดสัดส่วนร้อยละใหม่ดังนี้</p> </div> <p>9.1.1 มีการใช้เงินเพื่อการบริหารภายในไม่เกินร้อยละ 10 (20 คะแนน) หรือ</p> <p>9.1.2 มีการใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 15 (15 คะแนน) หรือ</p> <p>9.1.3 มีการใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 20 (10 คะแนน)</p> <p>9.1.4 มีการใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 25 (5 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- เอกสารการเงินและบัญชี <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“รายรับ” หมายถึง งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรประจำปี, รายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาเอง, รายได้ที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ และรายได้ที่รัฐจัดเก็บให้</p>	20
<p>9.2 มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายก อบจ.คนปัจจุบันได้รับการเลือกเข้ามาทำ</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>- ข้อมูลเชิงประจักษ์การดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบัน</p>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>หน้าที่อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี และ/หรือมีระบบการคัดเลือกตามแนวทางประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์ (10 คะแนน) แต่ถ้าดำรงตำแหน่งน้อยกว่านี้ แต่ได้รับการยืนยันจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้านว่าเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและความสามารถ (5 คะแนน)</p>	<p>และถ้าจำเป็น กรณีที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 10 ปี ให้สอบถามผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องที่มีใจเจ้าหน้าที่ในองค์กร</p>	
รวม		30
10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น		20
<p>10.1 การศึกษา 10.1.1 จัดให้มีการจัดการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากข้อ 6.1 (2 คะแนน) 10.1.2 ริเริ่มประสานหรือช่วยพัฒนาศักยภาพเยาวชนในพื้นที่เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ (5 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ อบท. หรือนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา</p>	7
<p>10.2 การสาธารณสุข จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น สนับสนุนโรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้อุปการะ เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพในมิติต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากข้อ 6.2.1 (โปรดระบุกิจกรรมประกอบ) (5 คะแนน)</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม/นวัตกรรมการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน</p>	5
<p>10.3 การจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น 10.3.1 สนับสนุน/ส่งเสริม/อุดหนุนให้มีการจัดการขยะต้นทางที่ไม่สร้างปัญหาแก่สิ่งแวดล้อม เช่น มีการเก็บขยะและมีการฝังกลบแบบถูกสุขอนามัย หรือมี</p>	<p>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ - นวัตกรรมการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง (เน้นแสดงกระบวนการ นวัตกรรมและผลลัพธ์)</p>	8

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนนเต็ม
<p>เตาเผาขยะ หรือมีการผลิตไฟฟ้าจากขยะ โดยไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ (8 คะแนน) หรือ</p> <p>10.3.2 สนับสนุน/ส่งเสริม/อุดหนุนให้มีการจัดการขยะต้นทางภายในจังหวัด ต่อเนื่องมากกว่า 10 ปีขึ้นไป (8 คะแนน)</p>	<p>- จำนวนรางวัลที่ได้รับ</p> <p>- การเกิดศูนย์เรียนรู้และจำนวนของการที่มีผู้เข้ามาศึกษาดูงาน</p>	
รวม		20
11. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		20
<p>กิจกรรมในข้อย่อย ๆ เหล่านี้จะต้องมีคะแนนรวมกันไม่เกิน 20 คะแนน ถ้าได้เกิน 20 คะแนนให้นับคะแนนรวมเพียง 20 คะแนน</p> <p>11.1 มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่ จากอุบัติเหตุ (น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาดภัย อัคคีภัย ฯลฯ) (3 คะแนน)</p> <p>11.2 มีส่วนร่วมในการสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายแม้ว (3 คะแนน)</p> <p>11.3 มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้ หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม (3 คะแนน)</p> <p>11.4 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ (3 คะแนน)</p> <p>11.5 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษา แหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ (3 คะแนน)</p> <p>11.6 มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละบ้านรักษาความสะอาด น่าอยู่ และปลอดภัย (3 คะแนน)</p> <p>11.7 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษา พื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้มากขึ้น (3 คะแนน)</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>ข้อมูลเชิงประจักษ์ จำแนกตามประเด็น</p>	

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>11.8 มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่ช่วยยกระดับการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติได้จริง (3 คะแนน)</p> <p>11.9 มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่ (3 คะแนน)</p> <p>11.10 มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ (3 คะแนน)</p> <p>11.11 มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว (3 คะแนน)</p> <p>11.12 มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มีการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (โปรดระบุ)..... (3 คะแนน)</p>		
รวม		20
12. การจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		30
<p>12.1 การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดอบายมุขในพื้นที่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ประกอบด้วย การป้องกันและลดปัญหายาเสพติดที่ร้ายแรงและลดอบายมุขอื่น ๆ</p> <p>12.1.1 ขจัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ อันประกอบด้วย ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี โคเคน และน้ำกระท่อมผสมสารเคมีที่เป็นพิษร้ายแรง</p>	<p><u>หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ</u></p> <p>ถึงแม้งานดังกล่าวจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐระดับส่วนกลางและภูมิภาค แต่ อบจ. ควรต้องตระหนักและช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์อันเป็นประโยชน์สุขแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ</p>	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
<p>(1) มีนโยบายและมาตรการสนับสนุนที่จะจัดหรือลดสารเสพติดร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>	<p>- เอกสารนโยบาย/มาตรการ/แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- ข้อมูลเชิงประจักษ์</p>	
<p>12.1.2 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์</p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนที่จะลดการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“บุหรี่” หมายถึง ยาสูบมวนบรรจุซอง และบุหรี่ไฟฟ้า ไม่นับรวม ยาสูบหรือยาเส้นที่ตนเองที่ถึงแม้จะมีผลต่อสุขภาพ แต่เป็นสิ่งที่ชาวบ้านจำนวนไม่มากดำเนินการเองถึงแม้จะมีผลทางลบต่อผู้เสพ แต่ผลกระทบต่อสังคมมีไม่มาก</p>	5
<p>12.1.3 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่</p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนที่จะลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหาที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>	<p><u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u></p> <p>“การพนัน” หมายถึง การเล่นเพื่อการเสี่ยงโชคทุกประเภท</p>	5
<p>12.2 เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้</p> <p>12.2.1 ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า</p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า (2 คะแนน) หรือ</p>		5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/เครื่องมือ/วิธีการ	คะแนน เต็ม
(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหา ที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)		
<p>12.2.2 ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อใน ทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้ สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมี ศักดิ์ศรี</p> <p><i>กรณีผู้ไร้บ้าน</i></p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่จะ ช่วยเหลือคนไร้บ้านในพื้นที่ ให้ สามารถดำรงชีพอยู่ได้ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหา ที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p> <p><i>กรณีผู้ไร้ที่พึ่ง/ผู้ถูกทอดทิ้ง/ คนพิการ/ผู้สูงอายุ</i></p> <p>(1) มีนโยบายและมาตรการที่จะ ช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ</p> <p>(2) มีการดำเนินการจนแก้ไขปัญหา ที่เห็นผลได้ (5 คะแนน)</p>		10
รวม		30
คะแนนรวม 12 หัวข้อ		300

กรอบตัวชี้วัด 3 ระดับ

เข้าข่าย (องค์กรแห่ง ความยั่งยืน)	เข้าใจ (องค์กรแห่ง ความสุข)	เข้าถึง (องค์กรแห่ง ประโยชน์สุข)
1. การบริหารงานอย่าง โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิด กฎหมาย (50 คะแนน)	5. การบริหารงาน ภายในให้เป็นองค์กร แห่งความสุข (50 คะแนน)	9. การบริหารงานภายในให้เป็น องค์กรแห่งประโยชน์สุข (30 คะแนน)
2. การวางแผนและ จัดทำแผนแบบมี ส่วนร่วม (20 คะแนน)	6. งานโครงสร้าง พื้นฐานทางสังคม (20 คะแนน)	10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่ สูงขึ้น (20 คะแนน)
3. การวางแผนการ ทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่น สู่รุ่น (15 คะแนน)	7. งานส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรมและ วิสาหกิจชุมชน (15 คะแนน)	11. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (20 คะแนน)
4. งานโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกายภาพ (15 คะแนน)	8. งานด้านสังคมและ วัฒนธรรม (15 คะแนน)	12. การจัดการมลพิษ สังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคม เท่าที่สามารถทำได้ (30 คะแนน)
100 คะแนน	100 คะแนน	100 คะแนน
ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลในที่สุด

ส่วนที่แรเงานั้นก็คือผลที่เกิดขึ้นภายในหรือเป็นความตั้งใจที่จะกระทำภายในองค์กร ซึ่งมีสัดส่วนเป็นคะแนนเต็ม 85 (องค์กรแห่งความยั่งยืน) 50 (องค์กรแห่งความสุข) และ 30 (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) ตามลำดับ

คะแนน	การแปลความหมาย
* เกือบไข คะแนนรวมข้อ 1 2 และ 3 ต้องไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน	เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน) (ผลผลิต)
เกือบไข คะแนนข้อ 5 ต้องไม่ต่ำกว่า 40 คะแนน	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่ง ความยั่งยืนมาก่อน (ผลลัพธ์)
เกือบไข คะแนนข้อ 9 ต้องไม่ต่ำกว่า 25 คะแนน และจะต้องมีคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า 270 คะแนน ขึ้นไป	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่ง ความสุขมาก่อน (ผลในที่สุด)

* หมายเหตุ สำหรับองค์กรที่ไม่มีปัญหาการสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ
ออกจากพื้นที่ หรือสามารถหาบุคลากรที่มีคุณภาพมาทดแทนได้ไม่ยาก
ก็อาจจะได้คะแนน 10 คะแนน ในข้อนี้ การที่ไม่ได้คะแนนเต็มเนื่องจากการ
ทำงานส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่เพื่อให้รักถิ่นฐานและสืบสานงานพัฒนา
ในพื้นที่ยังคงเป็นงานสำคัญ ถ้าหากมีการทำงานเช่นนี้ด้วยก็สามารถได้
คะแนนเต็ม 15 คะแนน ได้

ส่วนคะแนนในข้ออื่น ๆ คำนวณจากส่วนที่เหลือจากคะแนน Threshold
ตามสัดส่วนความสำคัญ และภายในข้อเดียวกันก็จะแบ่งคะแนนย่อยออกข้อละ
เท่ากันหรือตามลำดับความสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่เป็นมาตรฐาน
โดยทั่วไป กล่าวคือ ในข้อใดที่จำเป็นต้องเน้นเป็นพิเศษจะมีน้ำหนักมาก แต่ถ้า
ข้อใดที่ไม่มีเหตุผลที่มาสนับสนุนว่าควรให้คะแนนมากกว่าข้อใดเป็นพิเศษก็จะ
ได้รับการจัดสรรคะแนนเท่า ๆ กัน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมิน สำหรับในปี 2562 และ
ปีต่อ ๆ ไป ได้มีการทำคู่มือการเก็บรวบรวมให้ทุกโครงการต้องนำไปใช้เป็น
กรอบวิจัยกลางดังที่จะได้นำเสนอต่อไป แต่ถ้าหากพบว่ายังมีส่วนที่จะต้องปรับปรุง
ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ได้ ก็จะมีการปรับปรุงในการดำเนินงานในครั้งต่อไป

ภาคผนวก จ

แนวทางการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์

ตารางที่ 1 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์กร ด้านศักยภาพบุคลากร

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					ระดับการศึกษาของบุคลากร (คน)			จำนวนบุคลากร (คน)							
		อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	วาระดำรงตำแหน่ง (สมัย/ปี)	แรงจูงใจ/เหตุที่เข้ามาเป็นนายก	ลักษณะผู้นำ	งานพัฒนาในพื้นที่ที่มีความประทับใจ	ป.โท หรือสูงกว่า	ป.ตรี	ต่ำกว่าป.ตรี	ครู	พนักงานราชการประจำ	พนักงานจ้างตามภารกิจ	พนักงานจ้างรายวัน (งานพิเศษ)			

ตารางที่ 2 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์กร ด้านการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบแสดงผลการดำเนินงานจ่ายจากเงินรายรับ (จาก 3 ปีย้อนหลัง)				ร้อยละเงินเหลือจากการทำ e-Bidding เทียบกับงบประมาณ	จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมทำแผนชุมชน (ร้อยละของครัวเรือนทั้งหมด)	การใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	นวัตกรรม
		รายรับเฉลี่ย/ปี	รายจ่ายเฉลี่ย/ปี	รวม	ส่วนอื่น ๆ				
		จัดเก็บโดย อบท.	รัฐบาล	เงินเดือน	รวม	ค่าตอบแทน			
		จัดสรรให้	อุดหนุน	เดือน	รวม	ค่าตอบแทน			

ตารางที่ 3 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ด้านเศรษฐกิจ

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ลักษณะเมือง/ชนบท	พื้นที่ (ไร่)	หมู่บ้าน/ชุมชน	ประชากร (คน)	ประชากร (ครัวเรือน)	ประชากรเฉลี่ยครัวเรือน	อาชีพหลัก	อาชีพรอง/เสริม	โรงงานอุตสาหกรรมหลัก/ใหญ่	รายได้/คน/เดือน (บาท)	รายจ่าย/คน/เดือน (บาท)

ตารางที่ 4 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ด้านผู้เปราะบาง

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เยาวชน 0-14 ปี (คน)	ผู้สูงอายุ (คน)	ผู้ป่วยจิตเวช (คน)	ผู้ป่วย HIV	คนพิการ (คน)	ผู้ติดยาเสพติด (คน)	คนติดพนัน (คน)	คนมีหนี้สิน (คน)	คนจน/ไร้ที่พึ่ง (คน)	รวม

ตารางที่ 5 ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ อบท.

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนศูนย์เรียนรู้	ชื่อศูนย์เรียนรู้	ผู้บริหาร (เจ้าของ)	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)	หน่วยงานหลักที่สนับสนุนงบประมาณ	ลักษณะกิจกรรมในศูนย์	งบประมาณดำเนินการในปีที่ผ่านมา	จำนวนผู้เข้ามาศึกษาดูงาน
1	อบท. 1	2	1. ชื่อ.....						
	อบท. 1		2. ชื่อ.....						

ภาคผนวก ก

ข้อมูลคุณลักษณะองค์การบริหารส่วนจังหวัด
จังหวัด.....

1. องค์กร

- 1.1 วิสัยทัศน์
- 1.2 พันธกิจ
- 1.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 1.4 ประวัติการก่อตั้ง อปท./ทำเนียบผู้บริหาร (นายก จากอดีตถึงปัจจุบัน)

2. นายก อบจ.

- 2.1 ชื่อ สกุล/อายุ/ระดับการศึกษา/อาชีพหลัก/เสริม
- 2.2 วาระการดำรงตำแหน่ง (สมัยที่ .... จำนวนรวม ....ปี)
- 2.3 รางวัลหรือการประกาศเกียรติคุณในระหว่างการดำรงตำแหน่ง
- 2.4 การถูกร้องเรียนเรื่องทุจริต และการเข้าตรวจสอบจาก สตง.
หรือหน่วยงานต้นสังกัดระหว่างการดำรงตำแหน่ง

3. แผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนอื่น ๆ

- 3.1 กระบวนการจัดทำแผนการประสาน ให้ความร่วมมือและสนับสนุน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก
(อธิบายกระบวนการ และยกตัวอย่างแผนงานหรือโครงการที่อยู่ใน
แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี หรือแผนปฏิบัติการประจำปี ที่เป็น
แผนการประสาน ดังกล่าว)
- 3.2 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา และการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม
(อธิบายกระบวนการ วิธีการเป็นขั้นตอนโดยละเอียด โดยเฉพาะใน
ส่วนที่ทำนอกเหนือจากระเบียบที่กำหนด หรือความพยายามในการ
สร้างสรรค์การมีส่วนร่วม)
- 3.3 งบประมาณและการเปรียบเทียบสัดส่วนตามหมวดยุทธศาสตร์หรือ
ด้านของการพัฒนา
- 3.4 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการให้บริการสาธารณะ
แก่ประชาชนเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณที่จัดสรร และที่
จ่ายจริง ใน 3 ปีที่ผ่านมา (เทียบ 3 ปี ย้อนหลัง) ดูตารางที่ 4

ด้านล่าง การให้บริการสาธารณะ งบประมาณที่จัดสรรงบประมาณ
ที่จ่ายจริง

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน
5. ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
6. ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี

รวมงบประมาณด้านการบริการสาธารณะ

- 3.5 ลักษณะการให้บริการสาธารณะที่สนับสนุน อปท. ท้องถิ่น และ/
หรือแก้ปัญหาเฉพาะพื้นที่ หรือ/ผลงานนวัตกรรม เช่น งานโครงสร้าง
พื้นฐาน เช่น โครงข่ายถนนระดับตำบล หรือการให้บริการอุปกรณ์
ต่าง ๆ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รถยก สู้ชา เครื่องจักรกล
.....งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น การจัดการศึกษา สาธารณสุข
ขยะในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ความสามารถ
ในการแก้ปัญหาท้องถิ่น นวัตกรรม ที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณ

4. การบริหารจัดการ

- 4.1 นวัตกรรมเพื่อป้องกันการทุจริตในองค์กร
- 4.2 ความโปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
- 4.3 คะแนน ITA (Integrity and Transparency Assessment :
การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ
หน่วยงานภาครัฐ) ย้อนหลัง 3 ปี พร้อมบทวิเคราะห์จากนักวิจัย
- 4.4 คะแนน LPA (Local Performance Assessment: ประสิทธิภาพ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ย้อนหลัง 3 ปี พร้อมบทวิเคราะห์
จากนักวิจัย

- 4.5 การถูกร้องเรียนเรื่องทุจริต และการเข้าตรวจสอบจาก สตง.
หรือหน่วยงานต้นสังกัด ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง

5. ความสุขของพนักงานในองค์กร

- 5.1 คะแนนความสุ่มวลรวม
5.2 นวัตกรรมสร้างสุขภายในองค์กร และ/หรือสร้างสุขให้กับประชาชน
ผู้รับบริการ
5.3 ภาระหนี้สินและการออม
5.4 สวัสดิการพนักงาน เช่น การดูแลกันในยามเกิด แก่ เจ็บ ตาย/
การช่วยลดรายจ่าย ฯลฯ

6. ศักยภาพและทุนทางสังคมของผู้บริหาร พนักงาน เครือข่าย องค์กร ฯลฯ

- 6.1 Mapping กลุ่มและเครือข่ายกัลยาณมิตร
6.2 จุดแข็ง/จุดเด่นของคนในองค์กร

7. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กรและในหมู่ ประชาชน ตลอดจนกลุ่มเกษตรกร

- 7.1 รูปธรรมหรือผลงานการขับเคลื่อน และผลลัพธ์ของการดำเนินการ

ตารางที่ 1 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร ด้านศักยภาพบุคลากรของ อบจ.

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	นายกองค์การปกครองส่วนจังหวัด					ระดับการศึกษาของบุคลากร (คน)			จำนวนบุคลากร (คน)							
		อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	วาระดำรงตำแหน่ง (สมัย/ปี)	แรงจูงใจ/เหตุผลที่เข้ามาเป็นนายก	ลักษณะผู้นำ	งานพัฒนาในพื้นที่ที่มีความประทับใจ	ป.โท หรือสูงกว่า	ป.ตรี	ต่ำกว่ารวม	ข้าราชการการเมือง	ข้าราชการประจำ	ครู	พนักงานราชการ	พนักงานจ้างตามภารกิจ	พนักงานจ้างทั่วไป	ถูกจ้างรายวัน (งานพิเศษ)

ตารางที่ 2 ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร ด้านการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ของ อบจ. ชื่อ.....

ปี พ.ศ.	งบแสดงผลการดำเนินงานจากเงินรายรับ (จาก 3 ปีย้อนหลัง)										จำนวน อบท. ขนาดเล็กที่ได้รับ การสนับสนุน	การประยุกต์ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงใน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	นวัตกรรม	
	จัดเก็บโดย อบท.	รายรับเฉลี่ย/ปี	รวม	เงิน	เดือน	ค่าตอบแทน	ส่วนอื่นๆ	รวม	รายการทำ	ร้อยละเงินเหลือ				
2560														
2561														
2562														

ตารางที่ 3 ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณประจำปีของ อบจ. ตามประเภทโครงการพัฒนา เปรียบเทียบระหว่างงบประมาณ
และจ่ายจริง จาก 3 ปี ย้อนหลัง
ชื่อ อบจ. ....

ประเภทโครงการพัฒนา สำหรับ	2560		2561		2562	
	จัดสรร	จ่ายจริง	ร้อยละ	จัดสรร	จ่ายจริง	ร้อยละ
อบจ. ดำเนินการ						
อุดหนุนหน่วยงานอื่น						
ประสานโครงการพัฒนา อบจ.						
ประสานโครงการพัฒนาจังหวัด						

ตารางที่ 4 ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณประจำปีของ อบจ. ตามประเภทการบริการสาธารณะ เปรียบเทียบระหว่างงบประมาณ และจ่ายจริง จาก 3 ปี ย้อนหลัง
ชื่อ อบจ. ....

ประเภทการบริการสาธารณะ	2560		2561		2562	
	จัดสรร	จ่ายจริง	จัดสรร	จ่ายจริง	จัดสรร	จ่ายจริง
1. ดำเนินโครงสร้างพื้นฐาน						
2. ดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต						
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม						
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน						
5. ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ						
6. ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี						
รวม						

ภาคผนวก ช

รายชื่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
ภาคกลาง (ตะวันออก)	
<p><u>จังหวัดจันทบุรี</u></p> <p>1) เทศบาลตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาชีชมภู</p> <p>2) เทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมือง</p>	<p><u>จังหวัดจันทบุรี</u></p> <p>87) องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี อำเภอเมือง</p> <p>88) เทศบาลตำบลคลองพลู อำเภอเขาชีชมภู</p> <p>89) องค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดเจ้า อำเภอท่าใหม่</p> <p>90) องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเกล้า อำเภอแหลมสิงห์</p>
<p><u>จังหวัดตราด</u></p> <p>3) เทศบาลตำบลตะก่าง อำเภอเมือง</p>	<p><u>จังหวัดตราด</u></p> <p>91) เทศบาลตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อไร่</p> <p>92) เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง</p> <p>93) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมือง</p> <p>94) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก อำเภอเกาะกูด</p>
<p><u>จังหวัดชลบุรี</u></p> <p>4) เทศบาลตำบลหัวถนน อำเภอพนัสนิคม</p>	<p><u>จังหวัดชลบุรี</u></p> <p>95) องค์การบริหารส่วนตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ</p>
<p><u>จังหวัดสระแก้ว</u></p> <p>5) องค์การบริหารส่วนตำบล คลองทับจันทร์ อำเภออรัญประเทศ</p>	<p><u>จังหวัดสระแก้ว</u></p> <p>96) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น</p>
<p><u>จังหวัดฉะเชิงเทรา</u></p> <p>6) องค์การบริหารส่วนตำบลสิบเอ็ดศอก อำเภอบ้านโพธิ์</p>	<p><u>จังหวัดฉะเชิงเทรา</u></p> <p>97) องค์การบริหารส่วนตำบลบางเกลือ อำเภอบางปะกง</p> <p>98) เทศบาลตำบลบ้านช่อง อำเภอพนมสารคาม</p>
	<p><u>จังหวัดระยอง</u></p> <p>99) เทศบาลตำบลเนินขี้ อำเภอกาหลง</p>

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
	<p><u>จังหวัดนครนายก</u></p> <p>100) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี</p>
	<p><u>จังหวัดปราจีนบุรี</u></p> <p>101) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพระ อำเภอเมืองปราจีนบุรี</p>
ภาคกลาง (ตอนบนและกลาง)	
<p><u>จังหวัดนครสวรรค์</u></p> <p>7) เทศบาลตำบลอุ้มบุญ อำเภอตากฟ้า</p> <p>8) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาดิน อำเภอเก้าเลี้ยว</p> <p>9) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว</p>	<p><u>จังหวัดนครสวรรค์</u></p> <p>102) องค์การบริหารส่วนตำบล นครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์</p> <p>103) องค์การบริหารส่วนตำบลบางตาหงาย อำเภอบรรพตพิสัย</p> <p>104) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์</p>
<p><u>จังหวัดอุทัยธานี</u></p> <p>10) เทศบาลตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน</p> <p>11) องค์การบริหารส่วนตำบลประดู่ยืน อำเภอลานสัก</p> <p>12) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต</p>	<p><u>จังหวัดอุทัยธานี</u></p> <p>105) เทศบาลตำบลหาดทอง อำเภอเมือง</p> <p>106) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง</p> <p>107) เทศบาลตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์</p> <p>108) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี</p>
	<p><u>จังหวัดลพบุรี</u></p> <p>109) องค์การบริหารส่วนตำบลโง้งธนู อำเภอเมืองลพบุรี</p> <p>110) องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล</p> <p>111) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขม อำเภอโคกสำโรง</p>
	<p><u>จังหวัดชัยนาท</u></p> <p>112) เทศบาลตำบลห้วยงู อำเภอหันคา</p>

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
	113) องค์การบริหารส่วนตำบลอุตะเถา อำเภอมนรมย์ 114) เทศบาลตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี
ภาคกลาง (ตะวันตก)	
<u>จังหวัดนครปฐม</u> 13) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค อำเภอนครชัยศรี 14) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี 15) องค์การบริหารส่วนตำบล คลองนกกระทุง อำเภอบางเลน 16) เทศบาลตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล	<u>จังหวัดนครปฐม</u> 115) เทศบาลนครนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม
	<u>จังหวัดปทุมธานี</u> 116) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง 117) เทศบาลตำบลหนองเสือ อำเภอหนองเสือ
	<u>จังหวัดนนทบุรี</u> 118) เทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย 119) องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์ อำเภอปากเกร็ด
	<u>จังหวัดสมุทรสาคร</u> 120) องค์การบริหารส่วนตำบลสวนส้ม อำเภอบ้านแพ้ว 121) เทศบาลตำบลสวนหลวง อำเภอกระทุ่มแบน
	<u>จังหวัดสมุทรสงคราม</u> 122) องค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียน อำเภอเมือง

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
	123) องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ อำเภอบางคนที่
	จังหวัดสมุทรปราการ 124) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ 125) เทศบาลตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง
	จังหวัดกาญจนบุรี 126) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน 127) เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา
	จังหวัดราชบุรี 128) องค์การบริหารส่วนตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง 129) องค์การบริหารส่วนตำบลชำแระ อำเภอโพธาราม
	จังหวัดเพชรบุรี 130) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง 131) เทศบาลตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย
	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 132) เทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน
	จังหวัดระนอง 133) เทศบาลตำบลหงาว อำเภอเมือง 134) องค์การบริหารส่วนตำบล บางพระเหนือ อำเภอละอุ่น
ภาคเหนือ	
จังหวัดเชียงใหม่ 17) องค์การบริหารส่วนตำบลกี้ดช้าง อำเภอแม่แตง	จังหวัดเชียงใหม่ 135) เทศบาลตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
18) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม	136) เทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง
19) องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงท่ากาน อำเภอสันป่าตอง	137) เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง
20) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่อาว	128) เทศบาลตำบลแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด
21) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่า อำเภอแม่อน	
22) เทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย	
23) เทศบาลตำบลบ้านปาง อำเภอหางดง	
24) เทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง	
25) เทศบาลตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง	
26) เทศบาลตำบลน้ำแพร่พัฒนา อำเภอหางดง	
27) เทศบาลตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง	
จังหวัดลำพูน	จังหวัดลำพูน
28) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหอนาม อำเภอเมือง	139) เทศบาลตำบลหนองล่อง อำเภอเวียงหนองล่อง
39) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง	140) เทศบาลตำบลลี่ อำเภอลี่
30) องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงแก้ว อำเภอลี่	141) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่
31) องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกานต์ อำเภอบ้านโฮ่ง	
32) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง	
33) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอลี่	
34) เทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง	

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
35) เทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง 36) เทศบาลตำบลต้นธง อำเภอมือง 37) เทศบาลตำบลริมปิง อำเภอมือง 38) เทศบาลตำบลป่าสัก อำเภอมือง 39) เทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง	
จังหวัดพิษณุโลก 40) องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอวังทอง 41) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสลุด อำเภอบางกระพุ่ม 42) องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม อำเภอนครไทย 43) องค์การบริหารส่วนตำบลเนินมะปราง อำเภอนีนมะปราง 44) องค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรมพิราม 45) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกร่าง อำเภอมือง 46) เทศบาลตำบลวังทอง อำเภอวังทอง 47) เทศบาลตำบลไทรย้อย อำเภอนีนมะปราง 48) เทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ 49) เทศบาลตำบลพลาญชุมพล อำเภอมือง 50) เทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ	จังหวัดพิษณุโลก 142) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอพรมพิราม 143) องค์การบริหารส่วนตำบลจอมทอง อำเภอมือง 144) เทศบาลตำบลบึงระมาน อำเภอบางระกำ
จังหวัดอุดรธานี 51) องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว อำเภอดรอน 52) องค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง อำเภอดรอน	จังหวัดอุดรธานี 145) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอฟิชัย 146) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
53) องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย 54) องค์การบริหารส่วนตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา 55) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่พูล อำเภอลับแล 56) องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอลับแล 57) เทศบาลตำบลหาดกรวด อำเภอเมือง 58) เทศบาลตำบลจรัล อำเภอท่าปลา 59) เทศบาลตำบลหัวดง อำเภอลับแล 60) เทศบาลตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง 61) เทศบาลตำบลปากท่า อำเภอปากท่า	147) องค์การบริหารส่วนตำบล บ้านด่านนาขาม อำเภอเมือง
	<u>จังหวัดเชียงราย</u> 148) องค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง อำเภอพาน 149) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน 150) องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน อำเภอพาน 151) องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงคำ อำเภอพาน 152) องค์การบริหารส่วนตำบล จอมหมอกแก้ว อำเภอแม่ลาว 153) องค์การบริหารส่วนตำบลธารทอง อำเภอพาน
	<u>จังหวัดพะเยา</u> 154) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง 155) เทศบาลตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง 156) เทศบาลตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
	157) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เนาเรือ อำเภอเมือง 158) เทศบาลตำบลบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ 159) เทศบาลตำบลแม่กา อำเภอเมือง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
<u>จังหวัดบึงกาฬ</u> 62) เทศบาลตำบลปากคาด อำเภอเมือง 63) เทศบาลตำบลวังชมภู อำเภอพรเจริญ 64) เทศบาลตำบลหนองหุ้ม อำเภอเซกา 65) เทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง 66) องค์การบริหารส่วนตำบลปากคาด อำเภอเมือง	
<u>จังหวัดยโสธร</u> 67) เทศบาลตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา 68) เทศบาลตำบลบึงคล้า อำเภอเลิงนกทา 69) องค์การบริหารส่วนตำบลค้ำน้ำสร้าง อำเภอกุดชุม 70) องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเปือย อำเภอกุดชุม 71) องค์การบริหารส่วนตำบลนาโสี อำเภอกุดชุม	
<u>จังหวัดอำนาจเจริญ</u> 72) เทศบาลตำบลไค้คำ อำเภอเมือง 73) เทศบาลตำบลพระเหลา อำเภอพนา 74) องค์การบริหารส่วนตำบลกุดปลาตุก อำเภอเมือง 75) องค์การบริหารส่วนตำบล โนนหนามแท่ง อำเภอเมือง 76) องค์การบริหารส่วนตำบลนาจิก อำเภอเมือง	

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
<p><u>จังหวัดศรีสะเกษ</u></p> <p>77) เทศบาลตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์</p> <p>78) เทศบาลตำบลโตด อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ</p> <p>79) องค์การบริหารส่วนตำบลพยุห์ อำเภอพยุห์</p> <p>80) องค์การบริหารส่วนตำบลจิกสังข์ทอง อำเภอราศีไศล</p> <p>81) องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภออุษันธุ์</p>	
	<p><u>จังหวัดขอนแก่น</u></p> <p>160) เทศบาลตำบลบ้านผือ อำเภอหนองเรือ</p> <p>161) องค์การบริหารส่วนตำบลกุดขอนแก่น อำเภอภูเวียง</p> <p>162) องค์การบริหารส่วนตำบล หนองแวงโสภนพระ อำเภอพล</p> <p>163) องค์การบริหารส่วนตำบลกุดเค้า อำเภอมัญจาคีรี</p> <p>164) องค์การบริหารส่วนตำบลละหานนา อำเภอแวงน้อย</p>
	<p><u>จังหวัดหนองบัวลำภู</u></p> <p>165) เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง</p> <p>166) เทศบาลตำบลโนนสูงเปลือย อำเภอศรีบุญเรือง</p> <p>167) องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง</p> <p>168) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัว อำเภอเมือง</p> <p>169) องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมือง</p>

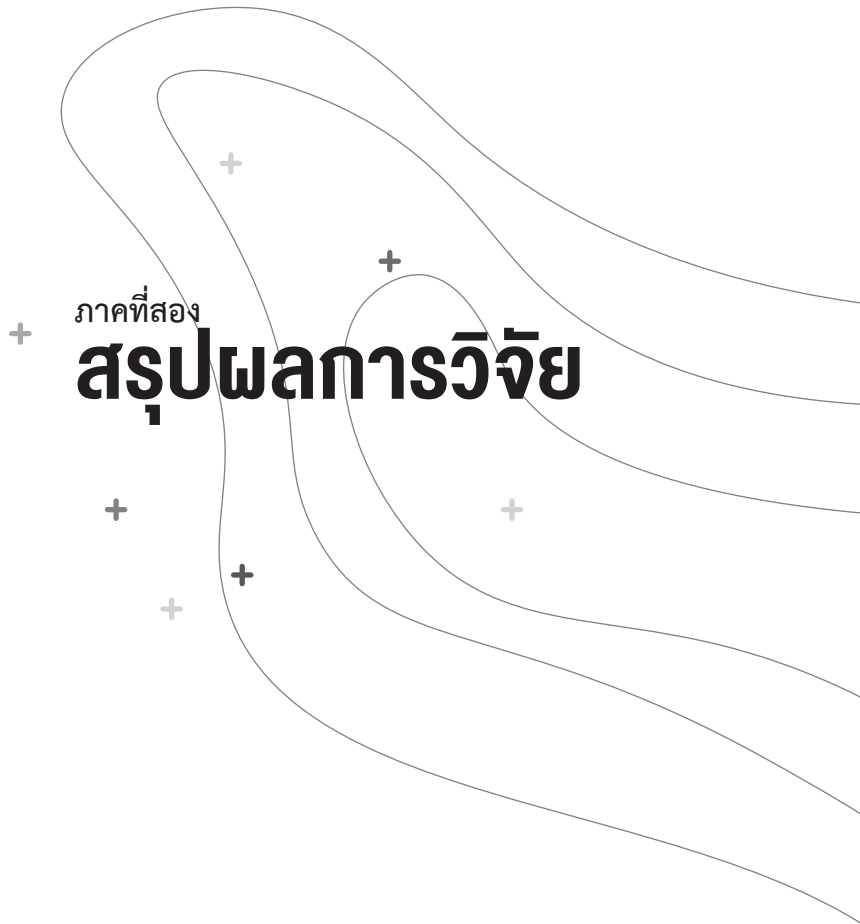
ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
	<p><u>จังหวัดกาฬสินธุ์</u></p> <p>170) องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าใหญ่ อำเภอกุฉินารายณ์</p> <p>171) องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์</p> <p>172) องค์การบริหารส่วนตำบลนาไคร้ อำเภอกุฉินารายณ์</p> <p>173) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์</p> <p>174) องค์การบริหารส่วนตำบลนาโก อำเภอกุฉินารายณ์</p>
	<p><u>จังหวัดร้อยเอ็ด</u></p> <p>175) เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง</p> <p>176) เทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ</p> <p>177) เทศบาลตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพนทอง</p> <p>178) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอพนมไพร</p> <p>179) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเสลภูมิ</p>
ภาคใต้	
<p><u>จังหวัดนครศรีธรรมราช</u></p> <p>82) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าซื่น อำเภอท่าศาลา</p> <p>83) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา</p> <p>84) องค์การบริหารส่วนตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา</p> <p>85) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา</p>	<p><u>จังหวัดนครศรีธรรมราช</u></p> <p>180) องค์การบริหารส่วนตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา</p> <p>181) เทศบาลตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา</p> <p>182) องค์การบริหารส่วนตำบลไม้เรียง อำเภอฉวาง</p>

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
86) องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา	<u>จังหวัดภูเก็ต</u> 183) เทศบาลตำบลวิชิต อำเภอเมือง 184) เทศบาลเมืองกระทุ้ง อำเภอเกาะทุ้ง 185) เทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง 186) องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง 187) องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง
	<u>จังหวัดสุราษฎร์ธานี</u> 188) องค์การบริหารส่วนตำบลวัง อำเภอท่าชนะ 189) องค์การบริหารส่วนตำบลคันจูลี อำเภอท่าชนะ
	<u>จังหวัดชุมพร</u> 190) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งระยะ อำเภอสวี
	<u>จังหวัดตรัง</u> 191) องค์การบริหารส่วนตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน
	<u>จังหวัดกระบี่</u> 192) องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ 193) เทศบาลตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา 194) องค์การบริหารส่วนตำบล คลองท่อมเหนือ อำเภอคลองท่อม
	<u>จังหวัดนราธิวาส</u> 195) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
	196) เทศบาลตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง 197) องค์การบริหารส่วนตำบลตันหยงมัส อำเภอระแงะ
	<u>จังหวัดพัทลุง</u> 198) องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง 199) เทศบาลตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์

ภาคที่สอง

สรุปผลการวิจัย

① ลำดับและสาระ การนำเสนอ

ศาสตราจารย์อภิชาติ พันธเสน

ในภาคนี้จะเป็นการนำเสนอสรุปผลการวิจัยของหัวหน้าโครงการ และคณะในแต่ละภูมิภาค โดยการนำเสนอจะมีได้เรียงลำดับตามภูมิภาค โดยตรง แต่จะเรียงตามประเด็นการนำเสนอของแต่ละภูมิภาค โดยยึดเอาความเชื่อมโยงหรือต่อเนื่องของเนื้อความสำคัญ โดยจะเริ่มจากภาคเหนือซึ่งมี รองศาสตราจารย์วีระศักดิ์ สมยานะ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งมีพื้นฐานเป็นนักเศรษฐศาสตร์เป็นหัวหน้าโครงการ โดยมีความสนใจที่จะขยายผล ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดย อปท. ด้วยกันเองให้มากที่สุด โดยขอให้ อปท. ที่ได้รับการประเมินในระดับสูง (ระดับ เข้าใจและเข้าถึง) ช่วยเป็นที่เลี้ยงในการขยายผลในลักษณะเป็นการทดลอง ปฏิบัติเพื่อจะทำการขยายผลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมี เป้าหมายสูงสุด คือ ให้ทุก อปท. พัฒนาไปสู่ระดับเข้าถึงในที่สุด ในการดำเนินการ ลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจบริบทที่เป็นปัจจัยประกอบ ความยากง่ายในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะขององค์กร อปท. เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นผู้นำของนายก อปท. และเจ้าหน้าที่ ร่วมกับบริบทของพื้นที่อันประกอบด้วย ลักษณะทางเศรษฐกิจ ความหนาแน่นของประชากร ซึ่งสะท้อนความเป็นเมืองและชนบทด้วย โดยแต่ละ

ปัจจัยมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว แต่ถ้าหากมีการผสมพลังด้วยกันอาจจะก้าวข้ามอุปสรรคบางประการที่เป็นปัญหากับการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ให้สูงขึ้นไปได้

ภาคตะวันออกเฉียงใต้ รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นหัวหน้าโครงการ ซึ่งมีพื้นฐานเป็นนักรัฐศาสตร์ มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการเลือกนายก อปท. ตามแนวทางประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์ ทั้งนี้เพราะถ้าเป็น อปท. ระดับตำบลจะมีพื้นที่ค่อนข้างเล็ก คนในพื้นที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ การนำเอารูปแบบการเลือกนายก อปท. โดยวิธีการเลือกตั้งแบบการเมืองระดับชาติซึ่งมีพื้นที่ที่กว้างกว่ามากมาใช้ ถ้ามีการบริหารจัดการไม่ดีจะก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างประชาชนภายในพื้นที่ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระยะยาว อีกทั้งความต่อเนื่องของการพัฒนาก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่จะช่วยทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นหากนายก อปท. เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีเจตจำนงแน่วแน่ที่จะทำงานเพื่อพัฒนาบ้านเกิด ถ้ามีโอกาสทำงานต่อเนื่องโดยไม่เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ก็จะสามารถทำให้การพัฒนาในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นอาจารย์ชัยยนต์ ยังสนใจที่จะส่งเสริมให้เกิดการกระจายอำนาจแบบใหม่ (New localism) ที่ทำให้การกระจายอำนาจไปถึงมือของประชาชนโดยตรงแทนการกระจายอำนาจแบบเก่า (Old localism) ที่อำนาจจากส่วนกลางถูกกระจายไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยถือว่าผู้บริหารองค์กรเหล่านี้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงแล้ว อาจารย์ชัยยนต์ ได้พบว่าศาสตร์พระราชาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมของการบริหารสอดคล้องกับการกระจายอำนาจในรูปแบบใหม่ เป้าหมายการศึกษาของอาจารย์ชัยยนต์จึงศึกษาการเมืองท้องถิ่นแนวประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์ ประกอบด้วยการกระจายอำนาจให้ไปถึงประชาชนโดยตรง ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ที่ได้จากการพัฒนาแบบประเมินจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว

รองศาสตราจารย์สถาพร เริงธรรม จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีพื้นฐานเป็นนักรัฐประศาสนศาสตร์ สนใจรูปแบบการกระจายอำนาจให้ถึงมือประชาชน โดยตรงเช่นกัน โดยมีความเชื่อว่าถ้าการกระจายอำนาจถึงมือประชาชนโดยตรงแล้วจะทำให้แผนพัฒนาท้องถิ่นถูกจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง โดยมีแนวทางในการกำหนดเป็นข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ ที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ในที่สุด วิธีที่อาจารย์สถาพรมีความเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างแน่นนอน เพราะเป็นการตอบสนองต่อผลประโยชน์ของพวกเขาโดยตรง ทำให้ อปท. ลดภาระที่ต้องทำโครงการเองทั้งหมดลง และยังอาจได้รับทรัพยากรเสริมจากภาคประชาชนด้วย ซึ่งจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจารย์สถาพรได้เสนอตัวแบบที่เรียกว่า “ร่วมใจจริง” ซึ่งพัฒนามาจากศาสตร์พระราชากับกรอบวิจัยกลางในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยที่ตัวแบบดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้จะต้องปรับโครงสร้างการบริหารจากเดิมเล็กน้อย คือต้องให้สภา อปท. ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับประชาชนโดยตรง เป็นที่ที่สะท้อนความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง โดยสภา อปท. จะทำหน้าที่เช่นนั้นอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีฝ่ายเลขานุการที่เป็นเอกเทศของตนเอง ในขณะที่ อปท. ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อทำหน้าที่ทางวิชาการให้เพิ่มมากขึ้น ในการช่วยเป็นที่เลี้ยงให้ประชาชนในพื้นที่สามารถจัดทำโครงการของตนเองและบริหารโครงการด้วยตนเองได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ อปท. สามารถลดงานทำโครงการที่มีความจำเป็นน้อยโดยให้เป็นหน้าที่ของภาคประชาชน แล้วเน้นการทำโครงการที่มีความจำเป็นสูงกว่าสำหรับประชาชนในภาพรวมได้มากขึ้น ทำให้ความเป็นประชาธิปไตยทางตรงเริ่มเกิดขึ้นได้ และการพัฒนาพื้นที่ในภาพรวมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกรอบวิจัยกลางซึ่งพัฒนามาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผลก็ออกมาสอดคล้องกัน กล่าวคือ อปท. ที่ได้รับการประเมินในระดับเข้าใจและเข้าถึงสะท้อนให้เห็นศักยภาพของการพัฒนาให้เกิดมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ อปท. ในภาคตะวันตก รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นหัวหน้าโครงการ อาจารย์เกศินีมีพื้นฐานความสนใจในด้านการสื่อสารมวลชนหรือนิเทศศาสตร์ มีความสนใจที่จะยกระดับการพัฒนาให้แก่กลุ่มเปราะบางอันประกอบด้วย ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็กปฐมวัย และกลุ่มบุคคลชายขอบ ซึ่งต้องการการพัฒนาอาชีพให้แก่พวกเขาด้วยในพื้นที่ภาพรวม นอกจากนั้นอาจารย์เกศินียังสนใจที่จะศึกษาและให้ความสำคัญในการนำนวัตกรรมมาช่วยยกระดับการพัฒนาในกลุ่มบุคคลที่ได้กล่าวมา ซึ่งเป็นการเน้นการพัฒนาสวัสดิการให้กับประชาชนในพื้นที่

ดังนั้นนอกจากจะมีการนำกรอบวิจัยกลางมาใช้ประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในพื้นที่รับผิดชอบแล้ว การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่เป็นการยกระดับสวัสดิการของประชาชนในพื้นที่ก็เป็นจุดเน้นของงานวิจัยของอาจารย์เกศินี โดย อปท. ที่อยู่ในระดับเข้าใจ และได้ยกระดับเป็นเข้าถึงนั้นจะเน้นการทำงานด้านสวัสดิการเพิ่มมากขึ้น เช่น ดูแลเกี่ยวกับการอ่านและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การส่งเสริมการออม ลดอบายมุข และลดภาระหนี้สินของประชาชนและเจ้าหน้าที่ อปท. เอง ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีแบบใหม่ ๆ ที่เหมาะสมมาสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเพิ่มขึ้น

งานของรองศาสตราจารย์วรรณา ประยุกต์วงศ์ จากมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ พุทธเศรษฐศาสตร์ และเศรษฐกิจพอเพียง ได้ทำการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยในภาคกลางโดยมีความสนใจหลักที่มุ่งไปที่การสร้างนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมสังคม เพราะนวัตกรรมทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ หรือนวัตกรรมทางเศรษฐกิจที่มีผลในการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนในที่สุดก็ต้องทำให้เป็นนวัตกรรมสังคม คือเป็นความรู้ที่เป็นประดิษฐ์กรรมใหม่เพื่อรับใช้สังคม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ทั้งนี้เพราะการจะพัฒนาประเทศให้ก้าวพนักับต่างประเทศรายได้ปานกลาง

จะต้องอาศัยการพัฒนาด้วยนวัตกรรมที่เกิดจากฐานความรู้ความสามารถของประชาชน เพราะจะช่วยให้ประหยัดต้นทุน ทรัพยากร และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และถ้าจะนำมาใช้แก้ปัญหาสังคมด้วยการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม จะต้องเป็นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ด้อยโอกาสและประชาชนส่วนมาก โดยผู้ที่นำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้จะต้องนำเอาศาสตร์พระราชานี้ว่า Our loss is our gain หรือส่วนที่ขาดทุนหรือส่วนที่เสียไปของเราคือกำไรที่คืนกลับมาสู่สังคม และในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของสังคมด้วย เราก็จะได้รับประโยชน์ด้วย

งานของอาจารย์วรรณนอกจากจะมีการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. เพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรเหล่านั้นให้สูงขึ้น จุดเด่นของงานของอาจารย์วรรณคือมีการสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องนวัตกรรมสังคมของ อปท. ในโครงการศึกษาร่วมกันทำให้ อปท. ทุกแห่งมีความสนใจที่จะเข้าร่วมเพื่อนำความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ไปประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของตนเองด้วย ซึ่งก็หมายความว่าต้องเน้นการทำประโยชน์ให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้พวกเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

นอกจากนั้นอาจารย์วรรณยังได้ใช้โครงการนี้เป็นโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาโครงการในระดับปริญญาโทเพื่อพัฒนาให้เกิดผู้ประกอบการทางสังคมเพิ่มขึ้น ทั้งจาก อปท. และหน่วยงานที่ไม่แสวงหากำไรอื่น ๆ ที่จะช่วยขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เพิ่มขึ้นกับ อปท. ต่อไปในอนาคต จากการศึกษาของอาจารย์วรรณ พบว่าระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. มีความสอดคล้องกับปริมาณและคุณภาพในการพัฒนานวัตกรรมของ อปท. ด้วย

งานสุดท้ายของโครงการนี้จะนำเสนอคือ ผลงานของ ดร.นิรินาถ แก้วประเสริฐ รัชงษ์ทอง จากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่ศึกษาเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ อปท. ในภาคใต้ โดยอาจารย์นิรินาถเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีความสนใจในเรื่องการบริหารธุรกิจพร้อมกันไป จุดเด่น

ของงานของอาจารย์คือการเลือก อปท. ที่มีความแตกต่างหลากหลาย ตลอดจนพื้นที่ที่ทำการศึกษาก็ประกอบด้วยส่วนประสมของประชาชนที่มีความแตกต่างทางด้านศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัดส่วนของไทยพุทธและมุสลิม รวมทั้งความแตกต่างของพื้นที่ที่มีส่วนผสมของความเป็นเมืองและชนบทที่หลากหลาย โดยที่มีสมมติฐานเบื้องต้นว่าความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. จะเปลี่ยนแปลงไปตามองค์ประกอบเหล่านี้ ทั้งนี้เพราะแบบประเมินจะอยู่บนมาตรฐานที่เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ

แต่จากการศึกษาก็คพบว่าความแตกต่างของพื้นที่อันประกอบด้วยความเป็นเมืองและชนบท และส่วนผสมของชาวพุทธและมุสลิม ตลอดจนขนาดและประเภทของ อปท. ไม่มีผลต่อการวัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจากกรอบวิจัยกลางที่เป็นมาตรฐาน เป็นการพิสูจน์ได้ว่ากรอบวิจัยกลางเป็นกรอบที่เป็นมาตรฐาน สามารถใช้ได้กับ อปท. ทุกประเภทและทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นการค้นพบที่ค่อนข้างจะโดดเด่นเพราะในพื้นที่อื่น ๆ ไม่มีความหลากหลายของพื้นที่ ทั้งประเภทของ อปท. และความหลากหลายขององค์ประกอบที่สำคัญในพื้นที่ที่อาจจะทำให้เครื่องมือที่เตรียมไว้ไม่ได้ผลลัพธ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ เป็นการพิสูจน์ความเที่ยงตรงของกรอบวิจัยกลางดังกล่าว

นอกจากนั้นอาจารย์นิรนาทยังได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของนวัตกรรมสังคมในการนำมาประยุกต์ใช้ประกอบการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ให้เพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกับการค้นพบของอาจารย์วรณาในภาคกลาง ในขณะที่เดียวกันอาจารย์นิรนาทได้วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ อปท. โดยมีนวัตกรรมสังคมเป็นแกนกลางที่เชื่อมต่อกับปัจจัยอื่น ๆ อันประกอบด้วยประชาชน ผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำ เจ้าหน้าที่ การจัดการ และเครือข่าย องค์ประกอบเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเด่นเท่ากันทั้งหมด แต่จะต้องมีส่วนผสมที่เหมาะสมที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนได้ แต่ต้องยอมรับว่าทั้งผู้นำและประชาชนต่างเป็นปัจจัยเด่นที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้น ส่วนเจ้าหน้าที่ การจัดการ และเครือข่ายเป็นปัจจัยหนุนเสริมที่สำคัญ

การประยุกต์

② ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร. วีระศักดิ์ สมยานะ และคณะ

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในภาคเหนือ 6 จังหวัด มีเป้าหมายคือ เพื่อส่งเสริมและยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เพิ่มสูงขึ้น ตามบริบทขององค์กรแต่ละแห่ง โดยมีคำถามของการวิจัยดังนี้

1) อะไรคือตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในระดับต่าง ๆ ได้แก่ เข้าข่าย เข้าใจ และเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์แบบ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับการให้บริการสาธารณะทั้ง 4 มิติ ได้แก่ 1) มิติการบริหารจัดการองค์กร 2) มิติการทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม 3) มิติบริบทองค์กร และ 4) มิติบริบทชุมชน ได้แตกต่างกันหรือไม่

3) แนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงให้สูงขึ้นที่เหมาะสมกับ อปท. ควรเป็นอย่างไร

4) อปท. ที่เป็นต้นแบบของการพัฒนา สามารถถ่ายทอดกระบวนการวิจัยและพัฒนาให้กับลูกข่ายจนสามารถยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงให้สูงขึ้นได้หรือไม่ อย่างไร

จากคำถามการวิจัยข้างต้นนำไปสู่วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงกับ อปท. ในเขตภาคเหนือ 6 จังหวัด และหาวิธีการหรือกระบวนการในการส่งเสริมและยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ให้เพิ่มสูงขึ้นจากเข้าข่าย เป็นเข้าใจ และเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์แบบ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล (ทต.) ใน 6 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ 211 อปท. จังหวัดลำพูน 58 อปท. จังหวัดพิษณุโลก 216 อปท. จังหวัดอุตรดิตถ์ 172 อปท. จังหวัดเชียงราย 144 อปท. และจังหวัดพะเยา 72 อปท. รวมทั้งสิ้น 873 อปท. ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive selection) หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล (ทต.) ที่มีคุณสมบัติสำคัญสำหรับการเลือกครั้งนี้ คือ

1) เป็นองค์กรที่เคยได้รับรางวัลจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะใน 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติการบริหารจัดการองค์กร (2) มิติการทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม (3) มิติบริบทองค์กร และ (4) มิติบริบทชุมชน

2) ผู้บริหารองค์กรมีวิสัยทัศน์การพัฒนาที่ยั่งยืน

3) มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง

ทั้งนี้ อปท. ต้องมีความต้องการเข้าร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ด้วยความสมัครใจและเต็มใจ

การศึกษาครั้งนี้พบว่า มี อปท. ที่มีคุณสมบัติ และความสนใจเข้าร่วมงานวิจัยในแต่ละจังหวัด โดยในระยะเวลาของการวิจัยในปีที่ 1 มีจำนวน 45 แห่ง จากนั้นขยายเครือข่ายโดยต้นแบบ อปท. ในปีที่ 1 เป็นผู้คัดเลือก อปท. ในปีที่ 2 เพิ่มอีก 25 แห่ง รวมเป็น 70 แห่ง ใน 6 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำพูน พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เชียงราย และพะเยา

วิธีการศึกษาจำแนกได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงกับการนำไปประยุกต์ใช้ของ อปท. ใน 6 จังหวัดภาคเหนือ นักวิจัยได้ทำการ 1) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจำแนกออกได้เป็น (1) ข้อมูลคุณลักษณะของตำบล ซึ่งสามารถหาได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งจากแหล่งทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ รายงานประจำปี เป็นต้น และข้อมูลที่รวบรวมโดยทำวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ และ (2) ข้อมูลคุณลักษณะขององค์กร (อปท.) ซึ่งมีวิธีการรวบรวมเช่นเดียวกันกับข้อมูลคุณลักษณะของตำบล 2) สัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะเจาะจง (Focus group discussion) กับภาคีเครือข่ายเพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติการบริหารจัดการองค์กร (2) มิติการจัดการทำแผน (3) มิติบริบทองค์กร (Profile อปท.) และ (4) มิติบริบทชุมชน (Profile ชุมชน) ทั้งจากการประเมินโดยใช้คู่มือการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ที่จัดทำร่วมกันกับทุกภาคและส่วนกลางเพื่อจัดลำดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในแต่ละมิติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ทั้งหมด 12 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นคำตอบของคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ต้องการวัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในระดับต่าง ๆ ได้แก่ เข้าข่าย เข้าใจ และเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์แบบ

ข้อที่ 2 วิธีการหรือกระบวนการในการส่งเสริมและยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ให้เพิ่มสูงขึ้นจากเข้าข่าย เป็นเข้าใจ และเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์แบบ

สำหรับข้อที่ 1 นักวิจัยได้ใช้วิธีการและเครื่องมือในการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดโดยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ตามลักษณะของประเด็นเนื้อหา โดยใช้วิธีการแบบสามเส้า (Triangulation method) ทั้งในด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-depth interview) การ

สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory observation) การรับฟังอย่างรอบด้าน (Eavesdropping) การสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ (Survey) และ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence based) ตามคู่มือการวิเคราะห์ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ตั้งแต่ไม่เข้าข่าย เข้าข่าย เข้าใจ และเข้าถึง จนถึงวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์ วิธีการหรือกระบวนการในการส่งเสริมและยกระดับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน อปท. ให้เพิ่มสูงขึ้นจากเข้าข่าย เป็นเข้าใจ และเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์แบบ จะใช้การจัดเวทีคืนข้อมูล

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

นักวิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และตอบคำถามการวิจัยข้อ 1 และ 2 โดยใช้กรอบวิจัยกลางที่ได้แสดงไว้อย่างละเอียดก่อนหน้านี้แล้ว

ผลการวิจัยทั้งสองระยะ (2561-2563) พบว่ามี อปท. ที่มีความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับไม่เข้าข่าย 3 แห่ง เข้าข่าย 25 แห่ง เข้าใจ 37 แห่ง และเข้าถึง 5 แห่ง รวม 70 แห่ง นอกจากนี้ยังพบว่า อปท. ที่ได้ทำวิจัยในระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2561) ที่ผ่านมาจำนวน 45 แห่ง พบว่าคุณลักษณะตำบลและคุณลักษณะของ อปท. มีผลสนับสนุนต่อการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของ อปท. เอง และเมื่อมีความเข้าใจในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามเกณฑ์การประเมินกลางมากขึ้น ส่งผลให้คะแนนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้นทุก อปท. โดยมีการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจากเข้าข่ายเป็นเข้าใจ จำนวน 6 แห่ง และจากเข้าใจเป็นเข้าถึงจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16 ของ อปท. ทั้งหมด นอกจากนี้ด้วยแนวทางการวิจัยที่เน้นการขยายเครือข่ายโดยกำหนดให้ อปท. ต้นแบบที่มีความสามารถขยายลูกข่าย อปท. ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอีก 25 แห่ง รวมทั้งการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ที่มีอยู่เดิม มีผลทำให้ อปท. ที่มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงถึงขั้นเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

มีจำนวนเพิ่มขึ้นในระยยะที่ 2 อีก 4 แห่ง รวมเป็น 5 แห่ง ได้แก่ 1) อบต.คอรุ่ม อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ 2) อบต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ 3) ทต.บ้านต้อม อ.เมือง จ.พะเยา 4) อบต.สันกลาง อ.พาน จ.เชียงราย และ 5) อบต.หัววัง อ.พาน จ.เชียงราย ดังตาราง

สรุปผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเหนือ ประจำปี 2562

จังหวัด	ปี 2562				รวม (แห่ง)
	ไม่เข้าข่าย	เข้าข่าย	เข้าใจ	เข้าถึง	
เชียงใหม่	1	3	11	0	15
ลำพูน	1	1	13	0	15
พิษณุโลก	0	8	6	0	14
อุตรดิตถ์	1	8	3	2	14
เชียงราย	0	3	1	2	6
พะเยา	0	2	3	1	6
รวม (แห่ง)	3	25	37	5	70

ที่มา : จากการวิจัย

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาวิธีการหรือกระบวนการในการส่งเสริมและยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงใน อบท. ให้สูงขึ้นจากเข้าข่ายเป็นเข้าใจ และเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์แบบ

การวิจัยได้ข้อสรุปว่ามิติของการให้บริการสาธารณะทั้ง 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติการบริหารจัดการองค์กร (2) มิติการทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม (3) มิติบริบทองค์กร และ (4) มิติบริบทชุมชน ส่งผลต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการและกระบวนการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบท. นั้นต้องพิจารณาบริบทขององค์กร อบท. ในมิติที่ 3 และบริบทของชุมชนในมิติที่ 4

เป็นสำคัญ ส่งผลต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้
แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

1) บริบทขององค์กร ที่เป็นประเภทของ อบต. ซึ่งการวิจัยในภาคเหนือ
ครั้งนี้ ได้กำหนดไว้ 2 ประเภท คือ อบต. และ ทต. การวิจัยพบว่า อบต. แต่ละ
ประเภท มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ได้ในระดับที่
แตกต่างกัน ทั้งนี้ อบต. ที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการนำเอาปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ในระดับเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง
ได้มากกว่า อบต. ที่เป็นเทศบาลตำบลอย่างเห็นได้ชัด ส่วนการประยุกต์ใช้ใน
ระดับเข้าข่ายและเข้าใจนั้นทั้ง อบต. และ ทต. ทำได้ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน
มากนัก ดังนั้นแนวทางการขับเคลื่อนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบต.
ให้ได้ในระดับเข้าถึงสำหรับเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง รวมถึงเทศบาลนคร
และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็น่าจะเป็นสิ่งที่ท้าทายของการวิจัยเช่นกัน
อย่างน้อยสำหรับงานขับเคลื่อนในภาคเหนือ

2) บริบทขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของชุมชนในพื้นที่การ
ปกครอง การวิจัยพบว่า อบต. ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความ
สามารถในการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในระดับที่แตกต่างกัน
ครั้งนี้ อบต. ที่มีสภาพชุมชนแบบชุมชนชนบทสามารถประยุกต์ใช้เศรษฐกิจ
พอเพียงได้ในระดับเข้าถึงมากกว่าสภาพชุมชนแบบกึ่งเมือง (อบต. ส่วนใหญ่
มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง 45 แห่ง ร้อยละ 64.29) ซึ่งในขณะที่สภาพชุมชนเมือง
ความสามารถในการเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้ค่อนข้างเป็นการ
ท้าทายเพราะในเขตเมืองมีแนวโน้มที่คนในชุมชนมีลักษณะต่างคนต่างอยู่
ชุมชนมีความเข้มแข็งน้อย การร่วมมือกับ อบต. มีไม่มาก ดังนั้นแนวทางของ
การขับเคลื่อน อบต. ให้เข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ควรจะขยายแนวคิด
ไปยัง อบต. ที่มีลักษณะเป็นชุมชนชนบทและชุมชนกึ่งเมืองให้มากขึ้น ในขณะที่
การขับเคลื่อน อบต. ให้ยกระดับเป็นเข้าถึงสำหรับพื้นที่ชุมชนเมืองก็เป็นสิ่งที่
ท้าทายของการวิจัยเช่นกัน อย่างน้อยในกรณีของภาคเหนือ

3) บริบทองค์กรที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอีกประการหนึ่งคือ ขนาดของครอบครัวพบว่า ขนาดของครัวเรือนส่งผลต่อการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารร่วมกันกับ อปท. โดยลักษณะของครัวเรือนแบบขยาย (มากกว่า 3 คน) จะส่งผลต่อระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในระดับเข้าถึง รองลงมาคือ ครอบครัวขนาด 2-3 คน ส่วนครอบครัวเดี่ยวที่มีขนาดน้อยกว่า 2 คนต่อครัวเรือน ที่สะท้อนความไม่เข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน ยากที่จะส่งผลต่อการเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. สะท้อนให้เห็นว่าหาก อปท. ที่มีบริบทชุมชนแบบครอบครัวขยาย จะสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชุมชนมีส่วนร่วมได้มากกว่า โดยเฉพาะการส่งต่อการทำงานจากรุ่นสู่รุ่นไปยังเยาวชนในชุมชนต่อไป (สังเกตได้จากค่าคะแนนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นตัวชี้วัดที่ 3 การส่งต่อการทำงานจากรุ่นสู่รุ่นในทุก ๆ อปท. มีค่าคะแนนน้อยมากใน อปท. ที่มีครัวเรือนแบบเดี่ยว) เนื่องจากทุกคนต้องดิ้นรนเอาตัวรอดและความเป็นครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมไม่มีในกรณีนี้

4) บริบทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ความเป็นชุมชนอันเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจโดยพิจารณาจากรายได้ต่อครัวเรือนเป็นหลัก มีผลต่อความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. กล่าวคือ ชุมชนที่มีฐานะระดับปานกลาง (รายได้ 100,000 - 150,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) มีผลต่อระดับความเข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. มากที่สุด รองลงมาคือ ครัวเรือนยากจน (รายได้น้อยกว่า 100,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) ส่วนชุมชนฐานะดี (รายได้มากกว่า 150,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) มักจะมีปัญหาความร่วมมือกับ อปท. ทำให้ อปท. ไม่สามารถมีความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเข้าถึงได้ เนื่องจากชุมชนที่มีฐานะดียอมพึ่งพาตนเองได้มาก จึงไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งพา อปท. ในขณะที่ชุมชนยากจน มีความจำเป็นต้องพึ่ง อปท. มากกว่า ทำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนที่จัดทำโดย อปท. มากกว่า ในขณะที่ชุมชนที่มีฐานะระดับปานกลางกลับมีความพร้อมมากกว่า ทั้งการดูแลความเป็นอยู่ของตนเองและความเป็นอยู่ของชุมชนร่วมกันกับ อปท. อย่างมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ควรจะพิจารณาชุมชนที่มีลักษณะ

ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวข้างต้นให้มากขึ้น แต่ อปท. ที่มีชุมชนฐานะดี การยกระดับให้ อปท. พัฒนาไปถึงระดับเข้าถึงก็เป็นความท้าทายเช่นกัน อย่างน้อย ในกรณีภาคเหนือ

นักวิจัยได้ตอบคำถามในการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่าแนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับ อปท. ควรเป็นอย่างไร และข้อที่ 4 ที่ว่า อปท. ที่เป็นต้นแบบของการพัฒนา สามารถถ่ายทอดกระบวนการวิจัยและพัฒนา ให้กับลูกข่ายจนสามารถยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้สูงขึ้นได้หรือไม่ อย่างไร แนวทางการขับเคลื่อนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. จึงจำเป็นต้องพิจารณาในประเด็นดังกล่าวร่วมด้วย เนื่องจาก อปท. ในแต่ละแห่ง มีความแตกต่างกันในบริบทขององค์กร และบริบทของชุมชน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ในการขยายเครือข่ายการบริหารจัดการ อปท. ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยครั้งนี้ความสำเร็จเกิดจากการคัดเลือกเครือข่ายระดับจังหวัดและระหว่างจังหวัด โดยให้ อปท. ในการวิจัยปีที่ 1 เป็นผู้เลือก อปท. เครือข่ายในปีที่ 2 (2562) และดูแลให้คำปรึกษาการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการแนะนำจากประสบการณ์ของตนเอง พบว่า อปท. ในปีที่ 1 สามารถคัดเลือกและขยายลูกข่ายในปีที่ 2 ได้มากถึง 25 แห่ง แบ่งเป็นจังหวัด เชียงใหม่ 4 แห่ง จังหวัดลำพูน 3 แห่ง จังหวัดพิษณุโลก 3 แห่ง จังหวัดอุดรธานี 3 แห่ง ส่วน อปท. ในจังหวัดใหม่อีก 2 จังหวัดคือ จังหวัดเชียงรายและจังหวัด พะเยา จังหวัดละ 6 แห่ง สามารถส่งเสริมและยกระดับ อปท. เครือข่ายในปีที่ 2 ให้เข้าถึงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้มากถึง 3 แห่ง คือ อบต.บ้านตอม จังหวัด พะเยา อบต.สันกลาง จังหวัดเชียงราย และอบต.หัวงม จังหวัดเชียงราย ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับเข้าใจ จำนวน 10 แห่ง และระดับเข้าข่าย จำนวน 12 แห่ง ซึ่งไม่มี อปท. ใดที่ไม่เข้าข่ายความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางแสดงเครือข่าย อปท. ทั้ง 25 แห่ง กับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. นับเป็นความสำเร็จที่เกิดจากการทำงานในลักษณะเครือข่าย เพราะเครือข่ายมีความรู้ ในเบื้องต้นว่า อปท. ในพื้นที่ใดมีระดับการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับใด

เครือข่าย อปท. กับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

จังหวัด	อปท.	ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง (จำนวน/ร้อยละ)			
		ไม่เข้าข่าย (คะแนน)	เข้าข่าย (คะแนน)	เข้าใจ (คะแนน)	เข้าถึง (คะแนน)
1. เชียงใหม่	1) ทต.จอมทอง		223.50		
	2) ทต.บ้านแหวน		208.50		
	3) ทต.แม่คือ			261.00	
	4) ทต.หนองตองพัฒนา		222.50		
2. ลำพูน	1) ทต.หนองล่อง			242.50	
	2) ทต.ก้อ			261.00	
	3) ทต.ลี่			270.00	
3. พิษณุโลก	1) อบต.จอมทอง			257.00	
	2) อบต.ท่าช้าง		217.00		
	3) ทต.เบ็ญจมาถน		221.00		
4. อุดรดิตถ์	1) อบต.ท่าสัก		213.50		
	2) อบต.บ้านค่านาขาม		232.00		
	3) อบต.บ้านหม้อ			253.50	
5. เชียงราย	1) อบต.เมืองพาน			248.50	
	2) อบต.หัวงัม				279.00
	3) อบต.สันกลาง				277.50
	4) อบต.ม่วงคำ		245.00		
	5) อบต.ธารทอง		251.50		
	6) อบต.จอมหมอกแก้ว		245.50		
6. พะเยา	1) อบต.แม่น้ำเรือ		219.00		
	2) อบต.บ้านตุน			262.50	
	3) ทต.แก้งกา			237.00	
	4) ทต.บ้านต้า			270.50	
	5) ทต.บ้านต้อม				271.50
	6) ทต.บ้านเหล่า		236.50		
รวม 25 แห่ง		0 แห่ง (0.00%)	12 แห่ง (48.00%)	10 แห่ง (40.00%)	3 แห่ง (12.00%)

ที่มา : จากการวิจัย

แสดงให้เห็นว่าแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการนี้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหาร อปท. ได้เป็นอย่างดี อปท. มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรจากการดูแลกันและกันโดย อปท. ด้วยกันเอง แต่ทั้งนี้การศึกษายังมีข้อจำกัดคือ ยังไม่มีการศึกษาความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ประเภทเทศบาลเมือง เทศบาลนคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นโจทย์การวิจัยในระดับประเทศที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการ อปท. ให้ครบทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อที่ 1 การสร้างเครือข่าย อปท. ที่มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยให้ อปท. ที่มีความเข้มแข็งและมีเศรษฐกิจพอเพียงระดับสูงเป็นแกนนำในการหาสมาชิก อปท. เครือข่ายที่มีบริบทคล้ายกัน โดยให้เห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงที่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กรณีศึกษางานวิจัยในปีที่ 2 เป็นแนวทางในการขับเคลื่อน และแก้ไขข้อจำกัดของการวิจัย คือ ยังไม่มีการศึกษาความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ประเภท เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และ อบจ. ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัยระดับประเทศที่จะต้องขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการ อปท. ให้ครบทุกระดับต่อไป

ข้อที่ 2 แนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับภูมิภาค เสนอแนะให้ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยจัดตั้งสภา อปท. เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยและมีที่ปรึกษา โดยการ (1) เลือกคณะกรรมการจาก นายก อปท. (2) ให้รัฐส่วนกลางเป็นที่ปรึกษาหรือกองอำนวยการ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (3) นักวิจัย และนักวิจัยท้องถิ่น ร่วมเป็นคณะทำงาน จากนั้นจัดตั้งคณะทำงานเครือข่ายทุกภาค โดยทำหน้าที่ (1) สร้างและเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ

พอเพียง (2) ให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยน และเป็นพี่เลี้ยงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละภาค (3) สร้างและพัฒนานักวิจัยส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค/ส่วนท้องถิ่น/ชุมชน และเยาวชน ในการขับเคลื่อนโครงการนี้ รวมถึงการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในระดับภาคและประเทศ หรือจัดทำ Road map ให้เห็นถึงผลสุดท้ายของการพัฒนาโครงการ โดยการสร้างและพัฒนา ลูกข่าย อปท. มีมิติในการศึกษา 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติการบริหารจัดการองค์กร (2) มิติการจัดการทำแผน (3) มิติบริบทองค์กร (Profile อปท.) และ (4) มิติบริบทชุมชน (Profile ชุมชน) และหาทีมประเมินเพื่อพัฒนาการทำงานของชุดโครงการวิจัย โดยมีเป้าหมายคือ ความอยู่ดีมีสุขของชุมชน จากการทำงานของ อปท. ที่มีการทำงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อที่ 3 ส่งเสริมการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในประเด็นการส่งต่อการทำงานจากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากบริบทของชุมชนที่เปลี่ยนแปลง ทั้งสภาพความเป็นเมืองที่มากขึ้น ครอบครัวเดี่ยวมีมากขึ้น เยาวชนไม่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนของตนเอง จากการย้ายเข้าไปศึกษาในเมือง การได้งานทำในเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเมืองในท้องถิ่นให้น้อยลง การส่งเสริมเยาวชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับ อปท. เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงค่าคะแนนที่ลดลงในทุก ๆ อปท. ในเรื่องการวางแผนทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น แต่ยังมีบาง อปท. ที่มีโครงการด้านการส่งเสริมเยาวชนให้เข้ามามีบทบาททางการเมืองแบบมีส่วนร่วมกับ อปท. ที่โดดเด่นในปี 2562 นี้ คือ ทต.ริมปิง จ.ลำพูน เป็นอีกกรณีศึกษาที่ให้ อปท. อื่น ๆ ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนบทเรียนเพื่อความยั่งยืนของการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

การประยุกต์

③ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออก

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ

งานวิจัยนี้เป็นความพยายามที่จะเสนอทางเลือกที่สามซึ่งเป็นการน้อมนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการเมือง และการปกครองท้องถิ่นของไทย เนื่องจากสถานการณ์การปกครองท้องถิ่น ในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่ยังไม่เป็นไปตามรูปแบบที่ควรจะเป็น กล่าวคือ ยังมี กระบวนการต่อสู้ระหว่างสองฝ่ายใหญ่ ๆ ที่สร้างภาวะชะงักงันของการกระจาย อำนาจ คือ กลุ่มที่สนับสนุนการกระจายอำนาจตามกรอบนโยบายของรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งตั้งอยู่บนทฤษฎีท้องถิ่นนิยมแนวเก่า (Old localism) และ กลุ่มที่สนับสนุนการรวมศูนย์อำนาจในรูปแบบแอบแฝง ภายหลังจากรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ได้รับเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากโดยพรรคไทยรักไทยเพียงพรรคเดียว ในปี พ.ศ. 2548 และมีการรวมศูนย์อำนาจเพิ่มขึ้นหลังการรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 โดยการนำของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติและสืบทอดมาจนถึงรัฐบาล ปัจจุบัน สถานการณ์ดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการแก้ปัญหาการเมืองและการ จัดการท้องถิ่นที่ถือว่าเป็น “ต้นน้ำ” ของการทำงานท้องถิ่นที่ยังดำรงอยู่ ดังนี้ (ไอพาร์ ถิ่นบางเตียวและจิตรา สมบัติรัตนานันท์. 2557 ; ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และไอพาร์ ถิ่นบางเตียว. ม.ป.ป.)

1. การเป็นปรปักษ์ทางการเมืองของกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นเนื่องจากการแตกตัวทางสังคม (Social differentiation) ในชุมชนท้องถิ่นเป็นกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปนั้นเป็นเงื่อนไขในเชิงอุปสรรคที่มีให้การกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากอำนาจไปกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่น ผลที่ตามมาก็คือ การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นเพียงกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นที่ต่อสู้ขัดแย้งกัน กระบวนการเลือกตั้งดังกล่าวก่อให้เกิดการแข่งขันเป็นฝักเป็นฝ่ายจนเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองในระหว่างกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่น และนำไปสู่ความแตกแยกในกลุ่มประชาชนท้องถิ่นด้วยซึ่งมีผลทำให้ชุมชนขาดความเข้มแข็งในปัจจุบัน

2. การดำรงอยู่ของกลุ่มธุรกิจการเมืองในชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่มีการเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างกว้างขวางหลังปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา นักการเมืองท้องถิ่นได้เข้ามาสร้าง ระบบ “ธุรกิจการเมือง” ซึ่งเป็นลักษณะของกระบวนการสะสมทุนในขั้นเริ่มต้น (Primitive accumulation) คือ การคอร์รัปชัน เพื่อถอนทุนจากการใช้จ่ายเงินในกระบวนการเลือกตั้งจนในปัจจุบันได้กลายเป็นวิถีปกติที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น การแตกแยกระหว่างกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นกับกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องถิ่น และ/หรือ ประชาสังคมในท้องถิ่น เป็นต้น

3. การปกครองท้องถิ่นที่ไม่ยึดโยงกับชุมชนในท้องถิ่นเนื่องจากการขยายตัวของวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้าไปในชุมชนท้องถิ่นทำให้เกิดการแพร่หลายของวัฒนธรรมบริโภคนิยมและองค์ความรู้แบบราชการเพิ่มขึ้นในชุมชน ผลที่ตามมาคือ การพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันเน้นการเอาเงินเป็นตัวตั้งและละเลยองค์ความรู้ท้องถิ่นในฐานะที่เป็นฐานของการพัฒนาที่เคยเป็นมาในอดีตซึ่งเป็นแนวคิดของการกระจายอำนาจแนวท้องถิ่นนิยมใหม่ (New localism) ที่มุ่งบูรณาการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเครือข่ายชุมชน

4. การดำรงอยู่ของอำนาจสองรูปแบบควบคู่กันของชนชั้นนำท้องถิ่น คือ อำนาจทางการเมืองและอิทธิพลท้องถิ่น กล่าวคือ ในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นชนชั้นนำในท้องถิ่นจะใช้ทั้งอำนาจที่เป็นทางการ ผ่านกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองมีความชอบธรรม ควบคู่ไปกับอิทธิพลซึ่งอำนาจที่ไม่เป็นทางการที่สร้างจากอำนาจเงินและอำนาจมีเดผสมผสานกันไป เช่น การทำงานด้านการบริหารงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

งานวิจัยนี้กลับไปศึกษาพระบรมราโชวาท พระราชดำรัสและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ก็จะพบว่าพระองค์มิได้ทรงเสนอระบอบหรือรูปแบบการปกครองท้องถิ่นโดยตรง แต่เป็นการเสนอหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการปกครองประเทศที่สำคัญ เช่น หลักความสามัคคี หลักนิติธรรม การสร้างพลเมืองด้วยการศึกษา หลักการทรง 23 ข้อ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงประยุกต์หลักคุณธรรมและจริยธรรมในการปกครองของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นฐานทางจริยธรรมของทฤษฎีกระจายอำนาจร่วมสมัยในวงวิชาการระดับสากล ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีท้องถิ่นนิยมแบบใหม่ เนื่องจากทฤษฎีท้องถิ่นนิยมแบบใหม่มีหลักการพื้นฐานหลายส่วนสอดคล้องกับหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตัวอย่างเช่น แนวคิดการจัดการคุณค่าทางสาธารณะของท้องถิ่นนิยมใหม่กับหลักการทรงงานเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวม แนวคิดชุมชนจัดการตนเองกับหลักการทรงงานในเรื่องการพึ่งตนเอง หรือแนวคิดการจัดการปกครองโดยเครือข่ายชุมชน (Networked community governance) กับหลักการทรงงานเรื่องรู้ รัก สามัคคี เป็นต้น (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ, 2561) ดังนั้น การวิจัยจึงมุ่งศึกษาตัวแบบการขับเคลื่อนการเมืองสมานฉันท์รวมถึงตัวแบบการขับเคลื่อนการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในการพัฒนาตัวแบบดังกล่าวจะเลือกกรณีศึกษาที่เข้าข่าย

ของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาในโครงการนี้ จะจำกัดขอบเขตพื้นที่ของการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง โดยเลือกกรณีศึกษาจาก ทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง ประกอบด้วย จันทบุรี ตราด สระแก้ว ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา นครนายก และปราจีนบุรี ส่วนหน่วยในการศึกษา (Unit of analysis) ของโครงการนี้จะเป็นหน่วยในระดับองค์กร คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบลและเทศบาล

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 21 แห่งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง ที่พบว่า มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่วัดจากกรอบการประเมินกลาง ซึ่งพัฒนาโดยศาสตราจารย์อภิชัย พันธเสน และคณะ ปรากฏผลดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 และ 2 โดยในรายงานนี้จะเน้นเฉพาะการอธิบายเพิ่มเติมใน ระยะที่ 2 จากตารางที่ 2 เป็นหลัก

ตารางที่ 1 ภาพรวมระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของภาคตะวันออกเฉียง
ระยะที่ 1 กรณีศึกษาทั้ง 6 แห่ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง				
	ระดับ เข้าข่าย	ระดับ เข้าใจ	ระดับ เข้าใจ	รวม	เกณฑ์ อยู่ใน ระดับ
1. เทศบาลตำบลตะกวด จ.ตราด	85	92.5	82	259.5	เข้าใจ
2. องค์กรบริหารส่วนตำบล คลองทับจันทร์ จ.สระแก้ว	86	95	78	259	เข้าใจ
3. เทศบาลตำบลตะเคียนทอง จ.จันทบุรี	85	88	63	236	เข้าข่าย
4. เทศบาลเมืองท่าช้าง จ.จันทบุรี	83	74.5	75	232.5	เข้าข่าย
5. องค์กรบริหารส่วนตำบล สิบเอ็ดตอก จ.ฉะเชิงเทรา	82	68.5	81	231.5	เข้าข่าย
6. เทศบาลตำบลหัวถนน จ.ชลบุรี	83	67.5	80	230.5	เข้าข่าย

ตารางที่ 2 แสดงภาพรวมความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของภาคตะวันออกเฉียง ระยะที่ 2 กรณีศึกษาทั้ง 15 แห่ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง				
	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่งความ ยั่งยืน (100 คะแนน)	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่ง ความสุข (100 คะแนน)	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่ง ประโยชน์ สุข (100 คะแนน)	รวม คะแนน (300 คะแนน)	ระดับ ความเป็น เศรษฐกิจ พอเพียง
1. เทศบาลคลองพลู จ.จันทบุรี	95	95	78	268	เข้าใจ
2. อบต.บางสระเก้า จ.จันทบุรี	94	88	76	258	เข้าใจ
3. อบต.คลองหินปูน จ.สระแก้ว	85	92.5	77	254.5	เข้าใจ
4. เทศบาลบ้านช่อง จ.ฉะเชิงเทรา	89	85	79	253	เข้าใจ
5. อบต.ตะกาดเจ้า จ.จันทบุรี	89	87	74	250	เข้าใจ
6. อบต.เกาะหวาย จ.นครนายก	86	81	79	246	เข้าใจ
7. อบต.บ้านพระ จ.ปราจีนบุรี	82	78	74	234	เข้าใจ
8. อบต.บางเกลือ จ.ฉะเชิงเทรา	84	76	80	230	เข้าใจ
9. อบจ.จันทบุรี จ.จันทบุรี	82	78	64	224	เข้าใจ
10. อบต.ห้วยแร้ง จ.ตราด	84	66.5	60	210.5	เข้าใจ
11. เทศบาลเนินซ้อ จ.ระยอง	85	67	51	203	เข้าใจ
12. เทศบาลเกาะช้างใต้ จ.ตราด	80	55	42	180	เข้าใจ
13. เทศบาลบ่อพลอย จ.ตราด	84	48	49	175	เข้าใจ
14. อบต.แสมสาร จ.ชลบุรี	77	32	51	160	ไม่เข้าใจ
15. อบต.เกาะหมาก จ.ตราด	67	42.5	24	133.5	ไม่เข้าใจ

ในการวัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับไม่เข้าใจ ระดับเข้าใจ (องค์กรแห่งความยั่งยืน) ระดับเข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข) และระดับเข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) จากตารางที่ 2 จะพบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เข้าใจความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง 2 แห่ง ได้แก่ อบต.แสมสาร และอบต.เกาะหมาก

เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและ
ไม่มีการทำผิดกฎหมาย รวมถึงเรื่องปัญหาการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อ
จากรุ่นสู่รุ่น ตัวอย่างเช่น ปัญหาของนายก อบต. ที่ต้องประสบกับคดี ม.157 หรือ
ประสบกับปัญหาการทำอาชีพประมงของครอบครัวที่ต้องเข้าไปดูแลจนกระทบ
ต่อการบริหารงานใน อบต. นอกจากนี้ บางแห่งยังมีปัญหาขาดนายก อบต. มีผล
ทำให้ข้าราชการท้องถิ่นต้องรับผิดชอบดูแลงาน อบต. แต่ก็ต้องประสบกับ
ปัญหาฟ้องร้องกันในระหว่างข้าราชการด้วยกัน ขณะที่ปัญหาความไม่พร้อม
ของนายก อบต. ส่งผลให้การทำงานเพื่อพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อมาสืบทอดงาน
การเมืองในท้องถิ่นทำให้มีปัญหาตามมาด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ
เข้าข่ายหรือถือว่าเป็นองค์กรแห่งความยั่งยืน พบว่า มีทั้งหมดจำนวน 4 แห่ง
จาก 15 แห่ง ได้แก่ อบต.ห้วยแร่ ต.เนินซ้อ ต.เกาะช้างใต้ และต.บ่อพลอย
แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่ง มีระดับคะแนนไม่ถึงความเป็นองค์กร
แห่งความสุขเนื่องจากได้รับคะแนนที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานภายใน
ให้เป็นองค์กรแห่งความสุข เช่น ปัญหาบุคลากรที่ยังขาดจิตอาสาในการช่วย
การทำงาน ปัญหาบรรยากาศของที่ทำงานไม่มีความสุขเหมือนบ้านหลังที่สอง
เนื่องจากบรรยากาศในการทำงานในภาพรวมไม่เอื้ออำนวย รวมถึงปัญหาการ
ขาดความมีมุทิตาจิตและอุเบกขาของบุคลากรในช่วงที่มีการขึ้นเงินเดือนของ
หน่วยงาน เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นระหว่างกัน ขาดภาพของการทำงาน
เป็นทีมอย่างมีความสุข เป็นต้น

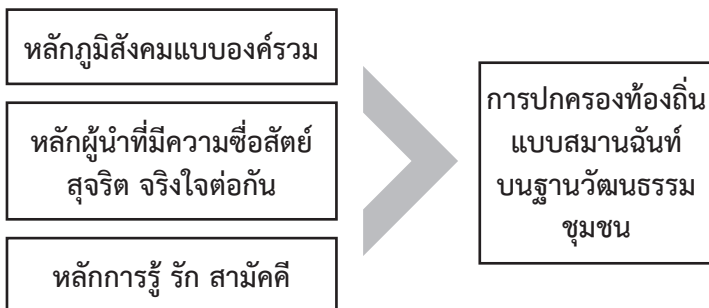
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ
เข้าใจหรือถือว่าเป็นองค์กรแห่งความสุข พบว่า มีทั้งหมด 9 แห่งจาก 15 แห่ง
ได้แก่ ต.คลองพลู อบต.บางสระแก้ว อบต.คลองหินปูน ต.บ้านช่อง อบต.
ตะกาดเจ้า อบต.เกาะหวาย อบต.บ้านพระ อบต.บางเกลือ และอบจ.จันทบุรี แต่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 9 แห่ง มีระดับคะแนนไม่ถึงความเป็นองค์กรแห่ง
ประโยชน์สุขเนื่องจากมีระดับคะแนนที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงาน
ภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข เช่น พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5 แห่ง ในกลุ่มนี้มีการใช้งบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ และค่าจ้างบุคลากรประจำปีในระดับสูงจนมีเงินเหลือน้อยเพื่อไปใช้จ่ายในการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขกับประชาชนในพื้นที่ตามสมควร นอกจากนี้บางแห่งมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรื่องอบายมุขที่เป็นวิถีของชุมชน เป็นต้น

ตัวแบบการขับเคลื่อนการเมืองสมานฉันท์

การศึกษาตัวแบบการขับเคลื่อนการเมืองสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาในเขตภาคตะวันออก พบว่า สามารถพัฒนาตัวแบบการปกครองท้องถิ่นแบบสมานฉันท์บนฐานวัฒนธรรมชุมชนได้จากการถอดบทเรียนในการทำงานของ ทต.เนินซ้อ อบต.บางสระแก้ว ทต.เกาะช้างใต้ และอบต.บางเกลือ ตัวแบบดังกล่าวเป็นกระบวนการขับเคลื่อนที่ประกอบทั้งการเมืองสมานฉันท์ ที่มีการปรึกษาหารือแบบไม่เป็นทางการหรือเป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างผู้นำที่ลงเลือกตั้งผู้บริหาร และการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวใหม่ที่ยึดโยงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเครือข่ายกับชุมชน ถึงแม้จะอยู่ในรูปที่ไม่เป็นทางการ โดยมีปัจจัยวัฒนธรรมชุมชนเป็นฐานที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงวิถีชีวิตของชุมชนที่ตั้งอยู่บนระบบคิด ระบบคุณค่า และอุดมการณ์ ที่ชุมชนได้สถาปนาขึ้นในอดีต หลังจากนั้นได้มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาอย่างมีพลวัตจนถึงปัจจุบัน ในการขับเคลื่อนตัวแบบการปกครองท้องถิ่นแนวสมานฉันท์ดังกล่าวควรประยุกต์หลักการทรงงานที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานไว้สามประการ คือ หลักภูมิสังคมแบบองค์รวม หลักความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน และหลักการรู้ รัก สามัคคี ดังภาพที่ 1

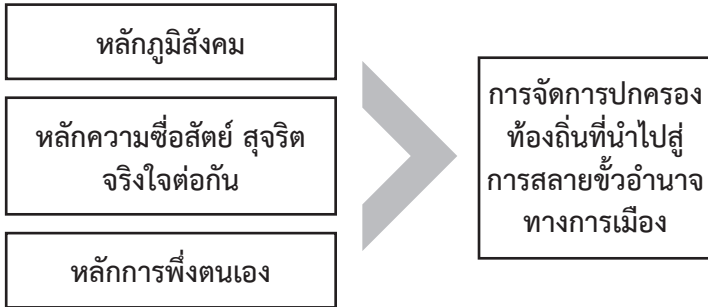

ภาพที่ 1 ตัวแบบการปกครองท้องถิ่นแบบสมานฉันท์บนฐานวัฒนธรรม
ชุมชน

ตัวแบบการขับเคลื่อนการจัดการปกครองท้องถิ่น

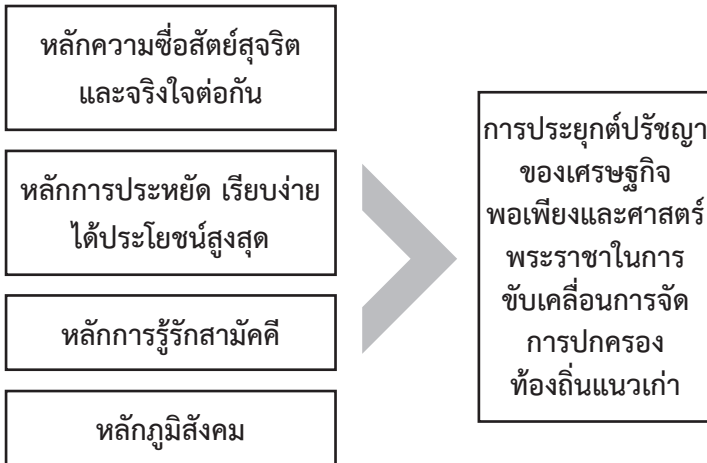
การศึกษาตัวแบบการขับเคลื่อนการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวใหม่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ ศาสตร์พระราชาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สามารถพัฒนาตัวแบบการจัดการ ปกครองท้องถิ่นทั้งแนวใหม่และแนวเก่าได้เป็น 5 ตัวแบบ คือ

1. ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นที่นำไปสู่การสลายชั่วอำนาจ ทางการเมือง ได้มาจากการถอดบทเรียนในการทำงานของ ทต.คลองพลู พบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถสลายชั่วอำนาจทางการเมืองระหว่างผู้นำท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) และผู้นำท้องถิ่น (นายก อบต.) โดยอาศัยการจัดการปกครองที่ดี ซึ่งผลที่ตามมาทำให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถเอาชนะชั่วกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการ เลือกตั้งครั้งใหม่ โดยฝ่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถส่งคนลงสนามเลือกตั้ง แข่งกับฝ่ายท้องถิ่นได้ เพราะคะแนนนิยมของประชาชนที่มีต่อการทำงานของ ผู้นำท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นที่นำไปสู่การ สลายชั่วอำนาจทางการเมืองดังกล่าวได้มีการประยุกต์หลักการทรงงานที่สำคัญ ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สามประการ คือ หลักภูมิสังคม หลักความซื่อสัตย์ สุจริต และจริ่งใจต่อกัน และหลักการ พึ่งตนเอง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นที่นำไปสู่การสลาย
ชั่วอำนาจทางการเมือง

2. ตัวแบบการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชากับการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวเก่า ได้มาจากการถอดบทเรียนในการทำงานของ อบต.คลองหินปูน อบต.เกาะหวาย อบต.บ้านพระ และ ทต.บ่อพลอย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวใช้การจัดการปกครองท้องถิ่นแนวเก่า คือ การจัดการปกครองท้องถิ่นตามนโยบายกระจายอำนาจของรัฐธรรมนูญปี 2540 โดยมีลักษณะที่สำคัญก็คือ การตั้งอยู่บนอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยซึ่งให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งผู้แทนเพื่อเข้ามาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีอำนาจที่ชอบธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงอยู่ในระดับเพียงการให้ความคิดเห็นการกระจายอำนาจตามแนวคิดแบบเก่านี้มุ่งกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองท้องถิ่นมากกว่าองค์กรชุมชนหรือประชาสังคมในท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์หลักก็คือ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานด้านบริการสาธารณะแก่ประชาชนเป็นสำคัญ ในการขับเคลื่อนตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นที่นำไปสู่การสลายชั่วอำนาจทางการเมืองดังกล่าวควรประยุกต์หลักการทรงงานที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร 4 ประการ คือ หลักความซื่อสัตย์ สุจริต และจริ่งใจต่อกัน หลักการประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด หลักการรู้ รัก สามัคคี และหลักภูมิสังคม ดังภาพที่ 3

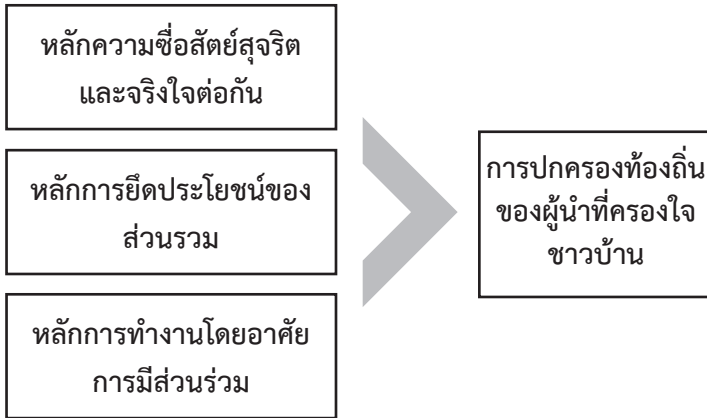
ภาพที่ 3 ตัวแบบการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และศาสตร์พระราชาในการขับเคลื่อนการจัดการปกครอง
ท้องถิ่นแนวเก่า

3. ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของผู้นำที่ครองใจชาวบ้าน ได้มาจากการถอดบทเรียนในการทำงานของ ทต.บ้านช่อง การทำงานดังกล่าว เป็นกระบวนการของการจัดการปกครองท้องถิ่นรูปแบบครองคน ครองงาน ซึ่งหมายถึง การสร้างกระบวนการจัดการปกครองท้องถิ่นตามแนวคิดใหม่ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดโยงกับเครือข่ายชุมชนและให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมถึงขั้นในระดับการตัดสินใจในเรื่องนี้เป็นนโยบายขององค์กร โดยนายกเว้นวรรคอำนาจตัดสินใจของตนเอง ดังนั้น จากการมีผลงานเป็นที่ ประจักษ์จึงทำให้นายกเทศมนตรีสามารถครองใจชาวบ้านได้ ดังจะเห็นได้จาก การลงเลือกตั้งของนายกเทศมนตรีที่ไม่มีคู่แข่งขึ้นมาตลอด 20 ปี ในการขับเคลื่อน ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของผู้นำที่ครองใจชาวบ้านดังกล่าวได้ ประยุกต์หลักการทรงงานที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สามประการ คือ หลักความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจ

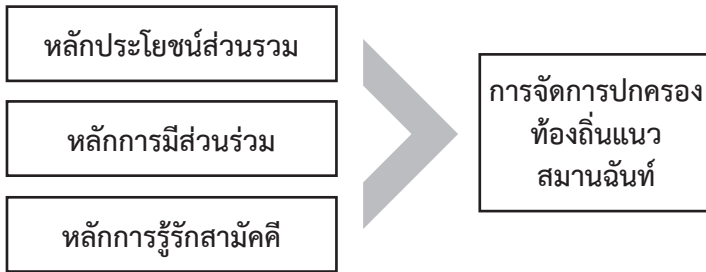

ต่อกัน หลักการยึดประโยชน์ของส่วนรวม และหลักการทำงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วม ดังภาพที่ 4

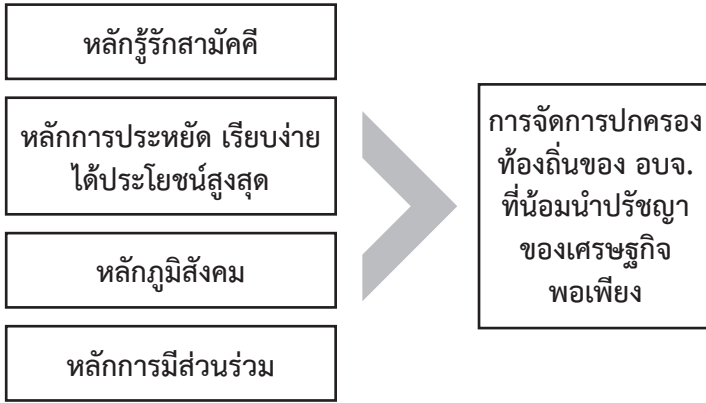
ภาพที่ 4 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของผู้นำที่ครองใจชาวบ้าน

4. ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวสมานฉันท์ได้มาจากการถอดบทเรียนในการทำงานของ อบต.ตะกาดแก้ว และอบต.ห้วยแร้ง โดยพบว่ากระบวนการจัดการปกครองท้องถิ่นหลังจากการแข่งขันเลือกตั้งตามปกติแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้อำนาจได้ใช้การปรึกษาหารือแบบไม่เป็นทางการดึงฝ่ายตรงข้ามเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกัน เช่น การจัดสภากาแฟเป็นเวทีการพูดคุยเกี่ยวกับงานบริการสาธารณะของตำบล เป็นต้น ในการขับเคลื่อนตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวสมานฉันท์ดังกล่าวได้ประยุกต์หลักการทรงงานที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สามประการ คือ หลักประโยชน์ส่วนรวม หลักการมีส่วนร่วม และหลักรู้ รัก สามัคคี ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวสมานฉันท์

5. ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของ อบจ. ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้มาจากการถอดบทเรียนในการทำงานของ อบจ. จันทบุรี พบว่า การจัดระบบบริหารจัดการท้องถิ่นจะเน้นความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น องค์กรชุมชน รวมถึงหน่วยราชการในจังหวัด โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชามาเป็นจุดยืนทางการเมือง และเป็นแนวทางในการดำเนินงานของ อบจ. อย่างต่อเนื่อง เช่น การน้อมนำมาเป็นจุดยืนทางการเมืองในฐานะที่ไม่ฝักฝ่ายทางการเมืองชั่วใดชั่วหนึ่ง การเผยแพร่แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนโครงการพระราชดำริในพื้นที่ การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสนับสนุนโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนในจังหวัด รวมถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างจังหวัด เป็นต้น ในการขับเคลื่อนตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของ อบจ. ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวได้ประยุกต์หลักการทรงงานที่สำคัญของ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สี่ประการ คือ หลักรู้ รัก สามัคคี หลักการประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด หลักภูมิสังคม และหลักการมีส่วนร่วม ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของ อบจ. ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลงานวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นนัยยะจากข้อค้นพบที่สำคัญดังนี้

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายการปกครองท้องถิ่นโดยการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาให้สอดคล้องกับความแตกต่างของภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่ ตัวอย่างการประยุกต์ที่มีความหลากหลายที่ได้จากงานวิจัยนี้เป็นตัวแบบการขับเคลื่อน 6 ตัวแบบคือ

- 1.1 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นที่นำไปสู่การสลายชั่วอำนาจทางการเมือง
- 1.2 ตัวแบบการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชากับการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวเก่า
- 1.3 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของผู้นำที่ครองใจชาวบ้าน
- 1.4 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นของ อบจ. ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.5 ตัวแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวสมานฉันท์

1.6 ตัวแบบการปกครองท้องถิ่นแบบสมานฉันท์บนฐานวัฒนธรรม
ชุมชน

2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายกลางหรือ
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งกำหนดโครงการพัฒนาระบบการบริหาร
ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอาศัยการวัดระดับความเป็นเศรษฐกิจ
พอเพียงที่แบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับที่ยังไม่เข้าข่าย เป็นระดับเข้าข่าย
สู่ความเป็นองค์กรแห่งความยั่งยืน ระดับเข้าใจสู่ความเป็นองค์กรแห่งความสุข
และระดับเข้าถึงสู่ความเป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข จากผลการศึกษาพบว่า ใน
การพัฒนาระบบการบริหารดังกล่าวควรมีมาตรการที่สำคัญในแต่ละระดับดังนี้

ก. มาตรการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่องค์กร
แห่งความยั่งยืนนั้นควรให้ความสำคัญต่อมาตรการส่งเสริมการบริหารงานอย่าง
โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย รวมถึงมาตรการส่งเสริม
การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

ข. มาตรการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากการเป็นองค์กร
แห่งความยั่งยืนสู่องค์กรแห่งความสุขนั้นควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม
การบริหารงานภายในที่ก่อให้เกิดความรักสามัคคีของบุคลากรในองค์กรและ
การพัฒนาพื้นฐานความมีมูทิตาและอุเบกขาของบุคลากร

ค. มาตรการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากการเป็นองค์กร
แห่งความสุข ซึ่งก็คือองค์กรแห่งประสิทธิภาพไปสู่องค์กรแห่งประโยชน์สุข
หรือองค์กรแห่งประสิทธิผลนั้นควรให้ความสำคัญต่อมาตรการการบริหารงาน
ภายในองค์กร ที่ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากร เพื่อ
ให้มีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่มากขึ้น หรือสามารถบริหาร
ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั่นเอง

การประยุกต์

④ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.สถาพร เรืองธรรม และคณะ

ความนำ

การศึกษานี้เป็นความพยายามที่หาแนวทางในการสร้าง “ความสมดุล” ให้เกิดขึ้นในกระบวนการนำเอาแผนพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัติ ในบริบทการกระจายอำนาจแนวท้องถิ่นนิยมใหม่ (New localism) ภายใต้กฎหมายและระเบียบราชการที่สร้างขึ้นจากพื้นฐานของการกระจายอำนาจท้องถิ่นนิยมเก่า (Old localism) เพื่อให้ความต้องการของประชาชนไม่ถูกละเลยไปโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีได้กำหนดให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจจัดทำข้อบัญญัติและเทศบัญญัติ โดยพยายามที่จะเสนอให้มีการปรับสมดุลในกระบวนการพิจารณาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้นำเอาความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของประชาชน และฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาพิจารณาร่วมกัน ไม่ให้ความต้องการของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกละทิ้งไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งของฝ่ายประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่า ข้อบัญญัติท้องถิ่น และ

เทศบัญญัติที่ถูกจัดทำขึ้นนั้นจะสามารถใช้เป็นตัวแทนในการสนองต่อความต้องการของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนของประชาชนได้อย่างครอบคลุมและโปร่งใส โดยจะทำการทดลองนำไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลที่เป็นพื้นที่วิจัย ด้วยคาดหวังว่า จะสามารถพัฒนาเป็นข้อเสนอที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบัญญัติให้สอดคล้องต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาการจัดทำและการนำข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งของประชาชนดังกล่าวข้างต้นนั้น การศึกษานี้เริ่มต้นจากการพัฒนาความพอเพียงให้กับการจัดทำข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติเป็นอันดับแรก โดยนำเอา “หลักการระเบิดจากข้างใน” มาใช้ในการกำหนดแนวทางการเพิ่มความโปร่งใสในการจัดทำข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติ โดยเสนอว่า จะต้องมีการพัฒนากลไกการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพิ่มขึ้น ผ่านการใช้กลไก “สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสภาเทศบาลตำบล ส่วนการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดทำแผนและข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติอย่างมีเหตุผลได้นำเอา “หลักการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” มาใช้ในการ “พัฒนาคน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเอาข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติไปปฏิบัติได้เพิ่มขึ้น โดยจะต้องดำเนินการผ่านการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและบริหารงบประมาณอย่างเพียงพอ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา และในขั้นตอนสุดท้ายจะเป็นการนำเสนอผลการศึกษาเพื่อการทำให้องค์กรจัดทำข้อบัญญัติและเทศบัญญัติที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น ซึ่งได้นำเอา “หลักภูมิสังคม” มาใช้

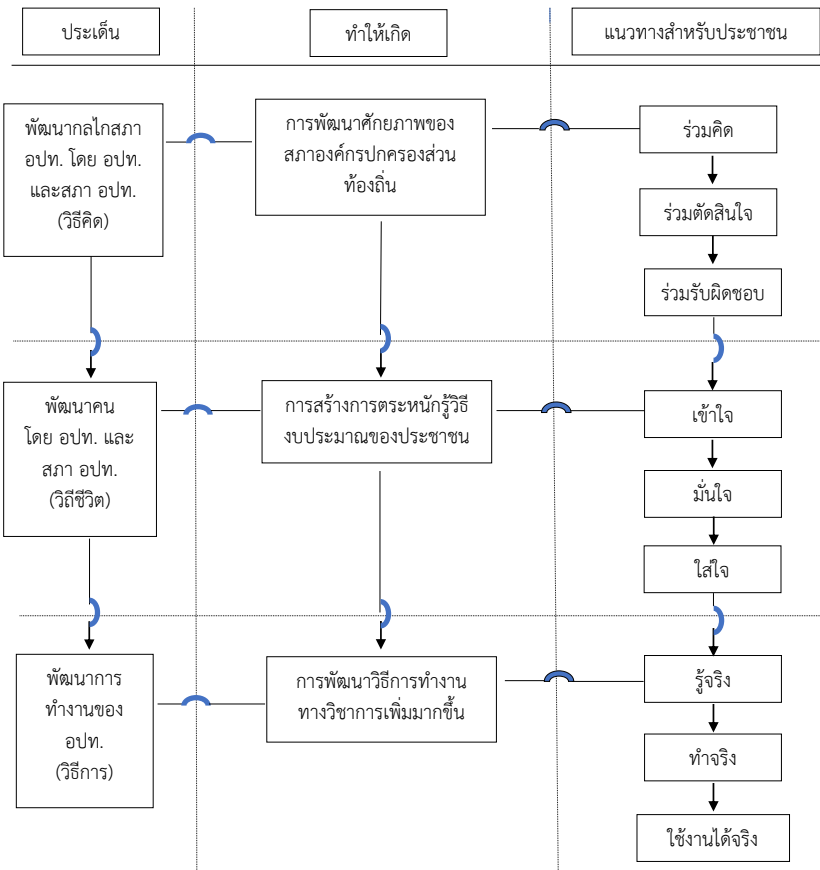
ในการสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นว่าข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติที่ถูกจัดทำขึ้นจะมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ได้มากที่สุด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปลี่ยนวิธีการทำงานที่เน้นการบริหารงานเป็นหลัก มาให้ความสำคัญกับการทำงานให้ความรู้ทางวิชาการแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างทั่วถึงและลึกซึ้งกว่าเดิม เพื่อพวกเขาจะได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการในบริบทการกระจายอำนาจแนวท้องถิ่นนิยมแบบใหม่ได้อย่างแท้จริง

ตัวแบบการพัฒนา “ร่วมใจจริง”

การนำเสนอผลการศึกษานี้ จะเป็นการนำเอาผลของการศึกษานำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาการจัดทำและนำข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลไปปฏิบัติมาทำการสังเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นตัวแบบการพัฒนาการดำเนินงานดังกล่าว โดยสามารถแสดงได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงตัวแบบการพัฒนาการจัดทำและนำข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลไปปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “ตัวแบบร่วมใจจริง”

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบนี้จะประกอบไปด้วยหลักการพัฒนาหลัก 3 หลัก ได้แก่ การพัฒนากลไกการทำงาน การพัฒนานคน และการพัฒนาวิธีการทำงาน ซึ่งในแต่ละหลักการจะประกอบด้วยประเด็นที่จะได้รับการพัฒนาหลักการละ 1 ประเด็น และในแต่ละประเด็นจะประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา

ประเด็นละ 3 แนวทางดังนี้ ประเด็นแรกคือ การพัฒนาศักยภาพของกลไก
สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาที่เรียกว่า
“3 ร่วม” ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ ประเด็นที่สอง
คือ การพัฒนาความรู้วิสัยประมาณของประชาชนจะประกอบด้วยแนวทาง
การพัฒนาที่เรียกว่า “3 ใจ” ได้แก่ เข้าใจ มั่นใจ และใส่ใจ ประเด็นสุดท้าย
คือ การพัฒนาวิธีการทำงานเชิงวิชาการของ อบท. เพื่อช่วยให้ประชาชนเข้าร่วม
พัฒนาได้จริงประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาที่เรียกว่า “3 จจริง” ได้แก่ รู้จริง
ทำจริง และใช้งานได้จริง หรืออาจจะเรียกชื่อตัวแบบการพัฒนาดังกล่าวนี้ว่า
“ตัวแบบร่วมใจจจริง” โดยอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. การพัฒนากลไกการบริหารงานตามหลักระเบิดจากข้างใน

ตัวแบบนี้จะให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกการบริหารงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอันดับแรก ทั้งนี้จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สภาพ
การดำเนินงานจัดทำข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติฯ ที่ยังมีความไม่โปร่งใสเป็น
ประเด็นสำคัญที่สุดที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข จากการศึกษาพบว่า
สาเหตุที่สำคัญคือการขาดการทำงานร่วมกับประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่าง
ต่อเนื่องจากระบบของกฎหมายและวิธีคิดอยู่บนพื้นฐานของการกระจายอำนาจ
แนวท้องถิ่นนิยมเก่า (Old localism) จึงมีผลทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่าง
ราชการส่วนท้องถิ่นและประชาชนไม่มีความต่อเนื่อง จนทำให้ประชาชนไม่ได้
รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติฯ อย่าง
เพียงพออันเป็นที่มาของความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงาน

การศึกษานี้ได้นำเอาศาสตร์พระราชาวาดด้วยการ “ระเบิดจากข้างใน”
มาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเสนอว่า การที่จะส่งเสริมให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องนั้น จะต้อง
เป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นมาจากการปรับปรุงกลไกที่มีอยู่ภายในองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นอยู่แล้วให้มีความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อให้มาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และ
กลไกที่ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพคือ สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และ

สภาเทศบาลตำบล เนื่องจากเป็นกลไกที่มีสมาชิกทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่อยู่แล้ว ถ้าหากเพิ่มเติมศักยภาพในการทำงานของกลไกนี้ให้ดียิ่งขึ้น ก็จะเป็นกลไกที่เป็นไปได้มากที่สุดในกรณีนำมาใช้แก้ไขปัญหา โดยสภาตำบลจะต้องมีหน่วยงานเลขานุการของตนเองเพื่อช่วยให้สภาสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นอิสระและคล่องตัวโดยไม่ต้องพึ่งพาฝ่ายบริหาร ซึ่งจะทำให้ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการทำงานของสภาลดลง

สำหรับแนวทางการพัฒนาสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินงานภายใต้กรอบ “วิถีคิด” ที่เสนอไว้ในกรอบวิจัยกลางของการศึกษานี้ โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 แนวทาง/ขั้นตอน โดยจะเริ่มจากการพัฒนาให้กลไกนี้ทำหน้าที่ในการสร้างกระบวนการ “ร่วมคิด” ซึ่งหมายถึงการทำหน้าที่เป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมคิดค้นหาปัญหา/ความต้องการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง จากนั้นจะส่งเสริมให้กลไกนี้ทำหน้าที่ในขั้นตอนต่อไปคือ การสร้างกระบวนการ “ร่วมตัดสินใจ” ซึ่งหมายถึง การทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจร่วมกันระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมตัดสินใจอย่างต่อเนื่องโดยการนำเอาข้อเสนอของประชาชนที่เป็นผลของการตัดสินใจร่วมดังกล่าวไปสู่การตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระยะ และในขั้นตอนสุดท้ายจะพัฒนาให้สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ในการส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ “ร่วมรับผิดชอบ” ในการดำเนินงานโดยจะส่งเสริมให้สภาองค์กรส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการส่งต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประชาชนเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถรับรู้และเข้าใจถึงความก้าวหน้าในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่งต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หรือที่เรียกว่าเกิดทุนทางสังคมขึ้นมา อันจะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถเข้ามาร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาท้องถิ่นได้ใน

ระยะยาว นอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการจัดทำข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสะท้อนความต้องการของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคประชาชนอย่างแท้จริง

2. การพัฒนาคนตามหลักเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในลำดับต่อไปคือ การพัฒนาคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีศักยภาพในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำและนำข้อบัญญัติ และเทศบัญญัติไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจากการศึกษาพบว่า เป็นปัญหาการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถสร้างการยอมรับจากสังคมได้ว่า ได้จัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ มีสาเหตุสำคัญของปัญหา คือ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอันเป็นผลมาจากการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการงบประมาณท้องถิ่นซึ่งเป็นความรู้ที่มีส่วนสำคัญในการจัดทำและการนำข้อบัญญัติและเทศบัญญัติไปปฏิบัติ

การศึกษานี้ได้นำเอาหลักการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาจากศาสตร์พระราชามาใช้เป็นกรอบคิดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเอากรอบคิด “วิถีชีวิต” ที่เสนอโดยกรอปรวิจักษณ์กลางของการศึกษามาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทางด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนและการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับวิธีการทำงานจากแบบเดิมที่เป็นผู้ยึดกุมองค์ความรู้และกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับวิธีการงบประมาณแต่เพียงผู้เดียว มาเป็นการเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวให้กับประชาชนได้รับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึงและจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ผ่านการร่วมปฏิบัติงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องจนทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจและมีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตนเอง

สำหรับแนวทางการพัฒนากลไกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินงานภายใต้กรอบ “วิถีชีวิต” ที่เสนอไว้ในกรอบวิจัยกลางของการศึกษานี้ โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 แนวทาง/ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากการนำเอาความร่วมมือที่เข้าร่วมรับผิดชอบในการจัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติที่เกิดขึ้นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนสามารถสร้างทุนทางสังคมให้เกิดขึ้นดังที่ปรากฏในขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนากลไกการบริหารก่อนหน้านี้มาใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการเสริมสร้าง “ความรู้ความเข้าใจ” ให้กับประชาชนทางด้านวิธีการงบประมาณ ตลอดจนขั้นตอนการจัดทำและการนำข้อบัญญัติฯ หรือเทศบัญญัติไปปฏิบัติ โดยอาจจะใช้การดำเนินงานของสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ได้นำเสนอไว้เป็นช่องทางในการเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ในขั้นตอนต่อไปคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทดลองนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใช้งานจริงผ่านการร่วมกันจัดทำโครงการพัฒนา การร่วมกันพิจารณาคัดเลือกโครงการ ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยจะต้องทำหน้าที่ส่งเสริมการนำเอาความรู้มาทดลองใช้ในการปฏิบัติงานจริงอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีความ “มั่นใจ” เพิ่มขึ้นว่าจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติได้ถูกต้องเหมาะสมตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถทำหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเพิ่มช่องทางในการเข้าร่วมตัดสินใจในการจัดทำและนำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติไปปฏิบัติ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องอนุญาตให้ประชาชนที่มีความมั่นใจในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบได้ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยอาจจะใช้ช่องทางที่มีอยู่ตามกฎหมายหรืออาจจะเปิดช่องทางใหม่ ๆ ที่สามารถสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ซึ่งการเปิดช่องทางใหม่ให้ประชาชนสามารถเลือกได้ว่าสนใจจะเข้ามา

มีส่วนร่วมในลักษณะใดจะเป็นการโน้มน้าวและจูงใจให้ประชาชนมีความ “ใส่ใจ” ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้เพิ่มขึ้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะต้องศึกษาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะสามารถออกแบบช่องทางเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องควบคู่กับรูปแบบการดำเนินงานที่ช่วยจูงใจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสมัครใจเป็นสำคัญ

3. การพัฒนาวิธีการทำงานตามหลักภูมิสังคม

การพัฒนาการดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นลำดับสุดท้าย โดยจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิธีการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าการจัดทำข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมายังไม่สามารถถูกนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง สาเหตุของปัญหาคือมีการใช้ความรู้และฐานข้อมูลที่ถูกจัดทำขึ้นตามแบบแผนและวิธีการดำเนินงานที่ถูกกำหนดไว้แล้วอย่างเป็นทางการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น มีผลทำให้ข้อมูลและองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับนำมาใช้ในการจัดทำ ไม่ถูกนำมาพิจารณาด้วย เนื่องจากเป็นฐานข้อมูลที่ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ให้สามารถนำมาใช้ได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการจัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ

การศึกษานี้เสนอว่า การที่จะปรับปรุงการจัดทำข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติให้สามารถถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ได้มากขึ้นนั้น ควรนำเอาหลัก “ภูมิสังคม” ตามศาสตร์พระราชามาใช้เป็นกรอบคิดในการพัฒนา โดยควรจะนำมาใช้ในการปรับ “วิธีการบริหารงาน” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งเพิ่มเติมสัดส่วนของการทำงานทางวิชาการให้เพิ่มขึ้น เพราะจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเคยเป็นข้อจำกัดได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมมากกว่าเดิม จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ และจัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจะช่วยให้มีข้อมูล

ที่มาจากหลายแหล่งและมีแง่มุมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปใช้ออกแบบโครงการและตัดสินใจคัดเลือกโครงการที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละแห่งที่มีความแตกต่างหลากหลายได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

สำหรับแนวทางการพัฒนาวิธีการบริหารงานจะดำเนินงานภายใต้กรอบคิด “วิธีการ” ที่เสนอไว้ในกรอบวิจัยกลางของการศึกษานี้ โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 แนวทาง/ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากปรับวิธีการจัดทำฐานข้อมูลท้องถิ่นใหม่ โดยอาจจะนำผลที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนที่ผ่านมาคือ การที่สามารถกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความใส่ใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติและเทศบัญญัติเพิ่มขึ้นมาเป็นพื้นฐานที่จะกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ออกแบบวิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือและวิธีการที่จะช่วยให้ประชาชนที่มีความตื่นตัวมากขึ้นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เพิ่มขึ้น โดยวิธีการและเครื่องมือดังกล่าวจะต้องมีความเหมาะสมที่จะสามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของกลุ่มบุคคล รวมทั้งจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บที่มีความสอดคล้องและมีความแตกต่างไปจากวิธีการตามที่กฎหมายกำหนด โดยหลักการสำคัญคือ จะต้องสามารถจัดเก็บข้อมูลให้ทั่วถึงทุกกลุ่มให้มากที่สุด และจะต้องจัดเก็บข้อมูลให้มีความถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละกลุ่มให้มากที่สุดอีกด้วย ซึ่งจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่มากยิ่งขึ้น หรือเรียกได้ว่ามี “ความรู้จริง” เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดีการจัดเก็บข้อมูลแบบนี้จะต้องคำนึงถึงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและใช้ระยะเวลายาวนานมากกว่าการทำงานเก็บรวบรวมเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนฯ รวมถึงข้อบัญญัติและเทศบัญญัติตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อทำการเก็บรวบรวมได้แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลท้องถิ่นที่ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก โดยอาจนำเอาเทคโนโลยี

สารสนเทศและดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมที่สามารถถูกนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามที่ต้องการและสอดคล้องกับบุคคลทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ในขั้นตอนต่อมาคือ การนำเอาฐานข้อมูลท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องนำเอาฐานข้อมูลดังกล่าวมาใช้ทำงานร่วมกับประชาชนและองค์กรชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันจัดทำโครงการที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดในการนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการทำงานในลักษณะดังกล่าวนี้ จะช่วยทำให้ฐานข้อมูลท้องถิ่นที่ถูกจัดทำขึ้นได้มีการนำไปใช้จริง หรืออาจจะเรียกได้ว่า “ใช้งานได้จริง” ไม่ได้เป็นฐานข้อมูลที่ถูกจัดทำขึ้นแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้ไม่มากเท่าที่ควรเหมือนเช่นที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีวิธีการในการสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรชุมชนต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลนี้อย่างเต็มที่ นั่นคืออาจจะต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ในการนำเอาข้อมูลนี้ไปใช้งาน ร่วมกับการขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่และนอกพื้นที่สถาบันวิชาการต่าง ๆ ในการสนับสนุนทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนและองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลนี้ได้จริง ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของกลุ่ม เพื่อนำไปบรรจุเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อบัญญัติและเทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างตรงต่อความต้องการของพื้นที่ได้ต่อไป

ขั้นตอนสุดท้ายคือ การนำเอาฐานข้อมูลท้องถิ่นที่ถูกจัดทำขึ้นสามารถก่อให้เกิด “เกิดประโยชน์ได้จริง” โดยมีแนวคิดที่ว่า ฐานข้อมูลดังกล่าว นอกเหนือจากจะมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อบัญญัติฯ และเทศบัญญัติแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านอื่น ๆ ที่อาจจะมีส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาพื้นที่/ชุมชนต่าง ๆ ได้อีกด้วย โดยควรมีการนำเอาฐานข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ ได้นำไปใช้ในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ได้

อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานเพื่อเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้และแหล่งทุนภายนอกพื้นที่ให้เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าว โดยมุ่งจะช่วยให้ประชาชนและองค์กรประชาสังคมให้มีทางเลือกในการนำเอาฐานข้อมูลท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างการพึ่งตนเองทางด้านความรู้และเศรษฐกิจโดยไม่จำเป็นต้องรอคอยความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำทรัพยากรที่เหลือไปใช้ต่อยอดในการจัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ในด้านอื่น ๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องรอคอยหรือพึ่งพางบประมาณจากรัฐบาลกลางได้อีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองได้เป็นอย่างดี

ผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

จากความพยายามที่จะเสนอรูปแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการกระจายอำนาจไปถึงประชาชนโดยตรง ขณะที่ยังคงรักษาคุณภาพของการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนและการออกข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ เพื่อให้แผนที่ถูกพัฒนาขึ้นสะท้อนความต้องการของทั้งสามฝ่ายอย่างแท้จริง คือ ความต้องการของราชการส่วนกลางผ่านราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลราชการส่วนท้องถิ่นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งส่วนใหญ่ควรจะสะท้อนความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง แต่อาจจะมีส่วนที่เป็นการประสานให้ตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่และอีกส่วนหนึ่งเพื่อตอบสนองนโยบายจากส่วนกลางโดยผ่านราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งในอดีตความต้องการของทั้งจากราชการส่วนกลางผ่านราชการส่วนภูมิภาคและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองได้บดบังความต้องการของฝ่ายประชาชนในพื้นที่งานวิจัยนี้จึงได้เสนอมถึงวิธีการที่จะนำเสียงจากฝ่ายของประชาชนและความร่วมมือจากภาคประชาชนมีมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยลดข้อจำกัดในการอาศัย

งบประมาณจากส่วนกลางแต่ฝ่ายเดียว ถึงแม้ว่าจะมีการจัดสรรมาสู่ท้องถิ่น โดยตรง เพื่อให้การวางแผนและการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติสะท้อนความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริงเพิ่มมากขึ้น และอาจได้รับทรัพยากรจากภาคประชาชนมาสมทบเพิ่มมากขึ้นเพราะเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการของพวกเขาโดยตรง

งานนี้ได้เสนอไว้แล้วตั้งแต่ต้นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์ของพระราชาที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ประยุกต์กับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะเน้นประเด็นในเรื่องหลักการทรงงานที่ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงประชาชนได้โดยตรงบนพื้นฐานคุณธรรมและจริยธรรมที่สอดคล้องกับแนวคิด New localism ที่เน้นการกระจายอำนาจไปถึงประชาชน แต่มิได้มีมิติทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมเหมือนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา

ในขณะที่การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นกรอบวิจัยกลางก็ได้พัฒนามาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถประยุกต์ได้ทั้งแนวคิด Old localism ซึ่งเป็นแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2540 และแนวคิดแบบ New localism ซึ่งยังมีได้มีการตราเป็นกฎหมาย แต่เป็นความพยายามของงานวิจัยนี้ที่จะให้ถึง ก็สามารถให้กรอบการประเมินกลางที่พัฒนามาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี งานนี้จึงเสนอผลการประเมินจากกรอบวิจัยกลางเพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าสอดคล้องกับความพยายามในการกระจายอำนาจให้ถึงประชาชนได้ไม่น้อยเพียงใด ผลของการประเมินดังกล่าวได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท.
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ จังหวัด	ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง				
	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่งความ ยั่งยืน (100 คะแนน)	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่ง ความสุข (100 คะแนน)	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่ง ประโยชน์ สุข (100 คะแนน)	รวม คะแนน (300 คะแนน)	ระดับ ความเป็น เศรษฐกิจ พอเพียง
1. อบต.สำโรงตาเจ็น จ.ศรีสะเกษ	97	98	76	271	เข้าถึง
2. ทต.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ	85	90	80	255	เข้าใจ
3. ทต.โนนเปือย จ.ยโสธร	96	90	67	253	เข้าใจ
4. อบต.นาออก จ.หนองบัวลำภู	87	92.50	77	256.50	เข้าใจ
5. ทต.โดด จ.ศรีสะเกษ	82	100	73	255	เข้าใจ
6. อบต.นาจิก จ.อำนาจเจริญ	85	90	67	242	เข้าใจ
7. อบต.โนนหนามแท่ง จ.อำนาจเจริญ	84	86	72	242	เข้าใจ
8. อบต.หนองแวงโสกพระ จ.ขอนแก่น	90	82	75	247	เข้าใจ
9. ทต.พระเหลา จ.อำนาจเจริญ	86	83	72	241	เข้าใจ
10. อบต.นาไส่ จ.ยโสธร	87	83	84	254	เข้าใจ
11. ทต.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด	88	87.50	73	248.50	เข้าใจ
12. ทต.เมืองจันทร์ จ.ศรีสะเกษ	91	88	73	252	เข้าใจ
13. อบต.จิกสังข์ทอง จ.ศรีสะเกษ	75	80	82	237	เข้าใจ
14. ทต.ท่าม่วง จ.ร้อยเอ็ด	85	87.50	72	244.50	เข้าใจ
15. อบต.โพธิ์ทอง จ.ร้อยเอ็ด	93	80.50	73	246.50	เข้าใจ
16. ทต.กุดเชียงหมี จ.ยโสธร	85	93	68	246	เข้าใจ
17. ทต.บึงคล้า จ.ยโสธร	87	83	74	244	เข้าใจ
18. ทต.ไก่อ้า จ.อำนาจเจริญ	90	78.50	58	226.50	เข้าใจ
19. ทต.ค่าน้ำสร้าง จ.ยโสธร	84	73	80	237	เข้าใจ
20. อบต.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ	86	77	72	235	เข้าใจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ จังหวัด	ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง				
	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่งความ ยั่งยืน (100 คะแนน)	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่ง ความสุข (100 คะแนน)	คะแนน ความเป็น องค์กร แห่ง ประโยชน์ สุข (100 คะแนน)	รวม คะแนน (300 คะแนน)	ระดับ ความเป็น เศรษฐกิจ พอเพียง
21. ทต.ปากคาด จ.บึงกาฬ	90	74.50	70	234.50	เข้าใจ
22. อบต.หนองห่ม จ.บึงกาฬ	85	76	75	236	เข้าใจ
23. อบต.ละหานนา จ.ขอนแก่น	86	87	54	227	เข้าใจ
24. อบต.โคกสว่าง จ.ร้อยเอ็ด	86	73.50	64	223.50	เข้าใจ
25. อบต.กุดเค้า จ.ขอนแก่น	85	81.50	70	236.50	เข้าใจ
26. อบต.หนองห้าง จ.กาฬสินธุ์	81	63	38	182	เข้าใจ
27. อบต.หนองหัว จ.หนองบัวลำภู	75	97.50	88	260.50	ไม่เข้าใจ
28. ทต.โนนสูงเปลือย จ.หนองบัวลำภู	82	87.50	84	253.50	ไม่เข้าใจ
29. ทต.โนนสะอาด จ.หนองบัวลำภู	78	96	77	251	ไม่เข้าใจ
30. ทต.บ้านผือ จ.ขอนแก่น	82	92	74	248	ไม่เข้าใจ
31. อบต.ปากคาด จ.บึงกาฬ	83	85	77	245	ไม่เข้าใจ
32. ทต.วังชมพู จ.บึงกาฬ	76	84.50	80	240.50	ไม่เข้าใจ
33. อบต.ป่าไม้งาม จ.หนองบัวลำภู	67	88	67	222	ไม่เข้าใจ
34. อบต.กุดปลาตุก จ.อำนาจเจริญ	73	75.5	62	210.50	ไม่เข้าใจ
35. ทต.โนนชัยศรี จ.ร้อยเอ็ด	74	77	60	211	ไม่เข้าใจ
36. อบต.กุดขอนแก่น จ.ขอนแก่น	65	89	57	211	ไม่เข้าใจ
37. ทต.กุดหว้า จ.กาฬสินธุ์	75	69.50	57	201.50	ไม่เข้าใจ
38. อบต.นาโก จ.กาฬสินธุ์	62	59	33	154	ไม่เข้าใจ
39. ทต.เหล่าใหญ่ จ.กาฬสินธุ์	51	56.50	39	146.50	ไม่เข้าใจ
40. อบต.นาไคร้ จ.กาฬสินธุ์	60	52.50	29	141.50	ไม่เข้าใจ

จะเห็นได้ว่า อบต. ที่ได้คะแนนสูงสุดคือ อบต.ลำโรงตาเจ็น จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้รับการประเมินในระดับเข้าถึง เป็น อบต. ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุด นอกจากนั้น อบต. และ ทต. ที่อยู่ในระดับเข้าใจ ต่างก็เป็น อบต. ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากน้อยตามลำดับ ส่วนระดับเข้าข่าย และต่ำกว่านั้นล้วนเป็น อปท. ที่ผ่านการประเมินในรอบของ Old localism เป็นหลัก โปรตัสสังเกตว่าจาก อปท. 40 แห่ง มีไม่เข้าข่ายสูงถึง 14 แห่ง ถึงแม้ว่ามีถึง 11 แห่ง ที่ได้คะแนนรวมตั้งแต่ 201.5 ถึง 260.5 แต่เหตุผลสำคัญที่ อปท. เหล่านี้ไม่เข้าข่ายเพราะไม่ผ่าน Threshold ที่ต้องมีคะแนนรวม 70 คะแนนขึ้นไป ส่วนใหญ่มีปัญหาจากการไม่มีแผนเตรียมบุคลากรเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ถ้าสามารถแก้ปัญหานี้ได้ จะได้รับการยกระดับให้สูงขึ้นในโอกาสต่อไป เนื่องจากผลการประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินในครั้งแรก

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าแบบประเมินกลางที่พัฒนามาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับแนวคิด New localism และศาสตร์พระราชา ตามที่ได้อธิบายไปแล้ว อย่างไรก็ตามถึงแม้องค์กรในระดับเข้าใจขึ้นไปได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น แต่ก็อาจจะพัฒนาต่อไปตามตัวแบบ “ร่วมใจจริง” ตามที่นำเสนอข้างต้นนี้ได้ และมีโอกาสที่จะทำได้มากเนื่องจากผู้บริหารใน อบต. เหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเปิดกว้างให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงเพิ่มมากขึ้นอยู่แล้ว อุปสรรคที่ยังอาจจะคงมีอยู่ก็คือ การปรับทัศนคติให้สภา อบต. โดยสมาชิกสภาแต่ละคนเป็นตัวเชื่อมและประสานงาน สะท้อนความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่โดยตรง รวมทั้งความเป็นไปได้ทางด้านกฎระเบียบและงบประมาณที่จะสนับสนุนให้สภา อบต. มีฝ่ายเลขานุการของตนเอง ส่วนการปรับเปลี่ยนให้ฝ่ายบริหารของ อบต. มาทำหน้าที่ในทางวิชาการเพิ่มมากขึ้นย่อมขึ้นกับขีดความสามารถของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของแต่ละ อบต. และอุปสรรคสุดท้ายก็คือคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและประชาชนในพื้นที่เองที่จะช่วยให้ภาคประชาชนมีความพร้อมที่จะทำความร่วมมือกับ อบต. มากน้อยเพียงใด และสุดท้ายของสุดท้ายก็คือ ส่วนกลางจะมีความเข้าใจข้อเท็จจริงทั้งหมดและเปิดโอกาสให้ อบต. ทำหน้าที่ตามตัวแบบ “ร่วมใจจริง”

เพียงใด ซึ่งแน่นอนว่าส่วนกลางน่าจะไม่พร้อมและไม่ควรจะพร้อมที่จะยอมรับความคิดดังกล่าว ถ้าหากเป็นการเปลี่ยนแปลงการทำงานของ อบต. ทั้งหมดโดยสิ้นเชิง แต่ถ้าหากส่วนกลางเข้าใจว่ามี อบต. ที่สามารถบริหารงานในระดับเข้าถึงและเข้าใจที่สามารถส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจตามแนวคิด New localism ได้และค่อย ๆ กระจายอำนาจไปสู่องค์กรที่ได้รับการประเมินในระดับนี้ การเปลี่ยนแปลงจริงโดยรวมก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้ และสามารถพลิกโฉมการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการเมืองของประเทศในระดับชาติได้จริงในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากสิ่งที่ได้กล่าวไปแล้วทั้งหมดสามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่ว่า การกระจายอำนาจการปกครองของทั้งประเทศควรจะต้องไปให้ถึงมือของประชาชนโดยตรงในรูปแบบของ New localism โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานตามตัวแบบ “ร่วมใจจริง” ที่พัฒนาบนพื้นฐานศาสตร์พระราชา โดยการคัดเลือก อบต. ที่สามารถเข้าร่วมโครงการที่ผ่านการประเมินตามกรอบวิจัยกลางที่พัฒนามาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเข้าใจขึ้นไปก่อน โดยไม่ควรดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศตามแบบการปฏิบัติงานของฝ่ายราชการตามปกติ เพราะจะทำให้เกิดปัญหาตามมามากมายและจะทำให้เกิดการถอยหลังกลับไปสู่การรวบอำนาจเข้าส่วนกลางซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาประเทศที่ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน

การประยุกต์

⑤ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันตก

รองศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ และคณะ

“ชุมชน” เป็นฐานของการพัฒนาประเทศซึ่งเปรียบได้กับฐานพระเจดีย์ที่ทำให้องค์พระเจดีย์ดำรงอยู่ ถ้าชุมชนมีความเข้มแข็ง แม้ในยามที่ประเทศต้องประสบภาวะวิกฤตท่ามกลางความผันผวนต่าง ๆ ชุมชนก็จะอยู่รอดและกอบกู้วิกฤตได้เพราะมีศักยภาพในการต่อรองกับอำนาจเงิน อำนาจรัฐ และอำนาจของอิทธิพล ทั้งมีศักยภาพในการรักษาความสมดุลระหว่างคนกับคนและคนกับสิ่งแวดล้อม (ประเวศ วะสี, 2562) ดังนั้นการสร้าง “ชุมชนเข้มแข็ง” จึงเป็นจุดคานงัดของการอยู่รอดของสังคมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่พลิกผันและปั่นป่วน (Disruptive society) ในการนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งเป็นส่วนราชการที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด มีความพร้อมด้านทรัพยากรและงบประมาณมากที่สุด ทั้งยังมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาชุมชน ควรที่จะน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์กรและขับเคลื่อนให้ชุมชนเข้มแข็งเกิดความยั่งยืน สมดุลและมั่นคง นำมาซึ่งความสุขและประโยชน์สุข

จากปีแรกการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ... สู่ปีที่สอง

การวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาภาคกลางตะวันตก” เป็นงานวิจัยและพัฒนาที่ต่อยอดมาจากโครงการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกประชารัฐ: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม” โดยในปีแรกได้นำร่องศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่งในจังหวัดนครปฐมที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย เทศบาลตำบลคลองโยง องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง

ผลการวิจัยในปีแรก สรุปได้ว่า ความเชื่อมโยงและจุดเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับนโยบายประเทศไทย 4.0 คือ การสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนท้องถิ่นและการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก สิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำได้และอยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ คือ การบริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล การจัดทำแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม การสร้างความสุขในองค์กรและการสร้างประโยชน์สุขด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติของคนทุกกลุ่มวัย สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนรากฐานเศรษฐกิจชุมชนที่ตอบสนองนโยบายประเทศไทย 4.0 และประชารัฐนั้น ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ การส่งเสริมสถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่ ดังนั้นการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สะท้อนความเป็นจริงตามพันธกิจจึงมีทั้งหมด 15 ตัว เป็นตัวชี้วัดกลาง 12 ตัว และตัวชี้วัดเฉพาะ 3 ตัว ซึ่งพัฒนาขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งประกอบด้วย 1) การส่งเสริมสถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน 2) การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และ 3) การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่

จากการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 4 แห่ง สะท้อนภาพการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ “เข้าใจ” เป็น “องค์กรแห่งความสุข” โดยแต่ละองค์กรมี “ทุนทางสังคม” “จุดแข็ง” และ “จุดที่ควรพัฒนา” แตกต่างกัน แต่ก็มีหลายประเด็น ที่เป็น “จุดร่วม” ในการพัฒนาต่อไป ส่วนกระบวนการและกลไกการทำงาน แบบมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐอันนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การจัดให้มี “เวทีทางความคิด” เป็นพื้นที่สำหรับแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย และมี “เวทีทางกายภาพ” เป็นเวทีการทำงานร่วมกันในเชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่ โดยมีคณะทำงานที่มาจากหลายภาคส่วนเพื่อทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ หนุนเสริมกันและกันตามความโดดเด่นและความถนัดเฉพาะทาง (เกศินี ประทุมสุวรรณ, กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร และพีรพัฒน์ พันศิริ, 2562, 423-437)

ทั้งนี้ การถอดบทเรียนการทำงานระหว่างคณะนักวิจัยกับคณะทำงาน จากชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ แกนนำชาวบ้าน ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีข้อเสนอว่า ควรจะต้องมีการ ทบทวนและปรับแก้ตัวชี้วัดบางรายการเพื่อให้สะท้อนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนขึ้น รวมถึงกรณีในพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมีภูมิสังคมที่ แตกต่างกัน ก็อาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนรายละเอียดตัวชี้วัดบางรายการ ให้สอดคล้องกับภูมิสังคมของพื้นที่ ดังนั้นการศึกษาวิจัยในระยะที่สองนี้ จึงมี วัตถุประสงค์ที่จะทบทวน พัฒนาและปรับแก้ตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และสังเคราะห์บทเรียนความสำเร็จ กลไกและกระบวนการยกระดับ ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบนพื้นฐานการมี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

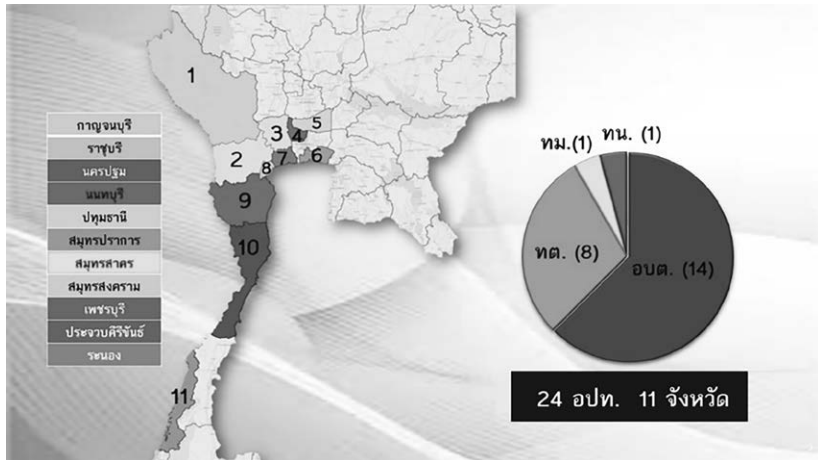
หัวใจสำคัญ ... การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

หัวใจสำคัญของงานนี้อยู่ที่การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหรือ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะได้ร่วมมือกันภายในองค์กรหาทางยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละองค์กรให้สูงขึ้น เพราะถ้าองค์กรปฏิบัติตามระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้สูงมากขึ้นเท่าใด ประโยชน์สุขที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติส่วนรวมก็จะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

หลักการสำคัญ คือ เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมระหว่างคณะนักวิจัยกับคณะทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็น การวิจัยแบบสหวิทยาการ โดยการบูรณาการศาสตร์หลายสาขาวิชาในการศึกษากรอบความคิดหลักที่นำไปสู่การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คือ การวิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งปรากฏอยู่ในกรอบวิจัยกลางแล้ว

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป โดยเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบลเดิมจำนวน 3 แห่ง และเทศบาลตำบล 1 แห่ง รวมเป็น 4 แห่ง เพื่อศึกษาการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง และประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรใหม่อีก 20 แห่ง ใน 11 จังหวัด ประกอบด้วย ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ระนอง และ นครปฐม เป็น อบต. 11 แห่ง เทศบาลตำบล 7 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง และเทศบาลนคร 1 แห่ง ซึ่งได้จากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง เกณฑ์สำคัญ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) การคละประเภทองค์กรให้มีทั้งองค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร 2) การคละพื้นที่ที่ ความเป็นเมืองและชนบท ให้มีทั้งพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองระดับมาก ความเป็นเมืองระดับปานกลางและความเป็นเมืองระดับน้อย และ 3) ความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการของผู้บริหารท้องถิ่น

องค์กรแห่งความยั่งยืน ความสุขและประโยชน์สุข

การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 20 แห่ง ใน 11 จังหวัด พบว่า 4 แห่ง สะท้อนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าถึง” เป็น “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ประกอบด้วย เทศบาลเมืองหัวหิน อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เทศบาลตำบลบางสีทอง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี องค์กรบริหารส่วนตำบลบางคนที่ อ.บางคนที่ จ.สมุทรสงคราม และองค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านในดง อ.ท่าช้าง จ.เพชรบุรี

องค์กรที่สะท้อนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับ “เข้าใจ” เป็น “องค์กรแห่งความสุข” จำนวน 10 แห่ง และองค์กรที่สะท้อนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับ “เข้าข่าย” เป็น “องค์กรแห่งความยั่งยืน” จำนวน 4 แห่ง และระดับ “ไม่เข้าข่าย” จำนวน 2 แห่ง สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	คะแนน ตามตัวชี้วัด												ระดับ	
		ยั่งยืน-เข้าข่าย				ความสุข-เข้าใจ				ประโยชน์สุข-เข้าถึง					คะแนน รวม (300)
		ด้าน 1	ด้าน 2	ด้าน 3	ด้าน 4	ด้าน 5	ด้าน 6	ด้าน 7	ด้าน 8	ด้าน 9	ด้าน 10	ด้าน 11	ด้าน 12		
1	อบต.คลองสาม	44	17	12	15	41	18	12.5	15	30	16	18	21	259.5	เข้าใจ
2	ทต.หนองเสือ	44	17	10	15	42	15	12.5	10	23	16	18	19	241.5	เข้าใจ
3	อบต.บางตะไนย์	40	20	10	15	41.5	16	12.5	12	25	14	18	23	247	เข้าใจ
4	ทต.บางสีทอง	43	20	15	15	44	20	15	15	25	18	20	26	276	เข้าใจ
5	อบต.คลองด่าน *	40	15	7	15	29.5	18	12.5	5	25	11	20	12	210	ไม่เข้าข่าย
6	ทต.บางเสาธง *	40	15	7	15	29.5	18	7.5	5	25	9	20	6	197	ไม่เข้าข่าย
7	อบต.สวนส้ม	41	18	12	14	43	18	15	15	20	8	20	6	230	เข้าใจ
8	ทต.สวนหลวง	36	20	15	14	41	18	10	15	18	9	20	6	222	เข้าใจ
9	อบต.บางตะเคียน	47	20	10	15	45	15	15	15	28	15	20	24	269	เข้าใจ
10	อบต.บางคนที	50	20	15	14	41	13	12.5	15	29	20	20	25	274.5	เข้าใจ
11	อบต.หนองโรง	43	20	7	12	45	10	15	10	25	12	20	18	237	เข้าใจ
12	ทต.พระแท่น	48	20	15	12	40	13	15	15	16	15	20	23	252	เข้าใจ
13	อบต.ชำแระ *	46	20	15	14	33.5	18	15	10	30	17	18	22	258.5	เข้าข่าย
14	อบต.จอมบึง	44	20	15	15	41.5	18	15	12	25	16	20	22	263.5	เข้าใจ
15	อบต.บ้านไผ่	48	20	12	15	50	13	15	15	30	20	20	20	278	เข้าใจ
16	ทต.เขาย้อย	47	20	10	15	50	13	12.5	15	30	14	20	19	265.5	เข้าใจ
17	ทต.หัวหิน	48	20	12	14	47	20	15	15	27	20	20	24	282	เข้าใจ
18	อบต.บางพระฯ *	43	17	10	15	39	18	15	15	26	17	20	23	258	เข้าข่าย
19	ทต.หาวา *	50	17	7	14	39	12	0	15	24	13	20	14	225	เข้าข่าย
20	ทต.นครปฐม *	44	20	7	15	36.5	9	10	15	18	14	20	21	229.5	เข้าข่าย

หมายเหตุ : * หมายถึง องค์กรที่แม้ว่าจะมีคะแนนรวมสูง แต่ไม่ผ่านเงื่อนไขบรรทัดฐาน (Threshold) ที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับ

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า อปท. ที่ได้รับการประเมินในระดับ “เข้าใจ” มีทั้งองค์กรขนาดใหญ่และขนาดเล็กภายใต้บริบทที่มีความเป็นเมืองในระดับมากและน้อย โดยทุกแห่งผ่านเงื่อนไขทุกข้อและผ่านเกณฑ์ในระดับดี มีศักยภาพและจุดแข็งในการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนโดยนำนวัตกรรมมาใช้ในองค์กรและในการพัฒนาชุมชน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เทศบาลเมืองหัวหิน เป็นองค์กรที่อยู่ในภูมิสังคมแบบเมือง มีประชากรหนาแน่น ทั้งประชากรแฝงและนักท่องเที่ยวทำให้ “ขยะ” ซึ่งมีวันละ 160-180 ตัน เป็นปัญหาสำคัญ รวมถึงปัญหามลพิษอันเกิดจากภาคการค้าและบริการ อันก่อให้เกิดเรื่องร้องทุกข์มากขึ้นตามไปด้วย ในการรับมือกับปัญหาเหล่านี้ เทศบาลได้จัดให้มีช่องทางการรับเรื่องราวร้องทุกข์หลายช่องทาง และสามารถจัดการได้ทุกเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ จุดเด่นของการแก้ปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอยู่ที่การพัฒนานวัตกรรม “ชุมชนบูรณาการ” ขับเคลื่อน “เมืองของพ่อให้เป็นเมืองแห่งความสุข” โดยเชื่อมโยงระบบนิเวศเข้ากับระบบเศรษฐกิจ พลังงาน เกษตรกรรม การค้า การบริการและศิลปวัฒนธรรม เกิด “ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจหมุนเวียน” อันทำให้หัวหินเป็น “เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” และเทศบาลเมืองหัวหินได้รับรางวัล “เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน” รองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับประเทศ ประจำปี 2563 ในขณะเดียวกันเทศบาลก็ได้รับเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในการพัฒนาไปสู่องค์กรที่มีคุณธรรมและความโปร่งใส (STRONG Model จิตพอเพียงต้านทุจริต) โดยเทศบาลทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงเครือข่ายภาคประชาชนให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการสร้างความตระหนักรู้ ใฝ่ระวัง ตรวจสอบ และชี้เบาะแสการทุจริต

เทศบาลตำบลบางสีทอง เป็นองค์กรที่อยู่ในภูมิสังคมความเป็นเมืองระดับปานกลาง คือเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท สร้างภูมิคุ้มกันจากการใช้จ่ายงบประมาณแบบประหยัด ไม่มีความเสี่ยง มีรายได้จากงบประมาณปีละประมาณ 60 ล้านบาท ใช้งบประมาณจ้างบุคลากรไม่เกินร้อยละ 40 ในแต่ละปีเกือบไม่มีการจัดซื้อครุภัณฑ์ใหม่ ผู้บริหารท้องถิ่นใช้รถส่วนตัวแทนรถราชการ เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมจึงทำให้บางโครงการไม่ได้ใช้เงินงบประมาณที่ตั้งไว้ จุดเด่น คือ นวัตกรรมการพัฒนาอาสาสมัคร Caregiver ให้มีความรู้และทักษะระดับมาตรฐานสากลในการดูแลผู้ป่วย นำแนวคิดธนาคารเวลามาใช้กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีนวัตกรรมพัฒนาเด็กเข้ากับวิถีเกษตรกรรม เช่น กลุ่มเยาวชนสวนนันท 001 เป็นกลุ่มเยาวชนที่ได้รับเลือกให้มาเรียนรู้และสืบทอดวิถีการเกษตรพอเพียง และปลูกจิตสำนึกเรื่องการทำสวน เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที เป็นองค์กรที่อยู่ในภูมิสังคมความเป็นเมืองระดับน้อย คือ ยังมีความเป็นชนบท โดยให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล ไม่เคยถูกร้องเรียนเรื่องทุจริต เน้นการทำแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางขั้นสุดท้าย จุดเด่นคือ การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่ออุดมการณ์จากรุ่นสู่รุ่น โดยการ “ปั้น” เด็กดีที่มีแววในพื้นที่ให้เป็นอาสาสมัครช่วยงาน ฝึกงานและรับเข้าทำงาน พัฒนาศักยภาพคนพิการและผู้เปราะบางโดยให้โอกาสเข้าทำงาน ทำให้พวกเขาารู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดง เป็นองค์กรที่อยู่ในภูมิสังคมแบบชนบท บริหารจัดการอย่างโปร่งใส ไม่เคยมีเรื่องร้องเรียนทุจริต ในการจัดซื้อจัดจ้างมีระบบการตรวจสอบผู้ประกวดราคาโดยการตรวจสอบประวัติ มีการสร้างวัฒนธรรมคุณธรรมภายในองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง มีช่องทางการร้องเรียนหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์หลายช่องทาง และเป็นตำบลสุขภาวะที่มีแหล่งเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นระบบสุขภาวะชุมชนทั้งระบบเกษตรอินทรีย์ พลังงาน สวัสดิการชุมชน สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และการศึกษา

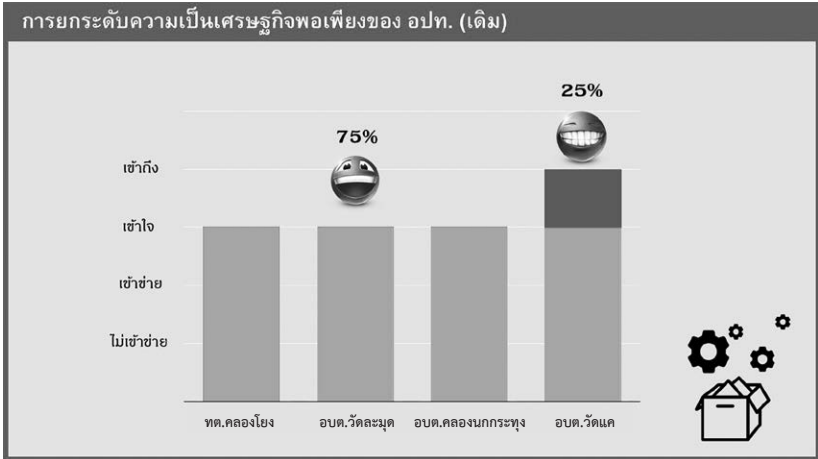

องค์กรที่สะท้อนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าใจ” เป็น “องค์กรแห่งความสุข” ประกอบด้วย เทศบาลตำบลหนองเสือ เทศบาลตำบลสวนหลวง เทศบาลตำบลพระแท่น และเทศบาลตำบลเขาย้อย องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์ องค์การบริหารส่วนตำบลสวนส้ม องค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรง และองค์การบริหารส่วนตำบลจอมบึง

องค์กรที่สะท้อนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าใจ” เป็น “องค์กรแห่งความยั่งยืน” ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลชำระ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระเหนือ เทศบาลตำบลท่าวาสุกรี และเทศบาลนครนครปฐม จุดที่น่าสังเกตก็คือ ทั้งหมดมีคะแนนรวมอยู่ในระดับ “เข้าใจ” แต่ไม่ผ่านเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการเป็นองค์กรแห่งความสุข อันเกี่ยวข้องกับ การบริหารงานภายในให้บุคลากรอยู่ร่วมกันด้วยความรักความสามัคคี มีความเมตตา ช่วยเหลือ เกื้อกูล สงเคราะห์ มีมุทิตาต่อกัน และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทำงานแทนกันได้

องค์กรที่สะท้อนว่า “ไม่เข้าใจ” ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลคลองด่านและเทศบาลตำบลบางเสาธง ทั้งสองแห่งได้คะแนนค่อนข้างน้อยในประเด็นการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นและการบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชน รวมทั้งประเด็นการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข ทำให้ไม่ผ่านเงื่อนไขเบื้องต้นที่กำหนดเป็นกรณีพิเศษตั้งแต่แรก ซึ่งถ้าจะยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในระดับ “เข้าใจ” ทั้งสองแห่งจะต้องมุ่งมั่นพัฒนาประเด็นดังกล่าวอย่างจริงจัง

ส่วนการประเมินผลการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่งเดิมที่ได้เคยศึกษาในระยะที่หนึ่ง เมื่อประเมินต่อในปีที่สอง พบว่า มีเพียงหนึ่งแห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ได้ยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจาก “เข้าใจ” หรือการเป็นองค์กรแห่งความสุข เป็น “เข้าใจถึง” หรือการเป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

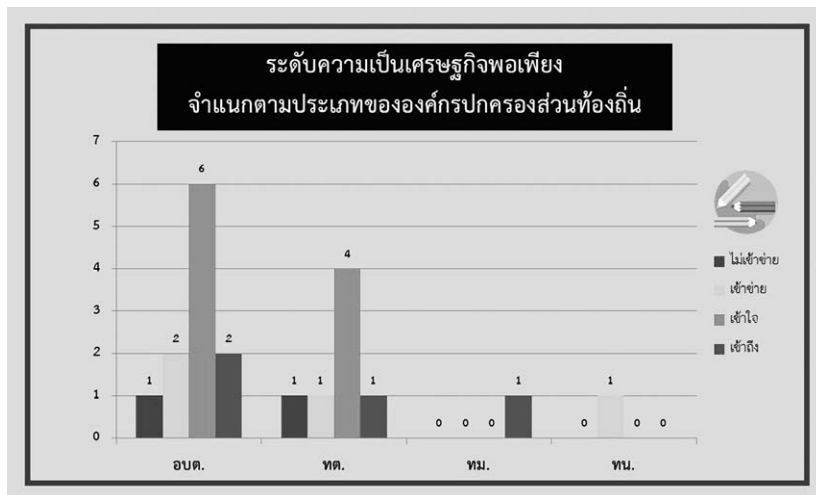
จุดเด่น คือ การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข บุคลากรมากกว่าร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข ทั้งนี้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทาง อบต.วัดแค นำโดยนายฯ ได้ส่งเสริมให้บุคลากรพึ่งพาตนเองอยู่อย่างพอเพียง ปรับสภาพแวดล้อมโดยรอบสำนักงานให้เป็นแปลงผักปลอดสารพิษ บ่อเลี้ยงปลาและโรงครัวที่เรียบง่าย ช่วงพักกลางวันของทุกวัน จึงเป็นช่วงเวลาที่ทุกคนรับประทานอาหารที่มาจากวัตถุดิบปลอดภัยร่วมกัน บุคลากรได้ทั้งความสุขและลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน นำไปสู่การลดภาระหนี้สินและอบายมุข ผลจากการกระทำเช่นนี้ร่วมกับการช่วยวางแผนบริหารการเงินได้ทำให้บุคลากรรายหนึ่งสามารถปลดหนี้เรือนแสนได้ ส่วนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรประโยชน์สุข อบต. ก็สามารถประหยัดค่าจ้างเพื่อนางประมาณไปใช้ในการพัฒนาต่าง ๆ ได้มากขึ้น เช่น งานด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ได้ส่งครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการอบรมทักษะการอ่าน การเล่านิทานจากแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้กับเด็ก ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน อบต. ได้สนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ต้นน้ำถึง

ปลายน้ำ เริ่มตั้งแต่การเป็นแหล่งผลิต “ผลิตภัณฑ์กล้วยไม้แสนสวย” แบบครบวงจร ได้แก่ พื้นที่ปลูกกล้วย หน้าที่โรงเรือนตากกล้วยด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ และพื้นที่แปรรูป มีการพัฒนาหีบห่อและบรรจุภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มลูกค้า จนกล้วยที่ปลูกในพื้นที่ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด... ที่วัดได้จริง

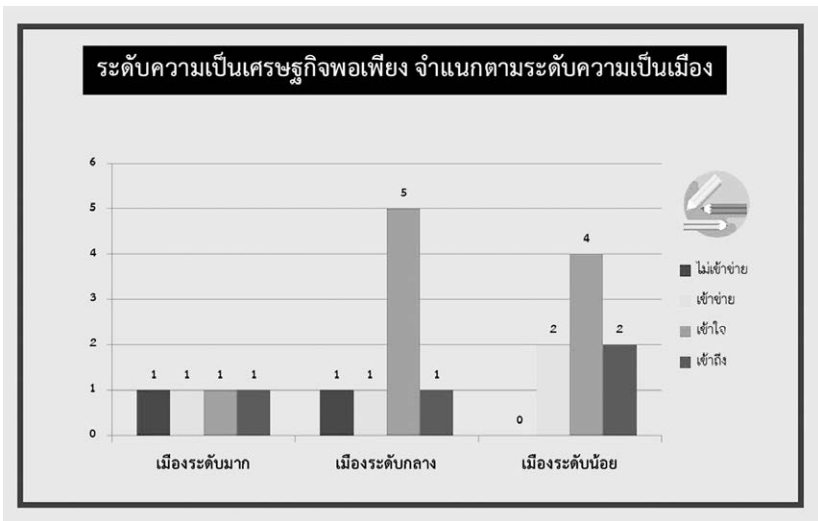
ข้อค้นพบที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ ตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ สามารถใช้ จำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภททั่วไปได้ทุกแบบ ดังจะเห็นได้ว่า ในจำนวนองค์กรบริหารส่วนตำบล ทั้งหมด 11 แห่งนั้น ประเมินแล้วพบว่ามีทุกระดับ ทั้ง “ไม่เข้าข่าย” “เข้าข่าย” “เข้าใจ” และ “เข้าถึง” ส่วนเทศบาลตำบลทั้งหมด 7 แห่งก็เช่นเดียวกัน คือ มีทั้ง “ไม่เข้าข่าย” “เข้าข่าย” “เข้าใจ” และ “เข้าถึง” ส่วนเทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง อยู่ในระดับ “เข้าถึง” และเทศบาลนคร จำนวน 1 แห่ง อยู่ใน ระดับ “เข้าข่าย”

หากจำแนกตามพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองหรือชนบท พบว่า องค์กรที่
รับผิดชอบพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองในระดับมาก จำนวน 4 แห่ง มีทุกระดับ
ทั้ง “ไม่เข้าข่าย” “เข้าข่าย” “เข้าใจ” และ “เข้าถึง” อย่างละ 1 แห่ง ส่วนพื้นที่
ที่มีความเป็นเมืองระดับปานกลางและระดับน้อยก็จำแนกได้เช่นกัน ซึ่งโดย
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “เข้าใจ”

บทเรียนความสำเร็จ

การสังเคราะห์บทเรียนความสำเร็จ กลไกและกระบวนการยกระดับ
ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบนพื้นฐานการมี
ส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พบว่า นวัตกรรมที่นำมาใช้ภายในองค์กรและนวัตกรรม
ที่นำมาใช้กับชุมชนโดยได้ผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืนนั้น มีที่มาจากสภาพปัญหาที่
แท้จริง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ ซึ่งถ้าเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร
ท้องถิ่นมีความสนใจส่วนตัวหรือส่งผลดีต่อเศรษฐกิจชุมชน ทำให้ชุมชนลด
รายจ่าย เพิ่มรายได้ด้วยแล้ว นวัตกรรมเหล่านั้นก็มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ
และยั่งยืน

บทเรียนเกี่ยวกับกลไกและกระบวนการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

1. การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความมุ่งมั่นที่จะใช้ตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือหรือเข็มทิศในการพัฒนาองค์กรและชุมชนท้องถิ่น เช่น การนำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังที่ปภาภัก นวลมณี ปลัดเทศบาลตำบลบางสีทอง (สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2563) กล่าวว่า

... โดยส่วนตัว เมื่อได้ศึกษาและทบทวนตัวชี้วัดทั้งหมดนี้แล้ว คิดว่าถ้าพวกเราทำได้ตามนี้ ประเทศชาติและผู้คนจะมีความสุขมาก การได้มีส่วนร่วมทำงานวิจัยโครงการนี้บอกได้เลยว่า นักวิจัยช่วยเราได้มาก ทำให้มองเห็นจุดอ่อน จุดแข็ง ซึ่งดิฉันก็ได้นำไปสะท้อนต่อผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง

2. การมีเครือข่ายที่กว้างขวางหลากหลายและมีศักยภาพในการบริหารเครือข่าย ทั้งเครือข่ายนักวิชาการ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการทางสังคม ผู้นำชุมชน ผู้นำจิตวิญญาณ ฯลฯ โดยสิ่งเหล่านี้ก็คือ “ทุนทางสังคม” ที่องค์กรจะต้องนำมาใช้และบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ในลักษณะของการต่อยอดและขยายผล

3. การทำงานอย่างเชื่อมโยงในลักษณะ “ชุมชนบูรณาการ” บนฐานข้อมูล ความรู้ การเรียนรู้และการจัดการความรู้ อันทำให้เกิด “นวัตกรรม” ที่ช่วยแก้ปัญหาชุมชนหรือนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้อย่างแท้จริง ตัวอย่างที่ชัดเจน ได้แก่ การพัฒนาเตียงนอนสำหรับผู้ป่วยที่มาจากหลอดพลาสติกเพื่อป้องกันแผลกดทับ ซึ่งเกิดจากการวิจัยและพัฒนา “แบบบ้าน ๑” ที่ใช้ทั้งความรู้ การเรียนรู้และการเชื่อมโยงการทำงานของภาคีเครือข่ายทั้งระบบ ทำให้ “ขยะหลอดพลาสติก” จากร้านค้า ร้านอาหาร รีสอร์ท โรงแรม กลายเป็น “ทองคำ” ที่สร้างรายได้ให้กับกลุ่มแม่บ้านผู้ผลิต และทำให้ผู้ประาบางได้ “เข้าถึง” คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมาก

4. คุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่น สามารถตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาด มีการบริหารจัดการที่ดี และการมีภาพลักษณ์ว่าเป็นผู้มีคุณธรรม ใจซื่อมือสะอาดและมีความซื่อสัตย์รับผิดชอบ นอกจากนี้ผู้บริหารท้องถิ่น คือ นายก อบต. หรือนายกเทศมนตรีแล้ว ในองค์กรที่อยู่ในระดับการเป็นองค์กรแห่งความสุขหรือองค์กรแห่งประโยชน์สุข จะพบว่า มี “ตัวละคร” อีกตัวหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงนี้เข้ากับการบริหารจัดการองค์กร และเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สานสายใยสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำชาวบ้าน ผู้นำชุมชนกับท้องถิ่นอันเป็นรากฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแบบ “ญาติสนิท” หรือ “เจ้าภาพร่วม” ไม่ใช่ในฐานะ “แขกรับเชิญ” โดยส่วนใหญ่ตัวละครนี้มักเป็น “ข้าราชการประจำ” ที่อยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานพอสมควร สะท้อนว่าข้าราชการส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่สามารถเป็นเนื้อเดียวกันได้ถ้าข้าราชการส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่นกับคณະนักวิจัยเพื่อบูรณาการตัวชี้วัดร่วมกันและนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้สำหรับองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เพื่อสร้างผลกระทบในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกไปอย่างกว้างขวางและใช้เวลาน้อยลงได้

บรรณานุกรม

เกศินี ประทุมสุวรรณ และคณะ. (2561). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกประชารัฐ: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม. รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). ปภาภัค นวลมณี ปลัดเทศบาลตำบลบางสีทอง (สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2563) ประเวศ วะสี. (2562). ปาฐกถาพิเศษในพิธีเปิดงาน “มหกรรมชุมชนสุขภาวะ ครั้งที่ 1.” เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562 ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ.

การประยุกต์

⑥ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคกลาง

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณมา ประยุกต์วงศ์ และคณะ

บทนำ

งานวิจัยนี้เป็นโครงการระยะที่ 2 โดยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยในชื่อเดียวกัน แต่เป็นกรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์และอุทัยธานี เนื่องจาก “นวัตกรรม” อันเป็นการนำความคิดสร้างสรรค์ปัจจัยใหม่หรือกระบวนการใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างมูลค่าเศรษฐกิจ รวมถึงการมุ่งปรับการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นหัวใจสำคัญในโมเดลประเทศไทย 4.0 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตาม “แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” แม้ว่า จุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรมอยู่ในภาคเอกชน แต่ปัจจุบันมีนวัตกรรมภาครัฐในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จจำนวนมาก อันเกิดจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วน เช่นเดียวกับในภาคธุรกิจที่มีกลยุทธ์ “นวัตกรรมแบบเปิด” (Open innovation) เปิดโอกาสให้บุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมช่วยพัฒนานวัตกรรม ทำให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดดในระยะเวลานับสั้น (Hudson

and Sakkab, 2006 อ้างถึงใน O'Byrne & Others, 2014: 56) กระบวนการสร้างความร่วมมืออยู่บนฐานคุณค่าร่วมที่ไม่ได้มุ่งเพียงกำไรของภาคเอกชนเท่านั้น (วรรณภา ประยุกต์วงศ์, 2559) เป็นนวัตกรรมที่มุ่งสู่คุณค่า (Value driven innovation) หากเป็นคุณค่าที่เกิดจากการได้เสียสละทรัพยากรของตนเพื่อสร้างประโยชน์ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาของโลกที่นับวันยิ่งซับซ้อนมากขึ้น อันเป็นความคาดหวังสำคัญของ “นวัตกรรมสังคม (Social innovation)” ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อ แก้ปัญหาสังคม ซึ่งมีลักษณะที่หลากหลาย ส่วนหนึ่งคือ การประกอบการสังคมของผู้ประกอบการจากกลุ่มที่ไม่ใช่ภาครัฐ (ภาคที่ 1) แต่มาจากภาครัฐกิจ/เอกชน (ภาคที่ 2) หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (ภาคที่ 3) (วรรณภา ประยุกต์วงศ์, 2561) ที่สำคัญคุณค่าอันเกิดจากการประกอบการในลักษณะดังกล่าวมีผลให้เกิดประโยชน์สุข ซึ่งสอดคล้องเข้ากับลักษณะความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าถึง” ด้วยการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำในวิถีชีวิต (อภิชัย พันธเสน, 2560)

นวัตกรรมภาครัฐมีได้มีเฉพาะในรัฐบาลชุดปัจจุบันเท่านั้น นวัตกรรมท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการกล่าวถึงมาเป็นเวลานาน นับตั้งแต่มีการกระจายอำนาจสู่ อปท. ช่วงปี พ.ศ. 2540-2547 อปท. หลายแห่งได้ริเริ่มนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงมีนโยบายส่งเสริมให้ อปท. ได้สร้างนวัตกรรมท้องถิ่น โดยกำหนดให้นวัตกรรมท้องถิ่นเป็นเกณฑ์สำคัญข้อหนึ่งในการพิจารณาได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี ทั้งนี้มีงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำนวนมากได้ศึกษานวัตกรรมท้องถิ่นของ อปท. ดังกล่าว พบปัญหาข้อจำกัด เช่น ขาดความรู้ ขาดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และขาดความร่วมมือจากบุคลากรและผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนจากประชาชนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (ตัวอย่างงานวิจัยเช่น มยุรี ทรัพย์เที่ยง และวาสิตา ประสพศักดิ์, 2559 หรือ ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี, 2560 เป็นต้น) ที่สำคัญ ไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาความเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะที่ อปท. ที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี (นวัตกรรมท้องถิ่น) ของเศรษฐกิจพอเพียง และรางวัลการบริหารจัดการที่ดี (นวัตกรรมท้องถิ่น)

กลับเป็นกลุ่ม อปท. ที่คล้ายคลึงกัน การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน อปท. แท้จริงแล้วเป็นการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างผู้บริหาร ข้าราชการประจำ บุคลากร ผู้นำท้องที่ ผู้นำประชาชน และประชาชนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีผลในการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้จริง

การวิจัยในระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งตอบคำถามว่า อปท. สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการภายในองค์กร พัฒนาชุมชน ตามระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่ อภิชัย พันธเสน และคณะ ได้จัดทำขึ้น ในระดับใด และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ ในลักษณะใด มีปัจจัยนำเข้า และกระบวนการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการสร้างความร่วมมือ และพัฒนาเครือข่ายอย่างไร ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง แบ่งเป็น 3 แห่งในจังหวัดนครสวรรค์คือ ทต.อุดมธัญญา อบต.เขาดิน และอบต.หนองบัว และอีก 3 แห่งในจังหวัดอุทัยธานีคือ ทต.ทัพทัน อบต.ประดู่ยืน และอบต.ห้วยคต การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามประเด็นเนื้อหา ใช้การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มเฉพาะ การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ทั้งแบบมีและไม่มีส่วนร่วม ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า (Triangulation method) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. พบว่า ทต.ทัพทัน มีคะแนนสูงสุดคือ 272 คะแนน อยู่ในระดับ “เข้าถึง” เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข คือสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับวิถีชีวิต ขณะที่ อปท. ที่เหลืออยู่ได้รับการประเมินในระดับ “เข้าใจ” เป็นองค์กรแห่งความสุข คือ สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับวิถีชีวิต ยกเว้น อบต.ห้วยคต มีคะแนนต่ำสุดคือ 193 คะแนน อยู่ในระดับ “ไม่เข้าข่าย” คือ ยังไม่สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร โดย ทต.ทัพทัน และอบต.เขาดิน มีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่

สาธารณะและสามารถบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการต่อยอด/สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ ส่วน อปท. ประชดฺยีน และ ทต. อุดมธัญญา ที่เป็น อปท. อยู่ในระดับเข้าใจ มีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น นวัตกรรมทั้งหมดมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือทำซ้ำ โดยได้รับแนวปฏิบัติจากพื้นที่อื่น แต่มีการนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมและสร้างสรรค์กิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม เป็นนวัตกรรมแบบส่วนเพิ่มหรือค่อยเป็นค่อยไป (Incremental innovation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพบว่า คะแนนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันในข้อมูลพื้นฐานตำบลเรื่องที่ดินในเขตปฏิรูปการเกษตร (สปก.) และข้อมูลลักษณะองค์กร เรื่องส่วนต่างค่าใช้จ่ายและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร พบว่า อปท. ที่มีที่ดินในเขต สปก. และ/หรือมีส่วนต่างค่าใช้จ่ายและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรสูง มีคะแนนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงน้อย ขณะที่ อปท. มีคะแนนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงมีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจำนวนมาก

นายกของ อปท. ทั้ง 4 แห่งมีความชัดเจนในเรื่องภาวะผู้นำ ในเรื่องการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ และมีความเป็นผู้ประกอบการที่เริ่มต้นจากสิ่งเล็กแล้วค่อยพัฒนาต่อยอด สามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับบุคลากรในองค์กร ที่สำคัญยังสามารถสร้างความร่วมมือกับข้าราชการประจำ ระหว่างผู้นำท้องถิ่น คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้พบว่าผู้บริหารยังมีความสามารถในการระดมทุนจากภายนอก

แม้ว่างานวิจัยในระยะที่ 1 เป็นเพียงการวิจัยในลักษณะถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา ผลการศึกษาข้างต้นช่วยทำให้ภาพความเข้าใจเริ่มชัดเจนว่า นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นใน อปท. ที่มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าใจ” คือสามารถทำให้เกิดเป็นองค์กรแห่งความสุข (อภิชัย พันธเสน, 2560) การวิจัยครั้งต่อไปจึงเป็นการทำซ้ำ คือ ยกกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่เดิม และขยายพื้นที่ เพื่อภาพความเข้าใจที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันยังตระหนักถึงข้อจำกัดของวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

และเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถครอบคลุมความจริงในมิติอันหลากหลายขององค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, สุวัจนรา เปี่ยมญาติ, และฐิติพร พันธเสน, 2547) จึงมีการเปลี่ยนแปลงวิธีวิทยาของการวิจัยที่สามารถสะท้อนความจริงบนมิติอันหลากหลายของเศรษฐกิจพอเพียง ดังมีรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

ที่สำคัญ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นองค์ความรู้ใหม่ของ อปท. การวิจัยในระยะที่ 2 จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจเชิงลึกขององค์ความรู้เรื่องนี้ ทั้งในเรื่องภาวะผู้นำที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะนายก อบท. หากต้องประกอบด้วย ข้าราชการประจำและบุคลากรในองค์กร ความเป็นผู้ประกอบการ กระบวนการสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายความร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์ อันช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการนำ/สร้างนวัตกรรมในโมเดลประเทศไทย 4.0 ที่ยังเป็นนโยบายที่กว้าง แต่ขาดรายละเอียด โดยเฉพาะแนวทางการส่งเสริมนวัตกรรม (พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์, 2560) และช่วยทำให้แนวการเตรียมความพร้อมและการสร้างนวัตกรรมใน อปท. มีความเข้าใจในรายละเอียดการปฏิบัติเพิ่มขึ้น และสามารถนำเสนอสู่นโยบายการขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรม ใน อปท. ได้ต่อไป

การวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ระยะที่ 2” ในชุดโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในการบริหารจัดการภายในองค์กร จากการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ อภิชัย พันธเสน และคณะ จัดทำขึ้น 2) ศึกษานวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. และความสัมพันธ์กับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ 3) พัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการของหลักสูตรการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ศึกษารูปแบบและลักษณะนวัตกรรมที่ผู้นำ/บริหารของ อปท. ได้นำความรู้จากหลักสูตรข้อ 3)

ไปสร้างขึ้น ตลอดจนปัจจัย เงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำความรู้
ไปใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สามารถนำตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นเครื่องมือในการ
น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้ในการบริหารงาน บริหารองค์กร
และบริหารบุคลากร รวมถึงการสร้างการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
พัฒนาชุมชนและพื้นที่ อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์การอ้างอิง (Bench-
marking) เพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนา
ท้องถิ่น และหลักสูตรการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
จึงครอบคลุมทั้งการริเริ่ม คิดค้นวิธีและแสวงหารูปแบบใหม่ ๆ ตลอดจน
โครงการใหม่ ๆ ที่ต่อยอดจากการเรียนรู้จากที่อื่น เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน
ให้บริการแก่ประชาชนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชน คุณภาพชีวิต
และการศึกษา สังคมวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย หรือทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม อันเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของ อปท. *ที่ขับเคลื่อนปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร และเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรปฏิบัติ
หน้าที่ดังกล่าวอย่างมีความสุข*

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แม้ว่าแหล่งกำเนิดหรือผู้สร้างนวัตกรรม ตลอดจนจุดเริ่มต้นของนวัตกรรม
อยู่ในภาคเอกชน คือผู้ประกอบการตามความหมายในยุคปัจจุบันภายใต้แรงจูงใจ
คือ ผลประโยชน์ส่วนตัว ปัจจุบันได้ขยายสู่นวัตกรรมสังคมเกิดขึ้นได้จากความ
เป็นผู้ประกอบการสังคม (Social entrepreneurship) และนวัตกรรมภาครัฐ
ซึ่งเกิดขึ้นจากความเป็นผู้ประกอบการภาครัฐ (Public sector entrepreneurship)
ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มองเห็นโอกาส และมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์
(นวัตกรรม) อยู่ในบทบาทดังกล่าว (Radnor, Noke & Johnston, 2013: 161)

ทั้งนี้แหล่งกำเนิดนวัตกรรมภาครัฐ และนวัตกรรมสังคม ไม่ได้จำกัดอยู่ที่รายบุคคลที่มีความเป็นผู้ประกอบการ ภาครัฐ/สังคม โดยเฉพาะภาครัฐที่มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงเริ่มต้นกระจายอำนาจหรือการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารต้องต่อสู้ ดิ้นรน และปรับตัว จึงต้องสร้างผลงานใหม่ ๆ ให้ตอบโจทย์สนองความต้องการของประชาชนเพิ่มขึ้น หรือที่เรียกว่า “นวัตกรรมท้องถิ่น” (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2548)

ต่อมาภาครัฐได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมท้องถิ่น ด้วยการใช้งบประมาณสนับสนุนการพัฒนาเพิ่มเติมจากเงินรางวัลเป็นแรงจูงใจ โดยกำหนดโครงการนวัตกรรมท้องถิ่นที่ อปท. ส่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการประกวดการบริหารจัดการที่ดี โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ต้องการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ อปท. มีการคิดริเริ่มหรือมีมุมมองที่ต่างไปจากเดิมในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ในการจัดการบริการสาธารณะ หรือในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือเกิดประโยชน์คุ้มค่ามากขึ้น จึงมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ประเมินงานประเมินโครงการนวัตกรรมท้องถิ่นและศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนใหญ่พบว่า นวัตกรรมที่จัดทำไปแล้วสามารถแก้ปัญหาลงของท้องถิ่นได้น้อย เพราะเลือกวิธีการแก้ปัญหามาตามความพอใจ (Satisfactory solution) เพื่อแก้ปัญหาหายๆ เพียงบางส่วน อีกทั้งยังเป็นการประชุมเพื่อหาข้อตกลงกันนอกรอบก่อนการทำประชาคมหมู่บ้าน บุคลากรทั้งฝ่ายบริการและฝ่ายปฏิบัติยังขาดความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมโดยเข้าใจว่างานประจำที่ทำขาดความชำนาญในการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ภายในองค์กร และประชาชนผู้รับบริการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนวัตกรรม อีกทั้งยังขาดการขับเคลื่อนนวัตกรรมบนฐานของความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐบาล และภาคเอกชน (ตัวอย่างงานวิจัย เช่น ชลิดา ศรมณี และคณะ, 2555; โกวิท พวงงาม, 2557; ทรงยศ อรัญยกานนท์, 2557; ปิณฑพงศ์ วงศ์ณาศรี, 2560) เนื่องจากงานวิจัยข้างต้นมุ่งศึกษาโครงการนวัตกรรมท้องถิ่นที่ อปท. ส่งเข้าประกวดเพื่อขอรับเงินรางวัล ทำให้ไม่มี

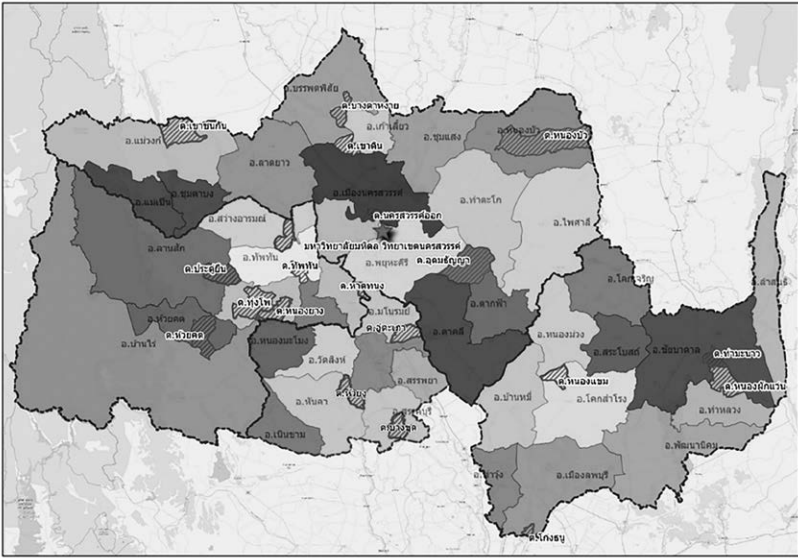

การศึกษานโยบาย/วิธีการบริหาร ของนายก อบท. และทีมผู้บริหาร ในการพัฒนา
นวัตกรรมท้องถิ่น ซึ่งต้องอาศัยความต่อเนื่องของผู้บริหารและความร่วมมือ
ของทีม ผู้นำท้องถิ่น ประชาสังคม และภาครัฐ

วิธีการศึกษา

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 4 จังหวัด
รวมทั้งหมด 393 แห่ง แบ่งเป็น อบท. ในแต่ละจังหวัด คือ ในจังหวัดนครสวรรค์
มี อบท. ทั้งหมด 143 แห่ง จังหวัดอุทัยธานี มี อบท. ทั้งหมด 64 แห่ง จังหวัด
ลพบุรี มี อบท. ทั้งหมด 126 แห่ง จังหวัดชัยนาท มี อบท. ทั้งหมด 60 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เลือกแบบ
เฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ด้วยการเลือก อบท. ที่มีชื่อเสียง
ในการบริหารงานโดดเด่นและมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
ในการพัฒนาพื้นที่ ในจังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี และชัยนาท จังหวัดละ
3 แห่ง จำนวน 12 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาในระยะที่ 1
ในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 3 แห่ง และจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 3 แห่ง รวมเป็น
18 แห่ง ดังแสดงตำแหน่งของ อบท. ในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนที่ ที่ตั้ง อปท. ในกลุ่มตัวอย่าง 18 แห่ง

ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้บริหาร อปท. ในหลักสูตรการสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 ครั้ง และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามประเด็นเนื้อหา คือ การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มเฉพาะ การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ทั้งแบบมีและไม่มีส่วนร่วม ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า (Triangulation method) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา

อปท. กรณีศึกษาระดับตำบลทั้งหมด 18 แห่ง เป็น อปท. ขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่มากกว่า 30,000 ไร่ มีประชากรมากกว่า 8,000 คน และมีเงินรายรับรวมประมาณ 70 ล้านบาท 2 แห่ง คือ ทต.ทัพทัน และอบต.เขาชนกั้น และเป็น

อปท. ขนาดเล็กที่มีพื้นที่น้อยกว่า 10,000 ไร่ มีประชากรน้อยกว่า 2,000 คน และมีเงินรายรับรวมประมาณ 25 ล้านบาท 2 แห่ง คือ ทต.หาดทอง และ ทต.สว่างอารมณ์ ในขณะที่เป็น อปท. ขนาดกลาง 14 แห่ง ที่มีขนาดพื้นที่ขนาดประชากร อยู่ระหว่าง อปท. ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ และมีเงินรายรับน้อยกว่า 70 ล้านบาท

อปท. กรณีศึกษาในระยะที่ 2 จำนวน 12 อปท. สามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการภายในองค์กร จากการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามที อภิชัย พันธเสน และคณะจัดทำขึ้น เป็น อปท. ที่มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าถึง” คือ สามารถประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการภายในองค์กรทำให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข จำนวน 2 แห่ง ในจังหวัดลพบุรี คือ อบต.โก่งธนู และ อบต.ท่ามะนาว และเป็น อปท. ที่มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าใจ” คือ สามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการภายในองค์กรทำให้เป็นองค์กรแห่งความสุข จำนวน 7 แห่ง ในจังหวัดอุทัยธานี คือ 1) ทต.หาดทอง 2) ทต.สว่างอารมณ์ ในจังหวัดนครสวรรค์ คือ 3) อบต.นครสวรรค์ออก 4) อบต.บางตาหงาย 5) อบต.เขาชนกัน ในจังหวัดชัยนาท คือ 6) ทต.ห้วยงู และในจังหวัดลพบุรี คือ 7) อบต.หนองแวม ขณะที่ อปท. กรณีศึกษา ที่มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “ไม่เข้าช่วย” คือ ยังไม่สามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการภายในองค์กร จำนวน 3 แห่ง ในจังหวัดอุทัยธานี คือ 1) อบต.หนองยาง และในจังหวัดชัยนาท คือ 2) ทต.บางซุด และ 3) อบต.อู่ตะเภา ดังแสดงคะแนนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในตารางที่ 1 ขณะที่ อปท. ในระยะที่ 1 สามารถยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้ แต่ยังรักษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเดิม คือระดับ “เข้าใจ” หรือการเป็น “องค์กรแห่งความสุข” โดยมีคะแนนรวมคงเดิม คือ อบต.ประดู่ยืน และอบต.ห้วยคต คือ “ไม่เข้าช่วย” หรือการเป็น “องค์กรที่ยังไม่สามารถประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้” โดยมีคะแนนรวม

เพิ่มขึ้น ขณะที่ ทต.ทัพทัน มีการเปลี่ยนแปลงระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จากเดิม ระดับ “เข้าใจ” หรือ “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” เป็น “เข้าใจ” หรือ การเป็น “องค์กรแห่งความสุข” อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากคะแนนตัวชี้วัด ข้อ 6.1 มีคะแนนเพิ่มขึ้น 7 คะแนน เนื่องจากจำนวนเด็กของ ศพด. น้อยกว่า การวิจัยระยะที่ 1 สืบเนื่องจากประชากรเด็กลดลง และคะแนนตัวชี้วัดข้อ 9.1 สัดส่วนเงินเดือนและค่าตอบแทนต่อรายรับทั้งหมดของ อปท. มีคะแนนลดลง 10 คะแนน เนื่องจากในช่วงการวิจัย ระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเงินเดือน ปี พ.ศ. 2561 จากระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนและประเมินผล (e-Plan) มา ใช้ในการพิจารณาคะแนนตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาข้อมูลจากเอกสารรายรับรายจ่าย งบประมาณประจำปี 2562 ทำให้มีผลคะแนนรวมเท่ากับ 269 คะแนน อยู่ใน ระดับ “เข้าใจ” หรือการเป็น “องค์กรแห่งความสุข” ดังแสดงในตารางที่ 2

อปท. กรณีศึกษาทั้งหมด มีคะแนนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการบริหารงานอย่างโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล คือไม่มีความพยายาม ร่วมกันในการหาผลประโยชน์ ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูก ร้องเรียนจากหน่วยตรวจสอบ และมีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีตกลงราคาเป็น ไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส ตลอดจนมีการจัดการเรื่องราว ร้องทุกข์ให้กับประชาชนในพื้นที่ อยู่ในระดับคะแนนเต็มไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การประกวดราคาด้วย e-Bidding เป็นไปอย่างโปร่งใสและมีเงินเหลือเป็นการ ประหยัดงบประมาณจาก e-Bidding และนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงาน อย่างโปร่งใส แต่ละ อปท. มีคะแนนแตกต่างกัน โดย อบต.หนองบัวมีคะแนน ในภาพรวมด้านการบริหารงานอย่างโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลสูงสุด เนื่องจาก มีการประหยัดงบประมาณจาก e-Bidding ในปีงบประมาณ 2562 มากสุด ในส่วนนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส มี อปท. ที่มีนวัตกรรมฯ เพียง 4 แห่ง คือ อบต.หนองบัว ดังที่กล่าวแล้ว อบต.เขาดิน ที่ระบุงรายละเอียด ขนาดเหล็กตะแกรงในการก่อสร้างถนนสูงกว่ามาตรฐานกรมทางหลวง ทต.หัวยง กำหนดวิธีการควบคุม/ตรวจสอบการเก็บรักษาเงินสดในการเก็บเงินค่าน้ำประปา ซึ่งทั้ง 3 อปท. ต่างเป็นนวัตกรรมฯ ที่อยู่ในวิธีการทำงานแต่ละวัน และ อบต.หัวยง

ที่จัดโครงการอบรมคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวมภาคประชาชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำเพียงครั้งเดียว ในด้านการวางแผนงานและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม คือการวางแผนงานและจัดทำแผนงานแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และประชาชนร่วมสนับสนุนทรัพยากร และมีการประกาศแผนฯ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้ประชาชนได้รับทราบ อยู่ในระดับคะแนนเต็ม โดยส่วนใหญ่เป็นการร่วมทรัพยากรในการจัดทำโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงการที่เป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น อปท. ส่วนใหญ่มีโครงการ กิจกรรม และกระบวนการส่งเสริมการรวมกลุ่มเยาวชนเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและสามารถรับบุคลากรเหล่านี้เข้ามาทำงานใน อปท. หรือช่วยงานพัฒนาท้องถิ่นในลักษณะการทำงานเชิงรุก เช่น อบต.โก่งธนู จัดตั้งอาสาสมัครท้องถิ่นรักขีโลกรุ่นเยาวชน (กลุ่ม ออถ.น้อย) มาช่วยงานใน อบต. อบต.ประดู่ยืน รับบุคลากรจากโครงการจ้างงานนักเรียน ทด.ทัพทัน พัฒนาเยาวชนจิตอาสาจากโครงการของเทศบาลมาเป็นผู้นำ เป็นต้น อปท. กรณีศึกษาเกือบทั้งหมดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ หากยังมีประเด็นเรื่องน้ำประปาเพื่อการบริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อันเนื่องมาจากสภาวะภัยแล้งต่อเนื่อง

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข อปท. ส่วนใหญ่มีคะแนนเต็มในการจัดการความรู้ภายในองค์กรเป็นประจำด้วยการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีความรักความสามัคคีภายในองค์กร มีพื้นฐานความมีมูทิตาจิตและอุเบกขา มีผลการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ และได้รับความสุขจากบรรยากาศที่ทำงานที่เหมือนบ้านหลังที่สอง ยกเว้นหลาย อปท. ที่ยังมีประเด็นเรื่องหนี้สินและอบายมุข

การจัดการบริการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย อปท. ส่วนใหญ่มีประเด็นเรื่องความเหมาะสมจำนวนครูกับจำนวนเด็กตามเกณฑ์ตัวชี้วัด ในส่วนของด้านสุขอนามัยและขยะนั้น อปท.ได้รับความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่ ในการดูแลป้องกัน ในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรรมและ

วิสาหกิจชุมชน อปท. ส่วนใหญ่ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมี อปท. จำนวน 6 แห่ง มีคะแนนเต็มในงานสังคมและวัฒนธรรม ด้านการบริหารภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข คือ มีการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรประจำเพื่อมีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น และนายกทำงานอย่างต่อเนื่องมี อปท. เพียง 1 แห่งเท่านั้น คือ อบต.โก่งธนู

การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น ทั้งจัดให้มีการศึกษาในลักษณะอื่น หรือในระดับที่สูงกว่าปฐมวัย และริเริ่มประสานหรือช่วยหาแหล่งทุนการศึกษาแก่เยาวชนในพื้นที่ เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ การจัดให้มีการดูแลสุขภาพในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน และการส่งเสริม/สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีการคัดแยกขยะ โดยไม่ต้องมีถังขยะและการบริการจัดเก็บขยะจากประชาชนมี อปท. ทั้งสามแห่ง คือ อบต.ประดู่ยืน อบต.ท่ามะนาว และทต.อุดมธัญญา ที่ได้คะแนนเต็มในประเด็นนี้ ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ด้วยการจัดโครงการ/กิจกรรมตามข้อเทศบัญญัติในเกี่ยวการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในมิติต่าง ๆ นั้น อปท. กรณีศึกษา ส่วนใหญ่ได้คะแนนเต็มในข้อนี้ ขณะที่การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ คือ การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคม ประกอบด้วยมีนโยบายและมาตรการที่จะขจัดหรือลด และช่วยเหลือผู้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี แม้ว่า อปท. เห็นว่าการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมไม่ได้เป็นภารกิจโดยตรง ต่างเห็นความสำคัญมีนโยบายและมาตรการในการป้องกัน อีกทั้งยังได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันในส่วนของการเพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้ ผู้บริหาร อปท. กรณีศึกษา ส่วนใหญ่ นอกจากดูแลช่วยเหลือโดยตรง ยังได้ร่วมมือกับภาคประชาชน

ในการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชน โดยตรง

เมื่อพิจารณาระดับและคะแนนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ที่ศึกษาทั้ง 18 แห่ง พบว่า ไม่มีความแตกต่างทั้งในประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ชุมชน เรื่องที่ดินในเขตปฏิรูปการเกษตร (สปก.) คุณลักษณะตำบลที่เป็นข้อมูล พื้นฐานตำบล ในด้านขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรที่รับผิดชอบ และจำนวน เงินรายรับ ตลอดจนขนาด อปท. ใหญ่ กลาง หรือเล็ก

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระยะเวลาที่ 2 จำนวน 12 องค์. (อบต. ใหม่)

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบต.	คะแนนเต็ม	ทต. หาดทอง	ทต. สว่างอารมณ์	อบต. หนองยาง	อบต. นครสวรรค์ ออกรอก	อบต. บางตาหงาย	อบต. เขานกอิน	ทต. หัวยุ้ง	อบต. อยู่ตะมา	ทต. บางซุด	อบต. ท่ามะนาว	อบต. โกงธนู	อบต. หนองแถม
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล	50	41	41	41	45	41	45	45	41	35	41	41	41
1.1 ไม่มีความพยายามร่วมกันในการหาผลประโยชน์	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1.2 ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมาย	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1.3 การตกลงราคา เป็นไปตามระเบียบ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
1.4 ประหยัดงบประมาณ จาก e-bidding	10	6	6	6	10	6	10	8	6	0	6	6	6
1.5 มีนวัตกรรมที่แสดงความโปร่งใส	5	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
1.6 การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบป.	คะแนนเต็ม	ทต. ทาด ทนง	ทต. สว่าง อารมณ	ทต. ทนง ยาง	อบต. นคร สวรรค์ ออก	อบต. บางตา หงาย	อบต. เขาชน กัน	ทต. ทุ่งยั้ง	อบต. อุตะนา บางบุด	ทต. ทำ มนะนา	อบต. ทุ่งอง แจม
2. การวางแผนและจัดทำแผน แบบมีส่วนร่วม	20	20	20	13	20	20	16	20	17	20	18
2.1 การวางแผนจัดการ แบบมีส่วนร่วม	12	12	12	9	12	12	12	12	9	12	12
2.2 มีประกาศแผนฯ ให้ สาธารณชนทราบ	8	8	8	4	8	8	4	8	8	8	6
3. การวางแผนการทำงาน เพื่อส่งต่อจากกลุ่มสู่รุ่น	15	15	15	2	7	10	12	12	7	15	15
คะแนนรวมข้อ 1 2 และ 3	85	76	76	56	72	71	73	77	68	76	74
4. งานโครงสร้างพื้นฐาน ทางกายภาพ	15	15	15	13	15	15	14	15	14	15	15
4.1 ถนน	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3
4.2 น้ำเพื่อการบริโภค	3	3	3	2	3	3	2	3	2	3	3
4.3 แหล่งน้ำการเกษตร	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4.4 ไฟฟ้า	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4.5 โทรคมนาคม	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท.	คะแนนเต็ม	ทต. ทาด ทนง	ทต. สว่าง อารมณ	อบต. ทนง ยาง	อบต. นคร สวรรค์ ออภ	อบต. บางตา พงาย	อบต. เขาชน กั้น	ทต. หัวยง	อบต. อุตะภา บางชุด	อบต. ทา มนะนา	อบต. โภ่งธนู	อบต. ทนง เขม
5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข	50	45	47	41	47	45	42	45	42	47	47	47
5.1 การจัดการความรู้เป็นประจำ	10	10	10	7	10	10	10	10	7	10	10	10
5.2 ความรักความสามัคคี	10	10	10	7	10	10	7	10	10	10	10	10
5.3 มีมุงจิตใจดีและอุเบกขา	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
5.4 มีผลการปฏิบัติงานหลัก สั่งคหัตถุ	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
5.5 บุคลากรในองค์กรเป็น ผู้มีความสุข	10	5	7	7	7	5	5	5	5	7	7	7
6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม	20	20	13	20	20	11	13	13	9	20	20	20
6.1 งานด้านการศึกษา	10	10	3	10	10	3	3	3	8	3	10	10
6.2 งานด้านสุขอนามัย และขยะ												
6.2.1 งานด้านสุขอนามัย	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6.2.2 งานด้านขยะ	5	5	5	5	5	3	5	5	3	5	5	5

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบต.	คะแนนเต็ม	ทต. ทาด ทนง	ทต. สว่าง อารมณฺ์	อบต. ทนง ยาง	อบต. นคร สวรรค์ ออก	อบต. บางตา หงาย	อบต. เขาชน กั้น	ทต. หัวงู	อบต. อุตะนา บางบุตร	อบต. ทำ มนะนาว	อบต. โถงธมฺ์	อบต. ทนง แจม
7. งานส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรมและวิสาหกิจ ชุมชน	15	15	7.5	15	10	10	15	15	15	15	15	15
7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกร	7.5	7.5	7.5	7.5	5	5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5
7.2 งานวิสาหกิจชุมชน	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5
7.3 งานส่งเสริมอาชีพ โดยทั่วไปที่ริเริ่ม โดย อบต. (ข้อเลือก)	7.5	7.5	7.5	7.5	2.5							
8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม	15	10	15	5	10	5	5	15	10	15	15	10
9. การบริหารงานภายในให้เป็นอย่างดีครบถ้วน	30	20	20	23	20	27	23	25	22	25	30	25
9.1 การประหยัดเงินเดือน	20	10	10	15	10	20	15	15	15	15	20	15
9.2 การบริหารเพื่อประโยชน์อย่างตนเอง	10	10	10	8	10	7	8	10	7	10	10	10

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท.	คะแนนเต็ม	ทต. ทาด พนง	ทต. สว่าง อารมณ	อบต. หนอง ยาง	อบต. นคร สวรรค์ ออกร	อบต. บางตา พงาย	อบต. เขาชน กั้น	ทต. หัวยง	อบต. อุตะภา บางชุด	ทต. มะนาว	อบต. โกงธนู	อบต. หนอง เขม
10. การจัดการการศึกษา	20	16	16	16	16	16	16	18	14	20	17	16
สาธารณสุขุ ขยะ ระดับที่ สูงขึ้น												
10.1 การศึกษา	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	5
10.2 การสาธารณสุข	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10.3 การจัดการขยะที่สูงขึ้น	10	6	6	6	6	6	6	8	4	10	10	6
11. การพัฒนาทรัพยากร	20	20	18	12	20	20	12	20	20	20	20	20
ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม												
12. การลดปัญหาสังคมและ	30	23	23	21	25	22	19	24	24	24	26	23
เพิ่มสวัสดิการสังคม												
12.1 ลดปัญหาสังคม	5	1	3	2	2	2	2	3	3	3	3	3
12.1.1 ยาเสพติด												
12.1.2 บุหรี่และ												
เครื่องดื่มผสม												
แอลกอฮอล์												

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบท.	คะแนนเต็ม	ทต. ทาด ทนง	ทต. สว่าง อารมณ	ทต. หนอง ยาง	อบต. นคร สวรรค์ ออก	อบต. บางตา พงาย	อบต. เขาชม กัน	ทต. ้วยง	อบต. ู่ตะเภา	ทต. บางบุด	อบต. ทำ มะนาว	อบต. โกงธม	อบต. หนอง แจม
12.1.3 การพ่น ทุกชนิด	5	5	5	5	5	5	4	3	5	2	5	5	5
12.2 เพิ่มสวัสดิการสังคม เท่าที่ทำได้													
12.2.1 ลดปัญหา การตั้งครกก่อนวัย อันควร	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1
12.2.2 ช่วยเหลือ ผู้ไร้บ้าน ไร้ที่พึ่งฯ	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
12.2.3 ช่วยเหลือ คนจน	3	3	1	1	3	3	1	3	3	1	1	3	1
รวม	300	260	250.5	222	255	242	232	267	248	226	277	281	265
ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง		เข้าใจ	เข้าใจ	ไม่ เข้าข่าย	เข้าใจ	เข้าใจ	เข้าใจ	เข้าใจ	ไม่ เข้าข่าย	ไม่ เข้าข่าย	เข้าใจ	เข้าใจ	เข้าใจ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระยะที่ 1 และระยะที่ 2 จำนวน 6 อปท. (อปท. เก่า)

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของอปท.	เติม	ทต.ทัพทัน		อบต.ประดู่ยืน		อบต.ห้วยคต		ทต.อุดมฉิมบุญา		อบต.เขาดีน		อบต.หนองบัว	
		ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล	50	41	41	39	41	35	43	43	45	41	43	46	47
1.1 ไม่มีความพยายามร่วมกันในการหาผลประโยชน์	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1.2 ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมาย	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1.3 การตกลงราคาเป็นไปตามระเบียบ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
1.4 ประหยัดงบประมาณจาก e-Bidding	10	6	6	4	6	0	6	8	10	4	6	6	10
1.5 มีนวัตกรรมที่แสดงความโปร่งใส	5	0	0	0	0	0	2	0	0	2	2	5	2
1.6 การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของอปท.	เติม	ทต.ทัพทัน		อปต.ประดิษฐ์		อปต.ห้วยคต		ทต.อุดมฉิมโยธา		อปต.เขาดีโน		อปต.หนองบัว	
		ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2
2. การวางแผนและจัดทำแผน แบบมีส่วนร่วม	20	20	20	18	17	11	17	20	20	20	20	15	17
2.1 การวางแผนจัดการ แบบมีส่วนร่วม	12	12	12	12	9	5	9	12	12	12	12	9	9
2.2 มีประกาศแผนฯ ให้ สาธารณชนทราบ	8	8	8	6	8	6	8	8	8	8	8	6	8
3. การวางแผนการทำงาน เพื่อส่งต่อจากฐานผู้ คะแนนรวมข้อ 1, 2 และ 3	15	15	15	15	7	5	7	7	12	15	15	7	7
4. งานโครงสร้างพื้นฐาน ทางกายภาพ	85	76	74	74	67	51	67	70	77	76	78	68	71
4.1 ถนน	15	15	14	15	11	11	11	15	15	14	15	15	15
4.2 น้ำเพื่อการบริโภค	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4.3 แหล่งน้ำการเกษตร	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3
4.4 ไฟฟ้า	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4.5 โทรคมนาคม	3	3	2	3	0	3	0	3	3	2	3	3	3

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของอปท.	เต็ม	ทด.ทัพบัน		อบต.ประดิษฐ์		อบต.ห้วยคต		ทด.อุดมธัญญา		อบต.เขาคิน		อบต.หนองบัว	
		ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2
5. การบริหารงานภายในให้เป็นอย่างดีแห่งความสุข	50	50	50	45	47	25.5	25.5	45	45	45	45	47	47
5.1 การจัดการความรู้เป็นประจํา	10	10	10	10	10	3	3	10	10	10	10	10	10
5.2 ความรักความสามัคคี	10	10	10	10	10	5	5	10	10	10	10	10	10
5.3 มีมุงที่จิตใจและอุบงกษา	10	10	10	10	10	5	5	10	10	10	10	10	10
5.4 มีผลการปฏิบัติงานหลักสั่งคหวัดฤ	10	10	10	10	10	7.5	7.5	10	10	10	10	10	10
5.5 บุคลากรในองค์กรเป็นผู้มีความสุข	10	10	10	5	7	5	5	5	5	5	5	7	7
6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม	20	13	20	13	13	9	9	13	13	13	13	9	9
6.1 งานด้านการศึกษา	10	3	10	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
6.2 งานด้านสุขอนามัยและขยะ													
6.2.1 งานด้านสุขอนามัย	5	5	5	5	5	3	3	5	5	5	5	3	3
6.2.2 งานด้านขยะ	5	5	5	5	5	3	3	5	5	5	5	3	3

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของอปท.	เติม	ทต.พัพพัน		อบต.ประดู่เย็น		อบต.หัวยศต		ทต.อุดมจันทิยา		อบต.เขาดีน		อบต.หนองบัว	
		ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2
7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน	15	15	15	15	15	12.5	12.5	15	15	15	15	5	5
7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกร	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	2.5	2.5
7.2 งานวิสาหกิจชุมชน	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	5	5	7.5	7.5	7.5	7.5	2.5	2.5
7.3 งานส่งเสริมอาชีพโดยทั่วไปที่ริเริ่มโดย อปท. (เลือก)	7.5												
8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม	15	15	15	15	15	5	5	15	15	10	15	5	5
9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข	30	30	20	30	25	30	25	30	25	26	22	30	25
9.1 การประหยัดเงินเดือน	20	20	10	20	15	20	15	20	15	20	15	20	15
9.2 การบริหารเพื่อประโยชน์อย่างต่อเนื่อง	10	10	10	10	10	10	10	10	10	6	7	10	10

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของอปท.	เติม		ทด.ทัพบัน		อปต.ประดิษฐ์		อปต.หน่วยศต		ทต.อุดมธัญญา		อปต.เขาดิน		อปต.หนองบัว	
	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2
10.การจัดการการศึกษา	20		14	14	18	20	9	9	20	20	9	13	11	11
10.1 การจัดการศึกษา	5	5	5	5	3	5	0	0	5	5	0	2	2	2
10.2 การจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10.3 การจัดการขยะที่สร้างขึ้น	10	4	4	4	10	10	4	4	10	10	4	6	4	4
11.การพัฒนาทรัพยากร	20	20	20	20	20	20	18	15	15	15	20	20	20	18
11.1 การพัฒนาทรัพยากร														
12.การลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคม	30	24	24	24	21	21	21	22	22	22	25	25	21	21
12.1 ลดปัญหาสังคม														
12.1.1 ยกเสพติดร้ายแรง	5	5	5	5	2	2	4	2	2	2	3	3	2	2
12.1.2 บุหรี่และเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของอปท.	เติม	ทต.พัพพัน		อปต.ประดู่เย็น		อปต.หัวยศต		ทต.อุดมจันทน์		อปต.เขาเติน		อปต.หนองบัว	
		ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2	ระยะ1	ระยะ2
12.1.3 การพินันท์ทุกชนิด	5	4	4	4	4	2	4	3	3	5	5	2	2
12.2 เพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่ทำได้	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12.2.1 ลดปัญหาการตั้งครรภก่อนวัยอันควร	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
12.2.2 ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ไร้ที่พึ่งฯ	3	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3	3	3
12.2.3 ช่วยเหลือคนจน	300	272	269	265	265	192	201	260	262	253	261	231	227
ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง		เข้าถึง	เข้าถึง	เข้าถึง	เข้าถึง	ไม่เข้าถึง	ไม่เข้าถึง	เข้าถึง	เข้าถึง	เข้าถึง	เข้าถึง	ไม่เข้าถึง	ไม่เข้าถึง

นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของ อปท. แต่ละแห่ง พบว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับคะแนนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ อปท. ระดับตำบลที่มีคะแนนระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าหรือเท่ากับระดับเข้าใจที่มีคะแนนเข้าใจระดับเข้าถึง คือ 260 คะแนนขึ้นไป จำนวน 9 แห่ง ต่างเป็น อปท. ที่มีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นโครงการที่ชัดเจนและต่อเนื่องหรือกิจกรรมจำนวนมาก และเป็นนวัตกรรมที่เป็นผลผลิตที่มีความยั่งยืน คือ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีผลลัพธ์ คือ ความสุขของบุคลากรอันเกิดจากความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมนั้น และจากการที่มีคนมาศึกษาดูงาน อีกทั้งยังได้รับผลในที่สุดที่เป็นประโยชน์สุข อันเนื่องจากบุคลากร อปท. และประชาชนได้ร่วมกันสร้างประโยชน์ให้สังคม/ชุมชนของตน

นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นมีรูปแบบเป็นพื้นที่ หรือโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการนำความคิดจากที่ต่าง ๆ มาต่อยอดสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ริเริ่มโดยนายกฯ และนโยบายที่ส่งเสริมโดยมีนายกฯ และผู้บริหาร ตลอดจนทีมร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเชื่อมโยงโอกาสเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงมีความสอดคล้องกับความหมายนวัตกรรมเพื่อท้องถิ่นที่กล่าวไว้ในบทที่ 1 คือการริเริ่ม คิดค้นวิธี และแสวงหารูปแบบใหม่ ๆ ตลอดจนโครงการใหม่ ๆ ที่ต่อยอดจากการเรียนรู้จากที่อื่น เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ให้บริการแก่ประชาชน ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ ชุมชน คุณภาพชีวิต การศึกษา สังคมวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นรูปธรรมที่สะท้อนการระเบิดจากภายในของนายกและทีมผู้บริหาร อปท. สามารถประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการภายในองค์กร การทำงานเชิงรุกของผู้นำและบุคลากร ความคิดริเริ่ม และร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อการแก้ปัญหา/พัฒนา ก่อให้เกิดคุณค่า ทั้งความยั่งยืนของผลผลิต ผลลัพธ์คือความสุขของผู้เกี่ยวข้อง และผลในที่สุดที่เป็นประโยชน์สุขอันเกิดจากน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาบริหารภายในองค์กร

หลักสูตรการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม จำนวน 4 ครั้ง เป็นจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการศึกษาดูงาน อปท. เด่นในแต่ละจังหวัด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้ในหัวข้อความรู้ และเครื่องมือการสร้างนวัตกรรม โดยผู้บริหารและบุคลากรของ อปท. กรณีศึกษาต่างเข้ามาเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับกระบวนการและกิจกรรม จนสามารถสร้างการเรียนรู้เป็นไปตามคาดหวัง และนำผลงานไปจัดทำหลักสูตรปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหิดล

อปท. ในกรณีศึกษาทั้งหมดสามารถนำความรู้ไปพัฒนาโครงการ ต่อยอดงานนวัตกรรมที่มีอยู่เดิม และริเริ่มโครงการใหม่ โดยมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบท โดยผู้บริหารมีส่วนสำคัญต่อการกระตุ้น ติดตามการนำความรู้ไปใช้ และการเปิดโอกาสให้คิด นำเสนอ และได้ลงมือทำตามความคิดนั้น ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการย้อนทวน เชื่อมโยงกับบริบทในพื้นที่ของตน สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย “ภาวะผู้นำ” ทั้งการริเริ่ม ร่วมสร้าง กระตุ้น/ติดตาม เปิดโอกาสให้คิดและลงมือทำ ส่งเสริมทักษะการเชื่อมจุด (Connecting dots) อันเกิดจากการมีความรู้ที่กว้าง โดยไม่เน้นเฉพาะความรู้เฉพาะ/เชี่ยวชาญ (Specialist) ด้านใดด้านหนึ่ง เป็นทักษะที่จำเป็น ที่ช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการระเบิดจากภายใน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. พบว่า อบต. โกงธนู และ อบต.ท่ามะนาว ในจังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับ “เข้าถึง” เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข (เป็นความสุขแบบพุทธ คืออนิรามิสสุข-ความสุขที่เป็นอิสระสุขจากการสร้างประโยชน์) สามารถประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับวิถีชีวิต ขณะที่ อปท. ที่เหลืออยู่ในระดับ “เข้าใจ” เป็นองค์กรแห่งความสุข (เป็นความสุขแบบพุทธ คือสามีสสุข-ความสุขจากการเสพ/มี/เป็น)

สามารถประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับวิถีคิด ยกเว้น อบต. ห้วยคต และ อบต.หนองยาง ในจังหวัดอุทัยธานี ทต.บางซุด และอบต.อุ้มทะเกา ในจังหวัดชัยนาท มีคะแนนไม่ผ่านเงื่อนไข ผลรวมข้อ 1 2 และ 3 ไม่น้อยกว่า 70 คะแนน อยู่ในระดับ “ไม่เข้าข่าย” ยังไม่สามารถประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร

อบต.โก่งธนู และอบต.ท่ามะนาว ตลอดจน อปท. ที่มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “เข้าใจ” ที่มีคะแนนเข้าใกล้ระดับเข้าถึง คือ 260 คะแนนขึ้นไป จำนวน 9 แห่ง ต่างเป็น อปท. ที่มีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นโครงการที่ชัดเจน มีกิจกรรมจำนวนมาก และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นผลผลิตนวัตกรรมที่มีความยั่งยืน มีผลลัพธ์ คือความสุขของบุคลากรอันเกิดจากความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมนั้น

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้อปท. ต้องดำเนินการที่มากกว่าการดูแลโครงสร้างพื้นฐาน หรือการให้บริการสาธารณะทั่วไป ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดการเรียนรู้ตลอดช่วงวัย โดยมีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นรูปธรรมที่สะท้อนความสามารถในการน้อมนำ หรือยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จึงเห็นว่าควรมีนโยบายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการประเมิน อปท. เพื่อช่วยให้ อปท. ได้สะท้อนตัวเองและยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง นำผลการประเมินนำเสนอให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ และมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลงานของ อปท. และเป็นข้อมูลในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับ อปท. และพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นใน อปท.

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2557). การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี. *วารสารการเมืองการปกครอง* 4 (2), 32-60.
- จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2548). *วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชลิดา ศรีมณี และคณะ. (2555). *การสร้างสรรคัณฑ์วัดกรรมบริการสาธารณะ* โดยองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทรงยศ อรัญยานนท์. (2557). *ภาวะผู้นำกับการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อนวัตกรรมการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการจัดการ.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, สุวิจฉรา เปี่ยมมณูชาติ, และฐิติพร พันธเสน. (2547). *โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี. (2560). วิเคราะห์บริบทความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารท้องถิ่นเพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ 4.0. *อาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์* 17 (1), 63-78.
- พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์. (2560). *วิเคราะห์ ไทยแลนด์ 4.0: วิสัยทัศน์ชาติที่ยังขาดรายละเอียด*. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2561. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-38527250>
- มยุรี ทรัพย์เที่ยง และวาสิตา ประสพศักดิ์. (2559). การค้นหาวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดภาคกลางตามภารกิจกระจายอำนาจของไทย. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์* 5 (1), 137-148.

- วรรณภา ประยุกต์วงศ์. (2556). กระบวนการเรียนรู้จากการลงมือทำเกษตรทฤษฎีใหม่สู่เศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาหลักสูตรการอบรมทำนา 1 ไร่ ได้เงิน 1 แสนบาท. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 8*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภา ประยุกต์วงศ์. (2559). การประกอบการสังคมบนฐานคิดพุทธเศรษฐศาสตร์: กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมหมื่นศรี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 10*. เชียงใหม่: โรงแรมดวงตะวัน เชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิชัย พันธเสน. (2560). *เศรษฐกิจพอเพียง: พระอัจฉริยภาพ และพระกรุณาธิคุณของในหลวง รัชกาลที่ 9*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- O’Byrne, L., et al. (2014). “Social Innovation in the Public Sector: The Case of Seoul Metropolitan Government.” *Journal of Economic & Social Studies (JECOSS)*, 4 (1), 53-71.
- Radnor, Z., Noke, H., & Johnston, A. (2013). Entrepreneur or entrepreneurship in public services? In S. Osborne & L. Brown (Eds.), *Handbook of innovation in public services*. (Pp. 1-13.) Cheltenham: Edward Elgar.

กิตติกรรมประกาศ

บทความเรื่อง นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ระยะที่ 2 กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ และอุทัยธานี เป็นการสรุปรายงานวิจัยของโครงการชื่อเดียวกัน ภายใต้การสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในระยะที่ 1 สัญญาเลขที่ RDG6240001 และสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในระยะที่ 2 สัญญาเลขที่ RDG6240019

ซึ่งมี รศ.ดร.วรรณภา ประยุกต์วงศ์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ร่วมกับ นางศศิธร มารัตน์ นางสาวลัดดาวัลย์ โพธิ์วิจิตร และนายบัณฑิต กองทรัพย์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์ ว่าที่ร้อยตรี อ.ดร.สุริยะ หาญพิชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ดร.จรรยา กลัดล้อม เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดชัยนาท ดร.จันทร์ฉาย จันทร์ลา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และนางสาวชุตติกาญจน์ เศรษฐโสภณพงศ์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน นอกจากนี้ อ.ดร.โชคธำรง จงจ่อหอม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้ร่วมงานวิจัยระยะที่ 1 กับหัวหน้าโครงการวิจัย โครงการวิจัยในครั้งนี้สามารถดำเนินการให้ครบตามวัตถุประสงค์ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลที่เอื้อนามข้างต้น นอกจากนี้ความร่วมมือจากผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีศึกษาทั้ง 18 แห่ง ตลอดจนผู้นำท้องถิ่นและบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ล้วนมีส่วนสำคัญที่ช่วยกันการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน อปท. ด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งคณะนักวิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

การประยุกต์

7) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคใต้

ดร. นีรนาท แก้วประเสริฐ รัชชังทอง และคณะ

ความนำ

การศึกษาการวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ มีเป้าหมายของการวิจัย คือ การศึกษากลไกและกระบวนการของการขับเคลื่อนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อถอดบทเรียนและหาตัวแบบที่มีผลอย่างแท้จริงต่อการขับเคลื่อนและยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ให้สูงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) ศึกษาการขับเคลื่อนยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 แห่ง จากไม่เข้าข่ายสู่เข้าข่าย จากเข้าข่ายสู่เข้าใจ จากเข้าใจสู่เข้าถึง (2) ศึกษากลไกและกระบวนการของการขับเคลื่อนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่น ๆ ในภาคใต้ และ (3) ถอดบทเรียนหาตัวแบบที่มีผลต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ การศึกษารั้งนี้ได้มีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเดิม คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่รอบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 5 แห่งเดิม ได้แก่

- (1) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง (2) องค์การบริหารส่วนตำบลไทยบุรี
- (3) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา (4) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าซิ่น และ
- (5) องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว

สำหรับการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายใหม่ 20 องค์กร ผู้วิจัยพิจารณาจากผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2560 (Local Performance Assessment: LPA) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ รางวัลที่ได้รับในระดับประเทศ เช่น รางวัลจากสถาบันพระปกเกล้า ประกอบกับใช้การอ้างอิงต่อเนื่องจากปากต่อปาก หรือ Snowball sampling technique จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 แห่งรอบมหาวิทยาลัย โดยขอข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำจากบุคคลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการศึกษาระยะที่หนึ่ง รวมทั้งการแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และผู้บริหารระดับสูงจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยได้ไปสืบค้น ศึกษาข้อมูลเพื่อประเมินและตัดสินใจเลือก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมายแล้วไปทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคย และดำเนินการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกัน โดยเลือก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 รูปแบบ (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นชุมชนชาวไทยพุทธเป็นส่วนใหญ่ (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นชุมชนผสมระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม และ (3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นชุมชนชาวไทยมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้เพื่อให้ครอบคลุมทุกรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงศึกษาทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลตำบล (ทต.) เทศบาลเมือง (ทม.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ดังรายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปนี้ อบต.ทุ่งระยั้ง อบต.คันธุลี อบต.วัง อบต.กลาย อบต.ท่าซิ่น อบต.ท่าศาลา อบต.ไทยบุรี อบต.ไม้เรียง อบต.สระแก้ว อบต.โพธิ์ทอง ทต.ขุนทะเล ทต.ลำสินธุ์ อบจ.พัทลุง อบต.ปะเหลียน อบจ.กระบี่ อบต.คลองท่อมเหนือ ทต.ปลายพระยา ทต.เทพกระษัตรี อบต.เทพกระษัตรี อบต.เชิงทะเล ทต.วิจิต ทม.กระบี่ อบต.โคกเคียน ทต.กะลวอเหนือ อบต.ตันหยงมีส

ข้อมูล หลักเกณฑ์ และผลการประเมิน

ในรายงานการวิจัยนี้ ข้อมูลที่นำเสนอเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

(1) ประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ที่ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะภูมิประเทศ สภาพสังคม การปกครองและเครือข่ายในชุมชน สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

(2) ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์กร (Profile ตำบล) ประกอบด้วย ศักยภาพบุคลากร การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม เศรษฐกิจ ผู้เปราะบาง และ ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำเสนอในรูปแบบตารางและข้อมูลเชิงพรรณนา

(3) ระดับความสุขและความมุ่งมั่นของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการรับรู้ของประชาชนในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการ การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม การเกษตร ธุรกิจชุมชน สุขภาพอนามัย สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรชุมชน ซึ่งนำเสนอในรูปของตารางและสถิติ ค่าเฉลี่ย เลขคณิตและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

(4) นวัตกรรมสังคมที่ช่วยขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับผลการประเมินในระดับเข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) เข้าใจ (เป็นองค์กรแห่งความสุข) และ เข้าข่าย (เป็นองค์กรแห่งความยั่งยืน) โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดการนวัตกรรมสังคมขององค์กรที่มีความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่าง ๆ

(5) อภิปรายผล นำเสนอตัวแบบในอุดมคติสำหรับขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับบริบทของภาคใต้ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ที่เริ่มดำเนินงานตั้งแต่งานวิจัยปีที่ 1 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีค่าคะแนนจัดอยู่ในระดับ “เข้าถึง” (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) คือ อบต.ไทยบุรี และ อบต.ท่าซิ่น ขณะที่

อบต.โพธิ์ทอง และ อบต.สระแก้ว จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” (องค์กรแห่งความสุข)
ส่วน อบต.ท่าศาลา อยู่ระดับ “เข้าใจ” (องค์กรแห่งความยั่งยืน)

ผลการศึกษาคำว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมของปีที่ 2 ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 25 องค์กร สามารถสรุปโดยสังเขปได้ว่า องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา มีคะแนนประเมินอยู่ในแต่ละระดับ ดังต่อไปนี้

(1) **ระดับเข้าใจถึง** (เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข) 7 องค์กร ได้แก่ ทต.
ขุนทะเล อบต.ไทยบุรี อบต.ท่าซิ่น ทต.ลำสินธุ์ ทต.ปลายพระยา อบจ.กระบี่
และ อบต.คลองท่อมเหนือ

(2) **ระดับเข้าใจ** (เป็นองค์กรแห่งความสุข) 10 องค์กร ได้แก่ อบต.คันฉุฉี
อบต.สระแก้ว อบต.ไม้เรียง อบต.โพธิ์ทอง อบต.กลาย อบต.ปะเหลียน อบต.
เชิงทะเล ทต.วิจิต ทม.กระทุ และอบต.ต้นหยงมัส

(3) **ระดับเข้าใจ** (เป็นองค์กรแห่งความยั่งยืน) 3 องค์กร ได้แก่ อบต.
ท่าศาลา อบต.เทพกระษัตรี และ ทต.เทพกระษัตรี

นอกจากนี้ยังมีอีก 5 องค์กร **ไม่เข้าใจ** ได้แก่ อบต.ทุ่งระยะ อบต.วัง
อบจ.พัทลุง อบต.โคกเคียน ทต.กะลุวอเหนือ โดยผลการประเมินระดับความเป็น
เศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมาย ดังแสดงใน
ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมาย

ลำดับที่	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รวม		ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น								รวม			ระดับ									
		คะแนน	ร้อยละ	เทศบาล		เมืองพัทยา		กรุงเทพมหานคร		จังหวัด		อำเภอ		ตำบล		หมู่บ้าน		ศูนย์พัฒนา		โรงเรียน		สถานประกอบการ		
				คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	
1	(50)	35	46	37	50	47	45	47	46	41	46	40	46	35	46	46	50	41	41	41	41	41	29	38
2	(20)	15	20	15	20	19	18	20	18	18	15	15	18	15	18	17	18	18	18	18	18	18	15	13
3	(15)	7	10	5	15	15	12	15	15	15	10	15	15	7	15	12	15	12	12	12	12	2	0	
4	(15)	10	14	10	14	14	15	14	15	14	15	14	15	13	15	14	15	13	12	12	12	10	12	
คะแนนรวม (A)	(100)	67	90	67	99	95	93	93	94	88	86	84	96	70	86	93	95	86	83	83	83	81	58	64
Threshold 1 ¹	70	57	76	57	85	81	78	79	79	74	71	70	81	57	71	78	80	82	71	71	71	71	46	51
5	(50)	44	47	44	50	47	50	44	49	41	47	30.5	50	37	47	50	40	50	40.5	41.5	40.5	44	28	36.5
6	(20)	18	18	18	20	15	20	13	20	13	20	20	20	15	20	18	15	15	20	20	20	16	6	14
7	(15)	8.3	13.3	11.7	15	13.3	15	11.7	15	15	13.3	15	15	13.3	11.7	15	10	10	15	15	15	11.7	5	10
8	(15)	10	10	10	15	15	15	15	10	15	10	15	15	15	15	10	15	10	15	15	15	15	15	15
คะแนนรวม (B)	(100)	80.3	88.3	88.7	100	98.3	100	87	90.7	84	90.3	80.5	100	80.3	93.7	95	83	85	90.5	91.5	90.5	86.7	54	75.5
Threshold 2 ²	40	44	47	44	50	47	50	44	49	41	47	30.5	50	37	47	50	40	50	40.5	41.5	40.5	44	28	36.5
9	(30)	20	20	20	25	25	25	30	20	22	20	20	25	20	25	25	25	30	20	20	20	30	10	20
10	(20)	12	12	12	12	17	20	16	20	17	18	20	20	18	15	20	18	20	18	20	20	7	11	11

¹ Threshold 1 เส้นนี้ คะแนนข้อ 1+2+3 ต้องไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน

² Threshold 2 เส้นนี้ คะแนนข้อ 5 ต้องไม่ต่ำกว่า 40 คะแนน

ผลสัมฤทธิ์	อุปถัมภ์/ช่วยเหลือ	15	7	53	193	20	10	20	ผลสัมฤทธิ์
	กวดขัน/ควบคุม	20	5	46	158	20	10	20	ผลสัมฤทธิ์
	ผู้ประเมิน/ผู้ควบคุม	20	12	69	237	30	30	30	ยังไม่ดี
ผูกพัน	ผู้ส่งเสริม/พัฒนา	20	11	69	239	20	20	20	ผลสัมฤทธิ์
	ผู้ส่งเสริม/พัฒนา	20	12	70	240	20	20	20	ผลสัมฤทธิ์
	ผู้ประเมิน	20	14	74	248	20	20	20	ยังไม่ดี
	ผู้ชี้แจง	20	17	77	253	20	20	20	ยังไม่ดี
	ช่างเจรจา/กลาง	20	20	78	255	20	20	20	ยังไม่ดี
ประสาน	อุปถัมภ์/ช่วยเหลือ/ควบคุม	20	18	88	270	30	30	30	ยังไม่ดี
	ประสาน/ควบคุม	20	30	93	271	25	25	25	ยังไม่ดี
	เชื่อม/เชื่อมโยง	20	23	88	276	25	25	25	ยังไม่ดี
จัด	กวดขัน/ควบคุม	20	14	69	249	20	20	20	ยังไม่ดี
จัดแทน	จัดแทน/ควบคุม	20	10	68	218	20	20	20	ผลสัมฤทธิ์
	ผู้ประเมิน/พัฒนา	20	23	88	284	25	25	25	ยังไม่ดี
ผลกระทบโดยรวม	เชื่อม/เชื่อมโยง	20	13	73	238	20	20	20	ผลสัมฤทธิ์
	เชื่อม/เชื่อมโยง	20	12	70	246	20	20	20	ยังไม่ดี
	เชื่อม/เชื่อมโยง	20	19	78	250	22	22	22	ยังไม่ดี
	จัด/จัดแทน	20	14	74	259	20	20	20	ยังไม่ดี
	ผู้ประเมิน/พัฒนา	20	14	84	264	30	30	30	ยังไม่ดี
	ผู้ประเมิน/พัฒนา	20	22	83	276	25	25	25	ยังไม่ดี
	ผู้ประเมิน/พัฒนา	20	26	91	276	25	25	25	ยังไม่ดี
	ช่างเจรจา/กลาง	20	24	86	285	25	25	25	ยังไม่ดี
บูรณาการ/เชื่อมโยง	จัด/จัดแทน	18	10	60	216	20	20	20	ผลสัมฤทธิ์
	ผู้ประเมิน/พัฒนา	20	11	63	241	20	20	20	ยังไม่ดี
รวมกัน	เชื่อมโยง/กลาง	18	7	57	204	20	20	20	ผลสัมฤทธิ์
ผู้ประเมิน/พัฒนา	นอก	(20)	(30)	(100)	270	25	25	25	
ตัวชี้วัด	11								
	12								
คะแนนรวม (C)	Threshold 3-1 ³								
	Threshold 3-2 ⁴								
ระดับ									

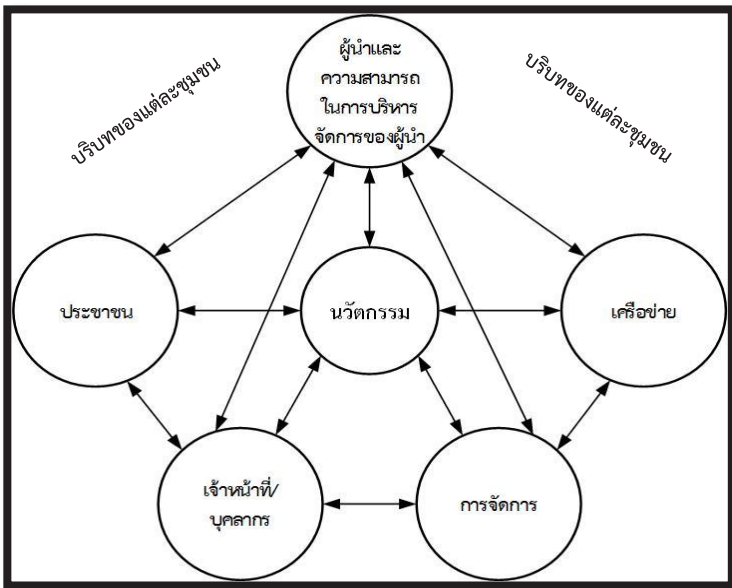
³ Threshold 3-1 คะแนนรวม 270 คะแนนขึ้นไป

⁴ Threshold 3-2 เกินไป คะแนนคือ 9 ต้องไม่ต่ำกว่า 25 คะแนน

วิเคราะห์ปัจจัยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

คณะผู้วิจัยได้นำผลการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้น สรุปลงเป็นรูปแบบปัจจัยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแสดงให้เห็นปัจจัยที่สนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถยกความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงให้ไปถึงระดับเข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินงานในอุดมคติ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบปัจจัยในการขับเคลื่อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อยกระดับให้ถึง “เข้าถึง”

จากภาพที่ 1 แสดงถึงรูปแบบปัจจัยในการขับเคลื่อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วย (1) ผู้นำและความสามารถในการบริหารของผู้นำ (2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน (3) การทำงานร่วมกัน

ในรูปของเครือข่าย (4) เจ้าหน้าที่/บุคลากร ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) การจัดการ และ (6) การสร้างนวัตกรรมสังคมหรือการริเริ่มสิ่งใหม่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนโดยรวม โดยปัจจัยทั้ง 6 องค์ประกอบนี้ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายใต้บริบทพื้นที่ของแต่ละชุมชน หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาจจะไม่ประสบความสำเร็จ เริ่มจาก

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ความต้องการของตนได้รับการตอบสนอง ประชาชนที่พร้อมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของอปท. จะต้อง (1) มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน และ อปท. (2) ประสงค์จะเห็นการเปลี่ยนแปลงชุมชนและตนเองไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม (3) เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน รวมทั้งเป็นผู้ริเริ่มและร่วมสร้างนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และ (4) เป็นประชาชนที่มีจิตอาสา เสียสละ และเห็นประโยชน์ของส่วนรวม นอกจากนี้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาจเกิดจากการริเริ่มของผู้นำผสมผสานกับความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชนไปพร้อม ๆ กัน ก็ได้เช่นกัน

2. ผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำ ทั้งนี้ผู้นำที่สามารถขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน อปท. จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ (1) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ (ภาพฝัน) หรือความต้องการที่ชัดเจน และต้องสื่อสารให้ผู้อื่นเห็นวิสัยทัศน์นั้นด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งต้องการให้ชุมชนพัฒนาอย่างก้าวกระโดด คือ การเข้าสู่สังคมแห่งประโยชน์สุขภายในเวลาอย่างรวดเร็ว ซึ่งแตกต่างจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (2) เป็นผู้นำที่ต้องการให้เกิดผลเชิงประจักษ์อย่างรวดเร็ว (3) ผู้นำมีความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างมีเหตุผล ทำให้ผู้อื่นเชื่อมั่นว่าผู้นำสามารถทำให้วิสัยทัศน์เป็นจริงได้ และให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ (ระเบิดจากภายใน) (4) สามารถแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน ที่ผู้อื่นไม่สามารถแก้ไขได้ มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชน โดยได้รับความเคารพและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน

(5) ผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมของผู้อื่นในทางที่ดีขึ้น (6) เข้าใจบริบทชุมชน และมองชุมชนในภาพรวมแล้วคิดวิเคราะห์ เพื่อวางแผนระยะยาว จากการประเมินสภาวะแวดล้อม ตามสภาพความเป็นจริงของชุมชน ภูมิหลัง พื้นฐานทางประชากรศาสตร์และประวัติความเป็นมาของชุมชน แล้ววางแผนดำเนินการเพื่อประโยชน์สุขของชุมชนจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ (7) มีเครือข่ายที่ช่วยเหลือสนับสนุนจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน (8) ติดตามและตรวจสอบการทำงานอย่างใกล้ชิดในทุกงาน หากพบว่าผู้ปฏิบัติงานทำงานไม่ถูกต้อง จะให้ปรับปรุงแก้ไข และสาธิต/จำลองให้ดูทันที และ (9) มีคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งยึดหลักศาสนาในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญที่สุดในแบบของการกระจายอำนาจนิยมแบบเก่า (Old localism) บทบาทของผู้นำนับว่าสำคัญที่สุด แต่ถ้าผู้นำมีแนวคิดแบบการกระจายอำนาจนิยมแบบใหม่ (New localism) ผู้นำจะต้องเป็นผู้สร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งจนผู้นำสามารถถอยออกมาได้

3. เครือข่าย เครือข่ายสำหรับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจาก (1) เครือข่ายของผู้นำจากภายในและภายนอก เพื่อหาทรัพยากรมาพัฒนาชุมชน (2) เครือข่ายแบบเครือข่ายของคนในชุมชน ที่ช่วยเหลือเอื้ออาทรแบ่งปันทรัพยากรซึ่งกันและกันทั้งในและนอกชุมชน หรืออาจเกิดจากเครือข่ายที่มีวิวัฒนาการโดยการจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วพัฒนากลายเป็นเครือข่ายที่ยั่งยืนในรูปของเครือข่ายแบบเครือข่าย

4. เจ้าหน้าที่/บุคลากร ผู้ซึ่งขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สำเร็จ เกิดจาก (1) มีทัศนคติในเชิงบวกต่องานบริการประชาชน สามารถทำงานเป็นทีมได้ รวมทั้งเป็นผู้มีความมุ่งมั่นเสียสละ กระตือรือร้นเพื่อบริการและช่วยเหลือชุมชน (2) มองประชาชนเป็นเสมือนญาติพี่น้องที่พร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ (3) มีทักษะความรู้ในการทำงาน พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ รวมทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

หรือสร้างนวัตกรรมในการทำงานได้ (4) สนับสนุนและทำงานตอบสนองนโยบาย
ของผู้นำ (5) มีคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งยึดหลักศาสนาในการปฏิบัติงาน
(6) ใช้ทรัพยากรขององค์กรและชุมชนอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และ
(7) เป็นผู้เพิ่มผลผลิตในการทำงานแก่องค์กรและชุมชน

5. การจัดการ การดำเนินการเพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงประสบความสำเร็จเกิดจาก (1) การจัดองค์กรหรือแบ่งหน้าที่ความ
รับผิดชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่/
บุคลากร ทำงานร่วมกันเป็นทีมในรูปของคณะกรรมการจากหลายฝ่าย ที่มีความ
ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนกันได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน
หรือความสำเร็จของโครงการอย่างรวดเร็ว ขณะทำงานสร้างแรงจูงใจซึ่งกันและ
กันและสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งติดตามประเมินผลการทำงานร่วมกัน
เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (2) ประเมินผลโครงการทุกโครงการเพื่อเป็น
ข้อมูลย้อนกลับสำหรับกำหนดโครงการในครั้งต่อไปให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น
(3) การใช้งบประมาณอย่างประหยัดคุ้มค่าสมเหตุผลตามลำดับความสำคัญ
ของปัญหา (4) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ในการบริการ
อย่างรวดเร็ว ทันเวลา ประชาชนสามารถคาดหวังการให้บริการได้อย่างถูกต้อง
ตามระยะเวลาที่กำหนด และ (5) มีระบบการตรวจสอบการทำงานให้ถูกต้อง
และโปร่งใสเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

6. นวัตกรรมสังคม เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ขับเคลื่อนปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จเนื่องจาก (1) สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ
ของชุมชนได้ (2) สามารถลดระยะเวลาหรือขั้นตอนการทำงาน (3) ก่อให้เกิดการ
ประหยัดทรัพยากรแต่ได้ประโยชน์คุ้มค่า (4) เป็นการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่าง
จากเดิมและสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง (5) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่
เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ และตอบสนองความต้องการของชุมชนได้จริง
(6) ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของ
ชุมชน (7) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนไปสู่วิถีที่ทำให้การดำเนินการ

เพื่อให้วิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำและประชาชนเกิดขึ้นจริง (8) สามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโดยคนในสังคมนำไปปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นกิจวัตร ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง และ (9) มีการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องไม่หยุดนิ่งเป็นพลวัต (Dynamic)

ทั้งนี้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องใช้ตัวแปรทั้ง 6 ประการดำเนินการร่วมกันอย่างสอดคล้องและต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง ภายใต้บริบทของแต่ละชุมชน ได้แก่ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน การเมือง เศรษฐกิจ ประเพณีวัฒนธรรม ศาสนาและ/หรือพิธีกรรม และทรัพยากรในท้องถิ่น (อาณาเขตติดต่อพื้นที่ของชุมชน ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ลักษณะทางประชากร โครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน เป็นต้น)

การค้นพบความเป็นมาตรฐานของเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

ก่อนมีการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยคาดว่าปัจจัยทางด้านความเชื่อทางศาสนาและสัดส่วนของประชากรที่มีความเชื่อต่างกัน ความเป็นเมืองและชนบท ตลอดจนขนาดหรือประเภทของ อปท. จะมีผลต่อการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แต่เมื่อมีการประเมินผลด้วยกรอบประเมินผลกลางกลับพบผลดังนี้

1. การนับถือศาสนาของคนในพื้นที่ ในทุกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จากการสังเกต พบว่า ไม่มีผลต่อการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ลักษณะของภาคเศรษฐกิจหลักของประชากรในพื้นที่ พบว่า ไม่มี ความต่างในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ลักษณะความเป็นชุมชนชนบทและชุมชนเมือง พบว่า ไม่สามารถอธิบายข้อแตกต่างในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
4. ประเภทของ อปท. ไม่สามารถอธิบายข้อแตกต่างในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

ผลของการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเป็นสากลของเครื่องมือในการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงคือ สามารถใช้ได้ทั่วไป ไม่จำกัดขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นชุมชนชนบท ชุมชนเมือง หรืออาชีพหลัก รวมทั้งศาสนาและความเชื่อหลัก

ตารางที่ 2 ข้อสังเกตในแต่ละระดับของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ตามลักษณะสัดส่วนประชากร (ไทยมุสลิมต่อไทยพุทธ) ภาคเศรษฐกิจหลัก และลักษณะชุมชนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	สัดส่วนประชากร (มุสลิมต่อพุทธ)	ภาคเศรษฐกิจหลัก	ลักษณะชุมชน	ความหนาแน่นของประชากร ⁵ (ไร่ต่อคน)
1	อบต.คลองท่อมเหนือ	เข้าถึง	39:60	ภาคการเกษตร (ปาล์มน้ำมัน และยางพารา) และภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนชนบท	17.67
2	อบจ.กระบี่	เข้าถึง	38:62	ภาคการเกษตร (ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และประมง) และภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ภาพรวมทั้งจังหวัด ซึ่งมีทั้งชนบทและเมือง	
3	ทต.ลำสินธุ์	เข้าถึง	10:90	ภาคการเกษตร (ยางพารา) และภาคบริการ ค้าขาย	ชุมชนชนบท	12.99
4	อบต.ท่าซัน	เข้าถึง	7:93	ภาคการเกษตร (ผลไม้ ยางพารา และประมง)	ชุมชนกึ่งชนบท	2.55

⁵ความหนาแน่นของประชากร (Population Density) โดยความหนาแน่นของประชากรที่สูงจะแสดงถึงการที่ประชากรมีการพักอาศัยอยู่ใกล้ชิดกันเป็นจำนวนมากในหนึ่งหน่วยพื้นที่ แสดงถึงโอกาสของการเป็นเมืองที่สูง (ลินดา ตริวรรมไชย, 2561) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้วัดความเป็นเมือง โดยแบ่งควอไทล์ที่ 1 เป็นชุมชนเมือง ควอไทล์ที่ 2 เป็นชุมชนกึ่งเมือง ควอไทล์ที่ 3 เป็นชุมชนกึ่งชนบท และควอไทล์ที่ 4 เป็นชุมชนชนบท

	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับความพิเศษหรือพอเพียง	สัดส่วนประชากร (มุสลิมต่อพุทธ)	ภาคเศรษฐกิจหลัก	ลักษณะชุมชน	ความหนาแน่นของประชากร ⁵ (ไร่ต่อคน)
5	ทต.ขุนทะเล	เข้าถึง	5:95	ภาคการเกษตร (ผลไม้ และยางพารา) และภาคบริการ (ค้าขายและรับจ้าง)	ชุมชนกึ่งเมือง	1.89
6	ทต.ปลายพระยา	เข้าถึง	2:98	ภาคการเกษตร (ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา)	ชุมชนเมือง	1.27
7	อบต.ไทยบุรี	เข้าถึง	0:100	ภาคการเกษตร (ยางพารา และนาข้าว) และภาคบริการ (ลูกจ้าง)	ชุมชนกึ่งเมือง	2.18
8	อบต.ตันหยงมัส	เข้าใจ	99:1	ภาคการเกษตร (สวนผลไม้)	ชุมชนเมือง	0.62
9	อบต.ปะเหลียน	เข้าใจ	95:5	ภาคการเกษตร (ยางพารา และประมง) และภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนชนบท	13.79
10	อบต.เชิงทะเล	เข้าใจ	80:20	ภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนกึ่งเมือง	2.08
11	อบต.โพธิ์ทอง	เข้าใจ	76:23	ภาคการเกษตร (สวนผลไม้)	ชุมชนกึ่งเมือง	1.97
12	อบต.กลาย	เข้าใจ	25:75	ภาคการเกษตร (ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ผลไม้ และประมง)	ชุมชนกึ่งชนบท	4.75
13	ทต.คันจูลี	เข้าใจ	25:74	ภาคการเกษตร (ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และประมง)	ชุมชนชนบท	12.72
14	ทต.วิจิต	เข้าใจ	25:72	ภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนเมือง	0.67
15	อบต.ไม้เรียง	เข้าใจ	10:90	ภาคการเกษตร (ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา และผลไม้)	ชุมชนกึ่งชนบท	4.70
16	ทม.กระทุ์	เข้าใจ	3:96	ภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนเมือง	0.71
17	อบต.สระแก้ว	เข้าใจ	1:99	ภาคการเกษตร (ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา และผลไม้)	ชุมชนกึ่งชนบท	2.76

	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับความเข้มแข็งเศรษฐกิจพอเพียง	สัดส่วนประชากร (มุสลิมต่อพุทธ)	ภาคเศรษฐกิจหลัก	ลักษณะชุมชน	ความหนาแน่นของประชากร ⁵ (ไร่ต่อคน)
18	ทต.เทพกระษัตรี	เข้าข่าย	20:80	ภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนเมือง	0.28
19	อบต.ท่าศาลา	เข้าข่าย	67:33	ภาคการเกษตร (ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา และประมง)	ชุมชนเมือง	0.74
20	อบต.เทพกระษัตรี	เข้าข่าย	20:80	ภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนกึ่งชนบท	3.29
21	ทต.กะลุวอเหนือ	ไม่เข้าข่าย	90:10	ภาคการเกษตร (ทำสวนผลไม้)	ชุมชนกึ่งเมือง	1.69
22	อบต.โคกเคียน	ไม่เข้าข่าย	56:43	ภาคการเกษตร (สวนผลไม้) และภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ชุมชนกึ่งเมือง	2.29
23	อบจ.พัทลุง	ไม่เข้าข่าย	20:80	ภาคการเกษตร (ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ผลไม้และประมง) และภาคบริการ (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว)	ภาพรวมทั้งจังหวัด ซึ่งมีทั้งชนบทและเมือง	
24	อบต.วัง	ไม่เข้าข่าย	5:95	ภาคการเกษตร (ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และประมง)	ชุมชนกึ่งชนบท	6.90
25	อบต.ทุ่งระยง	ไม่เข้าข่าย	0:100	ภาคการเกษตร (ปาล์ม น้ำมัน และยางพารา)	ชุมชนชนบท	7.93

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรนำผลการวิจัยไปขับเคลื่อนยกระดับ อบท. กลุ่มเป้าหมายเดิมทั้ง 25 แห่ง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่สูงขึ้น และ/หรือขยายเครือข่ายไปยัง อบท. อื่น ๆ ในภาคใต้ รวมทั้งจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคใต้ และการจัดการสร้างเครือข่ายเพื่อการยกระดับความเข้มแข็งเศรษฐกิจพอเพียงของ อบท. ในภูมิภาคนี้ต่อไป

ผลการประเมิน

8 ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและข้อเสนอแนะ

ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พันธเสน

1. ผลการประเมินในภาพรวม

ผลการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นผลการประเมินล่าสุดของการศึกษาในระยษะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2560) และได้ยกระดับอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปี 2562 และผลการประเมินล่าสุดของโครงการในระยษะที่ 2 ปี พ.ศ. 2562 จาก อปท. ทั้งหมด 199 แห่ง เป็น อปท. ในโครงการระยษะที่ 1 จำนวน 86 แห่ง และระยษะที่ 2 จำนวน 113 แห่ง โดยมี อปท. ที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำแนกออกเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล 112 แห่ง เทศบาลตำบล 78 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนจังหวัด 4 แห่ง ผลปรากฏว่าไม่เข้าข่ายทั้งสิ้น 30 แห่ง เข้าข่าย 45 แห่ง เข้าใจ 104 แห่ง และเข้าถึง 20 แห่ง

ขอให้สังเกตว่าส่วนที่เข้าใจมีมากที่สุดคือ 104 แห่ง หรือกว่าครึ่งของทั้งหมด ทั้งนี้เพราะในการคัดเลือก อปท. ที่จะเข้าร่วมโครงการ ได้พิจารณาจาก อปท. ที่ได้รับการแนะนำจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายว่าเป็น อปท. ที่ค่อนข้างจะเน้นธรรมาภิบาลในการบริหารงาน อีกทั้งมีความเลื่อมใสหรือต้องการเรียนรู้การบริหารงานของ อปท. ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกส่วนหนึ่ง

เป็นเพราะ อปท. ที่ร่วมโครงการในระยะที่หนึ่งหลังจากที่เข้าร่วมโครงการได้ 2 ปี ได้พยายามยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงให้สูงขึ้น

ส่วน อปท. ที่อยู่ในระดับเข้าข่าย ซึ่งมี 45 แห่ง ส่วนหนึ่งเกิดจากการยกระดับจากระยะที่หนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งมีการบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล และโปร่งใส ที่สำคัญมีความพยายามที่จะสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาเพื่อรับช่วงงานในรุ่นต่อไปเพื่อให้เกิดความยั่งยืนด้วย ส่วน อปท. ที่ไม่เข้าข่ายมี 30 แห่ง อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงถึง 14 แห่ง หรือเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศ ส่วนใหญ่ที่ทำให้คะแนนไม่ถึงหลักเกณฑ์ของความยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็เนื่องจากไม่ได้มีการเตรียมบุคลากรที่จะมารับงานในรุ่นต่อไปดีพอ ปัญหานี้จะแก้ไขได้ในระยะต่อไปเมื่อองค์กรเหล่านี้ปรับแก้ข้ออ่อนในข้อนี้

ส่วนในระดับเข้าถึงมีทั้งประเทศเพียง 20 แห่ง มากกว่าร้อยละ 10 เพียงเล็กน้อย ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติเพราะการจะเข้าถึงเป็นเงื่อนไขสูงสุดของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องผ่านเงื่อนไขมากพอสมควร รายละเอียดที่กำหนดเป็นภาค ประเภทของ อปท. และระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้แสดงไว้แล้วในตารางที่ 1

ภาค	ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
ภาคเหนือ	ไม่เข้าข่าย	1	2	0	0	0	3
	เข้าข่าย	14	11	0	0	0	25
	เข้าใจ	17	20	0	0	0	37
	เข้าถึง	4	1	0	0	0	5
	รวม	36	34	0	0	0	70
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ไม่เข้าข่าย	9	5	0	0	0	14
	เข้าข่าย	4	1	0	0	0	5
	เข้าใจ	8	11	1	0	0	20
	เข้าถึง	1	0	0	0	0	1
	รวม	22	17	1	0	0	40

ภาค	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					รวม
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	
ภาคกลาง	ไม่เข้าข่าย	3	1	0	0	0	4
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	7	5	0	0	1	13
	เข้าถึง	2	0	0	0	0	2
	รวม	12	6	0	0	1	19
ภาคกลางตะวันตก	ไม่เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าข่าย	2	1	0	1	0	4
	เข้าใจ	8	5	0	0	0	13
	เข้าถึง	3	1	1	0	0	5
	รวม	14	8	1	1	0	24
ภาคตะวันออก	ไม่เข้าข่าย	2	0	0	0	0	2
	เข้าข่าย	3	4	1	0	0	8
	เข้าใจ	7	3	0	0	1	11
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	12	7	1	0	1	21
ภาคใต้	ไม่เข้าข่าย	3	1	0	0	1	5
	เข้าข่าย	2	1	0	0	0	3
	เข้าใจ	8	1	1	0	0	10
	เข้าถึง	3	3	0	0	1	7
	รวม	16	6	1	0	2	25
รวมทั้งประเทศ	ไม่เข้าข่าย	19	10	0	0	1	30
	เข้าข่าย	25	18	1	1	0	45
	เข้าใจ	55	45	2	0	2	104
	เข้าถึง	13	5	1	0	1	20
	รวม	112	78	4	1	4	199

ส่วนรายละเอียดที่ได้แสดงไว้เป็นรายจังหวัดในแต่ละภาคได้นำเสนอใน
ภาคผนวก ก ของบทความนี้

2. สรุปผลที่ได้จากการศึกษา

ภาพรวมที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดในพื้นที่สรุปได้ว่า ถ้าหากการพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบที่ดำเนินการโดย อบท. โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับตำบล อันประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ความสมานฉันท์ อันประกอบด้วย การร่วมมือร่วมใจในการทำงาน การไม่แบ่งแยกแบ่งฝ่ายของประชาชนในพื้นที่ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการบริหารและการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ อีกทั้งควรจะมีการต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานพอสมควรเพื่อความต่อเนื่องของการดำเนินงาน トラบไคที่ผู้บริหารของ อบท. บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและมีความจริงใจ ลักษณะดังกล่าวการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงเช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระดับประเทศย่อมเป็นรูปแบบที่ไม่พึงปรารถนา เพราะนำมาสู่ความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดปัญหาความไม่ราบรื่นในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ง่าย ผู้บริหาร อบท. ในระดับนี้เข้าใจความสำคัญและปัญหาในเรื่องนี้เป็นอย่างดีจึงแสวงหาหนทางที่จะลดความขัดแย้งที่จะเป็นผลตามมาจากกาเลือกตั้งที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงล่วงหน้าด้วยรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอโดยอาจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่น่าจะนำไปประยุกต์ใช้ อย่างน้อยสำหรับ อบต. และ ทต. ทั่วประเทศได้

อย่างไรก็ตามการกระจายอำนาจให้ไปถึงมือของประชาชนโดยตรงอย่างน้อยในระดับตำบลก็นับว่าเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดมีขึ้น เพราะจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีในรูปแบบของการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในระดับประเทศให้ได้ผู้แทนที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วม รวมทั้งการตรวจสอบนักการเมืองที่พวกตนเลือกเข้าไปให้ทำหน้าที่ผู้แทนราษฎรตามอุดมคติที่ควรจะเป็น โดยมีแนวโน้มที่ประชาชนจะมีความรู้และทักษะจากการมีส่วนร่วมกับการเมืองส่วนท้องถิ่นเป็นฐานข้อเสนอที่เป็นตัวแบบ “ร่วมมือใจจริง” ของอาจารย์สภาพร เริงธรรม จึงเป็นตัวแบบที่น่าพิจารณาส่งเสริมให้มีการทดลองนำไปปฏิบัติจริง

ประเด็นสำคัญต่อมาคือการพัฒนาพื้นที่ นอกจากจะส่งเสริมด้วยการเพิ่มระดับความมีส่วนร่วมโดยตรงของภาคประชาชนแล้ว การนำนวัตกรรมสังคมมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น ก็เป็นประเด็นที่ควรพิจารณา โดยวิธีการที่จะทำให้มีการใช้นวัตกรรมสังคมอย่างแพร่หลายก็ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันที่ได้ทำการทดลองโดยอาจารย์บรรณา เพื่อก่อให้เกิดการแพร่กระจายของนวัตกรรมสังคมในวงกว้าง ซึ่งการใช้นวัตกรรมสังคมและการแพร่กระจายของนวัตกรรมสังคมสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ อปท. ทุกระดับและทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เทศบาลเมืองซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนเมือง ก็สามารถนำมาประยุกต์ได้ ดังเช่นในกรณีของเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับเรื่อง การจัดการขยะ และเทศบาลเมืองกระทุ้ง จังหวัดภูเก็ต ที่จัดทำถนนคนเดินและปฏิทินกิจกรรมทั้งปีเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีโอกาสและเตรียมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น

อีกกิจกรรมสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณาจัดทำอย่างจริงจังโดย อปท. ทุกระดับก็คือ งานจัดสวัสดิการให้กับประชาชน ถึงแม้งานนี้จะเป็นหน้าที่โดยตรงของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.) แต่หน่วยงานของกระทรวงนี้ประกอบด้วยราชการส่วนกลางและภูมิภาคเท่านั้น ขณะที่ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้สัมผัสกับประชาชนผู้สมควรได้รับสวัสดิการอย่างแท้จริง ประกอบกับพื้นที่ชนบทส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีผู้จำเป็นต้องรับสวัสดิการจากรัฐเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยมากกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศ เพราะผู้ที่อยู่ในวัยเรียนที่เป็นหนุ่มสาวและผู้ที่อยู่ในวัยทำงานต่างเข้าไปแสวงหาความรู้และหางานทำในเมือง ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทที่ เป็นผู้ด้อยโอกาสและคนขายของส่วนใหญ่จึงต้องการสวัสดิการ ในขณะที่ อปท. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อบต. ไม่มีงบประมาณในด้านนี้เพียงพอ ทางออกจึงต้องพยายามโอนทั้งทรัพยากรและหน้าที่ในการจัดสวัสดิการให้กับท้องถิ่นเพื่อความทั่วถึงในการจัดสวัสดิการให้กับประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือ เชื่อว่า อปท. ที่ได้รับการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเข้าใจเป็นต้นไปน่าจะมี

วิธีการจัดบริการที่ชาญฉลาดและทั่วถึงได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากมีการนำนวัตกรรมสังคมมาใช้ประกอบด้วยจะยิ่งทำให้การจัดสวัสดิการสังคมให้คนในท้องถิ่นที่มีความจำเป็นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่า ทั้งนี้เพราะงานจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ อปท. ส่วนใหญ่สามารถทำได้ดีแล้ว แต่ยังคงต้องเพิ่มบริการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เช่น บริการจัดการขยะ บริการสุขภาพ และการศึกษา ยังคงเป็นหน้าที่จำเป็นที่ อปท. ควรจะทำและปรับปรุงให้ดีขึ้น แล้วต่อยอดด้วยการจัดสวัสดิการให้สังคมซึ่งเป็นงานที่มีการเน้นโดยอาจารย์เกศินี

นอกเหนือจากบริการทางด้านสวัสดิการแล้ว ปัญหาที่สำคัญในสังคมไทยคือ อบายมุขและสิ่งเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาเสพติดซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคมอันนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาเศรษฐกิจของคนเป็นจำนวนมากในประเทศไทยโดย อปท. ส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าไม่ใช่เป็นภาระหน้าที่และเป็นเรื่องที่มีความเสี่ยงและอาจเป็นอันตรายต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงมักจะไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรในการขจัดปัญหาดังกล่าว แต่จากผลการศึกษาที่พบว่า เทศบาลตำบลขุนทะเล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความตั้งใจจะแก้ปัญหาอย่างจริงจังทำให้พื้นที่ของเทศบาลดังกล่าวเป็นพื้นที่สีขาว ไม่มีเยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในการร่วมมือกับฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่โดยตรง ร่วมมือกับโรงเรียน ผู้ปกครอง และสถาบันทางศาสนา มีการจัดการแบบเป็นองค์รวมที่จะยกระดับคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนในพื้นที่ให้มีจิตอาสาและร่วมมือกับทุกฝ่ายที่จะป้องกันยาเสพติด ในกรณีนี้พิสูจนให้เห็นว่า อปท. สามารถจัดการกับปัญหานี้ได้ถ้าตัดสินใจที่จะดำเนินการอย่างจริงจัง ดังนั้นตัวแบบของ อปท. ขุนทะเล จึงเป็นตัวอย่างที่สมควรได้รับการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นผลงานของอาจารย์นิรนาท

ในส่วนสุดท้ายไม่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่หรือสวัสดิการของประชาชนในพื้นที่โดยตรง แต่เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ อปท. ทั่วประเทศ นั่นก็คืองานที่ทดลองและได้นำเสนอโดยอาจารย์วีระศักดิ์ที่เริ่มในระยะที่ 2 ที่ให้ อปท. ที่มีผลการประเมินที่ดีและมีความเต็มใจ เสนอชื่อ

อปท. ที่สนใจจะบริหารงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและอาสาที่จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงเพื่อช่วยยกระดับเป็นการขยายเครือข่ายให้กว้างขวางเพิ่มมากขึ้น ทำให้เป็นแนวทางสำหรับการขับเคลื่อนในระยะที่ 3 ถ้าได้รับการสนับสนุนให้มีการดำเนินงานต่อที่จะให้งานศึกษาในทุกภูมิภาคนำเอาวิธีการดังกล่าวไปใช้เพื่อเป็นการขยายผลอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ส่วนที่ขอเสนอเป็นข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดของประเทศ พบว่านายก อปท. ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถทำงานด้วยความขยันขันแข็งเพื่อประชาชนในพื้นที่เกือบทั้งหมดล้วนเป็นคนในพื้นที่ที่ประสงค์จะทำงานให้บ้านเกิดของตนเอง มิได้มีลักษณะเป็นนักการเมืองมืออาชีพซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ควรส่งเสริมสำหรับผู้ที่ประสงค์จะรับสมัครเป็นนายก อปท. แต่ในปัจจุบัน (ตุลาคม 2563) เมื่อเริ่มจะเปิดให้มีการเลือกตั้งนายก อปท. เป็นครั้งแรกภายหลังจากที่ได้มีการเว้นระยะไปนานจากการรัฐประหารเมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อแก้ปัญหาความตึงตันทางการเมืองในขณะนั้น ปรากฏว่ามีพรรคการเมืองต่างสนใจกันมากที่จะส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งนายก อบจ. และอาจจะมียก อบท. ระดับอื่น ๆ ตามมา ซึ่งในความเป็นจริงการเมืองส่วนท้องถิ่นนั้นควรจะเป็นการเมืองภาคประชาชน ถ้าหากจำกัดมิให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครเข้าแข่งขัน แต่ยอมให้กลุ่มการเมืองในท้องถิ่นรวมตัวกันเสนอชื่อได้ น่าจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศมากกว่าในระยะยาว เพราะจะทำให้ลดโอกาสสร้างความแตกแยกภายในประเทศให้น้อยลง อันเกิดจากอุดมการณ์ที่ต่างกันของพรรคการเมือง หรือการแย่งชิงคะแนนจากฝ่ายตรงข้ามเพื่อผลการเลือกตั้งในระดับประเทศ

3. สรุปข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาที่ผ่านมา 2 ระยะ ใน 6 ภูมิภาคทั่วประเทศไทย โดยมี อปท. ที่ร่วมโครงการในระยะแรก 86 แห่ง ระยะที่ 2 จำนวน 113 แห่ง รวมทั้งสิ้น 199 แห่งนั้น สามารถสรุปข้อเสนอแนะที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ควรส่งเสริมให้อย่างน้อย อบต. และ ทต. ควรมีแนวทางการเข้าสู่ตำแหน่งนายก อบท. ด้วยวิธีการเมืองแบบสมานฉันท์ และพยายามลดรูปแบบการแข่งขันที่ก่อให้เกิดการแตกแยกของประชาชนและฝ่ายการปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด เพราะไม่มีผลดีต่อการพัฒนาพื้นที่ในระยะยาว
2. ควรทดลองใช้ตัวแบบ “ร่วมใจจริง” สำหรับ อบท. ในระดับตั้งแต่เทศบาลเมืองลงมา
3. ควรมีวิธีส่งเสริมให้ อบท. ทุกระดับส่งเสริมและสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ควรส่งเสริมให้ อบท. ตั้งแต่ระดับเทศบาลเมืองลงมาได้รับโอนภาระและงบประมาณจากราชการส่วนกลางไปสู่ราชการส่วนท้องถิ่นโดยตรง เพราะเป็นผู้ที่ทราบปัญหาและอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด
5. ควรส่งเสริมให้ อบท. อย่างน้อยในระดับเทศบาลตำบลลงมา มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขในระดับชาติด้วยการทำให้พื้นที่ของตนปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่เพราะเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศชาติ
6. ในการศึกษาในระยะต่อไปจะต้องให้หัวหน้าโครงการในทุกภูมิภาค ออกแบบให้เกิดการขยายเครือข่ายจาก อบท. ด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม
7. ไม่ควรเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก อบท. ในระดับท้องถิ่น แต่ควรสนับสนุนให้กลุ่มการเมืองในท้องถิ่นโดยไม่สังกัดพรรคการเมือง ลงสมัครเพื่อรับใช้ประชาชนในท้องถิ่นและลดความแตกแยกทางอุดมการณ์ เนื่องจากการเมืองท้องถิ่นเป็นเรื่องสวัสดิการของประชาชน ซึ่งไม่ควรจะเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ของพรรคการเมือง

ภาคผนวก ก

สรุประดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบต. ทั้งประเทศ จำแนก
รายจังหวัดและภาค

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อบต. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
ภาคเหนือ รวม	ไม่เข้าข่าย	1	2	0	0	0	3
	เข้าข่าย	14	11	0	0	0	25
	เข้าใจ	17	20	0	0	0	37
	เข้าถึง	4	1	0	0	0	5
	รวม	36	34	0	0	0	70
เชียงใหม่	ไม่เข้าข่าย	0	1	0	0	0	1
	เข้าข่าย	0	3	0	0	0	3
	เข้าใจ	5	6	0	0	0	11
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	5	10	0	0	0	15
ลำพูน	ไม่เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าข่าย	0	1	0	0	0	1
	เข้าใจ	5	8	0	0	0	13
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	6	9	0	0	0	15
พิษณุโลก	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	5	3	0	0	0	8
	เข้าใจ	3	3	0	0	0	6
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	8	6	0	0	0	14
อุดรดิตถ์	ไม่เข้าข่าย	0	1	0	0	0	1
	เข้าข่าย	5	3	0	0	0	8
	เข้าใจ	2	1	0	0	0	3
	เข้าถึง	2	0	0	0	0	2
	รวม	9	5	0	0	0	14

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
เชียงราย	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	3	0	0	0	0	3
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	2	0	0	0	0	2
	รวม	6	0	0	0	0	6
พะเยา	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าใจ	1	2	0	0	0	3
	เข้าถึง	0	1	0	0	0	1
	รวม	2	4	0	0	0	6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม	ไม่เข้าข่าย	9	5	0	0	0	14
	เข้าข่าย	4	1	0	0	0	5
	เข้าใจ	8	11	1	0	0	20
	เข้าถึง	1	0	0	0	0	1
	รวม	22	17	1	0	0	40
อำนาจเจริญ	ไม่เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	2	2	0	0	0	4
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	3	2	0	0	0	5
ยโสธร	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	4	0	0	0	5
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	4	0	0	0	5
บึงกาฬ	ไม่เข้าข่าย	2	0	0	0	0	2
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	2	0	0	0	3
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	3	2	0	0	0	5

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
ศรีสะเกษ	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	2	1	1	0	0	4
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	1	0	0	0	0	1
	รวม	3	1	1	0	0	5
หนองบัวลำภู	ไม่เข้าข่าย	2	2	0	0	0	4
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	3	2	0	0	0	5
กาฬสินธุ์	ไม่เข้าข่าย	3	1	0	0	0	4
	เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	4	1	0	0	0	5
ร้อยเอ็ด	ไม่เข้าข่าย	0	1	0	0	0	1
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	3	0	0	0	4
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	4	0	0	0	5
ขอนแก่น	ไม่เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าใจ	2	0	0	0	0	2
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	4	1	0	0	0	5
ภาคกลาง รวม	ไม่เข้าข่าย	3	1	0	0	0	4
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	7	5	0	0	1	13
	เข้าถึง	2	0	0	0	0	2
	รวม	12	6	0	0	1	19

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
อุทัยธานี	ไม่เข้าข่าย	2	0	0	0	0	2
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	3	0	0	1	5
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	3	3	0	0	1	7
นครสวรรค์	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	5	1	0	0	0	6
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	5	1	0	0	0	6
ชัยนาท	ไม่เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	0	1	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	2	0	0	0	3
ลพบุรี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	2	0	0	0	0	2
	รวม	3	0	0	0	0	3
ภาคกลางตะวันตก รวม	ไม่เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าข่าย	2	1	0	1	0	4
	เข้าใจ	8	5	0	0	0	13
	เข้าถึง	3	1	1	0	0	5
	รวม	14	8	1	1	0	24
นครปฐม	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	1	0	1
	เข้าใจ	2	1	0	0	0	3
	เข้าถึง	1	0	0	0	0	1
	รวม	3	1	0	1	0	5

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
ปทุมธานี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	1	0	0	0	2
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	1	0	0	0	2
นนทบุรี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	1	0	0	0	1
	รวม	1	1	0	0	0	2
สมุทรปราการ	ไม่เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	1	0	0	0	2
สมุทรสาคร	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	1	0	0	0	2
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	1	0	0	0	2
สมุทรสงคราม	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	1	0	0	0	0	1
	รวม	2	0	0	0	0	2
กาญจนบุรี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	1	0	0	0	2
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	1	0	0	0	2

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
ราชบุรี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	0	0	0	0	2
เพชรบุรี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	0	1	0	0	0	1
	เข้าถึง	1	0	0	0	0	1
	รวม	1	1	0	0	0	2
ประจวบคีรีขันธ์	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	0	1	0	0	1
	รวม	0	0	1	0	0	1
ระนอง	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	1	0	0	0	2
ภาคตะวันออก รวม	ไม่เข้าข่าย	2	0	0	0	0	2
	เข้าข่าย	3	4	1	0	0	8
	เข้าใจ	7	3	0	0	1	11
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	12	7	1	0	1	21
จันทบุรี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	1	1	0	0	2
	เข้าใจ	2	1	0	0	1	4
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	2	1	0	1	6

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
สระแก้ว	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	2	0	0	0	0	2
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	0	0	0	0	2
ฉะเชิงเทรา	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าใจ	1	1	0	0	0	2
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	1	0	0	0	3
นครนายก	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	0	0	0	0	1
ปราจีนบุรี	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	0	0	0	0	1
ตราด	ไม่เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าข่าย	1	2	0	0	0	3
	เข้าใจ	0	1	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	3	0	0	0	5
ระยอง	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	1	0	0	0	1
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	0	1	0	0	0	1

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
ชลบุรี	ไม่เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	0	0	0	0	2
ภาคใต้ รวม	ไม่เข้าข่าย	3	1	0	0	1	5
	เข้าข่าย	2	1	0	0	0	3
	เข้าใจ	8	1	1	0	0	10
	เข้าถึง	3	3	0	0	1	7
	รวม	16	6	1	0	2	25
ชุมพร	ไม่เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	0	0	0	0	1
สุราษฎร์ธานี	ไม่เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	0	0	0	0	2
นครศรีธรรมราช	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	1	0	0	0	0	1
	เข้าใจ	4	0	0	0	0	4
	เข้าถึง	2	1	0	0	0	3
	รวม	7	1	0	0	0	8
พัทลุง	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	1	1
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	0	1	0	0	0	1
	รวม	0	1	0	0	1	2

ภาค/จังหวัด	ระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง	อปท. (แห่ง)					
		อบต.	ทต.	ทม.	ทน.	อบจ.	รวม
ตรัง	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	1	0	0	0	0	1
กระบี่	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	0	0	0	0	0	0
	เข้าถึง	1	1	0	0	1	3
	รวม	1	1	0	0	1	3
ภูเก็ต	ไม่เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าใจ	1	1	1	0	0	3
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	2	1	0	0	5
นราธิวาส	ไม่เข้าข่าย	1	1	0	0	0	2
	เข้าข่าย	0	0	0	0	0	0
	เข้าใจ	1	0	0	0	0	1
	เข้าถึง	0	0	0	0	0	0
	รวม	2	1	0	0	0	3
รวมทั้งประเทศ	ไม่เข้าข่าย	19	10	0	0	1	30
	เข้าข่าย	25	18	1	1	0	45
	เข้าใจ	55	45	2	0	2	104
	เข้าถึง	13	5	1	0	1	20
	รวม	112	78	4	1	4	199

+ บรรณานุกรม

- เกศินี ประทุมสุวรรณ และคณะ. (2562). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกประชารัฐ: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- เกศินี ประทุมสุวรรณ และคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษามหาภาคกลางตะวันตก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ. (2562). การเมืองและการจัดการปกครองท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ. (2563). การเมืองสมานฉันท์และการจัดการปกครองท้องถิ่นแนวใหม่บนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา: กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- นිරนาท แก้วประเสริฐ รัชชังทอง และคณะ. (2562). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้: กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายรอบมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

- นীরนาท แก้วประเสริฐ รัชชังทอง และคณะ. (2563). *การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วรรณภา ประยุกต์วงศ์ และคณะ. (2562). *นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์และอุทัยธานี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วรรณภา ประยุกต์วงศ์ และคณะ. (2563). *นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ระยะที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วีระศักดิ์ สมยานะ และคณะ. (2562). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต่อการพัฒนาชุมชนในเขตภาคเหนือ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วีระศักดิ์ สมยานะ และคณะ. (2563). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในเขตภาคเหนือ 6 จังหวัด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สถาพร เรืองธรรม และคณะ. (2562). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สถาพร เรืองธรรม และคณะ. (2563). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการจัดทำข้อมูลภูมิทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

เศรษฐกิจพอเพียงนี้กว้างขวางกว่า Self-Sufficiency คือ Self-Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อผู้อื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง แต่คำว่าพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอ ดังนั้นเอง ถ้าคนเราพอใจในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด... ว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เย็นเป็นสุข ... พุดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง... ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล

พระราชดำรัส

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต
วันศุกร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541

พิมพ์ที่ : บริษัท เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด
18/49 ถนนทรงพล ตำบลลำพญา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
โทรศัพท์ 034-259-759, 034-259-111